

Поштове заплачено гуртом.
Opłatę pocztową opłacono guszałtem.

Наш Лемко

РІК III.

Ч. 18 (66)

Львів, 15-го вересня 1936.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморовича 3. Тел. 257-87.
NASZ LEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA 3.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1:80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Перше св. Причасття українських дітей на пресв. Евхаристії, уряджене в селі Чорнорічці коло Корчини. По середині дині місцевий парох, о. Дамян Дзяма.

ПОХОРОНИ ІДЕЙНОГО МОЛОДЦЯ.

В дні 19. серпня ц. р. працювало село Улюч та проводило на вічний спочинок ідейного члена місцевої читальні „Просвіта“ бл. п. Михайла Солецького, сина Захарія. Він помер з причини нещасливого випадку при праці в тартаку.

Похорони відбулися при величавому здвизі народа. Місцеві дівчата несли домовину, оповиту гарними вінками. Пращальні слова від рідні виголосив місцевий парох о. Орест Солтикевич та від читальні „Просвіти“, „Сільського Господаря“ й кооперативи, в яких був покійний Михайло членом, змістовну та річеву пращальну промову виголосив п. Роман Солтикевич. По зложенню на могилі вінків хор відспівав жалібну пісню „Видиш, брате мій, товаришу мій“... В. Й. П.

УКРАЇНЬСЬКА МОЛОДЬ ДО ФАХОВИХ ШКІЛ!

Тепер найліпші вигляди на прожиток мають ті, що покінчили торговельні школи. Для праці в торговлі добру підготовку дають українські торговельні школи; у Львові при вул. Хшанівської 9, триріччя для тих, що скінчили народню школу й одноріччя для тих, що скінчили середню школу; в Яворові при вул. Міцкевича 26 одноріччя вищого типу для тих, що скінчили 6 клас середньої школи, й одноріччя нижчого типу для тих, що скінчили народню школу. Батькам української молоді з Лемківщини поручаємо найкраще яворівську торговельну школу.

Кілько людей у Вашому селі читає наш часопис? Приєднуйте нам нових передплатників!

Поручаємо найдешевший та зарозом найцікавіший
КАЛЕНДАР
„МІСІОНАРЯ“
на 1937 рік

видавання ОО. Василіяна у Жовкві. Ціна за календар 75 гр. (без порта). Цей календар повинен знаходитись у кожній українській католицькій хаті на Лемківщині.

Замовлення приймає: В-тво ОО. Василіяна, Жовква, або Адм. „Н. Л.“ Львів, Зіморовича 3.

Новий український часопис „Фронт“ появилася у Львові з датою 10. вересня ц. р. Це орган, що поставив собі за мету боротьбу з комунізмом, марксизмом і матеріалізмом. Буде виходити тричі в місяць, поодинокі число 10 сот.

В приграничному поясі горлицького повту впадали на шайку, що викрадала по цілій Лемківщині коней коров та продавали їх у Чехословаччині за добрі гроші. Польська поліція порозумілася з чеською та на ярмарках у Словаччині майшли кілька коней, украдених у Сянччині.

Культурний розвиток українців у Канаді. Шкільний інспектор у Канаді Т. Гаврилюк видав книжку про культурний розвиток у Канаді. Из цієї книжки довідуємося, що в 3 провінціях Канади є 727 українських учителів, а в університетах студіює 160 українських студентів, знов-же зорганізованої шкільної української молоді є 2.500. У провінції Манітоба 60 відсотків українських учителів вчить дітей по українськи, а в Саскачевані аж 71 відсот. Така в далекій Канаді, а в нас на Лемківщині?!

Сільський промисл і значіння реклями.

Кажуть люди, що „бiда вчить шилом кашу їсти“. І справді цю приказку можна з цілою послiдовністю приновити до Лемківщини. Господарський стан лемківського села не був давніше й тепер ще не світлий. Звичайно дрібні клаптики гірського поля не вистарчають на прожиток і тому треба шукати додаткових засобів прожитку. Це власне змушує людей займатися промислом, цебто виробництвом різних річей.

Це здорове й дуже похвальне явище.

На Лемківщині — загально беручи — є здібні і підзорливі люди; вони потрапляють майстерно виконати не одну річ, або як в нас говориться „што очі здрат, то руки зроблят“. Тому й не диво, що по лемківських селах, дрібний хатній промисл обхоплює не тільки такі ділянки як ось: ткацтво, кошикарство, каменярство чи різьбарство, — але частоту можна побачити по наших селах виріб таких річей, які входять в обсяг фабричного виробництва.

Тут можна зачислити виріб: млинок до чищення збіжжя, коловороток, медарок, шевських копит і чимало інших річей.

При тому слід заважити, що такі річі є першорядно та бездоганно виконані, не раз солідніше від фабричних, а за те — дешевші, деколи більше як на половину від фабричних.

Такі галузи промислу як різьбарство чи каменярство, рівнож можуть похвалитися знаменитими здобутками — з технічного боку. Лемки-різьбарі потрапляють справді по мистецьки виконати свої праці. Вони виробляють: різні фігурки, звірята, касетки, таци та чимало інших помислових річей.

Каменярі крім виробу оселок та брусків до гострезна, здобуваються теж і на виріб: хрестів, надгробників, пам'ятників, тощо.

— Отже все гаразд — міг би де хто сказати, — бо сільський промисл на Лемківщині обхоплює різні народні ділянки.

На жаль, так воно ще не є! Хоч у нас багато галузей промислу, то за те, ні одна з них не є як слід розвинена. Кожна галузь нашого сільського промислу ледви животіє.

Якаж цьому причина?

Відповідь на цей запит не трудно знайти.

Найголовнішою причиною, яка не дає розвинути і набрати розмаху нашому сільському промислові, це є: **брак реклями.**

Ми вміємо й потрафимо добре виконати не одну річ, але не вміємо — чи не хочемо — дати знати ширшим масам людей, про те, що в нас знаходиться відповідна річ до продажі. Наслідком цього ніхто не знає про наші вироби та через це немає на них попиту, ну а вслід за цим йде те, що нема для кого виробляти.

Що так дійсно є — це мусить кожний признати.

Один малоземельний господар, який потрафить зробити добрий млинок до чищення збіжжя, на запит: чому стало не займається цим виробництвом, відповів:

— А для кого буду виробляти? Для людей у своїм селі, я вже наробив немало млиноків, а з інших сіл ніхто не замовляє.

— Не замовляє — кажу, — бо хто не знає, що ви виробляєте млинки треба людям оголосити про це.

— Як то? — каже господар в обурення. — То я маю ходити від села до села, від хати до хати і кричати, що в мене є млинок до продажі? Ого, та я Богу дякувати ще не вдурів, щоб на таке пускатися.

І справді в словах цього господаря було дещо правди. Бо таке ходження по хатах, булоб утруднене, а може й недоцільне.

Алеж від чого часописи? Чи ж ті люди, що виробляють млинки, медарки, коловоротки чи що іншого, не могли б помістити оголошення про свої вироби, на сторінках часопису? Таж часопис іде у світ, заходить в кожну закутину, його

читають тисячі. А між тими тисячами людей все знайдуться (такі люди, котрим якраз окажется потрібна ця чи інша річ і вони її замовлять та куплять. Користь з цього може бути для обох сторін велика. Для продавця та, що він знайде цілий ряд покупців і може значенито розвинути інтерес. Для купуючого та, що він по цій значно дешевшій від фабричної, може набутти солідно виконаний предмет й від своїх людей.

Рівнож для різьбарства, каменярства, кошикарства, та взагалі для кожної ділянки нашого сільського промислу — а навіть для звичайного ремісництва, господарства, садівництва чи огородництва — рекляма може віддати величезні услуги. Вона познакомиє широкі други людей з нашими виробами й продуктами. Вона знайде покупців і місця збуту для плодів наших рук й землі.

Тому не забуваймо, що власне рекляма може стати цим чинником, який піднесе наш сільський промисл на висший щабель розвитку та може зменшити голод на землю та розв'язати пекуче питання перенаселення.

П. П.

Замітка від Редакції: Всі бажаємо піднести наш сільський промисл, ремісництво та господарство. Зокрема наша Редакція проголосила в 14. ч. „Нашого Лемка“, а тепер ще раз підчеркує, що для точних передплатників буде безплатно поміщувати всякі оголошення, що причиняться до розвитку нашого рідного промислу та торгівлі на Лемківщині. Інші Редакції побирають за це високі оплати. Тому всі точні передплатники „Нашого Лемка“ повинні мати це на увазі та для власного добра покористуватись цими угодами. А непередплатники стали передплатниками.

НЕ ПХАЙСЯ, ДЕ ТЕБЕ НЕ ТРЕБА. КОНЦЕРТ У ЧЕСТЬ ШЕВЧЕНКА.

Дня 30. серпня ц. р. хор зі села Андреївка приїхав до Мушинки і мав давати концерт у шкільній салі. Здається, що це мав бути виступ для самих поляків і жидів, бо афіші були тільки по польськи писані. Та і це не помогло, бо ніхто не прийшов, — літники розіхались, а міщани — видно — не дуже мали охоту слухати андрейвських співаків.

Чи не краще було не виставляти себе на сміх. І добре, що так сталося, бо деякі кажуть, що хор не вишколений і був би тільки нашу пісню осмішив перед чужими.

Дня 28. VIII. ц. р. в селі Лосе, новосандецького повіту, старанням місцевого комітету відбувся концерт у честь Тараса Шевченка. Вступне слово виголосив студент Іван Гамбаль. Хор під управою п. Льва Кобанього виконав бездоганно усі точки. — Бурею оплесків нагороджено найменших декляматорів — дошкільних діточок. Національним гимном закінчено свято.

Так Лосяне як і гості з подальших сіл розходилися вдоволені домім з тим, що мали змогу явно вшанувати пам'ять народнього Генія.

ЩО НОВОГО В СВІТІ.

Еспанія, полуднева країна положена над Середземним Морем, на південь від Франції, кровавиться братовбийчою війною. Війна дуже жорстока та нагадує большевицьку революцію в Росії. Франція й большевики дбають, щоб червоні виграли, Італія та Німеччина, щоби повстанці не пропали. Одні й другі доставляють Еспанцям за добрі гроші літаки й зброю, якою вони вистрілюються, бо в колон одні других не беруть. У руках повстанців більшість фльоти й дегунства, хоч у руках червоних — еспанських боль-

шевиків ще більшість краю та промислових центрів враз зі столицею Мадридом. Війна ще мабуть довго потягне, але більше як певне, що повстанці переможуть, бо їм присвічує ідея визволити свою батьківщину від дикого большевизму.

У Москві розстріляли товаришів Леніна — Зіновева, Каменева й 14 інших проводирів большевицьких, обжагованих за те, що хотіли скинути Сталіна та втягнути большевию у війну. Розстріляно також стрічного брата Сталіна, що знову хотів ніби відірвати Грузію від „большевицького раю“.

У кривавому большевицькому царстві антихриста кипить. На совітській Україні селяни не хочуть давати себе обдирати зі всего збіжка та виступають проти чекістів. Військо не хоче стріляти до селян. На Україні арештували багато командантів полків та урядовців. Після розстрілу 16 большевицьких головачів, у цілім большевицькім „раю“ увязнено кільканацять тисяч комуністів. Це знак, що їх кінець недалеко, бо себе вже взаємно винищують.

Всі письма й листи адресуйте „Наш Лемко“ Львів, Зіморевича 3.

Франц Коковський.

Від Сянока по Динів.

(Мандрівка півн.-східними межами Лемківщини).

Сянік! Скільки приман, скільки краси довкола! Скільки гарних споминів тиснется до мене, коли згадаю, про це наше княже місто! На високому горбі, оповите до сходу срібляною лентою Сяну, що ніби вуж веться долиною під містом. Його шумливі хвилі ненастанно плывуть, просковзуються по кам'яному руслі ріки, шепчуть якусь ніби забуту казку про давно-минуле... Зелений вільховецький ліс, що поростає горби на схід від Сянока, криє у своїому нутрі дві пам'ятки нашої старовини: Вірлині Скелі, де колись княжі сторожі — наче гострозорі вірли стерегли доступу лісовими просмиками над сяновий брід та останки руїн якогось старого замчища. Чи воно, хто його будував, хто та чому там жив — годі розпитатися. Може колись — колись химерна доля дозволить комусь із наших учених поробити там потрібні розшуки, може тайна темного лісу розкриється перед нами...

Сянік! Наше княже місто з останками валів, перебудованим незугарно княжим замком, Владичою горою, що тепер назвали її парком А. Міцкевича... Сянік — центр українського життя на Лемківщині. Знаменито розвивається тут кружок Рідної Школи (голова — ентузіаст рідношкільних справ — др. Степан Ванчицький), працює філія „Просвіти“ (голова — др. Василь Блавацький), на дуже високому рівні стоїть музей „Лемківщина“, розвиваються по змові кооператива „Сян“, Лемківський Союз, Український Народний Дім, Молочарня, Народня Торговля. Дуже велику роботу робить читальня „Просвіти“ добірною своєю бібліотекою та частими рефератами.

Коли доля заведе вас до Сянока, не забудьте навідатися до місцевого старенького пароха, о. Омеляна Константиновича. Найстарший громадянин-українець у місті, а ще уроженець Лемківщини. Помимо своїх літ (ур. 1864 р.) бадьорий, жвавий, пам'ять у него знаменита. Один із піонерів українського руху на переломі вісімдесятих років минулого століття, майже сучасник Івана Франка, про якого розкаже вам чимало цікавого. Член-основник та діяльний член старшини кожного українського товариства, не щадив ніколи ні труду ні грошей для народніх цілей.

Коли ж уже будете в парохіяльному домі, не

забудьте попрохати, щоб завели вас до музею „Лемківщина“, що там міститься. Там побачите дуже цікаві старинні образи, дуже гарної роботи, — працю наших мистців малярів із XV., XVI., XVII. століття. Найбільше зацікавлять вас певно такі образи: „Розпяття“ з Рихвалду в Горличчині, „Матір Божка з Христом на руках“ та „св. Микола“ із Довгого в Сянічині, „Воскресення“ із церкви в Ютрилові, „Ісус“ образ з Бортного, „св. Михайло“ образ із Хревти в Лішині. Стрінете також образи з Доброї Шляхотської з XVIII. ст., багатий збір рукописних книг, документи, починаючи з XVI. ст., деревляні, скляні та цинкові чаші, народні одяги, писанки, вишивки, документи Української Народньої Республіки.

Добре буде, як стрінете там голову музею, мистця Льва Геца. Він вам усе покаже, пояснить, а закоханий такий у „своєму музеєві“, що не їв би, не пив, а все говорив би про нього. Пишу: „у своїму музеєві“, бо ж отверто треба сказати, що музей „Лемківщина“ — це укохана дитина Геца, що в неї вложив він 5 літ важкої праці. Коли б не стрінули професора Геца в музеї, зайдіть до його до хати. Варто потрудитися. Усе знайдете там щось цікаве, нове. Чи його власні образи, чи „Стрілецьку Антологію“, чи збірку боевих, стрілецьких відзнак, чи — хочби тільки щирю — сердечну гутірку.

Оглянувши музей, не забудьте навідатися до читальні „Просвіти“, що має домівку недалеко церкви. Ще краще, як потрудитися на „Шкляну Гору“, до власної домівки голови читальні о. Степана Венгриновича. Такі щирі серця, таке сердечне прийняття, як у пп. Соні та Степана Венгриновичів, стрінете рідко. Три маленькі приютні кімнатки, ясний, ширій усміх добрячої „тети Соні“, отверті, щирі слова о. Степана, чого-ж вам більше треба? Ах, правда, людина живе не тільки духом, але проте не журіться. У доброї „тети Соні“ знайдеться все щось, чим міг би покріпитися дорогий гість, а в них усі гості — дорогі. Це вже в них така щира старо-українська вдача та гостинність старих священичих родів. Довідаєтеся там багато цікавого про нашу шкільну молодь, бо о. Степан тепер катехит на всі школи в Сяноці, а є їх з десятик. Іще недавно був особний катехит у гімназії, а о. Степан учив тільки по „нижчих університетах“, тепер звалили на него все й ще кажуть, треба звивати катехити, бо — мало (!?) учнів... Не один волос на голові о. Степана побілила ця справа...

(Продовження буде).

Іван Филипчак.

Де поділися Лемки за 100 літ?

Статистика вчить нас, що кожний народ на світі розмножується, але не кожний однаково. Є такі народи, що за сто літ прибуло їх кілька разів більше, як перед сто роками було. І так: Нашого українського народу за останніх 90 літ прибуло три рази більше як було. Німців за 60 літ прибуло два рази стільки, а Французів за той час не прибуло ані раз стільки.

З цього бачимо, що є народи в цілій природі живих тварин, розмножуються правильно після законів природи, інші розмножуються слабше, а деякі гинуть, вимирають, бо не можуть.

Наука статистика вчить нас також, що деякі народи легко асимілюються, то значить, приєднуються до других сусідніх народів, або силою, або з приводу своєї нижчої культури, або слабого характеру. Вони покидають наперед свою мову, свій національний одяг, потім свої звичаї й обичаї, а вкінці свою мову, відтак віру і поводеньки приймають чуже за своє рідне. Таким способом народ поволеньки переобразовується з одного народу в другий.

До таких народів, що легко тається заманити чужинцям до себе, належить також наш український народ. Перед 600 роками дав

собі видерти велику і добре заготовдану державу, з вищою культурою, як чужинецькі держави тоді були. Відтак стратили ми народню верхівку, князів-боярів-магнатів, що попереходили на поляків і москалів, а при нашій вірі лишилися прості хлопи-попи. Через тих 600 літ народ наш напустив до нашого краю масу всіляких чужинців, напустив жидів, що виривали нам в рук торгівлю і ремесло, а розпили народ горівкою, забрали йому ґрунта і поробилися ділами.

А чому так сталося?

Тому, що наш народ за добрий, за м'який! „Най там!“ „Всьо бери, мене лиши!“ Хто тримається такої засади: „най там!“ — мусить сам гинути, — бо не було твердого п'ястука!

Через наше „най там“ ми потрапили масу народу на наших природних західних, північних і південних границях, а тим самим і з тих земель мусили уступитися, бо ми там винародовилися. Наш народ приєднувався до других народів, перейшов на чужинців, бо поволеньки через сотки літ приймав чужі звичаї, обичаї, потім мову і віру, — бо говорить „най там!“

(Докінчення буде).

До Української Парляментарної Репрезентації.

Прохання й заклик українського громадянства Лемківщини.

Ославлений „Лемко-Союз“ з Криниць подбав, що з українських сіл на Лемківщині перенесено українців учителів у чужі села, усунуто зі школи українську книжку, відібрано дитині можливість навчання матірньої української мови — натомище уведено навчання в українських школах чудернацького повору з т. зв. лемківських букварів.

Вже три роки страждає так Лемківщина! Вже три роки Лемко-Українець чекає — коли скінчиться гандель його душею.

На добавок переноси українців учителів цього року знову мали масовий характер.

Тому поновляємо наше гаряче прохання до Хвальної Української Парляментарної Репрезентації.

До Краківської Шкільної Кураторії вислали поодинокі громади горлицького повіту своє зажалення. І так писали села: Квятонь, Ліщина,

Лосе (111 підписів найповажніших господарів) та Усте Руське. У цих письмах вказано на дійсний, фактичний стан у лемківській школі (розумій — в українській школі на Лемківщині), на нехтування української мови, на роблення з Лемків (розумій з Українців на Лемківщині) окремого народу. В зажаленнях просить українське громадянство Лемківщини позитивно, належно полагодити їхні домагання, щоб не наражувати бідного матеріально селянина на кошти приватного навчання, поза сучасною школою на Лемківщині, бо та школа не відповідає дійсним потребам нашого життя. Вона чужа духом, мовою для української дитини на Лемківщині.

Провідники з Криниць, Гнатишак, Трохановський, з Горлиць Сьокало — тепер поховалися та взагалі не виходять зі своїх каме-

ниць у народ. Не хочуть денервувати, гнівити тих, яким вмовляли, що „лемко почіви або глупі“, та не догадується кому Сьокало вигортає печені каштани з лемківського „припечка“. Хіба лише потайки до раджують так „від серця“ сидіти тихо та до такої „політики“ не мішатися.

Але наші діти ростуть без знання матірньої української мови! Цеж XX століття!

Тож прохаємо Вас, Панове, — допоможіть нам. Візьміть собі до серця жвобу своїх братів з Лемківщини! Погляньте, хто в Краківі читає наші жалоби, чи взагалі читає. Визволіть нас з татарських кігтів „Лемко-союз“-них.

Бо Українець-Лемко на жадні штуки не піде, свого Українського Народу не виречеться, матірньої української мови не може забути й ніколи не забуде.

Батьки української шкільної молоді.

Новинки.

Недавно відбувся в Сяноці т. зв. гірський зізд. Досі ці зізди чи шак „Сьвента гур“ відбувалися в Закопаному, але цього року чомусь то вибрали під це „свято“ — наш Сянік. Одні кажуть, що Закопаному вже надокучило платити довги по тих „сьвентах“, другі кажуть, що цей зізд це новий спосіб розєднування українців, яких буцімто на Лемківщині нема, щось як на Гуцульщині (?!). Саме „свято“ випало дуже бльдо і назагал не вдалося, бо не прийхала навіть десята частина подаваної наперед кількості учасників. В місті можна було зустріти поперебіраних інтелігентів, які вдавали „гуралів“.

Селяни проганяють жидів з відпустів. В часі відпусту на свято Спаса в селі Рогіжна коло Самбора прогнали місцеві селяни жидівських крамарів, які приїздяють на відпуст зі своїм дрантивим крамом, щоб зробити з відпусту жидівський ярмарок.

Перший виступ нового ап. адміністратора, о. др. Медвецького відбувся у Сяноці, де він відправив Службу Божу з нагоди „свєнта гур“. Потім пішов на прийяття до замку, а після того складав він із відомим кацапом о. Полянським візити усім місцевим москвофілам. („Батьківщина“).

Ревізійний Союз Українських Кооператив тинявся досі по чужих домах і платити мусів за це високі чинші. Було це невигідно та об-

разливо, що наша райвища кооперативна централь не мала власного дому. На зазив РСУК кооперативи вложили відповідні датки й Дирекція РСУК закупила вже у Львові одноповерхову кам'яницю, де примістять бюро РСУК.

Що робити в справі шкід підчас військових вправ? Коли військові відділи спричинять шкоду на полі, або деінде, треба по думці розпорядку міністра військових справ з 3-го вересня 1934-го р. (Денник У. П. ч. 85/34, 767) внести подання — якщо шкода не є більша, як 250 зл. — по змозі якнайскорше, до команданта того відділу, що спричинив шкоду, або в якому є той, хто спричинив шкоду, а це для угодних переговорів з пошкодованими та для полагоди справи винагородити шкід полюбовним шляхом. Якщо шкода є понад 250 зл., або якщо безпосередні угодні переговори з військовими властями не довели до висліду, або якщо до військових властей не можна було чомусь звернутися, треба в справі відшкодування внести подання до властивої повітової адміністраційної влади не пізніше, як 14 днів від дня шкоди, або від дня покінчення угодних, безуспішних переговорів з військом, а це для розгляду шкід мійшан, як комісією, скликаною управою загальної адміністрації повітової влади.

Горить господарське добро. У селі Улюч над Сяном згоріла хата Михайла Дзюби. Вратували тільки худобу, а мертвий інвентар і цюгорічні збори спалилися. Дуже попеклася дівчина того господаря, все волосся на голові її спалилося; в гр'язному стані відвезли нещасливу дівчину до шпиталю до Сянока (В. Пр.).

Примірні читальняники. В селі Теречча заодно пропадали господарям ланцюги, подушки та інші речі. Щойно недавно попали на слід „махерів“, бо нашли подушку, що її хтось украв у господаря Д. Лисенка в Межиброді. Цей „хтось“ — то голова читальні Качковського та його 4 компанів, тож членів читальні Качковського; він зветься Ілько Драбик. Нема що, гарна культура йде з московських читалень, мають бути чого горді качапи. До цієї справи ще повернемо. (Віма).

Язва гусільниць шириться в повітах горлицьким ясельським, що винищила досі 15% землеродів. Санітарна влада в Яслі й Горлицях уживає відповідних засобів, щоби зменшити це лихо.

Москвофіли на Лемківщині будують коцюлки...

Ксьондз Лісовські, єпископ з Тарнової відкрив Лемківщину і з радістю св. Войтиха веде місійну роботу на тій обітованій землі. Наперед коцюлки в лемківських селах: Лабовій, Висовій, Устю Руськім, Ждині. Разом чотири. Такий плян. Вірних для тих коцюлоків потім підшукає. І робота взяла темпо. В Лабовій вже стоїть коцюлок.

Натомісь у Висовій (п. Горлиці) доперва фундаменти покладені і посвячені, але будують, мурують — як на дріжджах.

— На хвалу Богу! Це кожний розуміє... й польський єпископ розуміє...

Але чи розуміє хтось, чому цей коцюлок буде „руський“ учитель з Висової — Юрко Полюшинович? Чому буде його стандардовий муж портицького москвофільства, „руський“ лемко? І то неабияк. Він член комітету — але аж „сцісьлейшого“!

„Благодітель святаго храма сего“. Бо розуміється, його ім'я запишуть золотими буквами. І на стіні повісять в коцюлку Юрка „кощельнік“. А може ще хтось запише...

Це одна сторона „руської“ медалі на Лемківщині.

Але з другої сторони — це відай москвофільського і багна. Гниль, погань! Люди без хребта — як гадюки окручують панські людки, плазують.

Треба однак зрозуміти, що на божевільні москвофільські скандали можна дивитися з заложеними руками до часу. Можна їм навіть поблажати брехню, лизунство, донощитство, лайдацьке марнотравство майна „Народнього Дому“ — але поличника завданого цілому народові дарувати не вільно!

Цього скандалу не можна трактувати, як приватну справу москвофільської калабани. Бо над біонуючим Юрком якийсь москвофільський Ванцьо відшепче „руський“ екзорцизми — ще примістять в теплому чистилищі — і кінець. Він мусить знайти поза скобками українського народу, хотий тепер він сидить в твердині москвофільства, тій нашій Авгієвій стайні.

Цього домагається честь нації. Уже раз український народ мусить показати нашим москвофілам китайський мур — і аві кроку далше!

Придбали собі москвофіли ще одну „славну“ „історичну“ персону. Як старинні греки Герострада. Тільки, що Герострат руйнував святині, а Юрко буде.

Це є „конструктивна“ праця „руських“ по наших селах. На руйнувати — але будувати.

І москвофіли будують. Передовсім тут, на Лемківщині. Трохановський буде в Криницькій своїй віллі, Сьокало чиншову кам'яницю в Горлицях, а Полюшинович коцюлок у Висовій!

„Медведі“ на Лемківщині.

Збирають тепер по селах в Горлицькій таких, що будуть їх возити від міста до міста — як медведів.

Задармо — колей, задармо — корито! Жадне ризико. Комфорт, вигода!

Точно як гуцулів.

Недавно в той спосіб возили гуцулів.

Наганячом став „господин“ Ядловський, вийт з Гладішова. Таких лемківських медведів в Смереківці назбирав щось аж 10, а в Устю Руськім навіть 20.

Як на початок — то добре. Нині тяжкі часи. Отже пойдуть. Щаслива дорога!

Але певно вже покажуть їм якісь нові грушки на вербі, бо Лемко таки не гуцул.

Гуцул бачив Гдиню, „смочу яму“, „мисю вежу“, дивився, на нього дивилися, щось клали до голо-

ви, щось до зубів, фотографували, гласкали.

— А, ди! Як нас пани шанують! А, ди!

Але Гуцулів вже мають досить. Великий клопіт, — а користь мала. Невдячні, хитрі.

Може Лемко буде ліпший...

Гуцул вернув до хат, зняв юнчі, закурив люльку, відсапнув, а потім собі гукнув:

„А я люблю дівчат сорок,

А молодичь триста.

Маю в Бозі надію, —

Моя душа чиста!“

І дійсно в нього душа чиста. Гуцул не фундував — тому Гуцул не платить.

А нині, як хтось не хоче платити — то такий інтерес „до люфту!“

Цікаво — чи прогулька з Лемками вдасться? **П. Жебіс.**

Франц Коковський.

Над джерелами Ослави.

Будівництво. Мешканці Манева живуть у хатах, що їх зовуть „хижами“. Хати будовані з дерева, криті соломною. Побіч властивої хижі містяться під одним дахом ще такі нутра: „хижка“ (комора), бойще, стайня, а з боку будинку дочіплені „кучки“. Здовж задньої, а часами й бічної стіни будинку построена з дощок „загата“, що її криє „окап“. В тій загаті складають сіно, солому, та деяке приладдя. В селі є ще кілька курних хат.

Хати построені так: Під спід у чотирох углах дають велике каміння, на каміння йде „трам“, на „трам“ дають „протеси“, а остання з них під дахом зветься „платов“. Трам, протеси та платов прикріплені до „стовбів“. До платви запускають кролі (крокви), на кролі йдуть „лати“, а лати криють солом'яними „кичками“ (сніпками). Верх даху покривають „гребінем“. Гребінь буває з гонтів, чи дощок, або з соломи. Коли гребінь із соломи, тоді його прикріплюють „кізлинами“, цебто паличками збитими навхрест у виді букви „Х“. Поздовжні частини в даху зовуть „стріха“, півперечні „щит“. Курні хати мають в даху отвір, щоб випускати дим, а зветься він „вузниця“.

Вікна та двері містяться у „варцабах“, що їх творять менші отвори. Повалу запускають у платву. Долівка в хаті переважно з убитої землі, по стайнях буває долівка з дощок („окрайків“). Хати будують місцеві майстри, будівельний матеріал беруть з своїх лісів, або купують в чужих. Куплене дерево ріжуть вдома „пилою“, а роблять це в той спосіб: Дерево до різання приміщують на двох кізлинах, що заввижки більше чоловіка та ріжуть його по здовж широкою пилою в цей спосіб, що один робітник стоїть на землі, другий на руштованні, приміщенні на кізліні.

При будові хижі придержуються таких звичаїв. Місце, де мають будувати хату, випробовують напочатку, чи воно добре. В тій цілі кладуть в чотирох углах цього місця на ніч хліб. Коли хліб на другий день ранком лежить на місці, то воно добре, колиж ні, вибирають інше місце. Вибране місце заорюють, на спід кладуть каміння, а на них трам. --Потім кличуть священика, щоб „замолитвав місце“. На кожному вуглі на трамі роблять хрестик, а у вижолоблену в трамі діру вкладають чверть срібного гроша, листя з барвінку, „вуждерево“ (корч подібний до полину), „клекічку“ (ростина подібна до сливки, росте під Кальварією), листя з верби, що росте самотно, просфору, все на те, щоб „лихе“ не мало приступу до хижі та скляний хрусталь („щоб люди в хижі били здорові“).

Із господарських будинків будують окремо „сипанець“ (шпіхлір), під ним є звичайно „склеп“ (пивниця). На переховування „бандурки“ мають окремі „ями“, покриті зверху стрішкою.

Зовнішні стіни хат побілені червоною глиною, а ті місця, де протеси пристають до себе, побілені білою глиною, або вапном. Денеде видніють на хатах над дверми намальовані прикраси у виді примітивної „кошиці“ (стилізована галузка ялиці), або „колічка“ (колісцяти — примітивне зображення сонця). Так само прикрашені та побілені „сипанці“.

Нутро хати уряджене дуже вбого. При вході, звичайно з правого боку, стоїть „ліжко“. Це тап-

Українська молодь у народних строях із селі Манева.

чан, збитий з гебльованих дощок, на ньому троха „стрямбів“ (різного рода ганчірок та лахміття) та подушок. Попід трьома стінами хати лави, в куті на скіс від „пеца“ (печі) стоїть стіл, що складається з „стола“ (верх) та „столини“. Столина це рід скрині, де ховають хліб, молоко, та іншу поживу. На стіні побіч печі є „шафа“ (мисник), а далі висить „лижник“, сільниця, при печі стоїть, або висить „дійник“ (скопець на молоко) та „масельничка“. Масельничка складається з „добенці“, „наверхника“ та „колотовки“.

В одному вуглі хати при вході стоїть „пец“ (піч). Лава при ньому зветься „припеце“, отворі у печі „челюсти“, склепіння „підпібя“.

Важною річчю в кожній хаті є 2—4 „грядки“ або „гряди“. Це бальки, що знаходяться під повалою. На них вішають господарі своє вбрання („лахи“), на грядках приміщують рівне майстерське знаряддя та врешті й скипки, щоби були сухі до підпапу. Гряди потрібні також для придержування знарядів до виробу олію, про що пишемо нижче.

(Далі буде).

Найцікавіший та найдешевший КАЛЕНДАР „Батьківщина“ на 1937 рік

вже вийшов з друку.

Ціна за один примірник тільки 1 зл.; для закордону 1.60зл. з портом.

Кооперативи й Читальні „Просвіти“ на Лемківщині повинні брати цей виходний календар до розпродажі за опустом 25%.

Хто замовляє один календар, хай вишле гроші згори (1 зл. і 25 гр. запорто). Без надіслання готівки поодиноких календарів не висилаємо.

Замовлення слати: Видавництво „Батьківщина“, Львів, вул. Чарнецького 8.

Москвофільські гієни під талергофським хрестом.

На маргінесі „талергофських свят“ у Горличчині.

Доморослі москвофіли віддавня шукають наживи на кістках талергофських мучеників. При тій нагоді ведрами розливають свою жовч, шкірять злобно зуби, гавкають на українців та головно безупинно брешуть — як звичайно ті проводирі „русські“ в Горличчині.

Тепер спеціально чіпилися Талергофу й каламутять тишу воєнних кладовищ, збещують-профанують спокій 1717 мучеників фестинами, танцями (Бортне, Лосе, Чорне), бо тут на Лемківщині на талергофських могилах посідали собі вигідно москвофільські фарисеї та верескливо грають брудними картами, завзято молотять „русську патрістичку“ содому.

Жалібна академія — (потоки крокодилячих сліз!) і фестин, пахати й танці, хрест і стовп з ковбасою — це все називається в руских свято!

Це має бути талергофське свято, згідка трагічного моменту нашої історії, спомин болючої жертви, що їй прийшлося Українському Народові покласти життям своїх синів.

Та на такі „свята“ заманоють корифеї москвофільства людей в ошуканчій спосіб: — Приходіть на відпуст — (жінок з Рихвалду).

І на таким „відпусті“ прочани замість почути Божі слова проповіді, чують лайку; якийсь дурень плете про „врагів українців“, про „русську“ ідею. А ця ідея? За мішок сої днесь він за лемківським букварем, завтра проти, вчора баптист, сьогодні католик, завтра православний. Куди добрий вітер віє!!

Між такими „русскими ідейниками“ на жаль крутяться тепер молоді хлопці в гімназійних шапочках. Це горлицькі бурсаки. „Господин“ Максимович накормив їх „істинно рускою саламахою“, що їх погляд на світ не може дальше вийти, як поза діравий бурсацький пліт.

Бо такий бурсак — замість поступати в чеснотах, у науці, вчить-ся брехати на „врагів українців“. Замість перехолити з кляси до кляси — переходить у найми Сьокалам... Замість будувати собі здорову майбутність — „будує Росію“ — на Лемківщині?!

Батько такого вигортає послідний гріш — тяжко запроцьозаниї кровю й потом та сльозами матєрей, всього собі відмовляє, їсть не-солену страву, але платить, накла-

дає, а коханий снок... буде Росію! Бо він політик: — Смаркатий політик.

Максимовичеві такої „політики“ потрібно — може якраз буде посада! — Сьокалові також — камениця, ласки, протекції! А збаламучений, спантеличений хлопчина блукає та лишається на бездоріжжю. Без виходу! Бо Сьокали скоро забудуть таких бурсаків — навіть посади не роздобудуть. Врешті, щоби бути бодай виїтом в Устю Руськім або Гладишові — треба матузи.

Талергофське свято — це одна з нагод для кацапів до підлої й брудної брехні в сторону Українців. Багато злоби та вже найбільше дешевенької, ярмарочної демагогії.

Одначе не всіли ті московські наймити-раби оплюгавити доброго імени українського народу Талергофом.

Тим Талергофом, що в ньому каралися шлі сотні Українців, навіть з Лемківщини (професор Смарк з Б. днарівки та дпуті).

Розуміється, що найзловіщі тут типи з „Лемкосоюза“, ті всякі Гнатишівці, Юрковські, Барни Байки, Фучили, Трохановські, Гайди та інші різні Іоани, що їх доноси від кількох літ не замикаються шляхи учительських переносів з Лемківщини, — а в недавніх часах переноси ідейних українських Священників!

Це згідно зі старою, випробуваною системою: знищити, щоби ані сліду не було... І нищать так українців по нинішній день.

Чи „господини Сьокали“ не чують тих жертв на своїй совісти, а Полянські вситилися вже пімстою?! Чи не бачать нових Талергофів? Бо лемки вже добре бачать ті віллі в Кричиці, чи в Горлицях камениці за юдині сребренники та лякероване авто... й червоні колпаки в Полянах.

А спитаймо: Хто має якісь сумніви, де опинилися би наші учителі, наші душпастирі, якщо „Лемкосоюз“ і всякі Ванці та Трохановські провадили би „ідейну роботу руску“ в час воєнної хуртовини, а не сьогодні?

Хто дасть відповідь: Яка ріжниця в „діяльності“ тих людей — провідників „русської Лемковщини“, „криницької трійці“, опікунів „православія“ — а „працею“ австрійського жандарма, чи малярського драгона? Скажіть — яка ріжниця?! (Дальше буде).

ПЕРЕВЕЛИСЯ.

Дня 16, серпня 1936 р. відбувся день „Русской культури“ в с. Поворознику, мушинської волости. Довший час перел тим пани з „Лем-Союзу“ разом зі своїми наганячами вели агітацію за участю в тім торжестві. Та в день „культури“ виявилось, що селяни Лемки пізнались на вовках у баранячій шкірі, тому на свято „Русской культури“ не пішли масово як давніше. Було кількох місцевих, більше з цікавості яка буде парада, і штаб зі своїми наганячами.

Свою відсутність на днях „Русской культури“ виказують Лемки, що пізнались на роботі панів проводирів з „Лем-Союзу“. Лемки пізнали вже, що на уряджуваних днях „Русской культури“ нема ніколи згідки ані словом про культуру, але зате є повно лайки на Українців і все, що українське. Такі лайки виказують брак культури у панів з „Лем-Союзу“, тому не дивно, що ніхто не хоче їх уже слухати.

ПРИМІРНИЙ ДОРАДНИК.

В селі Ястрибику оснужали недавно читальню ім. Качковського. Не багато було оснужників, „лем“ б'юх і то збаламучених. Між ними і церковник Стефан Носаль. Цей мав багато клопоту, бо його дружина зі сльозами в очах просила, щоби не вписувався до цієї читальні. Але не помогло, не послухав дружини, що з немовлятем на руках, плачучи ще перел самим читальняним домом благала, щоби не пхався між кацапів. Не зважав і на це, що брат солтиса вдарив його жену за це, що плачем старалась відвернути свого чоловіка від кацапської компанії. Таки вписався.

Та любляча жінка і дальше намагала й благала його то просьбою, то грозьбою, щоби виступив з читальні Качковського. Аж морений совістю Носаль поскаржився завідателєві парохії Злоцьке, що недавно ще (гляди 14. ч. 6 ст.) намагався „життя свое покласти для справи“. Та мудрий дорадник не найшов ніякої ради, тільки сказав: „вашу жінку треба би трохи побити“.

Правда, людоньки, що добра рада від священника кацапа, що забуває, що радити до гріха ще теж тяжкий непростимий гріх.

Парохіянин.

Virivnijte передплату та при- слайте належитість за книжки!

Дитячі Садки в Українських Карпатах.

Височани. Наше село таке „шасивле“, що досі не має ні одної національної установи. Проте завдяки Кружкові Рідної Школи з Сянока був у нас Дитячий Садок, в котрому було 25 українських діточок. Дня 19. серпня ц. р. провідниця Садка п. А. Чабанівна підготувала дитячий попис, на якому діти вивели дуже вдатно різні забави, танці та деклямації. — Нещастям нашого села є жидівська пропінація, де продається шпіритайку; на великий жаль, дехто, навіть з церковної прислуги, щедро користує з тої отрути. Є також люді, що і молодь хочуть до такої п'ятики затягнути, але все свідоме в селі відвертається від такої грізії, бо хоче вірчо служити Церкві та Україні.

Володж. Провідниця п. Геня Сорочаківна, української дівчини 30. Слід згадати, що тут щороку триває Дитячий Садок.

Тирява Волоська. Дитячий Садок тривав від 5. VIII. до 28. VIII. ц. р. Провідниця п. Марійка Борисівна, дітей 27. (Світлина буде в наступнім числі), в домівці чит. „Просвіти“. На закінчення Садка малі українські діточки відіграли надсподівано виставку. Найбільше інтересував Садком Впр. о. Зенон Крупський та голова чит. „Просвіти“ громадянин Михайло Іванченко. Честь освітникам!

Улюч над Сяном. Відчинення садка було 31. серпня ц. р., провідниця п. Олена Бандрівчаківна з Новосілець, дітей около 60. Воевідське зіволення на рекурс прийшло 15. серпня ц. р.

КОРОЛІВСЬКИЙ ВОРОБЛИК.

В неділю 30. серпня ц. р. в пополудневих годинах майже все населення обох Воробликів і Лядина облягало скромну домівку Кружка „Сільський Господар“ у Вороблику корол. Погода була пречудова, причиною лривности стільки людей, було устроєння дитячого попису на вільній площі перед домівкою. Це перша в історії Воробликів імпреза того роду, що заслугу за її влаштування поносить не хто інший, лише українське товариство! Зразу був проект, а навіть дозвіл Староства на відбуття дитячого попису в салі Громадського Дому в дні 28. VIII., в день т. вз. жермашу“ та „мило-стивий господин“ Барна солтис і ще до того учитель і „його ексцеленція“ о. Іван Полянський не звелили винайняти салі „проклятим Українцям“. — Казала Феся — обійдеться!

Дитячий Садок у Височанах, від 5/7—20/8 ц. р. — Провідниця: Анна Чабанівна.

Меткі громадяни подбали про дозвіл на попис під вільним небом, приладили сцену, тай ще „як на злість“ — Бог дав прекрасну погоду (по довготривалих дощах) і попис удався надсподівано, так морально, як і матеріально.

„Русские“ стояли здалека (щоби борони Боже, не заплатити „копійки“), і заздрісно приглядалися, як точка за точкою, під умілим проводом п. Марійки Клішівної, дошкільні діточки вдатно виконували деклямації, співи, танки, тощо. Були також зворушливі сцени, де родичі попросту плакали зі щастя, як їхні діточки гарно деклямували. Не було, здається, людини, щоби не оцінила великої виховної вартости Дитячих Садків (не вчисяємо, очевидно, тих, що перейшли на чужий „жолд“ та стали засадничими ворогами освіти взагалі, але таких можна почислити на пальцях одної руки); тому маємо надію, — а навіть певність, що на слідуєчий рік впишеться подвійне число дошкільної дівчоти! Зновже ті, що сиплють чоносами (очевидно фальшивими), поволи відходять там „де Максим телятиська пасе“... **Чмелик.**

СВЯТОЧНИЙ ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ МАТЕРИ.

„Дитячий Садок“ при Читальні „Просвіта“ в Дубрівці Руській влаштував дня 9. VIII. ц. р. в домівці Читальні „Просвіти“ святочний „День Матери“. Реферат про значіння цього свята виголосила п. Ольга Галик. В ньому підчеркнула

вона значіння української матери для української родини й для українського народу, бо яка мати така й родина, яка родина такий і нарід. Мати повинна свої діти виховувати в любови до свого рідного краю, бо від добрих і національно вихованих дітей залежить краща доля нашого народу. По рефераті слідували деклямації, співи маленьких діточок. Зі своїх завдань вивязались якслід: Звірник Володимир, Подубинський Володимир, Вовк Володимир і Подубинська Зеня, яких ціла саля нагородила бурею оплесків. Вправи хлопців топірцями під орудою отамана Володимира Підсосного і вправи дівчат серпами, зробили велике вражіння на присутних. Саля була виповнена гістьми побереги. На це свято приїхав зі Сянока на Дубрівку р. Горощко п. др. Ст. Ванчицький, голова Кружка Рідної Школи в Сяноці й багато інших гостей. Відтак п. Василь Подубинський в імені читальні „Просвіти“ і всіх зібраних подякував п. учительці Теофілі Малюк за її великий труд, що не жаліла праці для того молодого увіту й уміла наших діточок так гарно приготувати на цей радісний день. Признання й подяка також п. др. Степанові Ванчицькому, що не забуває за Дубрівку, а все її відвідує. — Відспіванням національного гимну „Ще не вмерла Україна“ закінчено цей великий „День Української Матери“. Потім всі присутні розійшлися до своїх хат весело і бадьоро, покріплені на душі. **Свій.**

ЯК ТО Є В РИХВАЛДІ?

Слава вам, Рихвалдяни, що зберігаєте окремішність і не змішуетесь з чужою кровю, що не женитесь з чужинками та чужого жениха женете геть від себе, коли такий хотів би женитися у вашому селі. Що торгуєте вівцями й іншим скотом. Що, як не має з вас хтось досить грошей, щоби купити корову, то складається двох, трьох, але таки купите самі. Що держите торговлю у своїх руках, бо в інших селах без жида обійтися не можуть. Що маєте навіть свою різню.

Слава вам, що ви zorganizували кооперативу у власній домівці.

Але вже цілком зле, що ту кооперативу лишаєте в довгах. Кажете, що кооператива належить до членів кооперативи й вам до цього ніч. Та воно так про кооперативу в першу чергу мають старатися члени кооперативи; але коли вона у вашому селі, то вона є й ваша. Є добром громадським. То за добро громадське треба дбати цій громаді.

Неможна відмовлятися від помочі на праві домівки, коли її гріб нищить. Зокрема тим не можна, що винні кількадесять злотих за побрані товари, чи що...

Кажете, щоби вам кооператива заплатила за роботу, що задармо не будете робити. Гарязд, заплатити кооперативі, а кооператива заплатити вам. Не можете, то хоч відробіть, чи деревом заплатити.

Не чекайте, аж прийде контрол. Держіться статуту. Надзирна Рада має 4 рази (що три місяці) в році, збиратися й приглядатися, як іде робота в кооперативі. Чи додержується постанови Загальних Зборів? Загальні Збори відбуваються щороку найменше раз. І на Загальних Зборах вибирається сімчленна Надзирну Раду, тричленну — чи як статут каже — Управу. До Надзирної Ради вибирається таких, щоби контролювали, а не щоби вибрані були.

Ті знову, що громадян виховують до господарсько-економічного й купецького життя, мають робити це так, щоби, коли їх не стане, громадяни могли самі вести започате діло.

Треба робити не для слави, а для роботи. Впрочім, більша слава буде вам, коли започаткована робота піде довше та успішніше, аніж так, як це часто буває: вас не стало й роботи вже немає. Так ніколи не повинно діятися! Цим собі гріб копаємо!

Мандрівний.

Українська хата в Улючі.

ПОСТУПАЄМО ВПЕРЕД.

Часто читаємо в часописах, що в українських селах на сході люди працюють, засновують українські установи, та здавалося би, що на заході або немає українського громадянства, або лучч національного освідомлення не продерлися ще крізь тьму кацапського дурману. Але так — славити Господа — не діється.

В українськiм селі Крива, в Горлицькій, члени парохіяльної читальні виставили з великим моральним і матеріяльним успіхом „Тимка капраля“ при заповненій салі місцевим громадянством.

Чистий дохід з вистави призначено на побільшення читальної бібліотеки, яка скоро буде мати понад 200 добрих національних виховуючих книжок. З радістю також треба вгадати, що й місцеві українські діти не дармують, доказом на це чудово відіграна дитяча вистава „Червона Шапочка“.

Громадяни в Кривій не дармують завдяки небуденній культурно освітній праці місцевого о. пароха В. Гайдукевича та його Високодостойній Дружині, що разом з донечкою невпинно трудиться біля українських діточок села Кривої. Так то зерно національного освідомлення видає багаті овочі та виводить наших братів навіть у найдалших закутках українських земель з неволі московфльської сплячки.

Честь проводові й громадянам у селі Крива!

Не приневолюйте нас, щоб ми мусли вислати Вам окремі упінення за вислані книжки. Присилайте належність, — бо так і честь наказує зробити.

ПОМИЛУЙ НАС БОЖЕ!...

Кажуть, що по Горлицьчині пішов страх — як гомін. Що в „руських“ душа завмирає.

Бо хтось в Горлицях сидів дупнув кулаком об стіл.

— Пожондек мусі биць!

З Горлиць поїхали мотоциклі у терен, а до Горлиць невдекляся провідники „руської“ Лемківщини на реколекції.

— „Помилуй нас Боже! Ми невинні!“

Недавно також „господин“ Сьокало в покаянній волоссянниці з білою лелією вибрався до Горлиць, щоби заявити на час, що він не має нічого спільного зі шкідливою акцією по лемківських селах і за неї не відповідає.

Його згодиця Украю — він не знає.

Кажуть також, що тепер щось дуже захиталися крісла в деяких „урядах громадських“, що декотрим „руським“ попустилася мина, що щось їм не на руку ані не на вишню.

Якби жив Амвроз, заспівав би собі:

„Настане страшний суд
Ангели будуть трубити“.

Бо горлицькі „руські“ вже тремтять.

— 0 —

ТРАДИЦІЙНЕ ТОРЖЕСТВО
В БРУНАРАХ.

На величавий празник в Брунарах, біля Снітниці, що відбувся 19. серпня ц. р., приїхало одинадцять українських греко-католических душпастирів з місцевим о. деканом А. Поторецьким. І так з Гладішова приїхав Впр. о. А. Злупко, з Висової о. Дула, з Фльоринки о. Дещук, з Більцаревої о. Костишин, з Руської Каролевої о. Височанський, з Чирної, Лосі та других українських сіл західньої Лемківщини. Святочні та богослужбові відправи відбулися при тисячному здвигі українського народу. Хор доповнений українськими студентами Духов. Семінарії в Перемишлі та Львові причинився своїм виступом до зведення цього традиційного торжества.

Прочани були в гарних українських вишивках; настрій скрізь святочний, лише жидівські крамарі з карузелями та московськими прапорами затемнювали дещо це торжество.

Принагідний.

— 0 —

ВИКАЗ ДОТЕПЕРІШНІХ ЖЕРТВ НА БУДОВУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ В КРАСНІЙ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

По 10 зол. зложили: Експедиція Митрополит Андрей Шептицький, та Епідіокоп Іван Бучко, Др. Іван Гижо, Яжж. М. Деревянко з Києва, Народна Торговля у Львові.

По 5 зол. зложили: сен. Р. Лободич, Др. Ст. Федак адвокат, лікар Др. В. Каранович зі Сянока, Фірма „Керос“ зі Львова, о. Грицай з Новиці, Др. Куцик Василь з Лопатина, Микола Худоба в Красній.

По 4 зол. зложили: адвокат Др. Ст. Ванчицький зі Сянока та о. Пристотський А. з Красної.

По 3 зол. зложили: о. А. Давидович з Грабу, о. Василь Середович з Туринська, о. Е. Усцький з Близянки, адвокат Др. В. Здебський з Миколаєва, адвокат Др. О. Сип Галушак з Яворова, Др. І. Левіцький, о. Йосафат Кабарівський зі Святкової, о. Василь Бенз з Тихаві, о. М. Билик з Полян.

По 2 зол. зложили: лікар Др. Іван Козій з Бірчи, адвокат Др. З. Нижанківський з Дрогобича, п. Б. Кипякевич з Лежайська та о. Др. Й. Сліпий зі Львова.

12 зол. 80 гр. збірка в Лежайську отцем Гайдуком переведена.

150 зол. зложив Проф. унів. в Кракові Др. Зілинський.

130 зол. зложив адвокат Др. Юліян Налисник в Дуклі.

53 зол. 90 гр. зложив о. М. Гайдук з Вороблика.

З огляду на те, що дотеперішнього містоголову Товариства о. М. Гайдук перенесено з Красної до Вороблика —

проситься дальші пожертви стати на одг. ресуд: Михайло Цепко, Красна р. Вагг. гловка.

Будівельний Комітет Українського Народного Дому в Красній, пв. Кресно на Лемківщині:

Др. Юліян Налисник, голова Товариства.

ЛИСТУВАННЯ.

Вп. Микола Пилип зі Синева має за-плачено по кінець 193 р. Належить пе-редав п. М. Н. — Гаррад.

Вп. Михайло Зошак з Дубрівки: Широ Вас питаємо й проємо про нас не забувати, Привіт.

Вп. Олекса Середницький: як подати адреси всім часописи висилаємо. У на-шому й Вашому імені дякуємо широко Се-стрі Марії в Америці за приєднання нових передплатників та дяємо її широко братиї поздоровлення.

Вп. Теодор Скірник Чікаго: Листа й належність одержали, часописи шлемо точно. За бажання широко дякуємо, Га-ррад.

УВАГА! Прохання. УВАГА!

ДО ГРОМАДЯН В КАНАДІ

звертаємося з оцим проханням, щоб зли-каво зложили свої жертви й передпла-ти на руки нашого представника в То-ронті, громадянина В. І. Челюка, уло-важного до збирання добровільних датків і передплат на „Нашого Лемка“. Зокрема прохаємо Всіх, що здекларува-ли свої зобов'язання.

Адміністрація й Редакція.

Склад Народної Торговлі в Сяноці

поруває

членам, кооперативам
і приватним купцям
споживчі й кольтоніяльні товари,
насіння господарських рослин
і трав.

Уживайте лише

знаменитої цикорії „ЛУНА“, здо-рової підмінки кави „ПРАЖІНЬ“ і солодової кави „ЛУНА“, виробів Української Кооп. фабрики „СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“
Львів XV., вул. Церковна 2.

Чи ви вже маєте

„ІЛЮСТРОВАНУ ІСТОРІЮ ЛЕМКІВЩИНИ“, та „УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ“

якщо ні, то замовте ще нині.

Ціна обох книжок разом з поштовою оплатою 4 зл.

ЗАМОВЛЯТИ в Адміністрації „НАШ ЛЕМКО“, Львів, Зіморівича 3.

Товариство Взаїмних Обезпечень

„Д н і с т е р“, Львів, вул. Руська 20.

приймає до обезпечення:

ВІД ОГНЮ: хатні й господарські рухомости, худобу, пашу, збіжжя, то-варі, як теж будинки вільні від примусу обезпечення.

ВІД КР ДЕЖІ З ВЛОМОМ: домашнє урядження, товари в крамницях і складах, готівку, векслі, вартісні папери, урядження церков, панце-лярій і бюр, машини до писання й раховання й т. п.

Кооперативне Товариство

„РИЗНИЦЯ“

в Самборі

поруває свій багато засоблений склад воіх церковних предметів. Направляє старі фелони по найде-шевшій ціні. Приймає замовлення на іконостаси, престולי, проповід-ниці, золочення іконостасів та ма-лювання церков по цінах найниж-чих за повною гарантією.

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Львів, ул. Зіморівича ч. 20/2.

поруває мила власного виробу до пран-ня й миття з запахом, мило тоалетове (тройкий формат), мило до голення; нитки з власній навивальні. — Зани-мається експортом: яєць, беконів, фа-солі загранично. Має на складі: штучні погної, насіння, господарські машини і приладдя — Всі українські Коопера-тивни на Лемківщині робіть замовлення тільки в „Центросоюзі“, Львів, Зімо-рівича ч 20/22.

Купуйте тільки найкращі шевські кілки ДЕНДРА

фабрика
у
Львові

вул.
Потоцького
ч. 85 а.

Батьку! Не жалій одноразового видатку 5 золотях для добра дитини!

Запрономеруй для свого сінка, чи донечки

„СВІТ ДИТИНИ“

який стане для неї справжній приятель і любимцем! — Пиши на адресу:

Львів, ул. Зіморівича ч. 3.
Числа оказові висилається безплатно!

Прегарні колірові

образи до християнських хат.

Розмір образів 42×30 см.

1. Ісус-Цар, 2. Ісус-Пастир, 3. Ісус між українськими селянами.

4. Перше святе Причастя.

Ціна всіх 4-ох образів разом з поч-товою оплатою 2,40 зл., 24 образів 12 зол. разом з поштовою оплатою.

Замовляти:

ВИДАВНИЦТВО „КРИНИЦЯ“
Перемишль, ул. Водна ч. 10.

Наш Лемко

РІК III.

Ч. 19 (67)

Львів, 1-го жовтня 1936.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморовича 3. Тел. 257-87.
NASZ LEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA 3.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1.80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

ОСІНЬ У КАРПАТАХ.

На Лемківщині копають бандурки. На світлині бачимо, як люди в Дуклянщині — село Гирова — допомагають своєму українському священникові викопати бульбу.

ЗБІРКА У ДУБРІВЦІ РУСЬКІЙ.

На основі дозволу Повітового Староства в Сяноці, з дня 18. VIII. 1936 Ч. РоІ. 10/с/59/36. переведено у Дубрівці Руській в дні від 20—31. серпня ц. р. збірку до замкнених пушок, яка у своєму висліді дала квоту 18 зол. 24 сот.

Квоту цю зужито в цілости на покриття видатків, звязаних з веденням Дитячого Садка у Дубрівці Руській.

Старшина Кружка Рідної Школи у Сяноці

ЗАПОЧАТКУВАЛИ ХОСЕННЕ ДІЛО.

При Кружку „Сільського Господаря“ у Вороблику корол. започаткували в порозумінні з „Район. Молочарнею“ в Сяноці т. зв. **асекураційний відділ від випадків на худобину**“. Річна вкладка асекуруючого худобину виноситиме 2% від вартости даної (дотичної) штуки. Оцінку вартости худобини буде переводити оціночна комісія, з фахівцем на чолі. Всі повинні поцікавитися тим хосенним ділом.

Чи ви вже маєте

**„Ілюстровану історію лемківщини“,
та „Українське весілля на лемківщині“**

якщо ні, то замовте ще нині.

Ціна обох книжок разом з поштовою оплатою 4 зл.

ЗАМОВЛЯТИ в Адміністрації „НАШ ЛЕМКО, Львів, Зіморовича 3.

Прегарні коліркові

образи до християнських хат.

Розмір образів 42×30 см.

1. Ісус-Цар, 2. Ісус-Пастир, 3. Ісус між українськими селянами.

4. Перше святе Причастя.

Ціна всіх 4-ох образів разом з почтовою оплатою 2.40 зл., 24 образів 12 зол. разом з почтовою оплатою.

Замовляти:

ВИДАВНИЦТВО „КРИНИЦЯ“
Перемишль, ул. Водна ч. 10.

ХРЕСТ.

В широкому полі,
Ген на роздоріжжі,
Де літом квіття
Ховалося в збіжжі, —
Стоїть хрест похилий,
Із дерева збитий...
А на нім Ісус наш,
Сам Ісус прибитий...
В зимі, як снігом
У полі завіе,
Бродяга шляху
Шукать не вміе...
То Ісус покаже,
Виведе, поможе...
Ой, бо добре, добре
Є то Серце Боже...
Літом знов засів,
Осенею плоди
Господь зберігає
Від бур і негоди —
Хоронить від злого
Всю землячку бідну,
Благословть мовчки
Україну рідну...

Іванка Трешневська.

До наших Передплатників!
З цим числом розсилаємо **розрахункові перекази** і пропемо вислати залежлости та передплату.

Не даймося!

Багато є справ, які конечно належить якнай докладніше обговорити, над ними призадуматися й знайти для них правильну та розумну розв'язку.

Які саме ці справи? Наші внутрішні.

Напевно, не один, що перечитає ці слова, буде дивуватися. Якто — запитає — про наші внутрішні справи мало говорить? Адже маємо стільки газет, читалень, різних установ та здається, що лише про наші справи безнастанно тут говоримо.

Почасти правда. Багато пишеться в нас про різні прояви нашого життя; але це справи радше зовнішні, а саму суть внутрішнього життя ховаємо — чомусь — під покришкою. Любимо говорити й критикувати других, чужих людей; у них бачимо все, добрі й злі прикмети. Але найкраще видимо ті злі, що навіть собі з них часто покпиваємо; одначе своїх похибок і гріхів не хочемо бачити, що гірше — про них говорити, бо „правда в очі коле“.

Одним з нагрізніших проявів нашого народнього життя, який бачимо на наших землях, зокрема на Лемківщині — тій найдалше на захід висуненій закутні — це брак взаємної згоди, суспільного вироблення, карности, єдності, якою ще не так давно гордились наші діди й прадіди. Тою єдністю Лемківщина сотки літ стояла твердо, непохитно, поборювала всі бурі, що валились на неї, тою такою єдністю й солідарністю будували ми не лиш у себе дома, але й на далекій еміграції, в Америці.

А сьогодні? Скажимо собі правду. Чи можлива в нас така подиву

гідна єдність, що хочби до війни панувала в наших селах? Сусіди завидували нам нашого народнього вироблення, бо не находився ані один Лемко, що виломлювався би зпід тої дисципліни. Сьогодні — ми розбиті на — чорт зна — скільки партій. Українець ненавидить русина, русин утопив би в ложці води українця, православний не терпить греко-католика, цей баптисту, знов-же той відказує на якогось бейбельника; заведено якийсь язик, творять з нас новий нарід — одним словом січка та полова!

І це має бути дійсний стан нашого народнього внутрішнього, сучасного життя Лемківщини. На такому возі не заїдемо далеко! Якщо зараз негайно не завернемо, то ця кріпка твердиня — наша дорога Лемківщина пропаде — на превеликий стид і ганьбу, головню нам всім, що це бачать, а не хочуть про це говорити

Дехто з тих, що творять сепаратизм, нові язика та нові народности, каже, що й в других народів багато партій, та що такі партії свідчать про життєздатність народу. Так! У всіх народів, хочби в наших сусідів бачимо різні партії, але ці народи — то державні народи, у них різні кляси й стани, то-ж нічого дивного, що й різні партії. А ми що маємо? Одного бідного селянина та і йому різні приходимці кажуть боротися брат з братом.

Невже-ж у цій братобійчій боротьбі щось зискаємо, чогось добемося?! Хіба кожний совісний член нашого народу, зокрема нашої Лемківщини бачить вже, що тут мусимо виповісти рішучу, безпощадну боротьбу всьому тому, що

розбиває нас і готує нам повну руїну. З другої сторони всі мусимо знайти назад той цемент, що нас об'єднає і дасть нам сили до будови і кріпшення нашого народнього життя.

Довгі віки цементом тим, що всіх нас лучив, була наша Церква. Вона була не лише Божим домом, але й народним; в ній чули наші батьки слово Боже та одночасно рідне слово. З часом крім церков стали на наших землях Читальні, Кооперативи, Народні Доми, що теж рука в руку з Церквою кріпили та додавали сили народові. Всіми тими добутками тішилися наші батьки. І все те дістали ми в спадщині по наших батьках; то-ж святий наш обов'язок наказує нам: що спадщину — як свого ока берегти! Їх заповідь, що нам у тестаменті переказали: Держіть і бороніть св. Церкви, читалень, Народніх Домів і всіх народніх установ нарівні з рідною землею кріпко та солідарно, до послідних сил! Тоді ніхто не всилі вас розбити, усі біди та бурі проминуть, будете сильні, а всі чужі народи будуть вас шанувати й поважати“.

Заповідь наших батьків — це заповідь нашої історії — зовсім вона проста й зрозуміла. Не треба нам шукати чужих пророків і чужих правд, бо маємо свою. А тому, що вона наша, своя, рідна, правда — повинна бути для нас найдорожча та її мусимо свято зберегти.

Ця наша рідна, ріднісенька правда повинна відчинити наші очі в тій сьогоднішній метушні, завести нас на спільну дорогу та об'єднати нас у спільній праці над будовою кращої долі.

Юліян Тарнович.

Зачинаймо від наших дітей.

Не будемо писати окремої статті про здоровля наших передшкільних, шкільних та позашкільних дітей. Не будемо теж ще раз згадувати про значіння доброї книжки у вихованні дитвори. Це знані справи. Але для приміру гідного наслідування передруковуємо слідууюче листа з Америки.

„Високоповажана Редакціє „Нашого Лемка“, у Львові при вул. Зіморівича 3.

На Вашу просьбу, щоб я занялася збіркою на „Дитячу Бібліотеку“ для українських діточок у

Лемківщині, смію поділитись з Вами вісткою, що негайно по одержанні Вашого листа, приступила я до праці. Одначе, з огляду на те, що в нашій місцевості не багато живе Українців, просила я позамісцевих громадян, щоб вони піддержали в себе мною започатковану акцію.

Тож на прохання Лемківщини, щоб я занялася збіркою на книжки для бідних дітей на Лемківщині, що я з охотою прийняла та зараз взялася до праці, повідомляю, що на цю благородну ціль зложили

добровільні датки: по 1 дол.:

Впр. о. Касків, п. Анна Олійр, п. М. Шура, п. Т. Яскілка, п. Скрабонці, п. Н. Давискиба, п. Гродзінський, п. М. Мельник, — по 50 цн.: п. В. Хомкович, п. С. Сухецький, п. Г. Костецький, п. А. Давискиба, п. З. Рак, п. В. Рекрут, п. Кинаш, п. Стойко, п. Ю. Ходоровський, п. П. Банковський, п. И. Витяж, п. М. Витяж, п. Рабій 35 ц., п. Сорочко 80 ц., по 25 ц. п. Тітик, п. М. Бабій, п. С. Карпо, п. Костишин, п. М. Прус, п. Хоптовий, п. Колан, п. Рекрут, п. Буковський, п. Стахів, п. С. Тітик, п. І. Кузма, п. Мовчан, п. Семчукова, п. Н. Житарук, п. А. Околіта, п. М. Вецал, п. А. Швець, п. Чопек, п. Волощук, п. Н. Дзюбанюк, п. Ляшкович, п. К. Вишнівський, п. І. Волощук, п. Курдик, п. Морозова, п. С. Войко, п. Бербелицька, п. Пизюра, п. Шаранова, п.

Стойкова, по 50 ц. п. Н. Барна, п. К. Оліяр і п. І. Градик 20 ц. Разом 25 ам. доларів, призначених у цілості на українські книжечки для бідної української молоді Лемківщини.

Дуже дякую від себе всім Жертводавцям, що не відмовилися поспішити з поміччю нашій дорогій Лемківщині. Наш обов'язок свідомих Українців на американській землі наказує нам не забувати про

Рідний Край і допомогти нашим Сестрам і Братам у просвітянській праці. Не одиниці, але всі як один, свідомі Українці ставайте до помози Рідній Країні. Рятуйте — ще раз кличу: рятуйте українську шкільну молодь Лемківщини!

Вірю, що започатковане діло найде якнайширший відгомін у всіх кругах Українського Грома-

дянства в Америці й Канаді, тою вірою кріплюся з Вами та позістаю з якнайкращими бажаннями успіхів у праці для добра Лемківщини та глибокою пошаною для Редакції

Анна Оліяр.

Українські часописи в Америці просимо передрукувати це звітчення. — Редакція „Н. Л.“

Іван Филипчак.

Де поділися Лемки за 100 літ?

(Докінчення).

На західній границі бувшої нашої Галицько-Волинської Держави, зіткнувся наш нарід з двома сусідніми народами, з поляками і словаками, що тиснули його на схід. Ті оба народи виперли продовжити кілька сот літ наш нарід з урожайних земель — рівнин, а лишили йому неурожайні гори, де їм самим не оплачувалося осідати. Вони шукали ліпших земель, урожайних, а нашому українському племені Лемкам, оставили вузенький клин у горах, майже під самі Татри.

І в тих горах, не жив наш нарід спокійно, бо не зростав після природних прав, бо його не прибуло, а убуло. Як подивимося на наші писані урядові документи з перед сто літ, бачимо, що деякі наші Лемки, жителі тих бідних гір, цілком не розмножилися, їх не прибуло, а убуло! Насувається тепер питання, де вони поділися, бо не віримо в це, щоби вони не розмножилися бодай в два, три рази, як множився через той час цілий український нарід.

Для приміру беремо два шемагизми перемиської епархії за сто літ, а то з 1830 року і 1934 року, які маємо під рукою. Тут ясно бачимо, що в селах:

1. Андреївка (Новий Санч)	380	362
2. Андрушківці (Сянік)	48	8
3. Баниця (Горлиці)	511	131
4. Барновець (Новий Санч)	165	56
5. Бахірець (Перемишль)	290	140
6. Біла Вода (Нов Торг)	740	544
7. Близянка (Ряшів)	246	155
8. Бліхнарка (Горлиці)	596	412
9. Бодаки (Горлиці)	118	37
10. Бортне (Горлиці)	767	251
11. Березова (Ясло)	285	243
12. Брунари Вижні (Ясло)	368	360
13. Буківсько (Сянік)	36	33
14. Вернеївка (Сянік)	108	107
15. Вишоватка (Ясло)	245	49
16. Вільшня (Коросно)	197	12
17. Вірхня (Горлиці)	251	172
18. Вірхомля мала (Н Санч)	360	342
19. Волковия (Лісько)	422	367
20. Волтушова (Сянік)	152	130
21. Воля цеклинська (Ясло)	415	373
22. Галбів (Ясло)	108	66
23. Ганчова (Горлиці)	963	756
24. Гирова (Коросно)	649	201

25. Гладивів (Горлиці)	687	538
26. Дидня (Березів)	29	2
27. Динів (Березів)	142	73
28. Дошниця (Ясло)	439	170
29. Дубне (Новий Санч)	345	284
30. Дуброва (Березів)	83	4
31. Дубецько (Перемишль)	180	86
32. Жидівське Коросно)	504	296
33. Завадка Сянік)	1041	1011
34. Задвіря (Лісько)	257	239
35. Зубенсько (Лісько)	369	368
36. Квятонь (Горлиці)	300	62
37. Климківка (Горлиці)	516	500
38. Клопівниця (Ясло)	162	145
39. Конечна (Горлиці)	474	349
40. Королик Волоський (Сянік)	364	264
41. Королик Польський (Сянік)	345	325
42. Котавь (Ясло)	346	139
43. Крамна (Ясло)	637	521
44. Крем'яна (Березів)	210	202
45. Криве (Березів)	107	57
46. Луг (Лісько)	305	190
47. Ляджин (Коросно)	153	151
48. Мисцова (Коросно)	1460	1279
49. Мошанець (Сянік)	520	495
50. Мохначка ниж. (Нов. Санч)	782	761
51. Мриголод (Сянік)	102	57
52. Надїзд (Горлиці)	61	3
53. Нагоряни (Сянік)	49	28
54. Невістка (Березів)	113	95
55. Небіцько (Березів)	126	18
56. Ожанна (Ясло)	469	312
57. Перунка (Новий Санч)	497	171
58. Петруша Воля (Коросно)	872	839
59. Побідно (Сянік)	84	4
60. Прегонина (Горлиці)	311	225
61. Рачкова (Коросно)	105	63
62. Регетів (Горлиці)	884	749
63. Ропенка (Коросно)	165	98
64. Росток (Лісько)	152	119
65. Ждиня (Горлиці)	781	531
66. Смерековець (Горлиці)	1001	697
67. Снітниця (Горлиці)	719	341
68. Сільниця (Березів)	75	4
69. Темешів (Березів)	29	2
70. Прелуки (Сянік)	503	412
71. Тернава гір. (Лісько)	224	194
72. Усте Руське (Новий Санч)	812	305
73. Чачів (Новий Санч)	45	66
74. Чорна Вода (Новий Торг)	375	343
75. Чирна (Нов. Санч)	621	412
76. Чорноріки (Коросно)	487	357
77. Шклярки (Сянік)	166	3
78. Шляхтова (Нов. Торг)	969	690
79. Щербанівка (Лісько)	149	139
80. Юрівці	61	59
81. Явіре (Ясло)	192	21
82. Ясюнка (Горлиці)	343	268
83. Яшкова (Горлиці)	339	44

Назви в скобках () означають повіт. Перші числа вказують скількість Лемків в 1830 році, другі в 1934 р.

З повищого зіставлення бачимо, що за послідних сто літ населення наше на Лемківщині у 88 громадах поменшилося, замість подвоїтися або потроїтися.

Над тим страшним явищем треба нашим компетентним чинникам добре застановитися, з якої то причини так сталося. Треба прослідити справу на місцях. Де ця людність поділася, чи виемігрувала продовж цілого століття з бід в інші краї, чи змінила обряд і перейшла в інші села, в що не хочемо вірити.

Крім того в деяких місцевостях нашої Лемківської людности через тих сто літ рівнож дуже мало прибуло. В місті Ліську за сто літ не прибуло ані не убуло одной особи (318 осіб).

В деяких місцевостях прибуло по двое, трое, або по кількоро осіб. Найбільше таких місцевостей, де продовж 100 літ прибуло по кільканайцять осіб, менше по кількадесять осіб, що зачислюємо до нашої всенародньої втрати.

Третина людности прибула: в Мацині Вел., Пакошівці, Репеді, Розділлю, Согорові Гор., Суковатім, Тарнавіці, Тиличу, Тереччі, Угрині, Щавнім. Половина людности прибула: в Білянці, Боську, Вислоку ниж., Вірхомлі Вел., Дарові, Манастирці, Морохові, Новосілиці-Гневош, Ославці, Ольхівцях, Пруску, Ропиці Русь, Смереку, Суковатім, Чистогорбі, Яблонці Руської, Яселі. Два рази людности прибуло: в Балігороді, Бережниці виж., Боберці, Зиндрановій, Крилиці, Лазах, Мо-Вислоці ниж., Війським, Волі гор., Вільховій, Волі кор., Вороблику корол., Глудні, Голучкові, Гочеві, Дзюрдьові, Добрій шлях., Дубрівці руської, Загутино, Залужі, Іздебках, Карликові, Кінським, Костарівцях, Красній, Лодині, Лубній, Мхаві, Обертині, Ольшаниці, Опарівці, Павликомі, Перепримці, Полянках суров., Пулавах, Чудовичі, Семушові, Сеньковій Волі, Середнім Селі, Согорові доль., Солотвинях, Стежниці, Токарні, Царинським. Три рази побільшилася людність в селах: Воля, Постолова, Долинах, Жерденці,

Дитячий Садок у Волоській Тиряві — 57—28,8 1936. Провідниця п. Маруся Борисівна. Побіч Впр. о. Зенон Крупський, парох.

У ГРОМАДІ СИЛА.

Клясова громада дівочої школи ім. Шевченка у Львові вела продовж цілого шкільного 1935/36 року шкільну кооперативну крамницю та складала що тижня збірні ошадности на книжечку в „Дністрі“. З цієї заощадженої квоти призначено 25 зл. на закуплення в „Світі Дитини“ бібліотеки, яку вислано через „Просвіту“ українським дітям у Полянах місц. на Лемківщині.

Ученицям української школи ім. Шевченка складають українські шкільні діти з Полян щире лемківське Боже заплать і просять дальше про них тямити.

Замітка: Цей гарний примір, започаткований малими школяриками у Львові, повинні в першу чергу наслідувати всі ті, що їм лежить на серці добро Лемківщини. З окрема звертаємося до наших Братів за Океаном, щоби пішли за цим гарним приміром та присалли пожертви на творення таких бібліотек для бідних лемківських дітей. — Виказ жертводавців будемо точно поміщувати на сторінках „Нашого Лемка“. — Редакція.

ПЕРШІ ВІСТУНИ КРАЩОГО ЗАВТРА.

У вівторок 15. IX. ц. р. прийняв Апостольський Адміністратор о. др. Яків Медвецький у Риманові-Живці, на авдієнції українських священників, дуклянського деканату.

З його інтересних питань про стан релігійно-морального життя в українських селах — Дуклянської округи, виявляється, що справа Лемківщини лежить йому дуже на серці.

Теплі, батьківські слова Екск. Кир Якова не тільки свідчать про його благородне серце й найкращу волю, але кажуть надіятися, що

так вірні, як і священники цілої Лемківщини найдуть у ньому правдивого опікуна та Архирея по чину Мелхиседека.

НАША ДОЛЯ.

До складу й прикладу.

Як вечір став надходити у минулу неділю, тоді зайшов я до Панька Кусого на хвилю. Вхожу в хату, здоровкаюсь, дивлюся сюди-туди, бачу: сидить Панько та ще якісь чужі люди.

В хаті було досить темно, я не міг пізнати, що то за люди зійшли до Панькової хати.

Іду ближче. Витаюся зі всіми. — А до лиха! — сміюся й кажу ось так сам до себе зтиха.

Та ж це самі свої люди, сусіди Панькові; зійшлися тут, щоб провести час на спільній розмові.

Тутки сидить: Андрій Ріпчак, Федько Шестаченко, Іван Дужий, Петро Шевчук ще й Василь Кравченко.

Всі засіли коло стола — наче адвокати й мене теж просять, щоб разом з ними сидати.

Я сів кінець стола. Всі зараз загомоніли, а Іван Дужий, то таки закричав щосили.

— Я все кажу — кричить Іван — що доля химерна, що вона лиха й нема в ній правди ні зерна!

Чи чув хто, щоб доля нас колинебудь пестила? Або — щоби була для нас ласкава та мила?

Ні! Вона все нас надіяла лихом та горем, всякі лиха нам зсилала, багатьох аж за море.

Вона кидала нами всюди, мов вітер соломку; жаліть на неї, не маємо де й кому. Інші десь... жи-

вуть у гаразді, у багацтвах плавають, у них і воля, вони свої держави мають.

А ми? — Ех, бодай то.. краще того не казати, бо ще можна собі яке лихо наптити.

Зітхнув. А може він щось сказати хотів, та в тім покотився по хаті гомін нових слів.

Це Паньків син Степанко, шістнадцятьлітній юнак, що досі тихо сидів, тепер промовив ось так:

— Нарікаєте на долю? Ех шкода ваших слів! Наріканням і слезами ніхто долі не впросив.

Нам треба геть отрястись зі стонів і квиління, бо ж ми прецінь люди, а не якісь бездушні сотворіння.

Ми повинні бути не такі, як стебелелина, але тверді й незломні — мов крицева пружина.

Та її чим більше й сильніше стануть натискати, тоді, вона кращий відпір буде давати.

Як хочемо, щоб доля усміхнулася до нас, то покиньмо плачі-стони, — до діла берімся враз!

Якщо всі враз, щиро візьмемося до діла, тоді доля стане для нас краща та мила!

Степанко перестав та всі мовчки потакнули головами. Тоді я відізався до нього оськими словами: — Славно юначе! Славно Степанку! Славно ти сказав! Колиб всі так думали, тоді б кращий час настав.

Й я вірю, що прийде краща доля, ліпший час, бо вже тверді духом юнаки, живуть серед нас.

Прийде час, що кращої долі діждеться кожний, а враз зі всіми діждеться її

Петро Попередний.

Склад Народної Торговлі в Сяноці

поручає
членам, кооперативам
і приватним купцям
споживчі й кольоньяльні товари,
насіння господарських рослин
і трав.

Батьку! Не жалій одноразового видатку 5 золотих для добра дитини! Запрономеруй для свого сінка, чи донечки „СВІТ ДИТИНИ“ який стане для неї справжнім приятелем і любимцем! — Пиши на адресу:
Львів, ул. Зіморевича ч. 3.
Числа оказові висилається безплатно!

Ще про талергофські поминки.

З галицьких „руських“ можемо посміятися навіть тоді, як беруться до поважної роботи.

Приміром: у Лосю (Горличчина) поставили талергофський хрест. Під хрестом різні „політики“ — голосніше один від другого — викрикували, що „жертви Талергофу“, це жертви „за єдинство рускаво народа“, за Росію.

Та в тім самім Лосю, недалеко від талергофського хреста, забутий всіма воєнний цвинтар, з могилами руских солдатів, трираменний залізний хрест з табличкою „Русс“.

Таких могил по Лемківщині тисячі!

А думаєте, що якийсь „руській“ хоч раз оком кине в тамту сторону? Від двайцять літ попри ті могили ходять різні „руські“ Сьокали, малі й великі, чи хоч раз відправили там панахиду, випростували хоч один похилений хрест?! Від двайцять років... І до Лося на „талергофське свято“ позїздилися різні „патріоти“, навіть Цебринський зі Львова; співали, кричали „Росія — рускій — єдинство“ — але від тамтих могил здалека! Плечима відвернулися. Навіть талергофський хрест плечима поставили до руских воєнних могил. — Та же ті солдати поклали свої молодечі голови у могилу — таки за

Росію. Це-ж були авангардисти — перші стежі російського заборчого імперіялізму! Чому тепер „патріоти“ загнівалися на них?

Може тому, що шапками-папачами не покрили Галичини?

Може — якщоб не катастрофа під Горлицями — ті руські вояки „присоєдинили би Лемковщизну разом з господином Трохановським і Сьокалом до матушки Росії?“

Що-ж „кой“ не вдалося салдатам. Одначе признати їм треба, що крісом і багнетом здійснювали „єдинство рускаво народа“, що за те життя своє дали...

Але що це обходить горлицьких „руських“?! Солдатів уже „нет“, даже „нет копейки“!

Чи так шанується своїх героїв? Українські Воєнні Могили — це Пантеон — це святиня слави Українського Народу. Бо кожний культурний нарід такі могили найбільше святить. Перед „могилою незнаного вояка“ у всіх столицях світа, найчільніші державні мужі клонять голови з пошаною.

Лише наші „руські“ відвертаються плечима до могил дійсних руских вояків!

Це вже видко якась окрема, оригінальна „істинно руска льогіка, даже політєческая рєч“.

П. Жебис.

— о —

ДИТЯЧИЙ САДОК.

Старанням Повітового Кружка Рідно Школи в Сяноці відбувся двомісячний (серпень — вересень 1936) курс Дитячого Садка в селі Сьогорів долишний під проводом П. Сірівної, учительки зі Сянока.

Дітей сходилося 21 в дошкільному віці до хати господаря Капаловського, що радо й жертвенно віддав свою світлицю під Садок.

Дня 30. VIII. ц. р. відбувся попис дітей з нагоди закінчення Садка. Зійшлося багато людей зі свого та чужих сіл, аж серце радувалось, як діточки гарно вбрані в народні строї, співали й деклямували у своїй рідній мові та національному дусі.

Миле вражіння на присутніх оставили вправи з українськими прапорцями.

Слід додати, що багато сил і енергії вложила для виховання Садка панна Сірівна. За це належить їй щира подяка і признання. Це справді ідейна людина. О. Г.

Купуйте тільки
найкращі шевські кілки
ДЕНДРА

фабрика у Львові

вул. Потоцького ч. 85 а.

Юліян Тарнович.

ПО ЗАГІНЧИКУ.

Присвячую Д-рові П. Б.

— Якиси дев задїргнувся на нїм газдївським причївку. Найстаршого Штефана — веле — та Яцкового сина — пропийници закарваньчили, Евка ся скопилила, Дзян з бомсами міскима пайташами ся поглюк. Ищи бив загалюканий витріщок, букарт Фицьо. Сого нивірници жиди колачом до ся припаюдили — звичні — варгалят, слинавих жидят приколишати.

Сила недуже, лєм тївко сьої фамиції. Не рахувати кермашници Ульки зо своїм царєством й неясучим фалатком запєцка.

Як нон Николай гварит: шиличина — реку — суета, прикісна холяра, што бис ани кірцьом додна недосудив, ани байсигльом незатаракав. Пропа в хованец до віруятного суду...

— Няй си гнес вовци виют по ній Яцковій піпарачині, бо си лем

заєдно догаджав — ништивіра... Палїночка, горка вода, кет я зумру, вельга чкода... фраса, не чкода! Так ся фалечняк кадивальсь шторцував, од дїдне днїського, — меркуете.

— Не знаєте? Ба, та сес Ульчин гавган Яцко — ци як там на мено. Тот, што полєчко за палїонку й дуганец, вітївський загїн по загїнчику виторочив, аж до кретесу.

Пок ищи нибїцики, родич жили, инклюза запазухов ганєбского лялюшив, поношався, галюкав по обистю, як дакий просатар. А кет ищи Улька мачанки з гливами, ци сосняками набовтала — вобшивя нияк ся незощїбнуло, бо му цюцюрайки пекельникови за звїд повїбалушало.

Лем си пак пипчя — веле деска русаль — огником приквітчай. Звичні, ги газда. Аж му на кермешу Марька зпід Гудївок, з муциками павянима обєртака прифаяла. Фурт і гтяж до ней го перло. Ани ярчаних круп, ани каштафирїв, ци яфири, лем за нов королївков ба-

нєвня неясуче. — Сила ся набоженькала його газдиня Улька, ажи си нови фарбїтчата пристрямбала. — Бривїтер — хїмлю верже під порїг, по гатїш до причївка і вадїться заволока Яцко. За нон час ватра вигаряла, а гад жидївський завивався — стужка по стужї, трам за трамом, од першого прута, аж по нозгрічку — полєчко заторочував. По фалатї, по загонї, до кїнце, аж пок Яцко під лавом не сконав. Ограцаний ганєбско, пропийник.

Бїжала борєцко Улька з псалтире одчитувати до Рабади — пак до босарки — де там! Одишов на віченьки.

Самїсїцка без дистаминку на людской покаяня край села зохаблена, без загїнчика пропитого... — Хтож ми кости буде простувати? Начь ес мя лишив сїгєлику купчий? Цим ти палїночку спєрала?... Тримтїт кісойка тримтїт; чо-гож она ся боїт — же ся на ню смертайка строїт? Не чубай смерте кудївча, бо го болїт головча...

Величавий концерт українських пісень.

У неділю, дня 20. IX. ц. р. за-гостив до Вороблика королівсько-го з концертом українських пісень хор з Бонарівки, пов. Ряшів.

Свідомі та діяльні члени Т-ва „Сільський Господар“ у Вороблику, побудували на вільній площі під до-мівкою Кружка „Сіль. Господаря“ сцену, де відбувся концерт, бо сол-тис заборонив давати концерт у са-лі Народного Дому.

Маси народу обох сіл прислу-хувалися зі всіх боків (так зв. не-залежні і другі стояли з далека і дивилися, як вовк до бабиного го-роду), як дзвінко плинула україн-ська пісня під умілим проводом п. Костя Лиска. Хор відспівав сліду-ючі пісні: 1) Заповіт, 2) У дві пари, 3) Сонце низенько, 4) Реве та стог-не, 5) Іхав козак дорогою, 6) Ши-рокий дуг, 7) Чом тужиш, плачеш, 8) Засяло сонце золоте, 9) Журав-лі, 10) Ой ізза гори та буйний ві-тер, 11) Закувала та сива зазуля, 12) Боже Великий. Хор мішаний: 1) Ой пряду, пряду, 2) Ой сяду я в понеділок, 3) Ой три шляхи, Іхав козак за Дунай, 4) Сонце заходить, 5) Ой ізза гори, і 6) Птичій спів.

На бажання місцевих луговиків луговички з Бонарівки виконали Лугову Молитву до вправ, а ціла

публика вислухала її з запертим віддихом, стоячи.

По концерті, вечером влаштова-но прийняття для Бонарівчан, на ко-трім Василь Качмарський від Бо-нарівчин, а Степан Вархоляк від Воробличан — склали собі взаїмну подяку і побажання; одночасно прирекли собі взаїмну постійну співпрацю обох Громад на полі піднесення культурного рівня й у-країнської Ідеї. Пізніше понеслися по домівці веселі спільні пісні, ве-селі мелодії гармонії та жива гу-тірка Луговичок і Луговиків обох побратаних сіл. Молодь згаданих громад, мимо кількох десятків роз-діляючих її кілометрів доказала практично, як повинна шануватися свідомо українська молодь Лемків-щини і взагалі цілого Українського Народу!

Пізно в ніч, по зворушаючим пра-щанні і спільному відспіванні Укра-їнського Національного Гімну від-їхали Бонарівчани домів, полиша-ючи милий, незатертий спомин, по культурному переведенні спільних хвилин.

Слід побажати започаткованому співжитті на культурно-освітньому полі, як найкращого розвитку на славу нашої Батьківщини! Честь та-кій Молоді!

Чмелик.

Українські жінки і господарі в селі Воло-вель, к. Незнайової. По середині Впр. о. В. Гаїдукевич зі своєю донечкою.

Відповіді та запити.

Петро З. з Полян пише, що йо-го кінь часто нездужає на кольку. як на це допомогти: Кольку дістає від шкідливого корму: горо-ховиння, гречанки, полови, грису, соломи, або і від оброку, коню-шини, трави та зеленини, як зараз по їді женеться коня до роботи. Також від ячменю, жита, бобу, від бульб, сплісненого сіна і конюш-ни, як голодному коневі дати того забагато на раз. Тоді кінь западає на хоробу жолудка, пріє, качаєть-ся з болю й нераз гине, бо не мо-же випорожнитися. Хорого коня вивести зі стайні, щоб не побився. Розтирати віхтями живіт і боки, щоб розігріти. Заливати відваром з рум'янку, додаючи 3 ложці глян-берської соли на 1 літру води. Як це не помагає, то встромити добре наоливлену руку до відходової кишки та випорожнити її, а глибо-ко в кишку вложити галку мила, посипану сіллю. Це скоро pomoже коневі, тоді його вкрити, щоб не перестудився.

Збірна відповідь: Як переховути бараболу. Місце, де зсипується картоплю на зиму, посипати вер-ствою грубо товченого деревного вугля. Картопля на такій підстилці буде аж до весни свіжа, смачна та не скільчиться.

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Львів, ул. Зіморевича ч. 20/22.

поручає мила власного виробу до пран-ня й миття з запахом, мило тоалетове (тройкий формат), мило до голення; нитки з власній навивальні. — Запи-мається експортом: яєць, беконів, фа-солі заграницю. Має на складі: штучні погної, насіння, господарські машини і приладдя — Всі українські Коопера-тиви на Лемківщині робить замовлення тільки в „Центросоюзі“, Львів, Зімо-ровича ч 20/22.

Боротьба зі шкідниками.

Як винищувати мишей, щурів і блощиці.

Забезпечитись проти мишей ду-же легко. Обкопайте стіжки і обо-роги, навіть стодолу, глибоким вузьким рівцем з прикрими бока-ми. На дно рівця вкопайте дре-нажні рурки, так, щоби їх горіш-ний кінець був рівний з дном рів-ця. Як не маєте дренажних рурок, то зробіть собі подібні бляшані трубки зі старої бляхи, або зако-пайте старі горшки, наповнені во-дою. Але ще раз кажемо: так, що-би були рівно закопані з дном ро-ва.

В ночі миши виходять зі стога або стодоли пити росу. Падають до рівця і шукають вигідного вихо-ду. Бігаючи по дні рівця, падають до дренажної рурки і не можуть звідтам вискочити, або падають до горшка з водою і топляться. Що ночі можна так ловити по кіль-кадесять мишей. Вони за добу зі-дять пару кг. зерна.

Знов-же один щур зїдає річно 37 кг. хліба, а пара щурів може да-ти річно 860 потомків, це страшне. Тому щурів треба бистро вини-

щувати.

Найліпше так: До кожної діри налити по кілька ложок дьогтю. Щурі вилізаючи смарують собі но-ги, а потім вичищуючи лапки, цей дьоготь мимоволі облизують.

Від цього багато їх гине, а ре-шта повтікає, бо дьогтю щурі стра-шно ненавидять.

Щурі є не лише великими шкід-никами, але вони розносять й ба-гато хоріб, бо нема бруднішого со-творіння як щурі і миші. Тому тре-ба їх всілякими засобами нищити.

Добре також порозкидати пе-ченої мятки, а щурі повтікають. А-бо потовчи шлка, помішати з гру-бою мукою, дати олію, спекти пляч-ки та порозставляти це в тих міс-цях, де є щурі. Щур лакомо зїсть і згине.

Блощиці вигубити легко: кільо чорної соли розпустити в 2 літрах киплячої води й цією водою поза-ливати всі шпари або витерти щіт-кощ моченою в цій воді. Від со-леної води блощиці гинуть.

Франц Коковський.

Від Сянока по Динів.

(Мандрівка півн.-східними межами Лемківщини).

Хочете розвідатися, як працює „Рідна Школа“? Загляньте в домівку д-ра Степана Ванчицького, поговоріть із ним, або секретарем кружка м-ром Левком Букатовичем. Довідаєтеся багато про працю Кружка, різні перепони, про все. І багато навчитесь, дуже багато. Лемківське товариство „Український Народний Дім“ у Сяноці не має ще власної домівки. Але мало свого першого голову о. Константиновича, що придбав для нього гарну площу в середмісті, має тепер молодого, рухливого голову, д-ра Володимира Карановича, що поставив собі за ціл призбирати фонди, потрібні на будову цієї домівки.

Про діяльність Філії „Просвіти“, що сягає до Горличчини, Ясельщини, Березівщини, довідаєтеся в д-ра В. Блавацького та невтомного організатора Філії, Петра Венгльовського. Коли-ж хочете побачити чудові вишивки, загляньте до нової домівки п. Ірини Добрянської. Потреба вам якої нової української книжки, знайдете їх певно в домах проф. Ф. чи радн. Б., а ще стрінетеся там з сердечним, гостинним прийняттям, щирим, сердечним словом обох хазяйок...

Я особисто не міг би розпрощатися з Сяноком, не навідавшись до мого знайомого ще з чернівецьких часів, д-ра М. Бажалука, відомого автора популярних праць, друкованих особними книжечками, або у виданнях „Просвіти“. Заризикую сміло твердження, що це наш найкращий популяризатор природничих наук, повний знання, досвіду, що вмів промовити простим словом, та гарною українською мовою. Якщо я знав би, що це не буде нельояльність з моєї сторони, зрадив би вам іще, що в його гарний талан до веселих, троха насмішливих оповідань. Але тому, що не знаю, як він буде на цю „зраду“ задивлятися, мовчу.

Ще кілька цікавих дат і фактів зо старовини Сянока на закінчення. Брак джерельних, архівальних матеріалів не дає нам змоги перевірити початків міста Сянока. Можна тільки з усякою правдоподібністю припускати, що продовж XI. і XII. століття повстала за тодішніх княжих часів сяніцька твердиня. В кожному разі Сянік існував вже з початком XII. століття в часі розпрому Половців (1103 р.) за княження Святополка Ізяславича й Володимира Мономаха. Промовляє за цим наперед близькість оселі званої „Половцями“, що повстала за поселення коло княжої кріпости Сянік полонених Половців та ще та обставина, що до XVI. століття стояла на замковій площі в Сяноці церква, а замкові церкви будували в старині для князів навіть в місцях їх часового перебування.

Першу джерельну історичну згадку про Сянік містить в собі Галицько-Волинський Літопис під 1150 р. Літописець оповідає там про похід угорського короля Гейзи проти Галицького князя Володимира. Ця записка звучить: „Володимир же в то время стояще у Белза и ту услышав король уже вшел у город, поверга вози свои, и сам гна с дружиною

своею к Перемишлю. Король же прешед гору и взя Сянок город и посадника его Яця, и села у Перемишля много вся.“ Щоб розвинутися в город (місто), мусів уже Сянік давно перед тим існувати.

Згадку про княжий Сянік містить ще згаданий літопис під 1202 р., відтак під 1206 р., коли то вдова по князю Романі, втікаючи з Галича зо своїми синами, Данилом і Васильком, перед київським князем Рюриком, стрінулася тут з угорським королем Гейзою. Вкінці під 1231. р. згадується у цьому літопису про Сянік, як про город сусідуючий з так званими „угорськими воротами“. В 1340 р. за польського короля Казимира переходить Сянік враз із іншими княжими городами під панування Польщі. В 1377. р. навідується зі своєю дружиною до Сянока король Людвик Угорський.

Населення Сянока було за княжих часів наскрізь українське та ще й за польських часів задержало довго свою народність. Крім цього поселилися в Сяноці також чужинці, що приходили тут із сусідних країв Угорщини й Польщі.

Із княжою бувальщиною Сянока звязані теж його церкви. Історично певний факт, що вже за княжих часів стояла на замковій площі в Сяноці поставлена около 1250. р. деревляна церква св. Дмитрія. У ній була чудотворна ікона Розп'ятого Христа. Церква була свідком упадку давньої княжої держави та проіснувала до 1550. р. Тоді її розібрали.

Про те, що сталося далі, маємо в парохіяльній хроніці записане таке: „Сяніцькі міщани, що їм забрала влада церкву на замку, маючи приказ від тодішнього правительства, щоб продовж трьох днів побудувати церкву на визначеній їм площі на валах, бо інакше не буде їм вільно в місті будувати церкви, наскорі закупили деревляну церкву в містечку Ясениці, а спровадивши дерево, побудували церкву в Сяноці, що проіснувала до 1789. р.“ На місці згаданої деревляної церкви збудували в Сяноці в 1784—1789. рр. за тодішнього пароха, о. Івана Куневича, за зібрані добровільні жертви — нову муровану церкву, що стоїть по нинішній день.

На сяніцькім „пред-градю“ (передмістю) стояла від непамятних часів друга деревляна церква, що її львівський губерніяльний уряд приказом ч. 27453 — на злобний і фальшивий донос із Сянока, що вона згоріла — приказав в 1790 р. розібрати. Останнім парохом сяніцького „пред-градя“ був о. Іван Вайцович.

У XVI. і XVII. столітті був Сянік живим, релігійним і культурно-національним осередком для значної частини Лемківщини. Уже в 1551. р. існувала тут школа, з неї виходили рукописні, церковні книги, приміром „Апостол“ в 1551. р. Були тут два добре зорганізовані брацтва. Звідси вийшов син сяніцького священика Михайло Василевич, що на припоручення княжни Гольшанської переклав Євангелію з болгарської на українську мову.

В часах берестейської церковної унії придержувався Сянік разом із околицею давньої прадідньої віри. Тут шукав по утраті перемиського владичого престоло охорони й попертя єпископ Антін Винницький та перебував тут приблизно в 1668—1675 рр.

(Продовження буде).

Довгі й темні осінні ночі, це найкращі жнива для вломників, тому беріться перед злодіями та обезпечіть негайно від крадіж з вломом своє майно в Товаристві взаємних обезпечень

„Дністер“
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Франц Коковський.

Над джерелами Ослави.

Управа ріллі. Ниви в Макеві такі: „За погарів“, „Кошарниця“, „Дільці“, „Павлят вирх“, „Крапанки“, „Ославиця“, „Піжі“ (шмат поля між Ославицею та хатами), „Кошнірка“, „Глинець“ (на тому полі жовта глина), „Лаз“, „Над загороди“, „Тіснина“. Сіножати коло хат називаються „сигла“, ґруник коло церкви „Лазки“. Поле „пасічать“ (корчують ліс під поле) ще й тепер. Високо в горах положені пасовиська („ґруники“) пасічать що другий рік на толоку.

Господарять у той спосіб, що на поли садять перший рік „бандурку“ (картоплю), в „бандурчаниці“ сіють пшеницю, або жито (деколи по житі конюшину), та на третій рік овес. По вівсі навозять ґноєм і сіють озиме жито, або „на яри“ ячмінь, оркш. Озимини сіють звичайно більше, як ярого.

Обірника (ґною) вживають звіринного, а ґнують лише ниви, що не лежать над рікою. Ниви над рікою намулює весною вода, що виливає з ріки, а цей намул має таку вартість, як звіринні погної. На цих нивах сіють звичайно овес.

Землю обрабляють плугом та бороною. Складові часті плуга такі: чепіги, граділь, дбчка, леміш, „стрила“ (полоз), чересло (передне залізо). Скріплення леміша називають „рак“. Гряділь лежить на „плужнях“ (плужних колесах), що їх лучить із гряділем залізна обручка. До вісей коліс прикріплюють ланцюжком „свбрінь“, а на ньому зачіплений ожов“ (гузов). „Дбшка“, що прикріплена на осі, лучиться з четвернею при помочі „чокотова“. Коли ще орали волами, почіпляли ярмо на „ключику“, що приміщений на „четверні“.

Борона має 6 „бил“, на кожному „билі“ по 6 зубів (залізних). Била получені поперечками (латка). Із переду борони знаходиться поперечка (що її зовуть „побігачка“), на неї закладають залізне вогниво з ланцюгом (зовуть його заборінник“). До ланцюга причіпляють орчик.

Дуже цікаві звичаї при сіянні ярого збіжжа, а саме вівса, бо його стараються сіяти перш усього. У цей день не слід ніщо позичати з хати, не слід теж вигортати ґною зпід худоби. Ці заклази є в звязку з віруванням, якщо хто видає з господарства будь яку річ, що має вартість, може тим самим спричинити втрату майна. У день, коли мають сіяти овес, ладять скоро їду та поспідавши, кладуть на віз усе потрібне знаряддя. Коли вже все готове, найстарша жінка в хаті вбирає на себе кожух, обернений волосом на верх („волохатий“), виходить на двір та обходить тричі за сонцем віз, що до него запряжені вже коні. Під лівою пахою тримає хліб, у лівій руці посудину з водою, а правою рукою кропить віз і коні. Коли вже тричі обійшла та покропила, виливає решту води перед коні, а потім кладе перед коні, хліб, що його держала під пахою. Господар христить перед кіньми батоґом (бичом) і коні з возом переходять через хліб.

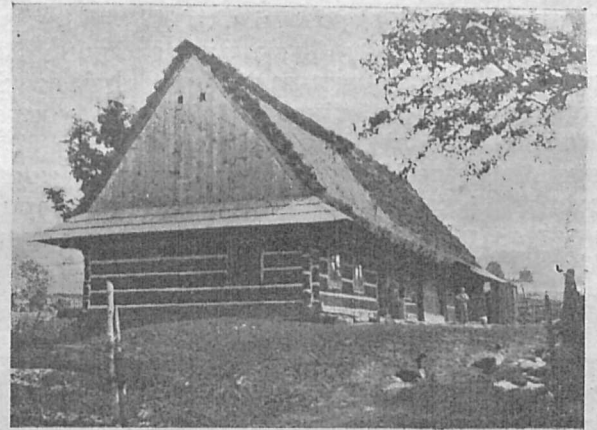
Вистерігаються, щоб тому, хто їде в поле, не перейшла дороги яка жінка (велике нещастя — як вагітна жінка).

На поле господар бере „табіжку“ (торбину) з хлібом і сирым яйцем, а ще й хліб, що його вдома клали перед коні. Як починає орати, тоді загін „зби-

рає“, не розорює, та коли вже витяг першу борозду й вертається в другу сторону, кладе в борозду яйце із „табіжки“, відтак бере землі („глини“) з борозди та потирає нею коні по хребті, щоб здорові і сильні були та щоб худібка в оборі здорова велася.

Звертає при тому увагу на те, яка птаха перша сяде на полі: як ворона, то буде добрий рік, коли плиска, то будуть у році лискавки. Коли при оранні побачить мушину, тоді певне буде урожайний рік, колиж знову жінку, рік буде поганий („дзюравий“).

До першого сіяння приготавляють „сівальницю“. Це новий мішок, що в ньому сівач носить збіжжа. До сівальниці зашивають в один ріг потроха всякого насіння, кавальчик або цілу просфору,

„Хижа“ в Маневі.

ґроші. Мішок повинен бути новий, невживаний, навіть мотузок при ньому має бути також невживаний.

Збіжжа жнуть зубковатим серпом („сирп“), фабричної роботи. Складається він з „ручки“ та „сирпа“. Траву, овес і конюшину косять косою. Складається вона з вістря („коси“), прикріпленого до „кісяти“ (ручки) „обрічками“, а щоб вони туго трималися, закріплюють їх клинцем. Гострять косу брусиком („дурбак“ або „осевка“), що його тримають у „кужівці“. Клепають коси на „бабці“ — „молотком“. Виґладжують залізним прутом („вити-рач-прут“). Сінокоси бувають у липні та серпні.

Коли викосять овес, приносять косарі до хати вінець із вівса на косі. Коли знов-же привозять перше збіжжа додому, тоді слід поробити такі заходи, щоб миши не їли збіжжа: На полі при накладанні першої фіри не слід робітникам ні слова промовити до себе, доки не наберуть повної фіри. Коли вже збіжжа привезуть додому, один бере залізо (звичайно „бабку“ від клепаання коси) в зуби та з цим обходить фіру, потім на місце, де має складати збіжжа, сіє дрібний камінь або пісок знад ріки. Колиж беруть уже останню фіру, лишають у полі трох мерви, та промовляють: „што забрали — то нам, а решту вам“. На останньому лані вяжуть „кріля“ (два снопи поздовж).

Збіжжа молотять ціпом, що складається з держака („ціпивно“) та „билена“. На ціпівні є „каблучок“, на „билені“ — „капиця“. „Каблучок“ із „капицею“ лучить „зв'язка“ (шкуряний шнурок).

(Далі буде).

В здоровім тілі — здорова душа.

Недавно урядила собі українська молодь з мушинських сторін прогульку на Яворину. Була це друга прогулька в тому році. Погода гарна, тепло — тому багато багато хлопців, дівчат, господарів і господинь вишло на Яворину оглянути свої поляни, назбирати яфін, — з сусідами поговорити, відпочати та свобідно подивляти красу й велич своїх дорогих гір.

Весело стало на Яворині — залунала пісня — співає молодь зі Злоцького — співають усі разом. Співають питомі лемківські пісні й загально-українські. Знакомляться блище. — Пісня одних прикликала других, так, що по якимсь часі кілька прогульок зійшлося разом на шпилі Яворини. Найшовсь і аматор фотограф і зробив знімку. Малий апарат не обхопив усіх присутніх, а було їх разом понад тисячу.

Усі веселі, гамірно як в улику — а усім так мило, так любо поговорити разом, пожартувати. — Та щоби то сонечко на небозводі на місці стояло! Воно котиться щораз даліше і вказує, що вже час збиратись домів, бо декотрим дорога далека, а завтра треба вийти на Яворину, не зі збаночком на яфірі, але з доброю косою, бо кустриця вже чекає косарів. Верхи яворинські залунають знова не тільки піснею, але й бренькотом кіс. Дівчата винесуть полуденок і возьмуться

до грабання. Зачнеться щоденна тяжка праця, щоби лише погода була.

Кожний з прогульковців глядить з тугою за ховаючимся сонцем, збирається до свого гурту і з піснею вертає до свого села.

Ось так веселі гарно починає використовувати вільний час від праці українська молодь Лемківщини. Як перша так і друга прогулька молоді на Яворину, не подобалась „генералам“ з „Лем-Союза“. Пани з „Лем-Союза“ і їхні прихвостні аж пінилися зі злости, що населення Лемківщини, а головню молодь починає гуртуватись і культурно переводити вільний час. Писаки з „Землі і Воли“ і кривницького „Лемка“ у своїй глупоті зачали виписувати різні нісенітници, бажаючи осмішити прогульковців — а осмішили самі себе! Кожний знає, що запроданці ласі на дурничку, тому і лемківським запроданцям жаль стало, що і їм не капла дака округина з меринді. Бідаки ходи-

УВАГА! Прохання. УВАГА! ДО ГРОМАДЯН В КАНАДІ

звертаємося з оцим проханням, щоб ласкаво зложили свої жертви й передлати на руки нашого представника в Торонті, громадянина В. І. Челюка, улюбленого до збирання добровільних датків і передлат на „Нашого Лемка“. Зокрема прохаємо Всіх, що декларували свої зобов'язання.

Адміністрація й Редакція.

ли аж по склепах і розвідували скільки хто хлібів купив. Облизувались дуже, як дізнались, що прогульковці і питльований хліб їли. А як дізнались, що прогульковці і сир мали, то нашим запроданцям аж слина з гамби текла, так їм дурничка пахла.

Зі злости і злости прогульку на Яворину назвали, українськими маневрами. А тишком нишком поспіпались якісь доноси, бо тепер поліція з Лабової, Криниць, Мушини й Північної, переслухує поодиноких прогульковців — за чим ходили на Яворину, хто організував тоту прогульку і т. п.

Що хтось щось доносив, можна догудуватись з того, що в часі прогульки був на Яворині постерунковий Скоконь (у цивільній одежі) але не найшов причини до якоїсь інтервенції.

З того виходить, що панове Хаттишаки, Трохихлопські, М'яканичі і компанія зі злости аж політику бачать у прогульці. Вони бортаки не видять, скільки то людей зі світа день у день їздить і ходить на прогульку на Яворину. То як пан їде на Яворину, то прогулька, а як хлоп, то „маньбри“! Видно з того, що тим панам з Криниць в голові щось уже колотиться. Коби ще ліпше їх обортачило, але так, аби і найменше дзеcko тото пізнало — тоді буде єдність на Лемківщині.

Лемко.

гамба = уста (рот).
дзеcko = дитина.

Перший раз на сцені.

Мені тоді десятий рік минав. А від того часу, знов більше десятих літ минуло. Десять літ... скоро й незамітно полинуло у вічність, мов хвилі бистрої річки, що невпинно котяться вперед та вперед...

Я був тоді хлопцем-школярем. Одного разу, по науці релігії, підходить до мене з карткою в руці — о, катехит та з усмішкою каже:

— Маєш тут Михаєю гарного вірша, навчися його добре на-пам'ять і будеш деклямувати на сцені перед представленням.

А-а... як деклямувати, то деклямувати! Що мені там... це так само, якби хтось підійшов до мене з булкою чи обарінком в руці, та при цьому сказав:

— Маєш тут синку булку та їдж її.

Я взяв картку, рівно записану кількома стрічками, а в голові, аж загуділо мені:

— Го-го! — буду деклямувати на сцені.

На другий день, я вже навчився на пам'ять; віршик коротенький був.

А тут так довго треба ждати, бо представлення аж за два тижні. Ой головню моя! Та я хотів би, щоб воно вже завтра було. Але трудно, як треба ждати, — то треба, що зробити?

Якось з бідою минули ці два тижні, а мені здавалося, що вони тягнулися цілий рік.

Врешті надійшов вижиданий день, а за ним і вечір приволікся. Шкільна сая, що в ній мало відбутися представлення, була прикрашена зеленню. Сцена була удекорована яличками та всіляким зіллям. Під степедо, немилосерно коптіло дві чи три лампи, з високо підкрученими кнотами.

...Скрип-скрип, скрипу-скрипу, чути було разураз під ногами; це дошки напшвидко збудованої сцени, вгиналися під вагою прохожих аматорів і видавали ось такі звуки.

Задзеленькав дзвінок.

Ось я вже на сцені.

Підв'ялася завіса. — Ох мамусенько моя рідна! На саяі стільки голов, що й помислити годі. Кількасот очей звернуло свій погляд на мене, а це в першій хвилині, викликало таке 'вражіння, мовби в мене мурашки пробігли за спиною. Я зачав деклямувати:

— „Весна. Усе скрізь зелене,

Пташки співають в небесах,

А ген під лісом видніє,

Могила в зелених кущах...“

Спершу тихо і придавлено гомонили мої слова, а даліше твердо і самопевно зазвучали:

...І тільки вітри наче дзвони,

На панахиду загудуть,

А лози тихо бють поклони

І честь борцеві віддають...“

Це була деклямація, про могилу Січового Стрільця; про цего Борця-героя, що життя віддав — за Україну.

Я скінчив й миттю опинився за сценою, а в голові мені, ще довго-довго — мов настирливе гудіння чмеля, звучали слова деклямації: „...лози тихо бють поклони і честь борцеві віддають“...

— Як? То лози бють поклони і віддають честь борцеві. — а деж люди? Де друзі і молодші брати оцих борців?

Невжеж забули?

— Ні-ні! — відказує якийсь таємний голос. — Хіба ти не бачив, як на саму згадку, про покійних Борців-героїв, в багатьох похилилися голови, стискалися завзято або судорожно дрожали уста, а очі палали дивним вогнем та пронизували когось сердито — мов лискавки нічну темін.

— Ні-ні, борці за волю, Ваші могили не будуть забуті. Вони постійно нагадуватимуть братам — про цю ідею, за яку Ви впали.

Таємна сила розпирала груди і хотілося тоді гукнути на весь світ:

— Благословенні будьте Герої і спійть спокійно в землі, бо ростуть нові лави, стануть нові ряди, і вони дійдуть до цієї цілі, до якої Вам не судилося дійти.

П. Попередний.

Історично-побутовий начерк про село Фолюш.

Фолюш, це лемківське село в ясельському повіті, коло Жмигорода. Від сходу, полудня й заходу окружене горами і лісами, а від півночі відкрите, притикає до „дісарського“ гостинця, що веде зі Жмигорода до Горлиць. Гори, які з трьох сторін мов серпаном оточують Фолюш, називаються: Ділик, Кобила, Косм (а), Спалиська, Чертеж й Явц. Через село пливе річка Клопітниця. Само село ділиться на три часті: Потаж, Середина й Цапівка. Долішня частина зветься Цапівка, бо там живуть господарі, що мають назвище „Цап“. Горішній кінець села, названий „Потаж“, бо там у давнину була фабрика, що вироблювала потаж, а зараз у сусідньому присілку Гути (що належать до Перепримки) вироблювано шкло.

Фолюш ділиться на 14 ріль: Бавунівка, Гоцівка, Гуделівка, Кальчугівка, Кічерівка (Горуцівка), Кирпанівка, Крілівка, Павляківка, Потаж, Смаржівка, Стецівка, Уранівка, Цапівка, Шахівка. Кожна ріль дає на підставі контракту з 27. лютого 1798 року священникові у Волі Цеклинській по 2 горці вівса в зерні що разом виносить 8 корців і 14 і пів горця, яко скіпщини, чи менше. До того додають у великодньому часі ще хліб й яйця на писанки.

Фолюш не має ані церкви ані цвинтаря, ані парохіяльного поля, належить до парохії Воля Цеклинська. З того виходить певно, що Фолюш, хоч більший від Волі Цеклинської, однак повстав пізніше від неї, отже в 17 столітті треба шукати його початку. Документів про повстання, чи основи Фолюша нема. Свое заложення завдячує багатирям Мнишкам з Самокляськ, де вони мали в лісі замок, в яким Юрій Мнишок, сандомирський воевода, гостив Дмитра Самозванця.

Сама назва села „Фолюш“ вказує, що тут колись були водні варстати, в яких ступами фоловали вигнітали сукно. Фолюш в давніх документах має теж назву Клопітниця зовсім інше село., від Фолюш до парохії Перепримка. Клопівніччя з энелівчя вшопітниця (як це було в 47 ч. „Нашого Лемка“, з 1. XII. 1935 р. стр. 10.) багато старше село та має знаний початок. Можливо, що Фолюш повстав пізніше від Клопітниці як

його колонія та в своїх початках звався Клопітниця, однак пізніше через фоловання сукна, самі мабуть Клопітчани назвали його Фолюшем.

Давні власителі Мнишки потребували людей до панцизняної роботи, тому радо дозволяли людям поселоватись. Зовсім певне повстання горішнього кінця села, так званого Потаж. Тут вироблювано потаж у фабриці й ту частку села замешкували заняті робітники поляки: Блонярі, Коники, Кицілінські, Фундалевичі. З часом вони змішалися з нашими так, що тепер у Потажі остала лише одна рим.-католицька родина, але й вона не говорить по польськи, лише лемківським говором.

У початках кожний осельник займав стільки гористого ліса й ґрунту, скільки дав раду обробити. Про фабрику поташу є лише згадка, але ніхто з найстарших людей не пам'ятає, як виглядала сама фабрика, а на місці, де вона стояла, ще сьогодні знаходиться чорна випалена земля. На долішньому кінці села остав до днес мурований будинок „поташня“, в якому колись мешкали двірські люди, що ходили мабуть у фабрику. Фолюш числить тепер около 100 хат з приблизно 600 українськими душами. Земля дуже бідна, страшно каміниста, та й тої дуже мало, тому селяни шукали прожитку в Америці, а в хаті до сьогодні рятуються й дорабляють на життя каменярським промыслом. Вироблюють жорна (млиниці), точила, дурбаки до гос-

трени кіс і памятники на гроби (деколи навіть жидівські).

Найбільше назвищ у селі Гоців, Крілів і Раків. Господарі мають 705 гектарів і 28 м. квадратних земель. Двірський обшар має 468 га 51 а і 88 м². На лісі припадає 482 га 18 а 66 м². З того на громадський ліс 19 га 89 а 99 м², бо решта двірське.

Фолюш завдячує своє повстання Мнишкам, від яких перейшов до Стадницьких, а відтак переходив через багато рук, аж в 1893 році купили тутешні ліси закінниці з Кракова, Норбертанки. За панщини з Фолюша ходили на роботу до двора аж на четверте село, до Самокляськ, де їх страшно при роботах побивали й то дуже часто неслухно. Про ту кривду людей на панщині — як переказ голосить — довідався аж цісар у Відні; переодягнувся в жебрака й прийшов до двора в Самокляськах, де наймився за погонича. Біля полудня став цісар допоминатися, щоб панські гайдуки дозволили робітникам спочивати, бо сонце вже високо підійшло на небі. За це гайдуки дуже його нагаями покарали так, що ледви показав цісарську одіж зпід жебрацьких лахманів — мусів утікати, щоб його дальше не били. Успів лише сказати: „Панщина була, але вже її кінець.“ І дійсно від тоді скасовано ганебну панщину. Годиться ще згадати, якщо за панщини женився селянин, то мусів мати від пана дозвіл. А як брав дівчину з другого села то мусів мати дозволення від другого пана. Про такі дозволення є згадка при кожному шлюбі в метриках тут на Лемківщині. (Докінчення буде).

На маргінесі лемківських подій.

Всі знаємо, що діється під сучасну пору на Лемківщині, зокрема під релігійним оглядом. Для того приємно нам ствердити, що вістки, поміщені в 17. ч. 5 стор. п. з. „Ловити риби і т. д.“ про о. Степана Ядловського, не є аж такі може страшні, бо при добрій волі можна наладнати справу якнайкорисніше для обох сторін. Зокрема о. Степан Ядловський не давав до того часу причин до підозрін про якесь ренеґацтво, або шкоду національній справі.

Навпаки — дотепер свідомо признається, що він щирий Українець та до „Лемко-Союзу“ не вписався а заняття й достоїнства в Курії Ап.

Адміністрації Лемківщини прийняв лише з ідеї.

Подається також до загального відома, що неслухно посудив о. Іван Полянський та безпідставно шиканування Впр. о. Михайла Жеплинського за мнине авторство згаданої статті в 17. ч. „Нашого Лемка“, бо Впр. о. Михайло Жеплинський, український душпастир у Риманівській Завадці не був автором цієї статті. Вкінці Редакція слушно вважає й правильно, що не лише один совітник Апост. Адміністрації Лемківщини має бути Українцем, але всі повинні бути Українцями, як також сам Апостольський Адміністратор.

Непрошені гості.

Село Милик, в Новосандеччині, належить до свідоміших сіл на Лемківщині. Тут передплатують 2 прим. „Українського Бескиду“, 6 „Нашого Лемка“, 2 „Місіонаря“ та 4 господарів „Народню Справу“. Крім того люди читають багато книжок з приватних бібліотек. На тім то Милику кількох москвофільських комуністів задумало на спілку з такими самими комуністами зі Щавника устроїти „день русскої культури“. На цей „день“ зійшлося трохи наших людей, бо думали, що дійсно почують щось мудрого й культурного. І почули! Але на той день не прийшов ніхто з „Лемкоосоюза“, лише самі „промовці“ зі Щавника. І треба позавидувати Щавничанам, звідки там такі „мудри“ люди взялись? Бо подумайте! Щавничани попереминовалися з полатайкерпців на великих „промовців“ та неабияких поетів і такі „красні“ поеми пишуть до „Лемка“ в Криничі, що ті то промовці“ говорили ось як: „Українці хваляться, же їх є 40 мільонів, а ми можемо похвалитися, же нас є (розуміється, комуністів з Лейбом Троцьким і з тими, що їх тепер вистріляли в Москві) 170 мільонів на цілім світі“. Говорили, яка то висока „руска“ культура (що руйнує церкви й мільони людей гине з голоду й нужди). Говорили, будьтоби Українці видавали руских до Талергофу і що вони не вірять, щоб о. Іван Качмар вибавив руских у Милику від Талергофу і т. п.

На це все дістали щавницькі „промовці“ добру відправу від Миличанів, а тут господар М. Жегестовський, котрого о. І. Качмар вибавив від Талергофу перед всіма освідчив, що дійсно о. І. Качмар б. парох з Милика вибавив їх від Талергофу, а ніхто другий.

Тому наша рада з Милика для вас щавничани така: Не приходіть більше з тими промовами до Милика, бо ви замість принести „русску культуру“, приносите „русску незгоду“, а замість тих „промов“, де ваші промовці заікуються і треба їм відповідати, ліпше ті промови дайте на плити, купіть грамофони, поставте собі на стіл і нехай вам тиркоче на нуту „бодайся когут знудив“, або „Ех яблочко — куди котишся“. Нашим людям, як ви самі бачили, сприкрилося вже таке слухати, тому в часі ваших „промов“ порозходилися по своїх хатах.

Той самий.

Звіт з „Дитячого Садка“ в Загугині.

Заходом „Батьківського Комітету“, Кружка Р. Ш. в Сяноці, отворено „Діточий Садок“ в Загугині, який тривав від 5. VII. — 28. VIII. ц.р. Слід зазначити, що родичі скоро зрозуміли значіння „Дитячого Садка“, бо — минулого року було в „Садку“ лише 35 дітей, сего року ходило майже в друге стільки, бо 65 дітей.

На прохання Батьківського Комітету Кружок Р. Ш. в Сяноці призначив на провідницю п. учительку Ольгу Цегеликвіну, дочку місцевого священика о. Дек. І. Цегелика, що дуже радо заопікувалася „Садком“ та при помочи Кружка Р. Школи в Сяноці, вела акцію доживлювання дітей в Садку. Дня 28. VII. відбулося закінчення „Садка“ враз з пописами дітей. Програма, що складалася з деклямацій, співу з вправами і діточими виставами помимо сего, що зістала майже на половину зчеркнена — вийшла дуже гарно, про що свідчать бурі оплесків зі сали, яка по береги була виповнена своїми і зі сусідних сіл гістьми.

Найгарніше вивязалися зі своїх завдань Бедзик Марія, Чех Зофія й Цап Ярослав.

По вичерпаній програмі гості відспівали національний гимн і розійшлися в бадьорому настрої домів.

Годі уявити собі кілька праці понесла п. провідниця Садка, бо нераз мати не може собі ради дати з троїма діточками, а тут п. провідниця 65 дітей зуміла доглянути, та ще і так багато навчити.

Крім сего вечорами п. провідниця вела лекції Самоосвітнього Гуртка при читальні „Просвіти“. За сей труд і самопосвяту Батьківський Комітет, а рівнож і провід Самоосвітнього Гуртка складає пані провідниці Садка щирю подяку і просить на дальше вести освітню працю в читальні і в Самоосвітнім Гуртку.

Окрему подяку складає Батьківський Комітет Кружкові Рідної Школи в Сяноці за доживлювання Д. Садка. Честь Вам ідейні Громадяни — честь п. Провідниці!

Уживайте лише

знаменитої цикорії „ЛУНА“, здрорової підмінки кави „ПРАЖИНЬ“ і солодової кави „ЛУНА“, виробів Української Кооп. фабрики „СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

Львів XV., вул. Церковна 2.

Почтова скринька.

10808: винен лише 3:50 зл. за книжки; передплата заплачена по кінець 1936 р. Якщо гарний і виховуючий допис, під частинами. — Гаразд.

Вп. Константин М., Чорноріки: вислали ще перед 15. ц. м. певно пропало в дорозі. Ще раз посилаємо. — Привіт.

Вп. Марія Демчар, Луг: одержала півторарічну передплату зі Скрантону, вислану добродійкою Евдокією Калякука. Гаразд.

Вп. М. А. (Б. 13): щиро дякуємо за листа. Часописи висилаємо, до січня зачекаємо. Просимо не забувати. Щирий привіт.

Вп. Тома Коляр Те. Ко.: за Йосифа Вітика одержали. Поздоровлення з рідних сторін.

Передплатників у Верховні Малій просимо переказати Степанові Гірка, щоб так не горюжився, бо не таких ще „копривяних лицарів“ світ бачив...

Лемко: письма з карними ореченнями передали п. Сенаторові Павликовському до полагодження. Допис поміщуємо. знимка темна, шкода робити клішу. — Привіт.

Вп. Теодозія Гривнак, Едмонтон: Ваша передплата заплачена по кінець 1938 р. (два роки вперед). Рівнож додаткові числа (10) заплачені за червень, липень і серпень. Щиро здоровимо.

Вп. П. Жебис: За пізно одержали повідомлення. Коміс здержали. Пишіть. Привіт для Вас і Др-а О.

Віма: світлину з Липівця прохаємо нам позичити. Привіт.

П. П.: самі напишіть. Подання передали. Статут „С. Г.“ вислали. Гаразд.

Лемківська Хата.

ПОСМІЙТЕСЯ КУСЦЬОК.

Добра пасіка: Як вам іде з вашими пчолами?

— Дуже добре!

— Так багато дають меду?

— Ні. Але вже два рази добре покусали мою тещу Євку.

—

Мусить злісти. — Іване — каже мама — іди принеси мені дров.

— Ой, коли мене так ноги болять.

— Іване, ходи їсти!

— Та вже якось мушу злісти...

—

Побожний. Хвалилася сусідка сусідці: О, мій чоловік дуже побожний. Ще не трапилося ніколи, щоб мене коли в неділю бив.

Пригадуємо, що вже найвищий час вирівняти залеглости за передплату кінець 1936 року.

Наше Лемко

РІК III.

Ч. 20 (68)

Львів, 15-го жовтня 1936.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморевича 3. Тел. 257-87.
NASZ ŁEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA'3.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1 зол
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

У „ПРОСВІТІ“ НАША БУДУЧНІСТЬ!

Аматорський Кружок при читальні „Просвіта“ в Грабі, коло Жмигорода. По середині Впр. о. А. Давидович, місцевий парох, як режисер.

До відома Українського Вчительства.

Тих учителів (-льок), що в наслідок перенесення розділені в подружжю житті, прохаємо негайно подати свої адреси і дати перенесень на руки посла Дмитра Великановича, Варшава, Сойм.

Президія Української Парляментарної Репрезентації.

НОВИНКИ.

Іван Сорокати́й повідомляє своїх Знайомих і незнайомих, що вийшла перша книжечка його нових, ще ніде не друкованих відшів п. н.: „До складу й прикладу“. Ціна тільки 40 гр. Замовляйте чеком ПКО ч. 506.944, або переказом на адресу: Юра Шкрумеляк, Львів, ул. Гофмана 18. Хто замовляє відразу 5 книжечок, дістає 6-ту даром.

Сама собі зробила суд. Львівські злодії найбільше набирають

розмаху, коли побачуть перед собою якогось гостя з села. Один такий злодій притулювся недавно у Львові в випадковій глоті до одної селянки й витягнув їй гроші. Але селянка завважила злодія та зловила його за руку. Гроші відобрала й побила злодія по карку й голові, аж той зачав кричати рятунку. Ледве видерся з рук селянки, яка потім пішла собі спокійно далі. Добрий буде матеріал на тещу...

Підручною книгою кожного господаря на Лемківщині є великий господарський календар „**Золотий Колос**“ на 1937 рік.

Ціна за 1 пр. 1'20 зл. — Замовляти: „Золотий Колос“, Львів, Руська 18.

Новий транспорт жидів в кількості 650 осіб відіхав з Польщі до Палестини.

Засуд 15 комунарів у Сяноці. В Сяноці засуджено 15 комуністів на кару від 1—5 років тюрми та втрати прав від 5—10 літ. Частина засуджених рекрутується зі села, а більша часть самі жи́ди.

Де решта грошей? До села Лодина, коло Мриголода, загостив на днях коминяр зі Сянока та переглянув комини. За це громадський уряд признав йому по 10 грошів від хати. Але теперішній солтис з коминярем зібрали 10.50 зл. за роботу коминяря, а люди дивуються та питаються солтиса, що він зробив з надвижкою, цебто половиною грошей, бо коминяреві належитьсь лише 5 зл. 20 гр.? А де друга половина?

Церковна статистика Москви. Варшавське „Слово“ подає, що в дні 1. 4. ц. р. було в Москві 98 православних церков, 2 католицькі, 1 лютеранська й 2 божниці. Перед революцією було в Москві 1624 церков, каплиць і монастирів. Отже бачимо, де жи́ди большевики шукають розвязки свого раю.

Летунська катастрофа. Біля села Безміхової Вижньої, повіт Лісько, зударилися на висоті 300 метрів два літаки і впали на землю. Оба пілоти погибли на місці.

Львів
1936
№ 11

Партійництво й роздори на Лемківщині.

З оповідань наших батьків знаємо, що в передвоєнних ще часах ходили на відпусти до Лежайська, Тарнівця, Старої Веси та там вони чули, як польські священники на проповідях згадували крім релігійних потреб про любов лемківщини словами: „наша укохана Польська, наша ойчизна свента, крульова корони польскей“ і т. п., щоб у цей спосіб кріпити своїх братів та підбадьорювати їх у недалеке воскресення. І це вони вповні здійснили, бо дочекались виволочення згід австрійської та московської тюрми народів.

А що в нас тоді діялось? Наш народ на Лемківщині був спокійний, сильний у своїй вірі до св. греко-католическої Церкви, мав Бога у серці, плакав свої народні звичаї та обичаї, зборігав свою народню ношу, до того ще веселий, щасливий і гостинний справляв у себе кермеші для свояків і гостей з сусідних сіл — привязаний кріпко до свого великого українського народу, до його історії — до князя Данила, св. Володимира Великого, багато передань про світлу минувшину жило в народі, про подвиги козаків; та якщо появилася свій часопис, тоді народ горнувся здалека, щоб почути про своїх братів на Сході, за Сяном, про його життя, про події. Але мало було таких, що інтересувалися та дбали про засяньських братів. Лемківщину ніхто не освідомлював, як тепер багато працюється над її культурою, тому вона оставала на ласці чужих або самих лемків, тобто українців на Лемківщині. Якщо дехто зі священників наводив дещо на проповідях в патріотичному дусі з історії про бувальщину нашого народу, то вірні аж липнули до його, на руках носили би такого, але на жаль, таких „білих кружків“ на пальцях одної руки можна почислити.

Можливо, що наші брати за Сяном не втратили би нічого з їх цінної культури, але наймити Москви робили своє діло. Вони поступово підготовляли ґрунт під православ'я, москвофільство та користаючи з доброзичливості населення та несвідомості, підбурювали населення Лемківщини, щоб варувалися всього того, що не їх пророки голосять; мовляв, українські священники, їх робота — це на спольщення Лемківщини — на її загладу. Нечувані дива витворю-

вали ці вороги Лемківщини — слуги царя й батюшків на найрідніших братів — для населення Карпат — на засяньських українців.

Дійшло аж до того, що приміром у селі Бонарівка, коло Стрижева над Сяном, як бл. п. о. Василь Опарівський хотів заснувати читальню „Просвіти“, то мусів перед збаламученими москвофілами хреститися тричі на доказ, що читальня „Просвіта“ не є видумкою поляків, лише братня, своя національна установа.

Оповідав теж бл. п. о. Мерена, короснянський декан і парох Ріпника, що в цій парохії найскорше оснували читальню „Просвіта“, та лише за те, що Товариство „Прогресу“ відкинуло з азбуки „йори й яті“, зліквідовано читальню.

Врешті треба би писати окрему книжку, щоб навести самі такі події, що вказують, як наш брат лемко горнувся до братів на сході, а різні лжепророки зводили його на

власне найменше дбали і не причинювалися до культурного розвитку лемківського села. — Маємо на думці й релігійне й суспільне життя Лемківщини. — Не перечимо теж, що на цьому „третій“ користав і за це щедро нагородив своїх слуг, але нарід про це добре знає. Знає він рівнож, за що перекидали Українськими Священниками, та де подівається українське учительство. Що більше, дуже добре орієнтуються в лемківському положенні та його обставинах жидо-комуністичні агенти, що тайком повзають у лемківську душу, щоб лемка в першу чергу відтягнути від Бога й Церкви, знівечити його національні почування, зробити його большевиком, безбожником, ані українцем, ані русином, ані як дехто бажає — поляком — лише жидівсько-московською куклою.

Підносити нагірку на українських греко-католицьких священників за те, що вони згідно з волею народу працювали над його долею — і то зі сторони таких, що під їх прапо-

ПОЗІР ЛЕМКІВЩИНА!

Ключ: ДІТИ — НАША „БУДУЧНІСТЬ“ зреалізуємо тоді, як у кожній хаті, у кожній установі на Лемківщині буде знаходитися „ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА“!

„ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА“ виходить щомісячними книжечками в дорозі передплати, яка на цілий рік виносить 5 зл., а на пів року 3 зл. — Для Америки і Канади річно 1.50 доляра. — На рік виходить 12 книжечок прегарного змісту.

Замовлення посилайте на таку адресу:

Видавництво „ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА“.

Львів. ул. Зіморевича ч. 2.

круті стежки, віддаювали його від дійсної української правди.

Також саме москвофільство не було би страшне та небезпечне для нашої нації, бо його приклонники держалися св. Церкви, вірили в Бога та не давали себе винародовлювати, однак це москвофільство створило шлях до комунізму та сьогодні ця комуністично-жидівська зараза стала для нас страшна й грізна.

Цьому лихові не могла зарадити Апостольська Адміністрація Лемківщини, бо вона не солідаризувалася з цілим Галицьким Українським Єпископатом, полагоджуючи всякі справи на місці односторонно, з думкою знищити все, що українське, найцінніше для народу, та попираючи самих „русских“, які

ром мали ці ідейні працівники находити опіку — самозрозуміло — таке поступавання могло зродити в народі велику уразу до самої Апостольської Адміністрації — поминаючи тих, що їх викликали, спричинили переноси ідейних учителів, замкнення майже всіх клітин „Просвіт“ і т. д. і т. д.

Тому в Бозі надія, що теперішній Апостольський Адміністратор Іх Ексц. Кир Яків зрозуміє добре всі обставини на Лемківщині та не піде слідами своїх необачних попередників, але так, як цього вимагає добро св. Церкви, добро Лемківщини й цілого українського народу. — Що благослови та допоможи Боже! Бо волі народу не слід нехтувати.

(В. К.)

Франц Коковський.

Від Сянока по Динів.

(Мандрівка півн.-східними межами Лемківщини).

Важко прашатися зо Сяноком, але ж треба вибиратися далі. Там на півночі, за Сяноком на високому горбку серед зелені пишається церква в Межиброді. Перепливаємо човном Сян під присілком **Біла Гора**, потім два кілометри дороги оболонням попри старе русло Сяну, під лісом, стежка в гору й ми вже побіч межибродської церкви. **Межиброд**, маленьке сільце, в ньому мало що більше понад чотири сотні українців, а з пів дюжина латинників. А скільки шуму воно робило в останніх роках, скільки крові напсувалося нашим доморослим „русским“. До війни — їхня твердиня, де й слова про українців не слід було сказати — сьогодні, бодай половина мешканців, молодих, активних громадян, гордиться тим, що вони українці. Яких способів, хитрощів не хваталося домашні та сянницькі „руські“, щоб тільки знищити українців! Непристойні бійки під церквою та в церкві, забирання церковних прикрас — рушників, тому, що вони вишивані, нищення штучних квіток у церкві тільки тому, що вони мали краску жовту та блакитну — це все дрібнички. Були й поганіші річі. „Хтось“ підкинув одному діяльному громадянину рушницю (в його домі містилася читальня „Просвіти“), „хтось“ зробив донос на бідного, але дуже здібного та свідомого учня сянницької гімназії, бідняга мусів опинитися в березівській школі. „Хтось“ раз-у-раз робить доноси до поліції, гміни, староства, а до відповідальности потягають — тільки самих українців. „Хтось“ так довго воював та доносив проти завідателя парохії, о. Дмитра Кузьмінського (бувшого старшину У. Г. А.), поки його не кинули на сотруди́ника до Глудна. „Хтось“ робить вічно доноси до інспектора на вчительку — українку, словом цих „хтось“ і не злічити.

Крайна ворожнеча в селі. Із перенесенням о. Кузьмінського, українці перестали ходити до межибродської церкви, новонастановлений сотруди́ник о. В. Бартко („русский“) також не міг довго видержати зо „своїми“, постарався скоро з ними розпрашатися...

Про історію села небагато можна сказати. Основане воно мабуть у XVIII стол. й з цього часу існує грамота польського короля Августа III., що нею надав він першим поселенцям Межиброддя право свобідно рибалкувати на Сяні, виробляти на домашні потреби пиво, рубати на свої потреби королівський ліс. Нині з цих усіх привілеїв нічо не лишилося. Мешканці села живуть із праці на своїх нивках (мабуть немає там господаря, щоб мав би 10 моргів поля), з рибалкування, заробітків у місті. Багато заробляють дівчата вишивками. І ніде правди діти, межибродські вишивки вийшли вже поза сянницький повіт. Забрили у Східню Галичину, знають їх уже навіть у Познані та Варшаві. Ціла велика заслуга вивчення межибродських дівчат вишивати припадає місцевій учительці, п. Ірині Добрянській. У виконанні робіт, доборі красок, розміщенні взірців слід її тихої мистецької вдачі, досвід та замилювання до цієї праці.

Але вернімося до історії села. Першу деревляну церкву в Межибродді збудував в 1784 році парох о. Іван Вайцович, межибродський уроженець. Протривала вона аж до 1901 р., коли саме другий межи-

бродянець, лікар Олекса Вайцович, побудував своїм коштом теперішню церкву. Чуда-дива творилися з цим Олексою Вайцовичем. Батьки його були вільні від панщини. Він самий (як багато-багато наших) почував себе поляком, опинився навіть у польському повстанні, а потім у Росії, де довгий час лікарював. Але — видно якийсь внутрішній голос не давав йому спокою, щось тягнуло його до покинутої, забутої батьківщини, він вертається не тільки до рідного села, але й до прадідівської віри та рідного народу — та щоби хоч у часті спокотувати своє забуття, він власним коштом будує греко-католицьку церкву.

Важкі тепер відносини в Межибродді, прикро слухати й дивитися, як брат на брата мало що з нами не йде. Але саме постать Олекси Вайцовича родить у наших серцях сподівання, що й нинішні блудні сини спам'ятаються, що якийсь внутрішній голос каже їм вернутися з манівців. (Продовження буде).

Франц Коковський.

Над джерелами Ослави.

Ловецтво — відбувається потайки, бо право ловецтва виорендовують посторонні люди. Влада не дає дозволу селянам, а ще на самому промежжі з Чехословаччиною мати та носити зброю, — тож ті, хто потайки займається ловецтвом, уживають рушниць, що їх по війні залишилося багато по наших селах.

Дикі звірі трапляються в Маневі такі: дики, олені, серни, зайці, лиски (лиси), куниця, видри, тхорі, лисички (ласиці), вивірки, вовки, часами заблукається („слідню“) ведмідь. Із дикої птиці знають селяни: вірли, яструби, пугачі, сови, ворони, дикі голуби, горобці, жайворонки, пліски, а решта — це все „пташки“.

Звірів та птицю стріляють, рідко ловлять у сильця або куповані заліза. Окремих приладів немає.

Рибальство. В Ославиці, що за Маневом розливається у ширше корито, буває така риба: пструги, марени, яльці, слижі (бабці). Іншу, дрібну рибу називають „маленькі рибчата“.

Рибу ловлять **руками**, між камінням або під берегом **саком** (часами зовуть його „шuffed“) та „гвздкою“. Шuffed це сітка на двох дрючках, „на шторці“. Широка вона на один до півтора метра. Сподом сітки йде „підлога“, цебто дальша частина сітки зігнута та зошита краями. На краях приміщені та примощовані тягарці, що тримають підлогу на дні ріки. Рибалка йде з шuffedом проти бігу ріки, а другий перед ним бе дрючком об воду („бовтає“) та заганяє рибу до шuffedу.

„Гвздок“ — це рід залізних вилок із гострими зубами. Вилка прикріплена на деревляному держаку. На гвздок ловлять рибу в ночі при помочі світла в цей спосіб, що в зроблений з дроту каганець накладають сухих, смолячих скипок, запалюють їх, один рибалка йде берегом, а той водою та освічує дно, де риба спочиває, а другий „гвздкою“ бе рибу та викидає її на беріг.

Малі хлопці ловлять рибу **вудками**, що їх роблять зо шнурка (нитки) та на його кінці причіпають гачок або купований, або роблений з твердого дроту.

Також і право рибалкування виорендоване державою, тому селяни рибалкують потайки.

Лемківським Патріотам під совісну розвагу.

Останні роки принесли Лемківщині багато несподіванок. До них зачислити слід: „Лемківський Буквар“, вилучення частини Лемківщини згід впливів Апеляційного суду у Львові, вилучення Лемківщини в цілості від мовних законів, признаних українському народові в Польщі, вилучення Лемківщини згід впливу Ревізійних Союзів національної кооперації, припинення діяльності майже усіх клітин „Просвіти“, та Апостодзьку Адміністрацію для девяти лемківських деканатів з осідком у Риманові. Населення Лемківщини заскочене тими явищами, не могло відразу похопитися в тім усім, та не було всілі оцінити якслід практичного боку наведених подій, бо недобитки москвофільства дальше баламутили в питомий собі спосіб населення й усипляли його увагу, щоб воно не побачило заскоро, куди ведуть Лемків „руснаків“ національні Ефіяльти (зрадники) і Валуєви згід прапору „Лемкосюза“ й криницького „Лемка“.

Дуже малими кроками промочувала собі у свідоміших одиницях Лемківщини право горожанства ця правда, що джерело всіх тих явищ є одно й те саме, що тут ходить про заволодіння душею Лемків з боку третих осіб, яким залежить на цілковитій ізоляції (відокремленню) Лемківщини від матірнього пня великої Української Нації.

Не помогли ніякі засоби міролайних кругів, не помогла нічого поміч, з якою прийшли москвофільські недобитки повітовим старостам, бо Лемки в глибині душі почувалися й почувуються та на завжди будуть почуватися одною кровю й одним тілом з суцільним організмом Українського Народу!

Ця проста й ясна правда, що живе у серці кожного Лемка, болить й непокоїть деяких наших сусідів; та що це правда, доводить наявно стаття в „Льв. Кур'єрі Цодзеннім“ з дня 3/Х. б. р. пера відомого польського письменника Яна Віктора, під заголовком: „Zagrożona Łemkowszczyzna. Jak zdobyć ją z powrotem dla Polski“.

Кожний Лемко, зокрема москвофільські запроданці з „Лемкосюза“ й криницького „Лемка“, повинні зацікавитися точно з цією статтею, щоб раз на все пізнати, про що йде не тільки „Кур'єрові“, але

й тим усім, що до нього дописують. Тоді напевно не стане Лемків, що погоджувались би з гадкою, що вони є тільки збаламученими поляками, а рівночасно пропав би раз на все тип москвофільських зрадників!

Щоби дати змогу населенню Лемківщини пізнати цю статтю, подаємо тут її головні гадки: „На лемківських землях за часів польської влади змінилися колись прихильні настрої населення на ворожі супроти Польщі. Винуваті в тому ті, що занедбали посвятити цілу працю на Лемківщині для польської рації стану. Тепер треба подумати про засоби здобути Лемківщину на ново для Польщі“. Згадується далі про небуденні здібності Лемків й робить натяк, щоб не поповнити цю саму похибку, що супроти Гуцулів, в яких „культура викривлює й нищить усі цінності душі. Вона відходить й зіставляє жебрака прибраного в міжнародне лахміття, з розбудженою й ніколи ненасиченою жадобою наживи“.

Далі пишеться в тій статті про те, що тільки польське учительство, і польські літники покликані працювати над зміною лемківської душі. Лемко виглядає в зеркалі статті як „пняця за американські долляри“.

Про „Українську Акцію“ пише автор, що вона дуже сильна й знаменито зорганізована, бо використовує для своїх цілей живу в Лемків пам'ять про панщину за давних польських часів. Тут ще грубим друком подане до прилюдного відома (але хіба для неуків й тих, що не мають ніякого поняття про ті речі), що населення Лемківщини зовсім інше та що його мова зовсім відмінна від української! Тут й згадується, що українська справа є властиво економічною справою! Що біда робить з Лемків українців, бо ті організують кооперативи й всілякі союзи для піднесення добробуту серед Братів-Лемків. При кінці статті є мрячна замітка про православ'є, якого клир (млоде духовенство православне) стоїть вже сильно при ідеї польської державности, та немає згадки, чи цей клир прийняв на себе роллю вести денационалізаційну роботу супроти нашого лемківського брата. (Треба памятати, що признання влади ніколи й ніде не

є й не може бути рівнозначне з засобами деяких чинників, що признають доперва тоді повну льояльність, коли дана одиниця, чи нація денационалізується й стає польською!).

Статтю кінчить сумна картина про голодову смерть лемківської дитини, якої батько несе домовину до церкви та думку думає: чи західний сусід, чи східний Браг може в біді і хто заспокоїть голод в дорогих його серцю дружини й діточок? Відповідь автора тут ясна: „Післанництво Польщі. Польща сильна, справедлива, плекаюча й оживотворяюча ідеї правди й добра, що усуває кривду, така Польща переможе й полонить усіх!“

З наведеного треба витягнути практичні висновки кожному чесному Лемкові на найближчу й дальшу майбутність.

Перше: просити кожного подібного Янові Вікторові залишити в супокою Лемків і не робити з них того, чим вони не були, не є й ніколи не стануться, та не журитися тим, чи Лемки говорять мовою такою, чи іншою, та не пролумувати над засобами асиміляції, яка так не властяться ніколи, як не вдалася німцям у Познанщині супроти поляків, бо годі полонити цілком живі серця тисячів, навіть тоді, коли працюють над тим не Божим ділом десятками років, люди, що могли б своїй нації віддати більше користі на інших постах. Та праця, про яку кличе п. Віктор не зробить нічого більше, як лише віддалить Лемка шораз дальше не тільки від поляків як сусідів, але навіть — не хочемо бавитись у пророків...

Лемко був й останеться „Руснаком“, себо — Українцем зістанеться навіть тоді, коли москвофільські недобитки робитимуть ще дальші заходи коло ширення баламуцтва в рядах Лемків.

Друге прохання: дозволити дійсно відчутти Лемкам, що Держава Польська правдиво справедлива, що однаково відноситься до кожного громадянина, без огляду на його національну приналежність і віроісповідання.

Третє: бажати треба, щоб Лемки на Собі відчули, що вони живуть у Християнській Державі, що правду й добро після вислову п. Віктора виконує не тільки Держава, але п. Віктор та йому подібні, після найкращих зразків Христової Науки, а не після закону сильнішого!!

Честь Вам Українські Скитальці!

Четверте бажання Лемків, щоб вони на правду відчули, що держава та її суспільність усуне наглядні кривди, заподіяні дотеперішніми практиками всіх можливих „покровителів” цього бідного населення, яке хоче жити й розвиватися після Божого закону, що дав змогу кожній нації без кривди для другої рости й розвиватися та плекати свої природні таланти.

Коли сповняться ті умовини й прикмети польського сусіда, як це бажає п. Ян Віктор, тоді напевно не буде нікому причини нарікати, — бо кожна нація й Українська з Лемківським Братом, й Польська віддихнуть повною груддю загально-людських ідеалів, до яких стремить душа автора „Загроженої Лемковщини”, яку не треба буде добувати для Польщі.

ЗА ПРАЦЮ ДЛЯ СВОЙОГО НАРОДУ.

„Побілені гроби” (як пише св. Євангеліє) вже самі не знають, що творять. „Його ексцеленцію” Іоана Полянського вже так розпирала „любов ближнього”, що кидав священиками на всі боки, таки по кілька-тижневим побуті на парохії. Подібний випадок стрів о. Михайла Гайдука; за безкорисну працю для добра своїх парохіян в Красній (будова Українського Народного Дому), зістав перенесений до Вороблика як сотрудник о. Іоана. Коли оця „проклята українська жилка” (як кажуть „руськіє”) звеліла о. М. Гайдукові піти подивитися на попис дитячого Садка під доміркою Кружка „Сільського Господаря” і поговорити зі свідомими Воробличанами, тоді розлючений о. Іоан переніс його до забитого від світа села Ольховець. Щойно на основі посвідки від дра Карановича зі Сянока й по особистій інтервенції в Риманові, позволено о. Гайдукові перепроводитися з днем 19. IX ц. р. до села Глудно, пов. Березів.

Делегація Воробличан до Риманова, з домаганням не забирати зі села о. М. Гайдука — не принесла бажаних наслідків, через що Воробличани (котрі за о. М. Гайдука почали наново заповнювати церкву) перестали цікавитися церквою. А так не повинно бути, бо Церква не завинила.

Кажуть, що Воробличанами дуже заінтересувалися православні батюшки з подальших православних сіл; чи не захотять тільки спечи своєї печені при Вороблицькому вогні?

У французькій місцевості Ромбас Мосей працюють у фабриці заліза наші Брати. Поза працею живуть вони дружнім життям; доля їх об'єднує. Недаром кажуть лю-

добровільні датки на пресовий фонд „Нашого Лемка”. І так громадянин Андрій Бек зложив 15 фр., Степан Грицько 5 фр., Анастасія й Іван Дзюма 15 фр., Іван Гуль-

ди, що в громаді сила. Впрочім інакше не годиться; так усі культурні люди поступають. Але вони не забувають і про нас. Недавно зійшлися разом, щоб побажати нашому Братові Миронові Тарновичеві всего найкращого в дні його імянин. При цій нагоді зложили

10 фр., Іван Пятка 10 фр., Степан Сидор 15 фр., Мирон Тарнович 20 фр., разом 90 фр. (Усіх бачимо на світлині).

Оцею дорогою персилаємо Вам Дорогі Браття щире українське Боже заплать!

Редакція „Нашого Лемка”.

Дещо зі статистики. Більшість українців на сході думає, що за Сяном нема вже українців. Але так сумно не є, бо крім лемківських гір багато українців живе в Березівщині, Динівщині, та к. Ланцута. Статистика начисляє тут 2.900 осіб, хоч каже, що українською мовою говорить лише 880 осіб. Це нестійне, бо в самій Бонарівці понад 1.100 осіб говорить українською мовою. Не помогли ані скарги ані ходження по урядах і терміни. Але треба обстоювати за свої права та прислати викази стану населення, щоб незрячим відчинилися очі.

Сніг на верхах гір. В околиці Мушини, Криниці й Жегестова впав на верхах понад 800 метрів над поземом моря сніг. Він лежить до нині. Літники зі згаданих місцевостей виїждять масово. Господарі затривожені, бо бараболя ще не викопана. Слота, що триває вже другий тиждень, припинила працю в полі. Одначе тому, що так вчасно впав сніг, слід сподіватися ще гарної погоди.

Новий Апостольський Адміністратор Лемківщини, о. др. Яків Медведький, перейняв уряд 3. ц. м. Урочисте богослуження відбулося

в Риманові, в яким крім тарнівського біскупа кс. д-ра Франца Лісовського, брало участь кількадесятя прелатів і священиків. Явилися теж представники москвофільства. Після Служби Божої відбулося прийняття в палаті графа Яна Потоцького.

Показують „висшу” культуру. Недавно робила молодь в Одрехові забаву. На цю забаву прийшли „хорообрі” Заршиняки й так бавилися, що аж ножі пішли в рух, а трьох „відважних” заршиняків почало на дворі стріляти з револьверів. Вислід такий, що один гуляка затовчений на смерть, а другий від ножів догаряє. Найгірше, що заршиняки мстяться тепер на Одрехівчанах і побивають їх, як хто з Одрехової зайде до Заршина. А ціла вина по стороні заршиняків, бо їх ніхто не просив до Одрехової. Щоби запобігти і забезпечити Одрехівчан перед напастями, сяницькі власти видали розпорядок, що кожний заршиняк — якщо буде нападати на мешканців з Одрехови, буде караний 2-літньою тюрмою. Це повинні Одрехівчани знати, та на майбутнє вистерігатися заршинських большевиків-гуляка. Хіба мало в селі своєї молоді?

Гідна постава в обороні релігійно-національної традиції.

Дня 23. м. м. відбулася апеляційна розправа перед окружним судом у Новім Санчі проти селянки **Анни Бурчак** з **Явірок**, яку засудив городський суд у Коростенку над Дунайцем на кару 3-тижневого безоглядного арешту. (Гляди „Н. Л.“ ч. 14). Обі розправи є відгомонам змагань наших братів лемків за здобуття рідної школи і пошани їх традицій та релігійного обряду. Явірки є одним із 4-ох найдалі висунених сіл на наших західних окраїнах новосандецького повіту.

В цьому селі учитель наказав, щоби шкільні діти поздоровляли його окликом „до відзень“ замість дотеперішнього християнського поздоровлення „Слава Ісусу Христу“. З весною ц. р. шкільні діти II. кл. під проводом **Марусі Бурчак**, 8-літньої дівчинки перестали поздоровляти учителя окликами „до відзень“ і вживали далі поздоровлення „Слава Ісусу Христу“. Щоб зломити поставу дітей, учитель карав раз-по-раз **Марусю Бурчак**, замикаючи її по науці. Вкінці візвав матір **Марусі Анну Бурчак** і зажадав, щоб вона не намовляла доньки не здоровити окликом „до відзень“. Однак мама рішуче відмовила і заявила, що не лише свою дитину, але і на батьків інших дітей буде впливати, щоб усі діти здоровили учителя словами: „Слава Ісусу Христу“.

Тоді учитель забрав її доньку на годину до 4-ої класи, щоб замкнути її знову по науці. Розжалоблена мати ввійшла за учителем до класи і візвала свою доньку, щоб ішла з нею до хати. Учитель силоміць усунув з класи **Анну Бурчак**, яка при свому відході звернулася до всіх дітей зі словами: І ви діти ніколи не кажіть „до відзень“, лиш „Слава Ісусу Христу“. На основі донесення учителя городський суд у Коростенку засудив **Анну Бурчак** на 3 тижні арешту до ч. кт. 376/36 за „непшизвольте заховане сен вобец владзи“.

Засуджена зробила відклик до окружного суду в Новому Санчі, який по розправі 23. м. м. **увільнив Анну Бурчак від вини і кари**. Розправою проводив заступник президента окружного суду др. **Делінгер**, обвинувачував прок. др. **Денкевіч**. Підсудну боронив м-р **Осип Кебуз**, український адвокат в Новому Санчі.

При цій нагоді слід підчеркнути, що гідна постава **Анни Бурчак** в обороні своєї релігійно-національної традиції довела до того, що **шкільний інспектор з Нового Торгу відхилив розпорядок учителя, залишаючи надалі поздоровлення „Слава Ісусу Христу“**.

(„Діло“ 223. ч.)

—o—

За долю наших дітей.

У попередньому числі подали ми до загального відома про культурну поміч нашої Землячки **Анни Оліяр** з Америки, що на наш заклик перевела збірку добровільних датків на українську книжку для нашої шкільної молоді у Лемківщині.

Про те, що тепер діється на Лемківщині, всі знаємо. Зокрема знаємо, хто виховує наші діти. Також знаємо, що тамошнім учителям у голові!

Хтож тоді має виховати наших дітей? Чи може „буквар лемківський“ — чи „буквар Наумовича“, що його задумали „опікуни“ видати для нашої молоді?!

Щож діяти? Одинока рада тут: треба засновувати свої народні українські дитячі бібліотеки. Можна при читальнях — правда. А що тоді, як у селі нема читальні, або як є, та в невідповідних руках?

Лишається одинокою народною школою для дитини український дім, українська родина, а в ній одиноким заборолом те, що було в давніх віках — Церква.

Добре виховання молоді є не лише в інтересі народу, але й в інтересі Церкви. Як виховуємо наші діти, така буде будучина нашого народу! Коли виховуємо їх у любові до Церкви, до рідної землі, до рідного народу, то й виростуть вони на свідомих громадян і тоді краща доля народу запевнена! — Даймо дитині книжку! Але добру, виховну книжку, яка збереже наших дітей від ріжних лихих впливів. Дальше так не сміє бути! Або ми є культурний народ, або ми дикуни, яким не треба чічого поза заспокоєнням голоду тіла, а голоду духа не відчуваємо.

Треба нам негайно закладати парохіяльні дитячі бібліотеки. Не

При будові української греко-кат. церкви в Гладивові. На світлині бачимо, як поступає будова під наглядом Впр. о. **Андрія Згупка**, що у великій мірі причинився до розвитку національного життя в Риманівщині, в часі свого душпастирського в парохії **Тарнавка**.

багато тажа бібліотека завдасть грудю, коли раз чи двічі в тижні посвятити годинку для дітей.

Що такі бібліотеки дуже пожиточні, знаємо з досвіду там, де вже знаходяться такі бібліотеки! Як rado дитвора наша горнеться там до них, як жадбно читає книжечки **Сторицею** оплачується труд і видатки на цю бібліотеку.

А маємо — Богові дякувати — гарні дитячі книжки, маємо теж кілька українських дитячих часописів: „Світ Дитини“, „Наш Приятель“, „Дзвіночок“ або „Віночок“ (додаток до „Правди“ — український тижневик, річна передплата тільки 5 зл. з додатком Адреса: „Правда“, Львів, вул. Гродзницьких 2. I. пов.). Тому наші Впр. Отці повинні гарячо взяти собі цю справу до серця та засновувати парохіяльні дитячі бібліотеки.

Зн-в же наші свідомі Брати за океаном повинні піти за культурним почином громадянки **Анни Оліяр** та переводити збірки на закупно зразкових дитячих бібліотек, які ми вишлемо згідно з їх порученням у вказані місцевості. Виказ жертводавців будемо точно публікувати на сторінках нашого часопису.

Редакція.

Кооперативне Товариство
„РИЗНИЦЯ“
в Самборі

поручає свій багато засоблений склад воіх церковних предметів. Направляє старі фелони по найдешевшій ціні. Приймає замовлення на іконостаси, престולי, проповідниці, золочення іконостасів та малювання церков по цінах найнижчих за повною гарантією.

ІСТОРІЯ

БІБЛІЙНА В ОБРАЗКАХ.

сторін 64, біблійних ілюстрацій 56 + титулова ілюстрація. Накінці поміщені щоденні молитви. — Даймо кожній шкільній дитині цю книжечку. Ціна з поштовою пересилкою 25. грошів. Замовляти найменше по 6 примірників у Видавництві „Криниця“, Перемишль, вул. Водна 10. поч. 145.

ПОШТОВА СКРИТКА.

Вп. Іван Прокіпчак з Р. В.: Часопис посилаємо Вам якнайточніше, хто його забирає та нищить? Від тепер будемо Вам посилати в упакованні, може так дійде. До нас не майте жалю, бо ми тут цілком невинні; таке діється й в інших селах. Гаразд.

Впр. о. М. Дуду у Висоїй просимо вислати нам посвідку за переслані книжки з фонду **Вп. Теодозії Гривняк**.

Хв. Українська Бурса св. Н. в П.: передплата заплачена по кінець вересня 1937 р. Гаразд.

Всіх, що одержали „Історію та Весілля“ просимо вислати належитість та не примушувати нас, щоб ми посилали окремі пригадки. Проволока руйнує нас, ми не видали теж книжок з обчисленням на заробіток. Впрочім ладимо нові книжки до друку.

Вп. Андрій Рак, Канада: листа й 1 дол. одержали, щиро дякуємо за пам'ять. У справі Антона пишемо до Вас листа. Привіт.

Веч. Гр. Кат. Уряд Парох. у Фльоринці: квоту 4.50 зл. одержали, 4 зл. зачисляємо за книжки, 50 гр. на передплату. С. І. Хр.

Вп. Степан Смиг: заплачено по кінець 1936 р. Подайте нам вістки з там. сторін. Щиро Вас поздоровляємо.

Впр. о. Роман С.: Спасибіг за листа. Грозоводи в ціні від 40—60 зл. у Михайла Стефанівського, Львів, Варстатова 10. Привіт.

Вп. Іван Урбан, Америка: п. Л. Зав'язку до кожного шлемо всі числа від 9—18, адресу справили. Щирі побажання кращої долі.

Вп. Степан Шимчак, Філадельфія: виготруємо до кінця червня 1937 р. Допишемо помістимо. Дякуємо за поширювання нашого часопису. Привіт.

Вп. В. І. Челюк, Торонто: посилаємо часопис на Підкарпа Україну. Окремо листом. Гаразд.

Вп. Володимир Присташ: Уповаження до продажу календарів, книжок і портретів вислали Вам з Адміт. Нар. Справ Родичі бл. п. М. С. повинні заскаржити заряд тартаку та жадати відшкодування, бо кожний робітник повинен бути забезпечений від наглих випадків, тим більше на тартаку. Процес виграть, бо Суспільна Обезпечальня буде потягати до відповідальності заряд тартаку. Якщо бл. п. М. С. не був забезпечений, то за його фірма буде платити відшкодування й кару до Сусп. Обезп. Щиро Вас поздоровляємо.

Відповідь. Управ. школи п. Фучилі Тимофееві з Рим. Завадки подається до відомо, що стаття, поміщена в 1 числі „Нашого Лемка“ на 5 стор. передрукована з журналістичного обов'язку з щоденних українських часописів у Львові. Тож згідно з пресовим законом зі спростуванням треба видатись до джерела а не до передруку. Врешті, управ. школи п. Т. Фучилі може вживатися, що вчить в „русекім“ селі, одначе весь культурний світ знає, що село Завадка від своїх початків було українське, а та й таким завжди буде.

Всі письма й листи адресуйте „Наш Лемко“ Львів, Зіморевича 3.

Довгі й темні осінні ночі, це найкращі жнива для вломників, тому бережіться перед злодіями та обезпечіть негайно від крадежі з вломом своє майно в Товаристві взаємних обезпечень „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

На пресовий фонд „Нашого Лемка“ переслав наш земляк в Америці, громадянин Діоніз Голод з Порт Джервіс зл. 5.25, Добровільна збірка на Святи Молоді в Жогатні 4 зл., Свідомі в Улочі 3 зл., Чит. Просвіти в Глогові 1 зл., Др. В. Влавацький медальє у Сяноці 1 зл., Дир. Нар. Торговл. В. Мрихон 0.50 зл., Др. мед. В. Каранович 0.50 зл. Щиро українське Боже заплаті! Хто черговий?

ПОСМІЙМЕСЯ КУСЦЬОК.

Відавний жид: Сміявся господар з жида, що він дуже великий богуа. Жид відповідає: — Я знаєте, серце маю відважне, лише тоті лайдаки ноги, як почувють небезпеку, то тікають разом зі серцем.

Навчив розуму. Іхав газда волами та до нього присівся якийсь панок.

— А ви чим займаєтесь пане? — питає його газда.

— Політикою! — хвалиться панок. — Це дуже трудне заняття, треба знати, як коли сказати, треба добре визначатися в політиці цілого світа. Це не те, що гречку счати, або волами поганяти!..

— Добре, паночку, — каже господар, — а чи ви знаєте, що значить „гійса“, а що „ча“? — Не знаю.

— Видите! А він знає! — відгукнувся селянин.

З попереднім числом вислали ми розрахункові перекази. Якщо Ваша передплата вирівняна, не нищьте переказів, лише подайте суцідові, щоби він вписався у нашу громаду.

Юліян Тарнович.

Помирилися.

(Лемківським говором).

— Штирнадцет раз бисіда біла о тім, што кой соловій в лісі реве, то недвід шебече.

— Бале, нач тота приповідка? Хочете зознати, то послушайте: Заразцька по яри наперся Грицисків Юрко женити свого Андрия гин за лавов з Секелишином Матроном. Бо гин й дінничок й саганя як скелло, нияка рянда ани дзірга не роздзіргана, а фалатів ґрунту од хиж непідних аж до ксенжой задубиня. Бо челядняти пари треба. Брезто Марька крижиста, міх висіву лем стрелит, а она юж на піпарачині. Ищи тукша од нанашкової Фенни, што то гев нукус недалечко коло Козяря хижу як гавз вигородила. Але ний ей там Панбіг мат!

Кой Андрий ся спіперечив. — Таки-сте мі добрий неньо? З копивком кажете ми ся світ вьзати? Ніт, не діжданя еї н вашой! Нинач така рада. Пропа в адамаш і Даньковой помайбі. Дос того кстиньства.

— Ид ти, фрасе фрасівський, яка з тя нерозсуда, велебний Даню. Лем ся заискрило, як Андрий над Баньчи до міста погнав, ани вітцизнини не доздрит.

Боженькав, суятився Юрчиско, але сина не привернув. Парунацет років зишло, як бачиском зачімхав. Юрко заедно з сином очі визерав, прикісна каронько. Бо й руки немолоди охляпли та ніт на кого одказати. Вічні з наемскима, — од самісіцької яри яж по гідний піст — найму й наганяй і так фурт.

А Андрий вам, як Андрий; зразу му било онцкно за хижом і та-

ціком, але пак в роботі дозвик. А што міц хлопиця, то й сариньча не гірша. Грайцар до грайцаре стужав, бо си приобіцував під зиму рідний поріг. Лем ищи мав доскладати няньови на даку крайку й чизму, а собі на годинку. Хоц часом си нераз розгваряв — начь таку сибелино задіяв.

— Бо моглися не вадити й не здівати за женячком..

І зато одного и другого біда навчила, то ся помирили, як граз карваньчноти, а не кадикотрой.

Співавши вертав Андрий зо світа: Штирі воли нич не значат — й зас з кінце — любши наши два лозори, як багацьки штирі воли, штирі воли нич не значат, як тот грайцар, што ся качат... до рідного няня... повертавши.

Наш Лемко

РІК III.

Ч. 21 (69)

Львів, 1-го листопада 1936.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморовича 2. Тел. 257-87.
NASZ LEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA 2.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1.80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

ОПОВІСТКА.

Загальні Збори Кружка „Р. Ш.“ у Сяноці відбудуться в понеділок, дня 2. листопада 1936 р. о год. 10-тій у домівці Читальні Т-ва „Просвіта“ в Сяноці (коло Церкви).

Порядок нарад:

- 1) Відчитання протоколу з попер. Заг. Зборів.
- 2) Звіт уступаючої Старшини.
- 3) Звіт Контрольної Комісії.
- 4) Дискусія над звітом.
- 5) Удільнення абсолюторії.
- 6) Вибір нової Старшини.
- 7) Вибір 3 делегатів на Заг. Збори „Р. Ш.“ у Львові.
- 8) Внесення.

Др. Ст. Ванчицький, вр.
Голова.

Др. В. Каранович, вр.
Секретар.

СВОЮ УКРАЇНУ ЛЮБІТЬ, ЛЮБІТЬ ЇЇ ВО ВРЕМЯ ЛЮТЕ!
В ОСТАТНЮ СКОРБНУЮ МІНУТУ ЗА НЕЇ ДУШУ ПОЛОЖІТЬ! Т. Шевченко.

Мішаний хор при читальні „Просвіта“ у Володжі, березівського повіту. Сидять посередині зліва Любомир Пелех, управитель Районової Молочарні, Геня Сорочаківна з Явірника, провідниця місцевого Дитячого Садка й Лев Дівик, студ прав.

Політична нарада в Сяноці.

В дні 30. вересня ц. р. відбулася політична нарада в Сяноці, на якій явилися представники сяніцької округи, а до того делегати деяких громад коросненського повіту. Зборами проводив: о. Іван Гайдукевич з Доброї Шляхотської та Андрій Лабяк з Боська, секретарював м-р Самотовка.

Реферат про політичне положення разом з посольським звітом виголосив посол д-р Степан Витвицький, вияснюючи при тому зібраним справу обсади становища лемківського церковного адміністратора. В дискусії, яка розвинулась після того, забирали голос переважно представники лемківського села.

Дискусія поверталась головню

довкола двох справ: церковної справи на Лемківщині і так званої лемківської церковної адміністрації та справи будови Народнього Дому в Сяноці. Промовці підносили, що несприятливі відносини на церковнім полі не припинюють зросту української національної свідомости та що згадані відносини не виходять на добро греко-кат. Церкві. Між іншим один з промовців звернув увагу, що в Костарівцях місцевий священик подає дітям у школі науку релігії в російській мові. Дискутантима домагались скасування лемківського букваря, якого ані діти, ані учителі не розуміють. Щодо будови Народнього Дому, то збори заявили за приспі-

шенням тої справи. Народній Дім набув уже на власність у першоряднім місці в Сяноці гарну площу і має дещо готівки, але, не зважаючи на найкращу волю проводу тої установи, діло не може дальше рушити з місця наслідком хибної організації. Збори рішили звернутися із зазивом до Проводу Народнього Дому, щоб зацікавив будовою Народнього Дому ширший загал та скликав у цій справі відповідну анкету. Треба сподіватися, що ця справа піде тепер скоршим кроком вперед.

Крім того промовці порушували справи, що торкались місцевого адміністраційного режиму. Вкінці поставлено на зборах загальне домагання, щоб українські провідні чинники займались живіше і дальшими лемківськими областями.

На наших Західніх Землях.

До нашої редакції загостив один громадянин, що в останніх двох місяцях перебував на найдовше висунених на захід українських землях в Західній Галичині, ген далеко поза Перемишлем, коло міст Ланьцут, Ряшів, Коросно. Це околиці, які ми звикли уважати за чисто польські. А тимчасом там живе ще дуже багато українців. Є там цілі українські села і то такі, що поляка в нім на лік не найдеш. Але дивні це українці. Можете перейти цілі села і не почуете ні слова по українськи. Забули рідню мову. Але станьте з ними балакати і спитайте хто вони, то кожний там скаже вам, розуміється, по польськи: „мисьми українці“. І не думайте, що вони лихі, слабії українці. Де там. Дай Боже нам всюди таких українців. Дома крешуть по польськи, але душа і серце українське. Закладають українські читальні, кооперативи, домагаються українських шкіл. Сльози радості тиснулись до очей, як бачилось перед пару роками їх боротьбу за українську мову в школах. Старенькі дідусі і бабусі їхали тоді на возах, щоби підписати декларацію за українською мовою навчання.

— Ану, говоріть по українськи, глузував тоді не один представник влади з тих завзятих українців.

— Я не вмю, але хочу, щоби мої внуки і правнуки знову навчилися тої мови, якою балакали наші батьки — відповідали завзяті селяни — розуміється по польськи, бо інакше не вмю. І тепер вже їх діти вчать по українськи. Треба бачити радість батьків і матерей, як чують, що їх діти вже зачинають по українськи балакати і читати. Або зайдіть до читальні „Просвіти“ в неділю. Всі балакають по польськи. Але вечером усе змінюється. Дають виставу. Виступають хлопці і дівчата у вишиванках, а хлопці ще в козацьких шараварах. Трохи дивно виглядає в їх устах українська вимова, але це найкраща школа для цілого села. По такій виставі не одно українське слово прийметься в селі і люди поволеньки наново приучуються балакати по свому. Треба бачити, як під час вистави горіють їх очі, як вони ловлять кожне слово, щоби його собі зятимити. А найважливіше слухають ті найменші і ті найстарші. Не одному старенькому сплунуть слези з очей, як чує слова, які

колись чув ще від свого діда, але пізніше забув.

Колись було на тих наших західних межах далеко більше українців. Старі люди ще тямлять, як польських сіл там майже не було, тільки самі українці. Попольщились вони через мішані подружжя. Котрий українець оженився з полькою, або українка вийшла за поляка, то вже пропали. Дітей таких мішаних родин завжди хрестили в костелах — про це польські священники добре дбають — і так поволеньки попольщили цілі села. Ідучи сьогодні через чисто польські вже села, люди показують вам місце і кажуть: тут ще недавно стояла „руська церкв“. В кожному селі була. Тай тепер ще багато наших українців польщиться через мішані подружжя, але вже менше, бо щораз менше таких подруж буває.

В останньому часі велике баламуцтво ширять по тамошних селах „Вігосівці“ — польські „людовці“. Вони звернули усю свою увагу переважно на українські села. Тут

влаштовують віча, походи, посвячують зелені прапори. І обіцяють українським селянам грушки на вербах. Їхні промовці балакають таке: „Як настане „хлопська влада“, то всю дідичівську землю розділимо між вас“. „Дами вам „руське школи і рускон команден ве войску“. І багато українців вірять в їх обіцянки. Але в дійсности то вони булиб гірші від польських ендеків. Ось недавно відбулось таке „хлопське“ віче в однім українським селі, де є читальня і кооператива. Прийшли зачати викрикувати „розваліть тен будинок“. „Що ту ма робиць руска кооператива?“ Це були їх щирі слова і думки з глибини серця. Це буде їх перша робота, як прийдуть до влади. Так буде в дійсности виглядати те „хлопське“ братерство, яким вони тепер стараються баламутити українських селян. Аби лише ми допомогли їм дохранитись до влади, а тоді вони вже нам покажуть. Тому треба українським селянам здалека держатись від тих вовків в овечій шкурі. Бо від явних ворогів легко оборонитись, але від таких захованих тяжко. (Н. С. 41.)

— 0 —

Вчинок гідний наслідування

В цікавий і гідний спосіб вшано правнень може ними вирівнювати вує 60-ліття нашого Єпископа Іх деякі свої докучливі зобовязання Ексцел. Кир Йосафата Коциловського, о. Михайло Горечко, парох у Цеклинській Волі. Він пересилає примір та шляхотна праця громадянко: Анни Оліяр і Теодозі Гривнак з Америки, що занялися збіркою між нашими земляками за океаном на книжечки для української дітвори — повинні пильно наслідувати всі ідейні Громадяни так у старому краї, як теж всі наші Дорогі Брати в Америці та Канаді, бо здорова, національно вихована наша молодь буде запорукою нашої крашої майбутности.

Переслідують священників.

Переслідування релігії в Світах не устає. Навпаки, в останнім часі воно навіть збільшилося. Недавно большевицькі власти увязнили православного єпископа Антонія з Ярославля та 15-тьох священників з його дієцезії за те, що вони доставали з заграниці пачки в харчами. В Москві увязнено понад 80 православних священників, в Ленінграді 110, в Києві 95. З наказу большевицьких властей замкнено в Одесі

й Саратові ті церкви, що ще якимсь чудом дотепер удержалися. Православну катедру в Саратові збурено.

Присилайте переплату розрахунковим переказом 141, не треба окремої доплати. Американські передплатники не забувайте за Своїх Рідних.

— 0 —

Гляньмо правді в очі.

(Трибуна самокритики).

Вже третій рік минає, як наша українська, лемківська трибуна „Наш Лемко“ побачив денне світло. Три роки, це довгий шмат часу. З того часу точно що два тижні по-являється „Наш Лемко“, щоб роз-пливатись скрізь по забутій всім Лемківщині від хижі до хижі, за-глядати навіть під курну стріху й нести жмуток світла й знання... Ба, він мандрує далеко за океани, до Америки, Канади й Аргентини, щоб і там, спрагненим вісток Землякам — занести слова потіхи та вісти з Рідних Сторін; зблизити їх духово з тими, що їх доля чи недоля так їм близька.

Багато змінилося від часу появи першого числа „Нашого Лемка“. Заінтересування Лемківщиною зро-сло аж до пересади, почали з'явля-тися різні й непрошені „опікуни“ щоб калічити тверду, чесну душу Лемка... Та нікуди правди діти „Наш Лемко“ зробив велику куль-турно-організаційну працю, збудив дрімаючі села. З того часу число українських установ (мимо різних перепон) відсотково прибуло та освітньо-культурний рух значно по-силюється.

Одначе нажалі у нас покутує одна хиба: якщо нас перестане хтось товчком підганяти — ми зго-дом наново задрімаємо.

Заложили українську установу, покрутилися сюди туди, дали деякі вистави, почитали трохи книжок — тай на тім кінець.

Де вже освітньо-культурна пра-ця почалася, там не сміє ні на хви-лину перериватися. Ми звикли по-давати до загального відома зде-більша додатні сторінки нашого життя і мусимо освітлювати час до часу і відворотну сторінку медалі.

Попросту треба створити в „На-шому Лемкові“ куток самокритики, де здорово, але безпощадно будемо задріманних підганяти до дальшої ви-датнішої праці.

Кожний, хто за свою неактив-ність попаде на таку сторінку, буде старатися (попросту зі своєї амбі-ції) доложити всіх зусиль, щоб не заслужити більше на догану; без огляду чи це буде одиниця або уста-нова (взглядно управа дотичної у-станови).

В першу чергу всі Читачі й Пе-редплатники повинні:

подивитися критично на власні зо-бов'язання супроти власної газети і таки тепер, негайно після зібрання плодів цілорічної праці, вислати на-лежну післяплату і дальшу перед-плату!

Це буде великим покажчиком і мірилом нашої культури, головне, що поможемо нашій газеті видіста-

Пращай, рідна Лемківщино!

Брати, Воробличани пращайте!
Кріпійтеся духом українським,
„Нашого Лемка“ все читайте,
Що добре, лиш приймайте!
Сільський Господар, Лул, Просвіта,
Хай царить все і всюди;
Затямте чесні люди!
З „Нашим Лемком“ не пращайтесь,
Дальше будем дружити;
Братам і любій Україні служити!

Гануся Тупяківна.

Дописка: Ділимось з нашими любими Читачами радісною вісткою, що наша ма-ленька співробітниця Гануся здала іспит до міської школи та перебуває тепер в Перемишлі, де ходить до української школи св. Николая. Помагай Боже її в науці.

тися зі скрутного матеріального по-ложення, поплатити зобов'язання в друкарні, клішарні і т. п. та побіль-шити число сторінок. Тоді у газеті поміститься більше вісток, а тимса-мим стане значно цікавіша.

Далі, всі Читачі повинні бачно стежити за проявами життя й кож-ний прояв культурного розвитку о-писувати в дописах, знов у випадку, коли не все гаразд діється — прослі-дити причину і подати до сторінки критика. В цьому випадку розумно і завжди старатися не бути голо-словним, але подати правдиві події, факти та старатися показати власти-вий напрям доброї праці. Здорова критика родить добробут! В той спосіб поступаючи, закріпимо свої позиції та станемо примірним пле-менем великої Української Нації.

БУЛО КОЛИСЬ...

Зі споминів учасниці.

Вже вісімнадцятий рік минає, коли я, як молоде дівчатко спіши-ла до школи, до латинського мо-настиря, де мало відбутися шкіль-не богослуження. Переглядаючи недавно записки з того часу, знай-шла я картку з дневника з 1. XI. 1918 року у Львові. Бо ми учениці мали звичку писати свої дневники.

Поглянула я на ратуші на годин-ник, чи встиг ще начас прийти й своїм очам не вірю: оце на всіх чотирьох сторонах золото-блакит-ні прапори, а п'ятий на самій що-глі маєстатично повіває. Я не могла зрозуміти, що сталося; бачу всюди багато стрільців і старшин уоруже-них, на їхніх грудях ясніє жовто-блакитна стяжка. Стрічаю хор. К., і від нього довідаюся, що „31. жовтня зібралася Українська На-ціональна Рада й постановила днз 1. XI. в годині 4-й рано заняти

державні будинки й тим самим владу у Східній Галичині переня-ти в українські руки і т. д.“

Вертаю до хати, щоб поділи-тися вісткою. У різних сторонах міста чути крісову пальбу. Коло год. 10.30 виходимо з товаришкою до міста, щоб дещо більше дові-датись. Ми вже на площі св. Юра. Чуємо, як дзвони дзвонять на Во-лоській церкві. „Кирило“ дзвонить! Він співає — співає пісню Свобо-ди по шістьсотлітній неволі! І сьо-годні він вільний — свободний — заносить мольби до Всевишнього за Тих, що перші здобулися на відвагу й розірвали кайдани, які держали наш нарід у неволі через стільки довгих літ. Австрія — тюр-ма народів — розсипалась...

Дзвонить! Я чую, як з кожним ударом серця „Кирила“ в мені пе-ретворюється зміна! Я освідомлюю собі, що в моєму серці пливе більше української крові чим інак-шої, я чую, що сьогоднішній день — це Великий Святий День, який

заважить і на моїй будучині! Я вирвалася на чисті хвилі...

Вісімнадцять літ, минуло від цієї радісної пори. Доля занесла мене у лемківське село. Мала, опущена церковця порожня — бо вірні її сини перед дев'ятьма роками по-кинули рідну віру й перейшли на православ'є.

Нас троє лише коло престола. Просимо Господа про супокій для усопших душ і кращу долю для наших дітей. А дзвін на дзвіниці, діткнений рукою священика-воїна голосить: „Було колись на Україні ревіли гармати...“ Сорок тисяч нас лягло... На зелених степах посхи-ляли молодечі голови — цвіт на-шого народу!

А буйний осінний вітер несе ці болочі та заразом веселі слова по лемківських горах, щоб молоді си-ни Лемківщини також зложили ру-ки до молитви за братів, що боро-лися за соняшні дні для нашої Батьківщини.

-а -ська.

Вписи до Господарсько-садівничої Школи в Милованню.

Дня 20. січня 1937 р. починається новий 11-місячний сільсько-господарський курс, який буде тривати до дня 20-го грудня 1937 року.

Наука в школі відбувається на основі програми навчання, затвердженої Міністерством Освіти, яка обов'язує в державних сільсько-господарських школах.

Навчання в школі є теоретичне і практичне, обіймає всі ділянки сільського господарства та підготовляє учеників не лише до праці на власному господарстві, але також до праці в хліборобських і кооперативних організаціях (контрольорів молочності, кооперативних діловодчиків і т. п.).

При Школі є зародова обора молочної худоби, зразкові курники, шкільки овочевих дерев, продукція насіння, пасіка, все це пристосоване до практичного навчання на курсах.

Школа має ремісничі варстати, в яких ученики мають нагоду навчитися робити ті прилади потрібні для господарства, які кожний господар може сам собі зробити.

В школі працює 3 фахівці учителі-спеціалісти та інструктори для практичного навчання.

1. На курс приймається муштин у віці 15—24 літ, що покінчили найменше народню школу.

2. Кожний прийнятий ученик мушить мати два одяги (в тому один до праці при виконуванні практичних вправ в шкільному господарстві). Крім одягу має мати кожний ученик 4 пари біля, 4 ручники, 2 простирала, подушку, покривець, сінник та начиння до їдженя (тарілку, мисочку, пів-літрове поливане горня, ложку, вилки і ніж).

3. Ученики платять одноразово при зголошенню на курс 10 зол. вписового.

Крім вписового платять ученики місячно 3 зол. за науку, а 4 зол. за приміщення в приюті, опал і світло.

Ученики харчуються в кооперативній харчівні, яку самі ведуть, а прохарчування одного ученика в кооперативній харчівні виносить 18 зол. місячно.

В часі курсу ученики користають з 50% знижки при переїзді залізницею.

4. До зголошення на курс треба долучити:

а) Шкільне свідоцтво,

б) Посвідку родичів, потвержену парохіяльним або громадським Урядом, якою родичі зобов'язуються правильно платити кожного місяця

належну оплату за ученика в Школі.

Коли ученик має підмогу від установи, тоді треба до зголошення на курс долучити заяву від установи, що буде правильно кожного місяця платити оплати за свого кандидата.

в) Почтовий значок на квоту 55 сот. на відповідь.

г) Вислати поштовим переказом вписове 10 золотих.

5. Про прийняття і день приїзду до Школи повідомить Управа Школи

по 1. грудня 1936 р. Неприйнятим до Школи повернуться документи і вписове.

6. Зголошення приймає Управа Школи до дня 1. XII. 1936 р.

Школа впродовж 25 літ свого існування положила великі заслуги в ширенні сільсько-господарської культури. Це найкращий доказ того, що збільшення числа молоді саме під цю пору тимбільше вказане.

7. Зголошення слати на адресу: Господарська Школа Т-ва „Просвіта“ в Милованню, почта Стриганьці над Дністром.

Парцеляція — але на папері.

Земський уряд у Львові має перевести на сході більші парцеляції й там осадити колоністів по яких 200—300 родин, бо менше казалось непрактично, з повітів голловно Ряшів, Кольбушова, Мелець і дати їм ріжні полекші й поміч, та щоби їх на схід як найбільше заохотити, організують групи людей, дають їм великі залізниці знижки в цілі оглядин. На такий виїзд у вересні 1936 р. до повіту Сокаль зголосився з Бонарівки пов. Ряшів, Іван Голодинський і в Ряшеві на стації питається делегата зі староства, чи всі горожани можуть

набути землю, на це він відповів, що лишень „поляци, а русіні не“, а той відповідає, „но то вам дякую за все, а я не їду, бо я українець“. Але делегат якось задумався і каже: „Нех пан едзе, може цо од нас зостане, то пан достане“. Тоді знову п. Голодинський каже, що вже знає такі обіцянки: „Так поїду дармо, як під Заліщики їздив, де винайшли ріжні причини і таки землі не дали“.

Такі то гаразди наших селян. „Рускі“ з Криниці організуються на Сибір!

Наступ большевицького безбожництва.

Віденський кардинал др. Ініцер виступив вдруге гостро проти большевицької пропаганди та заявив, що червоний большевицький терор в Еспанії до глибини ображує католицькі почування. Большевизм почав тепер наступ безбожництва, Минулого року вислала Москва до Європи 77 мільонів безбожницьких книжок, видрукованих у шістьох європейських мовах.

Мається вражіння, немов Європа сліпа й не бачить грядучої небезпеки. Денебудь появиться боль-

шевицька „зірка“, там негайно пливе кров й розгоряється вогонь пожеж і ненависти. Кардинал Ініцер гостро нап'ятував при тім тих католицьких працедавців, що угнітають робітників.

Пригадуємо теж всім наших Читачам історичне посланіє нашого українського Митрополита Шептицького в справі комуністичного наступу на нашу землю в останніх часах. Про цю небезпеку не вільно забувати, ані її легковажити.

За підбивання цін — Береза!

Преміер Складковський як міністер внутрішніх справ видав до воєводів, президентів міст і старостів обіжник, в якому заявив, що уряд приступає до енергійної боротьби з доріжню і закликає до помочі все громадянство. Егоїстичних спекулянтів і визискувачів широких мас народу слід карати безпощадно. Компетентні органи мають щодень

контролювати ціни предметів загального вжитку, а винуватців, що не держаться встановлених цін, тягнути до строгої відповідальности. До 26. жовтня ц. р. воєводи мали предложити премієрові спис кандидатів до Берези. Таким чином буде населення забезпечене перед жидівською спекуляцією.

НОВИНКИ.

Іван Сорокати́й повідомляє своїх приятелів, знайомих і незнайомих, що вийшла перша книжка його нових веселих віршів, ще ніде не надрукованих, п. н.: „До складу й прикладу“. Ціна тільки 40 гр. Просить замовляти чеком П.К.О. ч. 506.944, або переказом на адресу: Юра Шкрумеляк, Львів, вул. Гофмана 18. Хто замовляє відразу 5 книжечок, дістає 6-ту даром.

Гарний примір сільських громадян. Весільні гості Агафії й Василя Галанів у Потеличі, коло Рави Руської, зложили на Рідну Школу 4 зол. 10 гр. Цей гарний примір повинні всі громадяни по наших селах пильно наслідувати й на весіллях пам'ятати про українські установи.

Кишеневий календарчик „Відродження“ на 1937 рік гарний, з містечкими образками, двоколірним друком та твердою обгорткою; містить у собі крім звичайної календарної частини короткі статті й кличі з обсягу діяльності Т-ва „Відродження“. Ціна 10 гр. Набувати у всіх складах „Народньої Торговлі“, або у „Відродженні“ Львів, Чарнецького 26.

Напад на плебанію. До мешкання латинського ксьондза в Тарноборжу, пов. Новий Санч, добулося вчором двох бандитів з револьверами в руках і почорненими лицами. Стероризували револьверами домівників і пароха кс. Фр. Стжалка та забрали понад 700 зл. і щадничу книжечку на 2 тисячі зл. Здогадуються, що грабунку допустився видалений недавно послугач, дібравши собі спільного.

Нові кооперативи прийнято дня 14. вересня ц. р. в члени Р. С. У. К. (Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Льові) „Районову Молочарню“ в Сяноці, кооперативу „Згода“ в Синеві, „Українську Райфайзенку“ в Ряшеві.

Дитина утопилася в бочці. В Загірях (Познанщина) 4-літня дівчинка впала до бочки з водою і тому, що не було нікого зі старших, хто бувби поміг дитині, вона втопилася. З тої нагоди може вже сотний раз пригадуємо: не лишайте дітей без нагляду старших.

Жидівські палії. Перемиський суд судив оноді двох жидів з Ярослава: Шавера і Фаерзедера та Дмитра Пісоцького. Жиди високо заасекурували свої збіжжя і будинки, наняли Пісоцького і він їм усе підпалював. Але справа виявилась і всіх арештували. Виявилось ще,

Лемківська молодь — читачі українських дитячих книжечок і часописів, у селі Мшанна, ксло Дуклі, перед греко-католицьким приходством.

що жиди перед пожежою дому усі вартісніші річи спакували до скринь і вивезли до Львова, де заявили асекураційним товариствам, що усе згоріло. — Так то жиди хочуть легким способом дораблятися майна.

Коби більше їхало. Транспорт жидівських емігрантів числом 200 осіб переїхав кризь граничну стацію Снятин-Залуче до Палестини. Одночасно приїхав з Палестини транспорт реемігрантів числом 70 осіб.

В Ряшеві ніччю з п'ятниці на роботу мин. тижня якийсь вломник дістався при помочі витриха до божниці, де порозбивав замки вогнетривалої каси, відки забрав срібні ліхтарні та інші предмети, належні до релігійного обряду, загальної вартости 5.000 зл.

Пють алькоголь, бо легко його дістати. Спиртний монополь Польщі ввів цими днями розпродажу горілки й спирту малими пляшечками по 1/10 літри. Це спричинило велике збільшення пиянства між населенням. Надмірне спожиття алькоголю, викликало затривоження провідних кругів громадянства. По-

ляки також протестують. Повітова Рада в Новому Торзі рішила одностолосно звернутися до компетентних властей з проханням, щоб на просторі Підгалля заборонили продавати виробн спиртного монополію в менших начиннях, як по півлітри. Найкраще булоб взагалі не продавати...

Ціна збіжжя йде в гору. В Польщі ціна збіжжя йде вгору. В хліборобських кругах надіються, що коли так дальше піде, то ростинна продукція зачне виплачуватися. Поплатність управи жита зачнеться тоді, як воно осягне ціну 20 зл. за 100 кг. На великоміських ринках правдоподібно жито незабаром осягне ту ціну. Таксамо на маломістечкових ринках ціни звишкують і вже недалеко від границі полатности. Щоби прискорити підвишку ціни збіжжя, господарі повинні здержатися з його продажню. Якщо хлібороби були би краще зорганізовані, то овочі їх праці далеко скорше осягнутиб належну ціну в порівнанні з промисловими продуктами.

Ксьондз побив у школі українського священника.

Дня 1. жовтня в Конюхові пов. Бережани впав до 5-ої класи місцевої школи підчас науки греко-католицької релігії через о. Сояка римо-кат. ксьондз Мальовани і зачав домагатись, щоби о. Сояк видав йому одного ученика, бо мовляв, це римокатолик. Коли о. Сояк заявив, що того ученика не випустить, бо він хрещений в греко-католич. обряді, тоді ксьондз зачав лаяти о. Сояка та хотів силою випровадити ученика. Колиж о. Сояк приказав ученикови лишитись

в класі, ксьондз зачав о. Соякові грозити палицею, а далі вдарив його кулаком в груди. Ця поведінка, що нагадує часи Хмельниччини, викликала велике обурення в цілій околиці. Люди ніяк не можуть зрозуміти, як священник, що сам проповідує любов ближнього, міг підняти руку та ще в школі на священника тої самої віри.

Всі письма й листи адресуйте „Наш Лемко“ Львів, Зіморевича 2.

Франц Коковський.

Від Сянока по Динів.

(Мандрівка півн.-східними межами Лемківщини).

На тому боці Сяну, два кілометри на захід від Межибріддя лежить на горбку село, що урядово називається „Трепча“. Ця назва невласлива, бо в дійсності це село зовється **Теребча**. Народне повір'я, записане в церковній хроніці каже, що ця назва походить з того, що там були оселені рибалки, що рибалкували на Сяні та в ставах, де тепер сільце Заболотці, теребили рибу в тому місці, де річка Сянічок вливається до Сяну, чистили її та відвозили на королівський двір до Кракова.

Але-ж коли зважимо, що Теребча існувала ще нім король Казимир прилучив Лемківщину до польської держави, мусимо пошукати іншого пояснення **назви**. Мені здається, що назва села пішла від того, що в тому місці, де закладали оселю, витеребили (викорчували) ліс, а відси „Теребча“. Назов сіл, що повстали в цей спосіб у Сяніччині багато: Чертіж, Просік, Кустарівці, Ялин і ін.

У Теребчі на 821 українців є аж — 18 латинників (вчисляючи в тому дідица, його сина, його дружину та дітей). Проте школа там утраквістична, а ніякої культурної, чи просвітної установи нема. Були давніше старання заснувати читальню „Просвіти“, але син власника двора, Мецьо Воліньскі, волів мати в себе радше читальню ім. Качковського, бо він — „працює теж у політиці“. Нині нема там ніякої.

Село бідне, безпросвітне, колись, іще в 1928. р., чванилося бодай тим, що в селі ніхто не був караний за крадіж, чи бійки. Нині й те змінилось.

Нещодавно проверчені нафтові шиби не здійснили сподівань власників, ледве животіють, а нафтової ропи дають стільки, що навіть продукція не оплачується.

Церковця в селі перероблена зо старої соціанської мурованої каплиці, що її дарував на церкву цісар Йосиф.

Гостинцем, що вється по лівому боці Сяну ідемо далі. Добре їхати холодком, бо з правого боку повіває легіт холодного вітру від Сяну, а з лівого несеться пошум дерев із Копача. Недалеко верху, що зветься Іловатий, минаємо закрут Сяну. А там на сході, якесь сільце втулилося в яр над потічком. Звертаємо очі.

— Що це за село?

— **Лішня**.

Неначе соромлячися за себе, ховається це сільце в ярку за вільховецьким лісом. Колишнє чисто українське село, село, що з него вийшов наш письменник Іван Филипчак, нині спольщилося майже цілком. Найновіший шематизм виказує там 48 душ греко-католиків, але й з них не багато вміє говорити рідною мовою.

Лішня соромиться, хоч... соромитися треба не їй одній. Що роблять Страхотина, Ясениця, Крем'яна, Дидня, Гумніська, Небоцько та багато інших сіл?

На боці лишаємо польське сало Дембну (колись Дубно), хвилину здержуємося при **Туринім потоці**. Маленький потічок, випливає зпід верху

(530 м.), що також так зоветься. Манюсенький потічок, в літні, гарячі дні, не побачите в ньому води. Але за те як багато він вам говорить, які спогади з давнини наводить на думку!

Тур — княжий звір, князь наших лісів. Багато-багато їх було колись на нашій Лемківщині. Свідчать про те назви: Туриний потік, Турине поле, Туринсько, Турашівка (тепер Топорівка к. Коросна)! Нині — ледве зайці блукаються в перетереблених лісах, а коли появиться сернюк, або дик, зараз ціла юрба панків із Сянока увихається по лісах за ними!

Новий закрут Сяну, з лівої стрімкий беріг гори, з правої в низу шумлять хвилі. Вид такий чудовий, що може сміло міряться з найкращими заграничними. Тільки використати його нема кому, наші мандрівники ніколи туди не заглядають. І нема кому його людям прихвалити. Бо в нас усе так буває! Іздимо навіть по ріжних заграницях, описуємо Швайцарію, Італію, але якось ніхто з цих мандрівників не здобувся на те, щоб раз провідати докладно нашу Лемківщину. Правда — вигод може не знайшов би таких, як у чужинецьких кораблях, але мав би свідомість та самопевність, що пізнав забуту всіми нашу західню окраїну.

За закрутом з правої сторони видніє **Сільна Тирява**. Про Сільну Тиряву довідається багато з праці професора Івана Филипчака, відомого письменника та щирого, невтомного робітника над історією та культурним рухом Лемківщини. Ця праця п. н. „Історія Сільної Тиряви“ вже друкується.

Напроти Тиряви на заході мале жидівсько-польське містечко: Мриголод. Українців у ньому ледви 56 душ. Мають свою церковцю, побудовану в 1901. р. Колись була це княжа оселя, потім, з переходом влади на польських королів мало містечко своєї світлі хвилини та звалось Королівська Тирява, у відріжненні від Сільної та Волоської, але знищене кількакратно впродовж XV. до XVII. століття нападами татар, утратило своє значення, збідніло, населення мерло з голоду й звідси назва „Мриголод“. Мешканці так до цієї назви привикли, що, коли в 1934. р. пропонували їм зміну назви на „Королівська Тирява“, відмовилися.

Півтора кілометра далше на північ лежить село **Гломча**, а ще два кілометри далі **Лодина**. Обидва села старі (в Лодині є ще церковця з 1743. р.), мають разом із Мриголодом понад 1200 душ українців у протиставленні до 700 латинників та 250—300 жидів. В обох селах розвиваються гарно читальні „Просвіти“ під проводом місцевого пароха о. Степана Головода при діяльній співучасті його дружини. Наука хорального співу, курс вишивання, аматорські вистави — це все їхня праця.

У парохіяльних актах у Гломчі є документ з 1664. р. та в нім власник Тиряви, Дембної та Лодини, Войтіх Коц, оповідає про спустошення церкви в Лодині. Нову церкву побудував власним коштом тодішній парох о. Лука Коцовський. Його нащадки, також сини українського священика, потонули в чужих морях.

Школа в Гломчі — утраквістична, в Лодині (341 українців) та Мриголоді — з польською мовою навчання.

„Просвітителям“ в альбом.

„Całe dwie szpalty“.

Так хвалиться п. Зигмунт Вавшак, учитель у Полянах, короснянського повіту, що в жидівській газеті „Ілюстр. Кур'єр Цодзенни“ (з дня 3. X.) помістив свою чудернацьку розмову п. н. „Загрожона Лемковщина“.

Ви, Шановні Читачі, може не знаєте того пана? Це той, що рік тому казав, що Лемки від баранів навчилися танцювати — від баранів училися культури. А тепер? Читаємо і очам своїм годі повірити, що той бідолаха винайшов. Тепер Лемка вихвалив під небо. „Такіх песьні і таких мельодії юж нігде не можна споткаць“. Чи ви, панцю часом не бавитесь в лиса? Мовляв: „Вороно! Був я в ріжних сторонах і бачив, що найкращий ти на світі птах.“ Перед роком Лемко свою культуру мав завдячувати баранові, а за рік Лемко, найздібніший, найвартісніший, а стрій подібний напевне ще до праславян — може часом прародич Адам так убирався, ви не тямите, панцю?

Ви, здається, багато памятаєте! Як 300 літ тому жінки носили їдження до коршми, а чи може забули, як то в часі війни наші жінки

носили масло до ц. к. пана комісаржа, як хотіли старатися про запомогу за мужів, і масло пропало і подання від пана комісаржа ніде не ходили! Гей! так було, чи ні?

Нарікаєте, панцю, що через 30 літ працюєте між лемками і здираєте „плуца“, вчите своєї культури, а ту бо лемки ніяк не хочуть вашої культури вчитися. Я думаю, якщо перестали би бавитися в „просвітителя“, та ліпше доглядали свого звання і своїх обов'язків, то ті лемки були би ще гарніші. Замість посылати дітей до городу, ліпше вчити, а то ви, панцю, наших дітей аж так навчили, що як ідуть зі школи, то ні одно перед старшим шапки не здійме і не поздоровить словами „Слава Ісусу Христу!“ Це ваша наука! Ви не соромитесь того?

Чи наші діти мають чистити долівку? Чи їм за це платите? А деж шкільний бюджет? Наші діти, це селянські діти, що, як кажете, живуть у „примітивних варунках“, а де ваша опіка?! Ви босу й нагу дитину до городу посилаєте. Ви, здається, також християнин, а коли ви ним є, то загляньте до Св. Письма, де написано: „Лікарю, уздорови впе-

ред себе самого.“ Хотите ще тепер дістати марку на „спеца“ від лемківських справ?!!

Кричите, що доляри люди пропили і того вихваленого Лемка знову поганите, робите Лемків п'яками, але чи давали вам жиди рахунки до перегляду?

Кажете безстыдно, що Лемки є ворогами поляків, що лемки так ворожо настроєні до Польщі і взагалі до всего що польське, бо думаєте щось заробити на тому, але це зайве. Ви знайте, що Лемки є членами 40-мільонового народу, що в народі жие дух, що духа вдусити не можна. Лемки-Українці є тепер горожанами Польської Держави так як і ви і передовсім повинні бути рівні в правах, тому не загострюйте відносин своїм 100 про. патріотизмом, бо ви дійсно ним не є.

На ваших штучках ми добре знаємося, ви плачете над Лемками, бо вам, видно, хочеться свого сина нам у спадщині лишити за „просвітителя“; але це вам не удасться, бо ви самі казали, що він між Лемками не хоче бути, а Лемки (коб здорові) кажуть, що вашого сина теж не хочуть.

Пишете, панцю, що Лемки керуються інстинктом, до того, що добре. І знову ті виславлені Лемки через вас порівнані з твариною. — То

Юліян Гарнович.

Історичні пам'ятки в західніх Карпатах.

З давніх-давен слов'янські племена, а між ними й наші українські, жили осібно, не густими хуторами, бо простору було тоді доволі. Для своєї оборони та захисту будували вони городи. Само слово город вказує, що це було огорожене, безпечне місце, де племена в небезпечну годину ховали своє добро й себе самого.

Часом такий город був для цілого гурту сіл, а часом і поодинокі села мали свої невеликі городки. І справді, на українській землі, особливо в більш засиженій частині, північній — бачимо велику силу „городищ“ — останків цих городів. Тому то чужі люди прозивали Слов'янщину „краєм городів“.

Городища ті не однакові; одні круглі, часом на рівнині, обсіпані валом, а часом і ровом — це звичайно найдавніші, прості городи; другі на високих, крутих шпильях, в кутку між річками та яругами, обсіпані з того боку, де можна ввійти, кількома валами один поза другим. Це звичайно „городища“ пізніші — князівсько-дружинних часів. Окрім валів, город часто боронили дерев'яні стіни. А коли сам город не міг змістити всіх осадників, то „передгороддя“ обводили дерев'яними палісадами — частоколом (звалося це „острог“).

По передісторичних городах позістали лише „городища“, цебто недоступні місця обведені валами й ровами. І так над Висовою, на кінці Ганчів-

ського пасма гір лежить „Городок“ зі слідами камінних валів. Недалеко верх „побойовище“ Яворина.

Гори над Шавницею мали теж правдоподібно свій „городок“ на Ярмуті та урочисько під горою, де ще в 1840. р. знайдено бронзові топирці, примітивні прикраси та попільниці.

Над Шляхтовою, обік Шавниці було друге „урочисько“ зі спіжевими долотами, топирцями й черепками палених посудин.

Повижче Старого Санча, в старім наддунайськім городищі найдено круглу мисочку зі спижевого прута, звинену на спосіб солом'яної крайки при плетенні капелюхів. Багато було городищ і городків здовж стародавньої живецької дороги, що вела долиною річки Соли, через Яблінку в долину Нового Торга, над Дунайцьом, Попрадом і Рабою.

Сама дунайцева долина була добре забезпечена городками та укріплена; їх назвища: Яновицька Гирова, Сторожня, Рожнів, Чхів, Чорштин, Мельштин і другі. Над Попрадом: Мушина, Ритро, Любовня, Подолінець, Леміш та Спизьські Сторожі. Над Білою: Бобівська Сторожня, Городок при Грибові з двома Сторожнями й Войнаровою.

Над Вислокою: Підгороддя, Сторожі коло Пильзна та Жмигород.

Над Ропою, що вливається до Вислока: Горлицька Сторожівка, Біч, Ропський Холм, Вжівський Городок і Шимбарт.

Над Сяном: пограничні українські городи: Переворськ, Ярослав, Перемишль, Сянік, Лісько.

може ви керується інстинктом — Ви певно кривні з Лем-Союзом, щось подібне, бо такі ваші слова на- бо програма ваша одна — от собі проваджують льогічного чоловіка кумпанія — коби грошики були... до задуми і переконують, що таке Але знайте, що „хто сіє вітер, міг написати тільки піванальфabet, той збирає бурю“ котрий не розуміє, що то інстинкт, а що розум.

Гриць Палиця.

З американських гараздів.

Наш передплатник, Степан Шимчак, бувший член Українського Поступового Клубу в Філядельфії, пише нам, як то українське майно пропадає через брак відповідної організації та ідейного проводу. Саме в 1918 р. українські робітники односельчани у Філядельфії заложили собі клуб, що мав їх об'єднувати та стояти на сторожі їх прав. Треба згадати, що до того клубу вписалися скоро всі емігранти з села Явірок, Білої та Чорної Води й Шляхтової, українці українських сім на Лемківщині. Це не була мертва організація, бо вона спиралася на масових вкладках, а майно її доходило до кількох сот доларів. Однак по настанні кризи деякі члени перестали платити вкладки, а передсідник і касієр прийняли ріжних православних та автокефальних членів, засновуючи без відома старих членів нове якесь товариство. Найгірше, що пропали з цим всі вкладки, бо без загального відома майно перейшло в чужі руки. А так не сміє бути, бо у права не мала права без відома членів товариства на власну руку заряджувати громадським добром, тут майном організації. Тому вважаємо, що треба скликати збори давніх членів, перевірити справу та потягнути до правної відповідальності тих, що в цьому випадку самовільно поступили.

Католицький, чи православний дух.

ніколи не мали щастя до Священиків українців. Давніше, як дочерна церква Чертежа була так, як і сама парохія під завзятим і твердим пек. о. Сембратовичем і опісля аж до відлучення у самостійну парохію під о. Полянським, теперішнім консультором риманівської капігули. За тих парохів помальовано церкву в Костарівцях давно перед війною (ще, як на Лемківщині не віяло московським православ'єм по католицьких приходствах, а службу Богу священики ставили понад московську політику й службу червоної Москві; (про останне читайте „Зем-

лю і Волю“ та відозви за виїздом на большевицьку Сибір, обі видавані москалячи) побудовано кивот і відмальовано іконостас. Це все було добре дотепер, а властиво до приїзду на пароха о. Венгриновича Вол., дотеперішнього пароха з Равщини. Цьому парохіві не подобався надто католицький вигляд престола, тому казав зняти з кивота хрест і вложити великий трираменний такий, як по православних часовнях. (Розуміється, щоб не було жадної різниці, бо москвофіли тепер воліють православ'є — замітка склад.).

Дотепер побожне село зачинає помалу відвикати від ходження до церкви, де не Божі, а людські справи на першому місці, а по останній „модернізації“ престола, то ще тяжче буде зайти і привикати до православ'я. Дивна лише річ, що тут жадна сила не помагає. У Риманові вистарчить скарга 2—3-ох комунарів на українського священика — хочби і неправдива, до перенесення чи канонічної нагани, а костарівчани аж до Риму скаржать тай нічого не помагає? Бідний Лемко зі всіх сил держиться своєї віри, а „пастухи“ женуть стрімголов у православну кошару.

Віма.

ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА В ОБРАЗКАХ.

сторін 64, біблійних ілюстрацій 56 + титулова ілюстрація. Накінці поміщені щоденні молитви. — Даймо кожній шкільній дитині цю книжечку. Ціна з поштовою пересилкою 25. грошів. Замовляти найменше по 6 примірників у Видавництві „Криниця“ Перемишль, вул. Водна 10. Скр. поч. 145.

Над Вислоком: Городисько, Фриштацька твердиня, Добрехівське Городище та окремо Дукля.

У самій Сандеччині знаходиться лише одно заховане „городище“ — над Дунайцєм 3/4 милі вижче Старого Санча, у Ношовицях між Підгороддям і Кадчею — напроти Голькович. Це городище обведене подвійним передгороддям, відділених валом. Головну оборону становив вал від заходу й півночі та береги потічка Вільшанки з крутим западлицем, що веде до сторожні. Ціле городище займає кількисот моргів посередині з великими заглибленнями, де колись добували сіль. Над берегом цього заглиблення торчають дві великі могили; горішня має довкола 100 кроків обводу та дуже висока. Долішня могила дещо менша. Можливо, що в цих могилах похоронено померших, або теж по нападі татарів, або аж у часі шведських воєн. Якби воно не було, ці могили дуже цікаві, хочби й цим, що вони могли бути пограничними кіпцями двох народностей, чи держав.

Місцеве населення чуда-дива оповідає про ці могили. В кожному разі — це одно з найстарших „городищ“ у Сандеччині ще й тому, що там найдогідніше місце під такі городи.

(Продовження буде).

Франц Коковський.

Над джерелами Ослави.

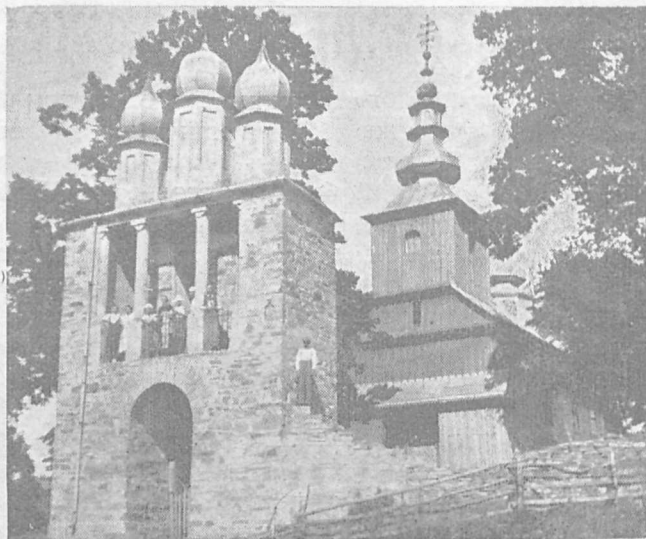
Годівля звірят. Перед війною давав селянам великий прибуток випас волів. Переважно випасали воли червоно-білі, краєвої раси. Випас цей відбувався в той спосіб, що кожний заможніший господар купував дві чи три пари волів „на яри“, випасав їх упродовж літа та під осінь продавав із заробітком. Тепер цим у селі майже не займаються, тому, що брак гроша, та ще тому, що годівля не оплачується. Давніше випасали селяни також і вівці. Звичайно два-три господарі купували до спілки 50—100 овець, пасли їх у лісі, вночі придержували в кошарі, що її ставили на своєму полі, під лісом. Тепер випас овець також зменшився, випасають більше для власної потреби, для вовни та молока, з якого роблять сир („грудки“). Село має 4 громадські пасовиська, кожне для окремої частини села. Худобу пасуть пастухи. На св. Петра уладжують усі пастухи з усіх 4 пасовиськ спільний празник на якійсь полонині й там гостяться ковбасою, яєшницею, давніше пили навіть „зорівку“. (Дальше буде).

Як Москва поневолювала Україну.

Московське засилля могутнішало з кожним роком. Московські царі здійснювали послідовно свою великодержавну політику, що казала їм скасувати всяку відрубність України від Москви. Зискавши безпосередній і виключний вплив на вибір гетьмана, а тим самим на ціле політичне життя України, вони стреміли тепер до цього, щоби підчинити своєї владі й прочі ділянки українського життя. На перший плян висувалася справа відірвання української церкви з під влади царгородського патріярха та підчинення її московському, що у всьому виконував би волю царя. Москва добре розуміла, яку велику вагу й значіння має для українського народу церков. Вона знала, що владу над країною має той, хто володіє душами її населення. Ця влада була в руках незалежного від Москви українського, київського митрополита, тому в інтересі москалів було мати на київському митрополитому престолі людину, що залежна від Москви, діяла би згідно з волею царів та помагала би накладати ярмо на український нарід. Це московське стремління увінчалось успіхом за гетьманування Івана Самійловича. Винесений московською протекцією на гетьманський престіл, Самійлович, щоби не стратити ласки царя, покоровся царській волі й погодився на підчинення української церкви зверхній владі московського митрополита. Цього акту dokonano зновже в насильний спосіб, проти виразної волі чималої більшості українського вищого й низчого духовенства.

Дня 29. червня, 1685 р. зааранжовано в Києві вибори митрополита, що на них перепер Самійлович кандидатуру луцького владики князя Гедеона Четвертинського, а в осені того року московський патріярх Іоаким висвятив номіната. Соболі, червінці й наказ турецького везира примусили патріярха в Царгороді погодитися з доконаним фактом. Москва доконала свого. В її руках нашілися тепер ще одні поводи українського життя, що їх вона стягала з кожним роком сильніше, щоби цілковито загнудзати всякі сепаратистичні стремління українського народу.

Цей акт був вступом до послідовної заміни на церковних становищах українців москалями, що згодом перетворилася в цілковите обмосковщення української церкви, яка від

Мурована дзвіниця біля церкви в Радшицях, коло Команьчі.

тепер стала знаряддям в руках царів, орудником їхньої імперіялістичної, займанницької політики та заборолом їхнього володіння на Україні.

А з Гетьманом, що вислугуючись Москві дав свою згоду на цей ганебний акт сталося це, що звичайно діється з кожним, що вислугується панській ласці. Одного дня ця панська ласка кінчиться, слугу копняком викидається за двері, як викидається на смітник непотрібну річ. Так сталося і зі Самійловичем. Після невда-

ного походу на Крим, що відбувся літом 1687 р., під проводом московського князя Голіцина, його посуджено про зраду.

Дня 22. липня 1687 р. в таборі над Колошаком Самійловича арештували й вислали в кайданах до Москви, а відсіля, без слідства й суду, заслали разом зі сином Яковом на Сибір. Неповинного в нічому другого сина гетьмана — Григорія, арештували, вивезли в Сівськ і тут серед страшних тортур замучили.

Апостольський Адміністратор Лемківщини не признає „Відродження“.

Ілюстрований журнал Українського Проти алькогольного й Противікотинного Руху у Львові поміщує в 10. числі осьцяку неймовірно вістку:

„Усім відомо, що бл. п. Апост. Адмін. Лемківщини о. Масцюх звернув нашому Т-ву посилку книжок та на письмо, в якому Головна Рада просила за співпрацю лемківського духовенства в намірі поборювання алькоголізму й нікотинізму на Лемківщині, відповів, що радо доручить усьому підчиненому собі духовенству співділати з Т-вом, коли в своїй діяльності йтиме по напрямним Общества ім. Качковського, а назву „українське“, „український“ замінить на „руске“, „руский“... Оце настала зміна: Дня 19. вересня канцелярія вислала на адресу Апостольського Адміністратора о. Якова Медвецького нового листа з проханням за співпрацю та знову залучила деякі книжки для розпорядимости Адміністрації в намірі їхнього поширення поміж

духовенством і лемками. Посилка вернулась до Т-ва з допискою „одмувіоно пшеенця“. На листа досі не маємо відповіді й мабуть і не скоро її одержимо, хіба що новий Адміністратор знов захоче „русского язичія“. Подаємо цей характеристичний випадок до відомого всього громадянства“.

РОДИЧІ!

Чи знаєте, що найкращою газеткою для дітвори є безперечно

„СВІТ ДИТИНИ“

яка існує 18 літ і своїм змістом виховала вже одно покоління. Спробуйте заперунерувати „СВІТ ДИТИНИ“ для своїх діточок, а побачите скільки радості справите їм через те.

Річна передплата 5 золотих.

Для заграниці 1 дол. ам.

Кожне число має 32 сторін друку, а в тексті багато образків. На зміст газетки складаються: байки, казки, історичні оповідання, описи подорожей і з життя звірят, забави, ігри, деклямації та загадки.

Напишіть по оказове число на адресу: „СВІТ ДИТИНИ“, Львів, ул. Зіморевича 3.

Велике національне торжество.

У селі Лосе, новосандецького повіту, відбулося величаве торжество з нагоди 75-ліття смерті Тараса Шевченка.

Розпочалося воно відспіванням „Заповіту“ хором Лосян і Нововеснян. Вступне слово виголосив Іван Гамбаль, богослов, „Золоті думки Тараса Шевченка“ Грицько Сташак, син Анни та Романа, 6-літній хлопча, „Ставайте, кайдани порвіте“, „Учітєся брати мої“, „Встане Україна“ Ірочка, 4-літня доня Кобанього та Любомир Піх, 5-літній син Меланії й Івана, „Батьку наш“ хор, „Розрита могила“ Степанія Гамбаль, дружина Михайла, „Гей, титату, тату наш“ — хор, „Шевченкові Роковини“ Галюся Марко, внучка Впр. о. кан. Смолинського, „Поклін Кобзареві“ Мирослав Кобаній, син Меланії й Льва. Хором проводив громадянин Лев Кобаній.

На це велике торжество прибули гості з доколичних сіл і міст,

з Криниці, Солотвини; з Нового Санча приїхав о. Р. Шумило в товаристві багатьох громадян; з Лабової, о. Корнова, з Матієвої, о. В. Хробак, з Берестя о. Весоловський, з Нової Веси о. кан. Смолинський зі сином, що в Криниці ординує як купелевий лікар, з Великої Ростокі о. А. Пакош та багато світської інтелігенції. Та хоч погода була дуже непривітна, у торжестві взяло участь поперх 250 учасників.

Усі точки програми виконані так нашим найменшим українським цвітом, як також хором, випали під кожним оглядом без найменшої догани, понадсподівано та викликали якнайкраще вражіння на присутніх.

Торжество закінчив Впр. о. В. Смолинський подякою всім, що організували та звеличали це велике перше того роду торжество в західніх українських оселях.

Андрій Волошин.

Над Груші, в Дубрівчату, Закутинь, Велика долина, Долина, Мала долина, Границі, На Піддубках, на Ставку, Поповой, на Ружу. — Вигін, Місткой. Луки мають назви: Пастивник, Клин, Косівка. Худобу в нас не пасуть як по інших селах на пасовиськах, лише по межах і горах. Давно було велике пасовисько на „Притоках“, але наші прадиди лакоми на горівку і ковбасу продали пасовисько дідичеві. Мабуть з цих часів залишилася пісня:

Червона ружа трояка,
Мала я мужа пияка.
Пішов до коршми, тай ся вплив,
Прийшов до дому, тай ня бив.

А я о то не дбаю,
Іду до сусіда, гуляю.
А в сусіда гарний син —
Сподобав мі ся Гарасим...

Молоко носять до Сянока, з якого мають ще такі найкращий зарібок. Є у селі 3 сєлепи, 2 українські і один жидівський, до якого ще нерозумні ходять купувати. Час вам вже отямитись, не спомагати жида, а купувати у своїх. Стоїть ще коршма, давня твердиня замість „Просвіти“. Але тепер вже трохи нарід зрозумів і вже так не витирає жидівських стін. Читальня „Просвіти“ міститься в громадськєм домі, бо ще не маємо власної домівки. Але дасть Бог дочекати, то добемося власної хати. І піде праця повним ходом. Головою читальні є громадянин Антін Зошак. Читальня передплачує часописи: „Наш Лемко“, „Неділя“, „Жіноча Доля“, „Жіноча Воля“, „Наш Прапор“. Тепер закуплено книжок за сто злотих. Три рази в тиждні відбуваються сходи членів на голосне читання газет і книжок.

До пізної ночі блимає світло, де присутні знаходять правдиву розраду по цілоденній тяжкій праці.

Географічно-побутовий начерк.

Про село Руську Дубрівку.

На захід від Сянока, у гарній гірській околиці лежить село Руська Дубрівка. Про село переказують що давно в тій місцевості, росли великі дуби, і від того пішла назва Дубрівка. Простягається воно здєвж залізничного шляху й головного гостинця, що веде зі Сянока до Риманова.

По середині села на горбочку стоїть мурована, з одною банею церквця, під покровом св. Димитрія. Наша релігійна твердиня. До недавня ще росли коло церкви величезні старі дуби, котрі обнималися в горі своїми могучими гілками, гейби браття. Німі сторожі св. церкви і Дубрівки. Як би вони так уміли говорити, то неоднє нам розказали би; скільки то наших братів і сестер відійшло на вічний відпочинок. Вони там не одного й неодну оплакували, як переходив сумний похоронний похід під їх могучими конарами. Побіч церквці стоїть школа. Село має поперх 120 нумерів. Хати збільша криті дахівкою. Таки коло кожньої хати знаходиться маленький огородець з цвітами.

Найбільше назвищ у селі Пошиваків і Задорожних. Було в нас давно дві цегольні, одна на захід

від церкви, там, де тепер стоїть кузня Загачевського, а друга під Глиницями. Дубрівку з півночі заклоноють виспі узгір'я, звані „Глиницями“, зі заходу відмежує від Заболотець річка Сянічок. До річки впливає маленький потічок „Ставицька“, що пливе між двома високими берегами. Поодинокі частини піль у нас називають як: Вовчу гору, Залуг, Млиницю, Перевороття, Грушиська, Доріжку, Солєну воду, Верховину, Підмазури, Під гору, Під острый верх, Загуминки, Діброва, Насєло, Лаз, Зрубань,

Не загинемо, коли маємо таких Сестер і Братів.

Наш заклик „Даймо дітям книжку!“ находити щораз більше заінтересування. Наші Дорогі Читачі розуміють пєкучу потребу поширення української книжечки між нашою молоддю на Лемківщині.

Нам не ходить про те, щоб купувати дорогі книжки, у вибагливих оправах із золоченим написом. Ні! Ми хочемо дати нашим дітям книжку добірну змістом, що запишеться золотими буквами в їх малих серденьках, а прочитане утри-

валиться навсе у її памяти. У звязку з тим одержали ми знову цінний дарунок від нашої громадянки Високодостойної Добродійки Теодозії Гривнак з Едмонтона, що пересилає з власної пожертви шість доларів на закупно зразкової Дитячої Бібліотеки для українських діточок у Висовій біля Горлиць. За так щедрий дар шлемо Вам Дорога Землячко якнайщиріше українське „Боже заплаť“ — водночас запитуємо: хто черговий?

Що робити в листопаді.

В першу чергу заохотити молодь користати з ріжних фахових курсів і хоч одного юнака післати до господарсько-садівничої школи „Просвіти“ в Милованню.

Поширювати просвітні видання.

Списати всіх неписьменних від 15—30 року життя та заохотити їх до науки письма; zorganizувати для них навчання на курсах, гуртками й одинцем; вивчення за цю зиму бодай одного-двох неписьменних — уважати будемо за найкращий учинок кожного письменного; таким учинком повинен виказатися кожний член українських установ і наш передплатник-читач. Для пись-

менних організувати загально-освітні й національно-виховні курси, себто плянові виклади й читання з якоїсь ділянки знання. Довідатися як найбільше про рідну землю, історію та письменство — це найкращий шлях до національної свідомости й виховання.

Вшанувати 1. Листопад — утворення Західньої Области Української Народ. Республіки; присвятити згадки про похід Української Армії на большевиків і незабутній Базар (21. XI. 1921), де 350 Героїв — із піснею „Ще не вмерла Україна“ — віддали своє життя за волю України.

Дитячі садки в Березівщині.

Цього літа zorganizовано в 3-ох українських селах Березівщини дитячі садки: в Селиських — провідниця Ольга Сімко, у Володжі — пров. Євгенія Сорочак і в Гуті — пров. Степанія Бак. Користи великі. І діти мали опіку, коли старші йшли в поле до праці, а чого навчилися в садках через два місяці, побачили батьки на „пописах“, що відбулися: 23. серпня в Гуті, 28. серпня в Селиських, та 29. серпня у Володжі. Зі сльозами в очах дивилися мами й батьки, як їх малі аматори поводяться на сцені, виголошують віршики, роблять вправи під такт музики й співають пісеньки.

Також громадяни Улюча ста-

ралися про позволення на заложення дитячого садка, але березівське староство відмовило, кажучи, що там вже існує півколонія Т. Ш. Л., що має таке саме завдання, отже садок являється бездоцільним. Але пізніше таки позволення дало й садок зачався щойно першого вересня ц. р.

Булоб побажаним, що на другий рік zorganizовано подібні садки також в інших селах Березівщини, як Іздебки, Глудно, Лубна й Павлокома, що мають і відповідне приміщення й моглиб цілком легко дати утримання провідницям.

Передплатник.

—o—

Поучення, як писати вірші.

З книжечки Івана Сорокатога п. н. „До складу й прикладу“ ст. 20. (гляди: Новинки).

Пише письмо Іван Милій: „Брате Сорокатий! Я також хотів би вірші до складу складати. І помили всякі маю і перо й чорнило, і паперу накупив я, — та щось загатило! Тільки сяду, зачну слово, а далі ні кроку, хіба би хто нашіптував слово в слово збоку. І так не раз сиджу й добу, втомлюся, зіпрію, та нічого не виходить, брате заведію. Вже гадав я, що перо те недобре тримаю, й не раз писаря в гміні добре підглядаю. Так, що він раз обурился й став мене ганьбити, що я злії очі маю, можу наврочити. Думав я, що папір винен, та не винен братку, бо як мав я заплатити за пса карі пятаку, То з староства прийшла карт-

ка на таким папері, дуже добре там виходять усякі нумери; — Ну, й чорнило має добре, бо я, Іван Милій, підписався тим чорнилом — пятаку приймили! Отже яка на те рада, щоб вірші вдалися? Прошу Тебе, побратиме, порадь, обізвися. Та знай, що найгірший клопіт, як прийде до складу, щоб оба рядки кінчилися однако до ладу!

„От наприклад слово „свічка“, — а як доскладати? Ліпше „свічка“, чи „волічка“, щоб до ладу втяти?

Про писаря і про вїйта хотів я писати, та чи до них можна в віршах щось пристосувати?... Порадь, друже Сорокатий, за це обіцяю,

Кооперативне Товариство „РИЗНИЦЯ“ в Самборі

поручає своїй багато засоблений склад всіх церковних предметів. Направляє старі фелони по найдешевшій ціні. Приймає замовлення на іконостаси, престולי, проповідниці, золочення іконостасів та маювання церков по цінах найнижчих за повною гарантією.

що за тиждень я картоплі корець присилаю.“

Я Милому відписую: „Оба ми Івани, тож мусимо спомагатись, поки сили стане. Тяжкі, Іване, твої труди, нема що кавати, видно, правда, що поети мусять бідувати. Й сам не знаю, чи потраплю дати тобі раду, хіба трохи слів тут спряжу до складу і прикладу. От, наприклад, як хтось „січку“ ріже серед ночі, то допасуй січці „свічку“, щоб бачили очі. А як дівча ріже січку, або молодича, то вже радше тут „волічка“, до складу годиться. Одна біда: свічка може січку запалити, а волічку можна в січці легко загубити. То може ліпше січку на „річку“ покласти, та вважати, щоб у воду з січкою не власти. Або таке гарне слово (й гарна праця!): „писар“! До нього хіба пристане одиноке: „цісар“! Ну, а „вїйт“ — то ще трудніше, йому догодити, хіба „кіт“, та так би легко когось образити. Давби „мід“ — то знов від когось можна би почути: Ви гадаєте, це з медом, нині вїйтом бути?

То, як бачиш, поет має не легку роботу, тільки легко набавитись всякого клопоту. Особливо, коли вїйта й писаря ціпає, або поетичне око на січку звертає.

Покищо хай буде й того тобі нині досить, та Іван ще дасть по раду, як Іван попросить.

Лиш бульбою, чи чим іншим прошу не платити, бо концесії не маю, — не вільно приймати.

А натоміць таке раджу: як і далі тяжко буде тобі віршувати, то послухай, пташко: Маєш ти так, мучитися і нічку не спати, кращеб тобі ту картоплю на Боже віддати, — щоб до віршів уже в тебе пропала охота, бо без талану охота — то чортівська псота.

Й ручу тобі, що як пічне при віршах впрівати, то покине віршувати й

Іван Сорокатий.

Що нового в політиці.

В Іспанії повстанці побіждають на всіх фронтах і постійно зближаються до Мадриду. Червоні більшовицькі війська ставлять дуже малий опір. Успіхами повстанчих військ затривожилися більшовики. Вони за всяку ціну хотіли би не допустити до побіди повстанців в Іспанії, бо це причинилося би до упадку більшовизму в Європі. Совіти висилають до Іспанії харчі, зброю, літаки та навіть своїх офіцерів. Але це їм мало помагає, бо світ вже вситився більшовицького раю. Більшовизм, як відомо, щілою парою суне на загладу Європи, її культурних цінностей і цивілізаційних здобутків. І саме з уваги на те всі держави Європи зєднуються проти червоної загрози Москви. Це сліпа ненамісті хлопа. Нехай село робить, що бажалаб поширити єспанську війну на цілу Європу.

Врешті бачимо, до чого жидівство разом з більшовиками стремить. Для приміру наводимо один уступ з жидівської жаргонової газети „Гайнт“: „Жиди не хочуть в місті хлопа. Нехай село робить, що хоче. Нехай роздрібнюється. Нехай поглотить у себе всі землі понад 50 гектарів, нехай дальше роздрібнюється, нехай продукує ще дешевше. До міста нехай не входить, бо то не для них! Страгану нехай не займає, хлопа призначений до плуга. Звернення селян до міст це грабіж й анархія!“

Тож після жидівсько-більшовицького пляну — хлопа має гинути, коби лише жидова розживалася. І ще потому дивуються жиди, що проти них росте філя ненависті...

ЦЕНТРОСОЮЗ

Львів, ул. Зіморевича ч. 20/22.

поручає мила власного виробу до прання й миття з запахом, мило тоалетове (троякий формат), мило до голення; нитки з власній навивальні. — Завантажується експортом: яєць, беконів, фасолі заграницю. Має на складі: штучні погної, насіння, господарські машини й приладдя. — Всі українські Кооперативи на Лемківщині робить замовлення тільки в „Центросоюзі“, Львів, Зіморевича ч. 20/22.

Дивуються люди:

Якто воно таке можливе? Такий тяжкий час, такий великий календар, а такий дешевий?

Який календар?

КАЛЕНДАР МІСІОНАРЯ НА 1937 РІК

Один календар тільки 75 гр.
Замовляти: ОО. Василіяни, Жовква.

Практичні відомости і поради.

Плями від нафти й олію: натирати зимною водою з милом, бо від теплої води товста пляма ніколи не пустить.

Мокрі чоботи не скорчаться, якщо скинете їх з ніг на насипаєте в них вівса. Овес втягне вогкість і напучнявіє, а чобіт висхне та затримає свою форму й не потріскає.

Грудку в коней вилікуємо примінуючи теплі купелі з відвару рум'янку, шалшії, або дубової кори; опісля добре витерти, а потім посмазувати льняним олієм на пів з вапняною водою. По кожному моченню ніг добре їх витерти.

Хемічні (атраментові) олівці дуже трійливі, тому ховати їх перед дітьми і не давати дітям таких олівців.

Шваби (каралухи) в кухні не будуть триматися, коли порозкладаємо галузки сухого або зеленого хмелю. Гострий запах їх виганяє.

Народна Торговля в Сяноці

поручає

членам, кооперативам
і приватним купцям
поживчі й кольоніяльні товари,
насіння господарських рослин
і трав.

Чи ви вже маєте

„Ілюстровану історію Лемківщини“,
та „Українське весілля на Лемківщині“

якщо ні, то замовте ще нині.

Ціна обох книжок разом з поштовою оплатою 4 зл.

ЗАМОВЛЯТИ в Адміністрації „НАШ ЛЕМКО“, Львів, Зіморевича 3.

ВАЖНЕ!

Пасічничка Секція при кружку „С. Господаря“ у Вороблику корол. подає до загального відома, що в слічуючому (1937) році організує Централю скупки грибів на Лемківщині. Науку та підготовку до цього важного завдання вестимуть зимовою порою. Найвисший час перестати годувати жидівських посередників у Риманові, Дуклі, Коросні, Березові, Стрижеві, Яслі й др. містечках Лемківщини. За ближчими інформаціями писати на адресу: „Сільський Господар“ — Пасічничка Секція, Вороблик Королів., почта Врублік Шляхецькі, скр. почт. № 1.

На відповідь залучити значок за 25 сот.

Увага! Повищу новинку витяти й заховати, щоб не забути цього!

Вчіть своїх дітей ошаджувати і постарайтеся для них пушку й книжечку ошадности.

Кооперативного Банку
„ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20

ПОСМІЙМЕСЯ КУЩЕНЬКА.

Ішов селянин через кладку з файкою в зубах. А парубки за ним гукають:

— Гей, дядьку, файка вам впаде у воду.

— Ні! — каже селянин — а файка бабевх у воду.

Яка ріжниця.

— Яка є ріжниця між верблюдом і паницею?

— Не знаю.

— Верблюд може працювати два дні не пивши води, а паниця може два дні пити не працюючи.

На селі.

Вчений: У вас, господарю, стайня за близько хати, — це дуже нездорово.

Селянин: Йй, або то правда? Аво в мене ще ні одна худобинка не згинула.

Наш Лемко

РІК III.

Ч. 22 (70)

Львів, 15-го листопада 1936.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморевича 2. Тел. 257-87.
NASZ ŁEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA 2.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

У садочку дітвора гуляє...

Дитячий Садок у Доліш. Согорові, від 5. VII. до 30. VIII. 1935. Провідниця: п. Анна Сірвіна.

Дитячий Садок у Новосільцях, від 12. VII. до 19. VIII. 1936. Провідниця: п. Ольга Бандрівчак.

В боротьбі за право до життя.

По тамтому боці зеленої смужки.

Пряшівщина, це найдалше на захід висунена частина української землі. Заселена вона переважно малоземельними, незаможними українцями-лемками. В них знаходимо ще багато суто українські своєрідності. Адміністративно ця частина цілковито віддалена від Підкарпатської України й належить до нинішньої Словаччини. Цю сепарацію перевела чесько-словацька влада без згоди місцевого населення, подібно, якто відділено галицьку Лемківщину від її материка. Цим чином закарпатські українці лемки опинилися в незavidному положенні. Бо ціла місцева адміністрація знаходиться в словацьких руках. А словаки, одно з найменших словянських племен, визначаються напасливим шовінізмом, і під оглядом національної терпимости ніяк не можна їх порівнювати з чехами. Словацькі зазіхання на шкільництво й церковне життя за-

карпатських українців тягнуться безупинно майже від самого перевороту в 1918 році.

Але загартовані та щиро привязані до своєї віри й народности українці-лемки не подаються словакам. Навпаки, іноді вже й відбивають собі перед тим втрачені національні позиції. Багато лемківських округ, де дотепер були здебільшого словацькі школи, вело боротьбу за навчання в рідній мові й в минулому році чесько-словацька влада перемінила 56 зловакізованих шкіл на українські.

Цей шкільний рік приніс для Пряшівщини успішний вислід боротьби за власну гімназію. Її брак давався дуже відчувати. Проте краєва словацька влада не хотіла заснувати ані державної гімназії, ані не давала дозволу на приватну. Щойно празьке міністерство шкільництва дозволило відкрити приватну греко-католицьку гімназію в

Пряшеві, що повстала заходами самого громадянства.

Пряшівщина має велике зрозуміння для власного українського шкільництва. Недавно на засіданні комітету вибраних представників громадянства в проводі з Єпископом П. Гойдичом, голова пряшівської філії „Просвіти“ о. канонік Дралай сказав:

— Як наші брати в Галичині можуть удержати власними силами стільки шкіл, чому ж і ми не могли б піти їх слідами!

У новіших часах зачинають закарпатські українці-лемки також політично самостійно організуватися та визволятися зпід впливів словацьких партій. Отже й в тому напрямі могло б усе йти як слід, якщоб не злочасне старе „рутенство“. А то вперта й непродумана орієнтація на фантазійну „рус-кость“, що покутує ще в кругах тамошньої інтелігенції, спричинює зайвий хаос і бороздить, зупинює національне відродження Пряшівщини.

Голос нашого села.

Економічна біда, що розпосілася над Лемківщиною, всім дуже добре відома. Знані також причини, які викликали цю нужду. Ми ще не забули, як повинь в 1934 році забрала цілий наш дорібок, відтак у 1935 році град винищив до решти наші засіви, зновже цього року припізнені жнива й велика слота, получена з вчасними приморозками, позбавила нас останньої надії на який такий прожиток, у часі довгої лотої зими в наших Карпатах. Ми вже змалку так звикли до цих наших гараздів, що ворожимо себе від голодової смерті бандурочкою й вівсом та нам здається, що немає для нас кращого прожитку.

Тяжкий фізичний голод, голод тіла, але без порівняння сто разів тяжчий голод душі. А цей голод домагається корму, і то так настирливо, що з розпуки повинен би вийти чоловік на найбільшу гору та кричати на цілий світ: рятуйте, рятуйте!

Щоб чули українські серця, як їх брат загибає без української книжки.

Наші рідні читальні „Просвіти“ позакривані, бо так хотілося ріж-

ним „батькам“ Дуркотам, Вахнянінам, Хилякам, та „опікунам“ Колдрам, Бендалюкам, Барнам, щоб наші села поглотувала московсько-большевицька темрява, щоб наш селянин жив без освіти, бо тоді його легше лупити, дерти з нього шкуру, забирати йому січкарні, подавати його до суду та розживатися коштом національної невідомости.

Згідно з задушевним бажанням цих агентів московсько-большевицької темноти, що недавно палили пр. у Дошні шкільні декларації за навчанням української мови в школі, ширили та викликали шизму і відступство від греко-католицької Церкви, манили працююче населення Лемківщини сибірською еміграцією, забрали українських учителів з Лемківщини, тероризують українських священиків та вводять страшну анархію й безголовія в кожній ділянці суспільно-національного життя в українських західних окраїнах — ця дика азійсько-московська лоть хоче дальше ломати здорову молодь Лемківщини та затроювати її большевицькою заразою.

Кожний такий, що сьогодні

розятрює народній боляк, викликує фермент у селі, уводить баламуцтво в культурно-економічне життя виснаженої Лемківщини — такого ніхто інакше не зове, лиш большевиком-зрадником. Ці московські мамути, що пропили в Сяноці народне майно „Бескид“, розтрвонили в Ліську, Горлицях, Яслі та других містечках на Лемківщині громадські гроші, продумують сьогодні над оподаткуванням ерекціональних ґрунтів, щоб зискати фонди на видавання московсько-большевицької газети в цілі дальшого розбивання національного життя й національної думки кожного громадянина Лемківщини — ці вовки в людській постаті творять спілку, щоб змести з лиця землі на бажання чужих чинників український нарід у Лемківщині. Таких часів як сьогоднішні, світ не пам'ятає!

Але нас не повинні лякати ці большевицько-розбійницькі наміри, навпаки — вони повинні всім раз-на-раз відчинити очі, щоб кожний пізнав це багно московської кирині та висвободив себе з оковів доморослих-московських павуків і г'єн. Всенародною організацією, одним народнім спільним фронтом — в ім'я свободного національного життя — протиставимося ворожим за-

Дідове оповідання.

Сірою мрякою дихала сумовита осінь; клубилася по полях, залягала шляхи, непроглядною занавісою заслонювала гори, ліси, яруги.

Тихо кругом, як у могилі, лише на полавській Кичері чути що-хвилини тоненькі голоси дзвінків, або глухе калатання бляшаних тиркавок, з камінчиками в середині. Там між корчами зеленого ялівцю скубали вівці жмутки привялої, пожовклої трави. На самім вершку гори тринадцятьлітній хлопчина Микола Гоцкович та його сивенький дідусь Василь, оба пасуть овець. Окутані мрякою виглядали вони на високій горі — наче казкові постаті. Василь дрожачою рукою вказував кудись далеко-далеко... Праві руки в нього не було; він інвалід...

— І тоді був такий день, — мрячний, понурий... — говорив зворушливим голосом Василь. Наша сотня, вже більше тижня лежала в окопах. А були це самі молоді — це самі молоді хлопці, ярі мов во-

гонь, яких одинокою ціллю було: здобути волю, або вмерти.

— Як? То й смерті не лякалися вони, такої страшної, зубатої? — запитав здивовано Микола.

— Ні! Бо вони знали, що краще вмерти, ніж до віку каратися у ворожим ярмі. Воля манила нас усіх. Ми присяглися багнетами і власною кровю боронити рідної землі, любі України. Але, ти слухай.

— Слухаю, діду!

Микола розкрив широко очі, цікаво дивився на діда та слухав-слухав...

А дід тягнув:

Тут мряка й там була мряка. Лише тут є гори, долини, дебри і скелі, а там і — і він замахнув рукою, мов пташка крильцем — всюди рівнина і рівнина, бо то на Поділлю було. Ми рішили використати той мрячний день. Тихо виповзли ми з окопів і пустилися в сторону ворога. Але ворог теж не дрімав. Видно він був приготований на напад. Як уже ми доходили до його окопів, тоді безчисленні рої куль-

та ручних гранат сипнулися між наші ряди. Дехто впав, але другі побігли дальше вперед. І ось нараз, серед страшного гуку, я почув у руці нестерпний біль і зараз без тямки повалився до землі. Тоді пропала моя рука, пропала на все...

— А жаль вам її дуже, діду?

— І жаль — і ні. Жаль, коли погляну на порожній рукав, що теліпається при боці й подумаю: Ого, вже ніколи не буде чим розтощити ворожих черепів. То знову нежаль, але втіха і гордість розпирють мої груди, як подумаю, що я віддав її за те, щоб волю здобути для рідної землі. Колиб так треба було, то я й другої не пожалів би. Зрештою, може й вона колись на щось придасться. Не забудь цього ніколи!

— Добре, діду, буду тямити!

Горою зачинав повітати вітерець, розганяв мряки та злегка порушив корчами ялівцю, а хлопцеві здавалося, що вони — ці корчі до нього тихо шепотіли.

П. Попередний.

тіям! У збірній організації по всіх селах і закутинах нашої української Лемківщини — криється безмежна сила, потужний народний капітал, що його слід якнайскорше у формі здорової енергії та зриву збудити

до життя — визволити, впорядкувати та виступити до послідовної, але безпощадної борні з національними пасожитами. Даймо доказ нашої готовости до великих чинів.

ско“-московського підпризача українських духовників на Лемківщині. Видерто йому лише — і то проти волі й опінії цілого, українського загалу — деканський уряд, а укороновано ним „достойною, русскую главу“ в Оншоді, доки не виплекається й не вигодується в Кракові якийсь ще кращий „руський“ шкуролуп для українських духовників і вірних на Лемківщині. Одначе, як кажуть люди, котрі яюсь про всю люблять знати й говорити, коронація ця відбулася безправно й нелегально, бо не було на неї дозволу Апостольської Нунціятури у Варшаві. Але шож, коли „руським“ усьо вільно, тай годі!... В Бозі однак надія, що колись прийде Апостольська Візитація пригланутися тим „руським“ безпорядкам у „здрую“...

З хвилию, коли через далековидні, хоч темні, „руські“ окуляри спостережено, що ті протиукраїнські операції не вдаються, (бо як жеж козача натура українського Лемка піддалася би собачим лабетам Азіята-москаля?!...), тоді незрівняний спец від „царського прорізу“ (секцію цезареа) на українських священниках зачав безпощадно переводити свою заводову хірургію на інших душпастирях української Риманівщини. Цілий ряд місцевостей цілої цієї околиці досвідчило на собі „руських“ прорізів від операційного ножа цього хірурга для мнимої, української „неблагодяжності“ в Ап. Адміністрації. А це: Одрехова, Гарнавка, Босько (на ново), Шкляри, Риманівська Завадка. А коли цього було йому ще за мало, тоді розлилась знову лявіна строгих „деканських“ візитацій — так на ці самі місцевости, як рівнож опісля на: Дальову, Липовець, Волю Нижню й Вижну, Яселко, Суровицю, Королик Волоський, Яблонідо і т. д. Здавалося, що вже земля западеться від „подвигів“ і ріжних, конфіденційальних „сочиненій“ о. Никити, цього невичерпаного мозгу прокураторсько-слідчої, „руської“ помисловости й розуму проти зненавиджених „мазепинцев“ на Лемківщині... Або Читальня „Просвіти“ в Шклярах, кому-то після звісної візитації й слідства в справі виразу „православний“ — завдячує своє фактичне зліквідування, згл. припинення, чи не йому?!...

Тільки тих двох, у мягоньке пір'я порослих соловейків, що то на зелених соснах під Каменем і Камаркою „благальное пініє“ щебечуть, не було й нема кому прослідити, вияснити і звизитувати... А тимчасом ріжні люди ріжно пле-

Коронний декан Лемківщини.

(Або ковальський міх риманівсько-живецької кузні проти Українців на Лемківщині).

Відколи нашу українську Лемківщину узнано за терен найдивачніших „місійних“ можливостей і московсько-русотяпських експериментів, а в карпатських, гористих лісах, „на устрою“, „здаля“ від українського життя наших Лемків, зачала „дійствувати“ риманівсько-криницька Адміністрація, тоді широка й голосна „русская“ слава загомоніла також і над Оншодом¹⁾. Тут, недалеко від яструбачого гнізда партійної експозитури „Лемко-Союзу“, осівся чорний, драпежний крук, щоби своїм гострим, закривленим дзьобом клювати і діравити безпощадно й немилосердно здорове, живе тіло українсько-католицького Духовенства, та ссати теплу кров з українського, національного організму на Лемківщині. Тут, між нашими тихими й спокійними, оншодянськими, українськими горами зачався вовчий опікун і тато риманівського пискляти-новородка, що то серед тяжких болів марно й безславно загибаючої, „руської“ мами, при світлі темної звізди найріжнородніших інтриг і кирині, прийшов на світ, щоби гамувати й паралізувати спокійний, природний розвиток української національної свідомости, освіти й культури та українського життя на Лемківщині.

А тимчасом недобрі й непритяті, людські язика впевняють і кажуть, що „істинно-руський“ ерей Никита — то головний і найтепліший сповивач і огрівач живецько-„руського“ гнізда, то оживчий дух його праці, то мотор усіх „милостивих“, протиукраїнських проектів, потягнень і плянів його льокаторів, що це шеф його слідчого департаменту проти українських священників, що це генеральний оберпрокуратор „руської Адміністрації“, що це вкінці незрівняна слава Оншоду, Коронний „Декан“ Лемківщини!... Але даймо спокій тим назвам і титулятурам!... Для влучного й повного означення цієї „рус-

кой“, багряно-чорної птиці треба би вжити пребогатого змістом лексикону, „руського“ словара казюноної, московсько-монгольської півночі, а ми скромні Українці-Лемки його не вчилися й його не знаємо!.. Бо ми, дякувати Богові, не Москалі-русотяпи, ми до московсько-азійських посіпак не належимо, ні не декана Лемківщини...

Лучше буде, як пригадаємо собі хоч трохи дещо з тих безчисленних і безконечних слідств, інтриг, клевет, протоколів і доносів, звернених із такою ревністю, розгоном і намащенням проти „мазепинських ксендзов“, що буцімто не дають жити рачкуючому уже „руському“ новородкові, чи покидкові на „устрою“, та заколочують, — ах ті зухвальці! — мирний, „обединительний“, голубий сон Коронного Декана Лемківщини...

Явні, „рабочі“ подвиги, (бо тайних і скритих ніхто й не счишлив би), проти українських страдальців на Лемківщині розпочав цей вовчий приятель і тато від слідства й доносів проти свого найближчого сусіда й його родини. Здавалося, що вже таки конче вигризе його з парохії!... Відтак свій вовчий зір й апетит звернув він жарочно на Босько. Двері українського, приходського дому перед ним тут майже не замикались!.. Кожуть люди, що він прямо хотів злупити всю шкіру зі зненавидженого „мазепинця“ в Боську, бо щось аж 5, чи 6 слідств з довжезними, смачно списаними протоколами перевів проти нього! Здавалося в один час, так у Боську, як і в околиці, що вже впрост земля западеться від тих слідств і доходжень, що їх перепровадив шеф слідчого департаменту оншодянсько-живецької кузні „на устрою“ проти „мазепинського бунтівника й ворохобника“ в Боську. Але яюсь той „Мазепінец“, хоч який мягкий, давав собі досить раду з оншодянським вовком в овечій шкурі і не позволив себе ані морально зломити, ані побжертти вовчим клам „рус-

¹⁾ Оншод — ом, читай ззаду.

туть і говорять... А шкода, бо це придалось би, щоби „русская“ слава в тих околицях не призабулася, не погасла й не пропала!...

Або хочби таке! Тоді, прим., як Тилява занялася й горіла русофільсько-схизматичьким вогнем, що його підложили й роздули такі самі „католики“, як і він, то — чуеш, Фецю, слухай, що сталося!... — то він не поспішив тоді цей вогонь вгасити (мовляв, добре Українцям так!), лише глумливо, з кпинами сказав: „В Перемишлі не такі суть головачі!...“ А тепер, коли голодний, здихаючий, сліпий „руський“ курці трапилося під кінець її мізерного, нужденного життя, що під її здервілий дзьобик затрясулося зерно, то цей хитрий лис мстить на українських народніх працівниках і страдалцях, денунціюючи їх, та закидаючи їм „нельояльність“ для т. зв. адміністрації... Фарисею сліпий!... Лицеміре!... Ти чуєш, що каже до тебе в Євангелії Христос: „Вийми перш' бервно з твого ока, а тоді побачиш, як виняти скалку з ока брата твого“!... А тоді доперва, як це поліно з твого власного ока виймеш, будеш візитува-

ти, наставляти, протоколи списувати, доносити, оскаржувати й слідства проти українських священників та їх родин провадити!... А до цього часу сховай хвіст далеко під себе й мовчи, та не сідай по „горних сідалищах“, бо ти ще не Ординарій, ані навіть не декан після закону!... Тобі, Никито, радше в подертім плащі й кашкеті на торговицю до Риманова пацянта возити, як українським священникам деканувати.

Зрештою українська суспільність Лемківщини не має що журитися твоїми подвигами, ані боятися тебе, хочби ти, не знати, як горіжився, надував оншодяньський міх риманівсько-живецької кузні, дер й квичав... Бо як минулася й пропала татарва з наших земель, як минулися московсько-царські полчища, що в 1914—1915 рр. заливали наші гори й цілий наш край, так минеться теж й язва ріжних, коронних деканів, та воронячих гнізд на „устрої“, а наша з правіку українська, а не московсько-монгольська, Лемківщина заживе чистим, спокійним і здоровим, УКРАЇНСЬКИМ, та ширим і правдивим, працюючим КАТОЛИЦЬКИМ життям!...

ДАНЬКО ОНШОДЯК.

Не буде безробіття!

Вписуймося на тримісячний ткацький курс, що відбудеться в Бонарівці, коло Стрижева, від дня 1. грудня 1936 р. під проводом ткацького техника п. Нагіта з Корчини. Крім того в Бонарівці буде окремо основана ткацька кооператива, що буде займатися купном і перерібною пряді та волоконних сирівців, як лен, коноплі і вовна.

Оплата за науку місячно 10 зл., харч і приміщення після умови з господарем.

Подання й гроші за 1 місяць висилати найдалше до 30. листо-

пада ц. р. на адресу: Василь Качмарський, Бонарівка п. Стрижуф. н. Вислоком.

Звертаємо увагу всій безробітній молоді на Лемківщині, щоби користала з нагоди, вчилася ремесла й перебирала промисл у свої руки. В цей спосіб легко розв'яжемо питання безробіття та перенаселення наших сіл, як також одну з найважніших справ — голоду на землю. Тому кожне село повинно вислати на цей ткацький курс бодай одного здібного та підприємчивого молодця, щоб у кожному селі були свої ткацькі варстаті.

Знову забороняють християнське поздоровлення!

Ще добре не прогомонила справа заборони християнського поздоровлення в селі Явіркі, коло Нового Торга, а вже довідуємося, що учителі кажуть шкільним дітям у селі Шавне і Лубків у Сянїччині вживати, замість дотеперішнього християнського поздоровлення, при вході й виході зі школи поздоровлення: „Дзень добри пану“ й „До відзенья пану“. Свідомі громадяни

побоюються — зрештою цілком слушно — за своїх дітей, бо вони дуже добре знають, до чого таке веде! Цікаві також, чий це розпорядок?

Що ще гірше: в Лубкові учителька полька змушує українські шкільні діти молитись по польськи! Чи знає про це шкільний інспекторат у Сяноці?

(Діло 246).

НОВИНКИ.

Добрий спосіб на „гоїв“. В кількох містах середньої Польщі польські націоналісти причіпляють купуючим по жидівських крамницях ззаду на плащі картки з написом: „Ця свиня купує у жида!“

Крадуть як круки. Недавно застрілився в Городку один урядник магістрату. Слідство виказало, що в часі його урядування в магістрацькій касі пропало „лем“ 42 тисячі злотих.

Вийшов з тюрми в Новім Санчі Іван Думик зі села Потутори, пов. Бережани, гімназійний абсольтент. Його засудили були на 5 літ тюрми за те, що по селах виголошував промови і реферати.

Годі дочекатися. Ще в квітні 1935 року уневажнено вибори до волости в селі Шавне, коло Буківська, у Сянїччині та вибрано нову раду, але виборів вїята годі дочекатися. Досі ще урядує Юрій Киверчук, що — як то люди кажуть — продав усе за „тютюн і люльку“, щоб лише вдержатися на тім становищі.

Присуд на комуністки. Перед судом присяглих у Ряшеві відбулася розправа проти комуністичних діячок Рухлі Гранас і Маллі Корнблїт, що були членами місцевого комуністичного комітету. Обі комуністки засудежно на 7 літ в'язниці.

Чим ще славний Ряшів? Вісім смертних присудів виконано в Ряшеві від часу незалежности нової польської держави. Є це найбільша кількість смертних присудів, виконаних в одному місці.

Зударилися два поїзди. На двірці в Тячеві, на Закарпаттю, зударився моторовий поїзд з вантажним. Три особи згинули на місці, а 23 були ранені, з чого 5 тяжко. Катастрофу спричинив машиніст моторівки. Газові випари нафтового мотору ще старого типу заморочили його і він зомлів. Тимчасом поїзд з повною швидкістю наїхав на вантажний поїзд і розбився.

Корова впилася. Жандарм, що йшов через якесь село у північній Швеції, побачив корову, що йдучи дорогою, заточувалась від плота до плота. Нарешті впала. Жандарм при допомозі селян підніс корову і завів до обори власника. Тут ствердили, що власник корови провадив потайки горальню. Апарати були заїнстальовані в обори. Припадок хотів, що алкоголь вилявся до

жолоба. Корова напилась горілки і впила. Жандарми арештували власника.

Випадки не ходять по лісі. У члена Ради Кружка Сільського Господаря в Королів. Вороблику, свідомого громадянина Михайла Тупяка — сталася велика шкода. Його кінь, вартости 250 зол. зломив собі таки в стайні ногу й то так нещасливо, що стався непригожий до дальшої праці. З огляду на часті випадки в годівлі домашніх тварин слід би засновувати в кожному селі Кружок Сільського Господаря, що вів би одночасно т. зв. забезпечувальний членський відділ та рятував своїх членів у непередбачених нещастях.

Рабують та ще бють. Недавно у присілку Солотвин, коло Криничі, на Копчовій незнані злодюги вкрали бідній жінці останню корову. Корову знайшли аж у Лабовій. — Зновже в Новій Веси вкрали також якісь невисліджені злодії чотири найкращі коні. А в ночі з 23. на 24. м. м. напали розбишачки на хату Дмитра Олесевича в Крижівці, біля Криничі, побили його, жінку і дитину молотами та зрабували коло 200 зл. і серед темної ночі повтікали. Під замітом грабунку арештовано циганів, що мали розмінювати в жида гроші, які пропали в Крижівці.

Пскаране богохульство. Коло Струмислової Камінки прийшов до своєї сестри чоловік, що звався Гладишовський. В розмові заявив він, що не вірить в Бога, казав покидати „богомази“ зі стін, сміявся, що „хлопи такі дурні, що скидають шапки перед хрестом“ і т. д. Кепкував, що хоч не має Бога в серці, але за те має гроші в кишені, врешті на доказ своєї безбожності сказав, що звалить хрест. І справді скинув один хрест при дорозі. Та в годину пізніше той безбожник не знати з якої причини застрілювався в лісі коло Ясениці. При нім знайшли 50 зл. Цей випадок викликав серед тамошнього населення велике вражіння. Хрест вже відновлено.

Вивезли до Берези, як пише польська преса, інж. Сергія Дуркота, комуністичного діяча. Він мав свого часу бути в Совітах, але його там так радо витали, що аж вивезли на Урал. По кількох роках свого побуту в большевицькій раю, утік він назад до Польщі та тут мав пропагувати большевицькі ідеї на Лемківщині. Він теж мав написати брошуру п. н. „Лем-

ковина — Сибір“, в якій радив і хати лемківській молоді на Сибір.

Тайну горальню викрили в селі Вижня Мощаниця, новосандецького повіту — в одного господаря в пивниці. Від довшого часу виробляв той „фабрикант“ самогон і затроював ним населення, яке хоч які тяжкі часи й біда, але шпиритая та самогон попиває...

Так господарив, аж задовжив село на 5 тисяч. Громадяни села Туринська, коло Команьчі, тішилися, що мають так мудрого земляка, яким себе робив Степан Макух. Але його мудрість скінчилася аж його війтуванням і то так „щасливо“, що громада мусіла платити по три рази податки. На добавок у хаті того „громадянина“ вчилася молодь села різних штук, пр. як вибивати шиби, робити шкоду в полі, красти та ще де-що, про що не годиться писати. До спілки „пана“ Макуха належав ще жид Горнік, Андрій Сопінка з Репеді і Дмитро Ващишин. Вони так „ревно“ працювали в селі, що тепер будуть відповідати за свою „науку“ перед судом. А люди мають нагоду перекопатися, до чого веде злий примір і чим кінчиться.

Палять історію України. Не думайте, що в большевії, лише в селі Поляни, коло Горлиць. Саме ще в 1935 році Антонія Трохановська дістала на св. Николая першу частину історії України, видання „Світа Дитини“. Це не подобалося місцевій учительці Зембовій, яка забрала від дитини книжечку й спалила. Віддав ця „пані“ не знає, що такі книжечки перейшли належну цензуру.

Великі політики. По українських селах у Новосандеччині крутилися різні підозрілі типи, які агітували між селянами, щоб всі господарі вписувалися до „вітосівської“ організації. Це дурманення й агітка скінчилася тим, що деякі агітатори попали за решітку і там будуть мати нагоду роздумувати над своєю дурнуватою роботою.

Ті, що пють денатурований спирт. В окружнім суді в Перемишлі відбувається сумний процес, якого історія така: Перед кількома місяцями в домі Василя Маньори та Миколи Ваньчури зі села Шкла в Яворівщині відбулось весілля. Бідні селяни хотіли погостити чимсь гостей і подали на стіл — денатурований спирт, приправлений ягодами. Гості підпили собі добре, потанцювали, а другого дня один з гостей, Михайло Свобода помер

Історія біблійна в образах

сторін 64, біблійних ілюстрацій 56 + титулова ілюстрація. Накінці поміщені щоденні молитви. — Даймо кожній шкільній дитині цю книжечку. Ціна з поштовою пересилкою 25. грошів. Замовляти найменше по 6 примірників у Видавництві „Криничка“ Перемишль, вул. Водна 10. Скр. поч. 145.

від затроєння спиртом. Крім того, молоді, гарні хлопці, Андрій Козак і Ілько Мотиль осліпли зовсім від денатурованого спирту. І ось на днях в Перемишлі на судову розправу покликали і тих двох нещасливих парубків, які на весіллі бавились, гуляли, потім пили денатур і — зовсім отемніли на очі. І суддям й оборонцеві і публіці рвалося серце із болю, коли ці два парубки, молоді, здорові, вродливі, зізнавали про те, як то весілля стало для них початком трагедії.

Контрактують терени під нафту. Недавно їздили якісь два пани з сяницьким нотарем і робили контракти на господарські ґрунта в селі Крехівська Воля, Семушева, Глумча й Лодина. Деяким господарям подавали вже завдатки по 15 зл. від морга. Але ціле контракування якось дивно виглядає, тому добре булоб наперед перевірити, яка фірма має намір вертати за ропою та щойно тоді приступати до угоди.

Продавав місяця до раю, або скільки то ще живе несвідомих людей. В Кишиневі арештували православного черця Антона, що використовував темноту селян і продавав їм „місяця в раю“. Він нарисував навіть плян раю і продавав місяця відповідно до їх „якості“ по ціні від 2 до 10 тисяч левів (румунські гроші). Жертвою ошуканця стало багато мешканців в Басарабії.

Листопад — місяць українських інвалідів. Не сміємо забути наших інвалідів! Дохід з листопадових днів жертвуйте на допомогу українським інвалідам. Збірки пересилайте на адресу: Українське Товариство Допомоги Інвалідам, Львів, вул. Потоцького ч. 48.

Вже й в Канаді бють жидів. В східній Канаді в місті Монреаль канадійські французи вже два рази повітовкували вікна в тамошніх жидівських крамницях. З того, що поліція арештувала аж 500 осіб виходить, що там протижидівські галабурди були дуже великі.

Старі шляхи нового апостольського адміністратора Лемківщини.

Найбільший клопіт о. д-ра Я. Медвецького: перенести осідок курії з Риманова до Сянока. — Москвофільська дурійка триває далі.

Апостольський адміністратор Лемківщини, о. др. Яків Медвецький розіслав підчиненим собі священикам до підпису дві рівнозвучні петиції, щоби перенести осідок адміністрації з Риманова-Живця до Сянока, — а то: одну в латинській мові до Апост. Нунціятури у Варшаві, та другу в польській мові до міністерства віроісповідань й освіти у Варшаві. У петиціях тих кажеться, що комунікаційний зв'язок клиру і вірних Лемківщини з Апост. Адміністрацією є утруднений, тому, що осідок Ап. адміністратора в Риманові-Живці, положенням серед лісів, у горах, є віддалений від залізниці на 9 км, лихою воєною дорогою, яку осінню та зимою через сніжні закли неможливо перебути. Крім того, як підчеркується у петиціях, у Риманові-Живці нема готелів і ресторанів.

Як ті петиції поладують компетентні церковні й світські чинники у Варшаві, та чи і скільки проєктоване перенесення осідку апост. адміністратора з Риманова-Живця до Сянока було б доцільне й пожиточне, — у подрібній розгляд цієї справи тепер не входимо. Це зрештою для т. зв. ап. адміністрації, яка на підставі заочної в 1934 р. та обов'язуючої на час 10 літ конвенції має існувати лише до 1944. року (хіба, що ні один з контрагентів не виповість її після того часу — тоді вона автоматично на такий сам період буде продовжена), — лише річ другорядної ваги. Бо першорядна річ для ап. адміністрації це — на нашу думку — здоровий реалізм, справедливість та жертвенна праця її керманців і її політичного апарату.

Апост. адміністрація мусить в управі Лемківщиною твердо стати на реальному ґрунті, а саме мусить признати й респектувати факт, що Лемківщина була, є і буде та мусить бути українська. Українська національна стихія на Лемківщині є вже тепер непереможна. Наш український лемко вже тепер добре знає, розуміє і відчуває, що він не москаль, ані поляк, чи член якогонебудь іншого народу, а українець, що його серце б'ється для української справи.

а не для Москви. Тому усяке штучне гальванізування завміраючого москвофільства на Лемківщині вважаємо не тільки за беззглядне й недоцільне, але і для самої апост. адміністрації та для добра католическої Церкви на Лемківщині за небезпечне й надзвичайно шкідливе. Бо таке штучне підтримування апост. адміністрацією москвофільства на Лемківщині може хіба тільки викликати протицерковні та протирелігійні настрої серед українців Лемківщини, заганняючи палкіші та менш зрівноважені елементи до безбожницького й комуністичного табору. Тому такий подвиг риманівської курії як уведення етимології в листуванні з українсько-католицьким духовенством на Лемківщині вважаємо не тільки проявом нісенітного та смішного анахронізму, але просто крайнім не тактом та образою загалу українського духовенства й українсько-католицьких вірних Лемківщини. Ця новозаведена канцелярська практика риманівської курії є новим експериментом, який наближує лемків до православ'я, замість їх від того віддалювати. Або далі: чому то риманівська курія досі не оголосила знаного пастирського листа Митрополита Андрея проти комунізму, що його оголошено в інших наших єпархіях, та який стрівся з загальним признанням католицьких кругів і відбився широким відгомном не тільки у нас, але й далеко поза границями краю?!... Чи може тому, що Лемківщині не загрожує комунізм?! Або чи може в Риманові-Живці аж такі бідні, що вже не мають за що цього листа видрукувати, або чи таки може боятися вжитих у ньому термінів і згадок про Україну та про український наріч?!...

Апост. адміністрація мусить бути також справедлива. Тимчасом зовсім не годиться з поняттям християнської справедливості придумувати в риманівській курії найпоганіші проєкти, якби то винищити й ліквідувати українське духовенство на Лемківщині. Нам відомо,

що ті проєкти виготовлює і проводить один з найближчих сусідів і дорадників апост. адміністрації, „істинно-руської діятель“. Яка сліпа ненависть до українців розпирає того „руського“ можновладця ап. адміністрації, видно це з того, що він переводив щось аж 5 (пять) слідств проти одного з найдіяльніших українських священиків Лемківщини. Про численні переведені ним слідства проти інших українських священиків вже тут не говоримо. А все це робиться виключно на те, щоби такого священика-українця знищити, морально зломити та зліквідувати.

До цієї системи належить обсаджувати найкращі парохії на Лемківщині напливом, під душпастирським оглядом маловартним москвофільським елементом, підчас коли першорядні душпастирські українські сили на Лемківщині мусять нидіти й безвинно покутувати по різних Чорних, Святковах, Радоцинах та інших здеправованих москвофілами „карних“ гірських оселях, а до того ще серед різних шикарних вичікувати тієї хвилини, коли то з напливом вихованків із Кракова вони будуть остаточно зліквідовані.

Або: як назвати таку справедливість, як одному з „істинно-руських“ духовників призначають по 200 зол. місячно (відсотки з ульокваних фондів парохії) і то поза місячною дотацією, підчас коли на зненавиджених „мазепинських ксендзов“ накладають непосильні чиншові тягарі за аренду приходських темпоралій — і то тоді, коли ті здогадні і уроєні „неблагонатьожники“ не мають навіть часом чим листа оплатити?!...

Отже з цього виходить, що хоч змінилася вправді персональна обсада адміністрації, змінилася також дещо і тактика, то проте залишилася і надалі та сама система, та сама засаднича протиукраїнська лінія риманівських правителів на Лемківщині! Або наприм. недавно минуло, просто епідемічне перекидування українських священиків з місця на місце, — чи не було це моральне ломання й матеріальне нищення ненависних „мазепинців“, підчас коли „руські“ сиділи собі преспокійно в багатих та інтрантних парохіях і в кулак сміялися з невинних, українських скитальців. А наш український лемко все це добре бачить, нильно прислухується та знаменито розуміє у чому річ!

Присилайте дописи з Ваших сіл.

Український віруючий загал на Лемківщині очікує й домагається також від апост. адміністратора цієї щирої та жертвенної праці для добра катол. Церкви та українського народу на Лемківщині і дуже сумно та дивно, що світські люди мусить пригадувати апост. адміністраторові його обов'язки супроти Церкви і вірних. Ось на прим. греко-катол. вірні-лемки раді би пізнати й побачити нового апост. адміністратора, бажали б почути його відправи, послухати його науки, предложити йому на місці свої домагання, жалі й потреби та оглядати конкретні успіхи його праці й трудів, які він обов'язаний нести. Його безпосередній зв'язок з вірними конечний в часі, коли комуністична пропаганда намагається ослабити й розсаджувати наші парохії. Бо де вівцям грозить небезпека, там повинен спішити й пастир, а не критися поза стіни деревляної „палати“, або втікати перед ними аж до Сянока!... Тимчасом — на жаль — досі новий ап. адміністратор ніякого безпосереднього зв'язку з парохіями не встановив, ніяких парохій ще не візитував і — як видно з практики — більшу вагу кладе на звіти своїх прибічників, ніж на безпосередні інформації інтересованих. Людей щирої ідейності, пожертви й праці хоче віруючий загал Лемківщини бачити в курії та біля курії, а не людей жадних матеріального зиску й пустої кар'єри, експериментаторів на українських священниках та пропагаторів політичного москвофільства. Віруючий загал Лемківщини хоче, щоб його ду-

ховні провідники рахувалися з його опінією, прислухувались до неї і не ображували її.

Отже не перенесення куріяльного осідку до Сянока це найголовніше, актуальне завдання апост. адміністрації, але передовсім строга, на моральних принципах та на католицьким церковнім праві, — а не на критеріях партійного москвофільського ключа — оперта справедливість і безсторонність в управі всіми церковними справами й українським духовенством Лемківщини. Далі: на Лемківщині потрібна щира, ідейна, ревна й жертвенна праця в курії та поза нею, котру можуть виконати, як слід, тільки ідейні й жертвенні, українсько-католицькі священники, а не скомпромітовані епігони завмиряючого москвофільського руху. І тому новий апост. адміністратор краще зробив би, колиб спирався на живих силах народу, ніж на таких імпортованих зі Львова москвофілах-прибічниках, як ославлений п. Ц., над „утратою“ якого плакав „Рускій Голос“!

Коли апост. адміністратор не братиме під увагу тих конечних, життєвих постулатів Лемківщини, то хоч би нещасну апост. адміністрацію перенесено не то до Сянока, але навіть і на місяць (для більшої вигоди: готелів, ресторанів і покоїв) — то все те скінчиться остаточно фіяском і компромітацією не тільки апост. адміністрації, але й престижу греко-католицької епархії. І вийде лише з цього користь для большевизації або латинізації краю. (Діло, ч. 250).

—o—

Листопадові роковини.

Осіньна неділя 1. листопада 1936. — неділя, що в сірий, сповитий холодною мрякою сумовитий день розпалила у серцях українців радісні спомини Великого Дня. Спомини, що гей на світляному екрані мигнули перед очима у такий самий осінній ранок... Ранок, що в ньому дужі руки українського воєнка двинули розгонове колесо нашої історії, щоб трунути його заворотним гоном уперед.

І хоч довгих вісімнадцять літ, довгих, як вічність, важких як горе і буденно-сірих, як ті сірі осінні дні, проминуло від листопада 1918 року — пам'ять про них не згасла, як не згасне сонце.

Всі ті, що брали участь у свят-

куванні Листопадкових Роковин, відчували це в неділю у кожному приспіненом живчику свого серця, що хвилювалось на могутній спомин про Тих, що хоч уже від нас відійшли, Невмірущу Надію і Віру як заповіт нам залишили.

З приводу всенароднього 1. листопадового свята у Львові відправив Впреосв. Кир Іван Бучко в катедральному храмі св. Юра архієрейську Службу Божу в оточенні діяконів та численної асистії. Святочну проповідь виголосив о. пралат Куницький. Церква була виповнена вщерт. Почесні місця займали представники українських центральних установ, генерал Мйрон Тарнавський і бувші члени у-

ряду Західньої Української Народньої Республіки.

Як довідуємося з українських часописів — Великі Листопадові Роковини святкували всі міста, де живуть українці.

ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД У КРАКОВІ

Річницю Великого дня відсвяткував Краків Панахидою за Поляглих Героїв. Панахиду відправив о. Павло Хрущ. По панахиді в салі місцевої філії Просвіти відбулася Святочна Академія з рефератом Лапичака Томи, відогранням „Великого Дня“ — Р. Купчинського, деклямацією Богдана Умриша: вибрані сонети Кравціва. Мужеський хор співав „Ми йдемо в біт“. Саля була переповнена місцевим громадянством. Академію закінчено Національним Гимном.

Хто спомагає кому.

У Польщі є чотири головні причини, що спричинюють зріст безбожництва й в парі з ним кому. Перша причина — це жида, які найбільше поширюють безбожництво і деморалізацію; всі огидні, безсоромні та протихристиянські книжки, брошури, картки і т. д. виключно жидівського походження й видання. З цією язвою треба якнайбільше боротись й уникати всего, що жидівське.

Друга причина це безробіття молодь, яка слухає ворожих підшептів жидівських пророків, що її обіцяють рай на землі (подібний як у большевії, де мільони людей гине з голоду — прим. складача!).

Третя причина й розкладова сила, то різні партії як соціалісти, радикали, тісно споріднені та зв'язані з комуністами, бо вони теж нападають на священників, Церкву й єдність народу — їхня робота: ловити рибу в мутній воді.

Остання причина це кількамільонова армія тих, що не мають ніякої власности. Тому саме між ними хитрі жида, використовуючи дуже скрутне положення, викликає внаслідок тяжкої світової кризи, поширюють ворожі кличі, щоб підпалити світ і побудувати царство диявола на землі.

—o—

Всі письма й листи адресуйте „Наш Лемко“ Львів, Зіморевича 2.

Український Музей в Америці.

В американському місті Стем-Бережани, Перемишль і т. д., але Форд, Ко., де живе багато наших земляків, відчинили недавно Український Музей. Музеями називаємо теми, де зберігається наша старовина, пам'яткові цінні образи, одяги, книжки, зброя, посуда та інші вартісні речі, що зв'язані з українським національним життям.

У старому краю маємо такий музей „Лемківщина“ в Сяноці, великий Національний Музей у Львові, при вул. Мохнацького 12, Музей Богословської Академії при вул. Коперника 36, та дуже цінний Музей Наукового Товариства імені Шевченка, при вулиці Чарнецького 24, у Львові. Маємо також українські музеї в інших містах, як Самбір,

основання Українського Музею в Америці треба привитати, зокрема ще й тому, що в цьому музеї будуть зберігатися всі пам'ятки з еміграційного життя українців, у першу чергу наших земляків українців з Лемківщини, що перші створили велику українську організацію на вільній землі Вашингтона. Починаючи з основи музею дав Впр. о. Чапельський, бувший наш катехит у Сяноці. Адреса музею: Ukrainian Museum and Library, Glenbrook Road, Stamford, Conn. U. S. A. Там прохаємо всіх висилати пам'яткові речі, знімки з поясненнями і підписом і т. д.

Важне для втікачів від війська.

Всім нашим людям, що втекли від війська в Польщі і скриваються в краю, або перебувають за границею, треба пригадати, що можуть користатися з амністійного закону, якщо зголосяться до дня 31 січня 1937 р. у приналежних старостах, магістратах або повітових командах. Проти кого є вже донесення за дезерцію, той може зголоситися також у приналежній військовій прокуратурі. В тій цілі треба приїхати до краю, бо оголошення в польських консулятах за границею не вистарчає до того, щоб одержати амністію.

Тому всі, що мають рідню та хотіли б колись бачитися з нею, а не можуть вернути в рідні сторони — повинні скористатися з амністійного закону та особисто зголоситися у відповідному уряді.

Що нового в політиці.

В Іспанії залізний перстень повстанчих військ довкола Мадриду затискається, повстанці бомбардують місто вже з гармат. Совети прислали червоним 40 танків і 100 літаків, обороною столиці кермує большевицький генерал Горев, що боронив Царицина.

Большевики ще донедавна безлічно заперечували перед усім світом, що вони не мацають пальців в іспанській справі — тепер уже з цим не криються. Вони посилають там багато зброї та муніції, українські чорноморські пристані Миколаїв і Одеса забарикадовані тими транспортами.

Знову тісний союз Німеччини з Італією затривожив найбільше большевиків; преса большевицька аж захлистається від люті, що цей союз — довершене діло.

У Польщі дальше ведуть боротьбу з жидівською спекуляцією; у зв'язку з тим кілька тисяч жидів-купців покарано гривнами.

Присилайте належність за книжки і передплату!

Франц Коковський.

Від Сянока по Динів.

(Мандрівка півн.-східними межами Лемківщини).

Щоб не відбитися далеко, перепливаємо по річці Сян та опинюємося в Добрій Шляхотській. Це старе село, основане в 1402. р. Польський король Володислав Ягайло надав у цьому році за якусь заслугу трьом братам із Улюча: Іванові, Дмитрові та Ванькові поле зване „добра“ враз із численними привілеями. За надане поле та привілеї мали вони наказане спішити в три коні на кожну війну, чи потребу короля.

Мешканці Доброї, що пізніше прибрали прізвища Добрянських, це вже в XV. столітті особливий стан населення. Стоять вони посередині між „кметем“ і „шляхтичем“, не є нічий піддани, сидять на батьківських наділах землі, розпоряджають ними довільно. У 1467. р. купує сяніцький міщанин Іван Кочан одну третю Доброї за 50 гривень. На тодішні часи це великий гріш. Поселенці Доброї були українці й до цієї пори вдержалися при вірі та народності батьків. На 1700 українців є в селі не більше 150 зайшлих латинників. Проте школа там — утраквістична. Українці мають свої установи „Самопоміч“ та „Український Народний Дім“. Є в селі також каца Стефчика.

Наданих собі привілеїв пильнували мешканці Доброї. У кожного польського короля вміли вони постояти за їх потвердження. І так потвердив ці привілеї король Жигмонт Август, потім знову Володислав IV. у 1634. р. В Добрій існує ще досі цікава пам'ятка нашого давнього будівництва. Це стара дзвіниця у виді оборонної вежі.

За горою Магорою (507 м. понад poziom моря) розложилася Добра рустикальна, що властиво творить одну цілість з Доброю шляхотською. Але тому, що вона повстала значно пізніше від Доброї шляхотської та ще тому, що в ній поселили людей, що не мали привілеїв, а навпаки мусіли платити чинші, а потім ще відробляти панщину, назвали її рустикальною (ніби по нашому: хлопською).

Досить можливою дорогою доїжджаємо до Улюча. Це попри Селиська, Володж та Павлокому може найсвідоміше село в березівському повіті. Числить майже 1200 українців, 160 латинників та аж 180 жидів. Цим останнім починає бути трохи круто в селі, особливо з того часу, коли в селі почала свою діяльність наша кооператива „Єдність“. Почалися різні скарги та доноси, наші люди пересиділись і по тюрмах і в Березі, але робота робиться, жидам починає бути тісно в селі. Дуже гарно розвивається читальня „Просвіти“. У Сяніччині відомий зо своїх виступів прегарно ведений, здисциплінований хор під орудою Романа Солтикевича, сина місцевого пароха. У селі велика солідарність, велике зрозуміння національної справи та честі.

Читальня загрожує публичній безпеці.

В селі Межиброді коло Сянока заснували селяни читальню „Просвіти“, яка дуже добре розвивалася. Це не подобалося сяніцьким москвофілам і вони так довго ходили до цього села та підбурювали своїх прихильників в чит. Качковського, аж вони напали в ночі в зимі 1934 р. на хату селянина. В якого приміщувалась читальня „Просвіти“ і побили його тяжко разом з дружиною. Після того поліція зробила донос до сяніцького староства й воно покарало ще нападеного, бо в стрісі хати найшла поліція кріс. Зате винувників нападу поліція не викрила. Після того воевідство розв'язало чит. „Просвіти“ в Межиброді, а міністерство вн. спр. затвердило цю постанову. В мотивах свого рішення міністерство вн. спр. подало, що 1) до чи-

тільні приходила шкільна молодь і 2) що читальню опанували особи, які викликували фермент між мешканцями Межиброду, що мають ріжні політичні й національні переконання. Тому кількома наворотами дійшло до бійки між населенням і до нападів на спокійних громадян. У таких умовах далі існування читальні загрозувало безпеці, спокоеві й публичному ладові.

Осьтак москвофіли осягнули свою ціль і нині в Межиброді читальня Качковського не має вже конкурента. Читальню „Просвіти“ стрінула там така сама доля, як багато інших читалень „Просвіти“ на Лемківщині: їх влада позамикала, бо вони новигідні для „регіональної політики“ на Лемківщині.

— о —

З українського життя в Кракові.

Дня 25. X. ц. р. відбулися в селі „Просвіти“ II. Загальні Збори Самоосвітньої Секції Робітників і Ремісників у Кракові. Секція гуртує українських робітників і робітниць, що їх доля кинула шукати хліба на еміграції. Мимо короткого існування, бо ледви півтора ро-

ку, Секція може почванитися великими надбаннями, коли зважити який не вироблений організаційно матеріал існував в Кракові між ремісництвом ще тому рік. Секція мала цього року 97 членів. Управа улаштувала для членів бухгалтерійні курси, що їх вів студ. Матчи-

Коли два роки тому влада парештувала була на жидівські доноси декого з тамошніх молодих, ідейних громадян (до речі кажучи, їх по слідстві випускали на волю, а слідство припинили), молодь із цілого села щиро підпомагала в праці батькам парештованих, щоб хазяйства не потерпіли.

Улюч (в актах стрічаємо теж назву Улич, або Юлич), стара оселя, що своїми початками сягає старо-українських, княжих часів. Із пізніших часів задержалася в Улючі стара церковця, побудована в 1510. р. Вона для нас така цінна пам'ятка, що не можу здержатися, щоб не сказати про неї хочби кілька слів.

Сама церква збудована з грубого дерева (була крита гонтами, а від 1906. року бляхою) з одною вежою посередині й двома хрестами, один над входом, другий над престолом. Ціла церква, з виїмком престольної, оперезана на бойківський лад піддашшям. Церква ділиться властиво на дві частини, перша від входових дверей, 5 м. задовжки та 5 і пів м. ширини, має стелю нижчу; друга задовжки 7 і пів м., 9 і пів м. ширини, має склепіння банясте з хорами. Престольна частина 4 і пів м. довга, 6 і пів м. широка, творить неправильний шестикутник. Захристії в церкві немає, є тільки по обох боках головного престолу заглиблення 2 м. довге й широке, що творять неначе дві захристії.

В церкві бачимо три престоли: головний і два бічні, але це престоли нові. Головний престол по-

ЦЕНТРОСОЮЗ

Львів, ул. Зіморевича ч. 20/22.

поруває мила власного виробу до прання й миття з запахом, мило тоалетове (тройкий формат), мило до голення; нитки з власній навивальні. — Займається експортом: яець, беконів, фасолі заграницю. Має на складі: штучні погної, насіння, господарські машини і приладдя — Всі українські Кооперативи на Лемківщині робіть замовлення тільки в „Центросоюзі“. Львів, Зіморевича ч. 20/22.

шин і Лаба. Улаштовано теж 5 ширших сходин, на яких самі робітники деклямували і читали реферати, кольтпортовано газети, улаштовано курс танців, перепроваджено акцію еощадности, якою займався п. радн. Пацкань. Акція ця ослабла по виїзді п. Пацканя з Кракова Новибраний голова Секції п. Голей Юрко дає запоруку, що праця в Секції буде ще кращою, бо мимо великої праці дотеперішньої Управи завдання Секції ще не всі закінчені, а деякі ще не початі.

В дискусії забирали голос теж студенти, що прирекли свою поміч Секції, але на загал студентів було мало. Збори закінчено Національним Гимном.

ставили в 1906. році. Старий зате іконостас: напис на ньому свідчить, що поставили його в 1682, або 1683. році. Посередині іконостасу царські врата, широкі 1 м. та високі 2 м. На них намальовано 4 евангелістів та образ Благовіщення й Вознесення, на правому боці образ Христа, а на лівому Матери Божої. По правому боці діяконських дверей є храмовий образ Вознесення, а по лівому боці Собор св. Івана Хрестителя. Над цими образами видно по правому боці образи з подіями з Нового Завіту, та над ними 12 апостолів. Іконостас і церкву малював Степан Дзегалевич, підпис його видно на іконостасі по лівому боці образів. Побіч цього підпису є ще нечиткий підпис „М. Виники“ (або щось подібне). Над бічними престолами видно образи, що походять мабуть ще зо старшого іконостасу. Всі образи мальовані на дереві, оливними фарбами, а один із них, що представляє св. Йосифа з Ісусом, має ще й деревляні рами. Церковця, хоч мала, побудована на високому горбку, що зветься Дубник, робить дуже гарне й миле вражіння, а старі дерева довкола неї свідчать про її довгий вік. Але це не була перша церква в Улючі. Перша згадка про церкву в Улючі появляється вже в 1443. р., а священиками при ній були Яцко та Іван. Церковця з 1510. р. — це стара повасиліянська церква. При ній був монастир, що його скасував австрійський цісар Йосип II. Із відписів ріжних привілеїв, що заховалися в Улючі, видно, що монастир та церква служили за охорону населенню в часі татарських нападів, бо в цих

Боротьба з неграмотністю на Лемківщині.

Над стрімким берегом безіменного, гірського потічка, що вливається до ріки Вислока, розтаборилося невеличке лемківське село Завої. Тихе, між гори заховане село, віддалене від повітового міста Сяноці 40 км. та від залізниці 20 км.

Про його минувшину небагато скажемо; хіба стільки, що в селі ще від його основання не було школи. Тамешні господарі Галі, Земляни, Маценьки, Медаки, Поповичі, Рогачі, Смолеї, Шкаліб'яки, Югаси, Ярецькі жили своєрідним життям; нікому теж і не снилося про якусь книжку, або науку. — Боже святій — орати, сіяти не така велика штука, щоб аж у книжках за нею шукати; кожний у горах знає орати, ще малим погоничем цієї штуки навчився. І крайку на капелюх виплете, й хату сам побудує, ба й ліс викурчує, та ще й худібку догляне. У горах люди приходять на світ з таланом. А треба на Різдво купити свічку, або фарбку до писанок, до Риманова кожний знає дорогу стежками. Прийде лист з Америки, або з війська — Андрій Медаків або Петро Галь перечитає та відпише. Молитву („пацір“) старенька бабуня з пам'яті навчає своїх діточок; пісні при роботі почувеш, усі співають, ще на своїх христинах наслушаєшся їх доволі — ціле Боже літо

— й зимою при жорнах, або прядки переспівали б не знати які пісні впродовж довженької зими.

Правда, далеко ще до світової війни заходило кількох завійчаників до старенького дякоучителя в Тарнавиці, Миколи Хомяка, один навіть з них Іван Ярецький став священником, інші виїхали за хлібом до Америки, але це не мало більшого значіння, бо до Америки кожний міг їхати, коби лише здоровий, — та що неграмотний — кому це шкодить?

Над цим самим берегом, у низькій хатині проживав малий Дмитруньо Смолей.

— Годі, браття, не будемо далше так загигати, що з нас сусіди насміхаються та прозивають. Я вже сам азбуку складаю. Будемо разом.

І так почалася тиха, мозольна праця; але яка вдячна. Вже в 1931 році кипить у селі. До Дмитруневої хати вечірками сходиться молодь. Рахунку не вчать, бо рахунок сам приходиться, лише писати, писати й читати. Охотників щораз більшає. Скоро не буде між молоддю в Завоїх ані одного неграмотного. Навчання ведеться дев'ятковою системою; один другого вдома навчає.

Водночас старші газди раду вважали: свою школу побудуємо. Дерево й майстрів маємо своїх, на-

значимо ще збірку, дещо брати за океаном допоможуть і наша школа стане побіч церкви на горбочку. Ще цієї осені. Так було в 1932 році. Але шкільна влада в Сяноці не узнала шкільного будинку як відповідного для приміщення шкільної дитини та окремо для вчителя.

Завійчани щераз їдуть до Сянока, але вже зі старанням про рідношкільного учителя у Філії Р. Ш. в Сяноці. Одначе теж безуспішно, бо Філія немає відповідних фондів.

Не лишається нічо інше, як лише поширити й піднести шкільний будинок. Біля школи гарячкова праця, хоч у полі жнива, бо комісія прийде.

Дійсно прийшла та знову наказала будинок цілковито переробити.

— Га, треба, немає ради. Завійчани продають школу, розбирають аж до фундаментів і на основі взірцевого пляну росте, як здоровий гриб на дощі, великий, просторий, повний сонця шк. будинок.

Стрінете сьогодні кого зі Завоїв, радо буде Вам оповідати — три рази ми будували й бурили школу, але врешті добилися свого. Не буде наша дитина без очей погібати. Бо й Митруня няньо (батько) пропав пропав десь в Америці тому, що не мав відчинених очей і без язика пішов за кращим хлібом... Та хоч досі ще немає учителя, але наука йде.

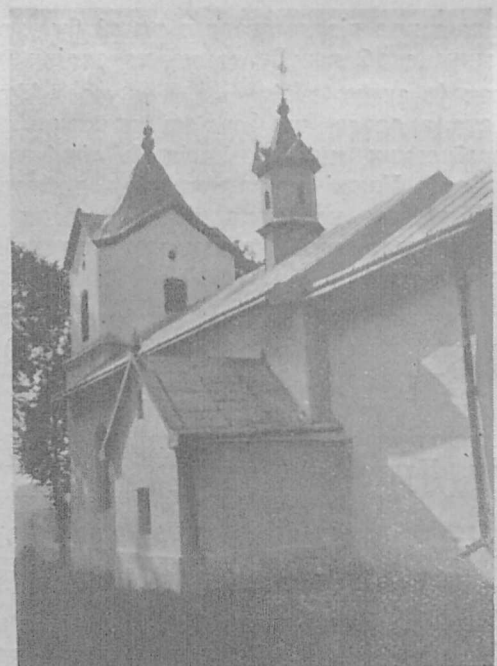
Юліян Тарнович.

привілеях згадується про те, що монастиреві надається нові землі за те, що вразі ворожого нападу мешканці Улюча могли схоронитися в монастирі.

Коли на якомусь святі, чи торжестві співаете наш національний гимн „Ще не вмерла Україна“, вам може навіть і на думки не прийде, що мелодію під цей гимн уложив улюцький уроженець, наш славний композитор о. МИХАЙЛО ВЕРВИЦЬКИЙ. Той самий, що написав музику (кантату) під Шевченковий „Заповіт“, уступи до Служби Божої на мішаний хор та мужеський хор, та багато-багато музичних творів. Колись славилися широко по всій Галичині його співогри „Підгір'яни“ та „Сільські пленіпотенти“. Лемківщина, а з нею Улюч, можуть бути горді, що дали Україні першого національного галицько-українського композитора в ХІХ. ст., бо Вервицький уродився в 1815 р. (помер у Млинах, в Яворівщині).

Ще одна цікава та характеристична річ: в Улючі немає сліду старих вишивок. Є тільки нові, привезені до села зо сходу. Зате є там своєрідний виріб коронок — прикрас жіночого одягу, а їх зразки найдете в сяніцькому музеї „Лемківщина“.

(Далі буде).

Церква в Теречі.

Культурний рух нашого села.

НА СТИЦІ.

Селиська, невеличке село над Сяном, 8 км. віддалене від Динова. Населення Селиськ ще з початком 19. століття в більшості українське, але вже впродовж 19. ст. сильно спольонізувалося. Так, що коли, близько 40 літ тому, прийшов до Селиськ новий парох о. Теодор Савойка, в селі ніхто вже по українськи не говорив і не було навіть з ким братися до праці. Цей стан, що в нім тоді були Селиська найліпше схарактеризує подія, що, коли новий парох в якийсь час по своєму приїзді хотів оснувати касу Стефчика, то на основні збори майже ніхто не прийшов і щоб мати вимагано законом число членів, мусів „позичити“ собі їх аж з Володжда, де потрапив вже людей де що освідомити.

Але й в Селиських свідомість зачала поволи підноситися. В 1906 році засновано читальню Просвіти, що містилася в хаті селянина Михайла Сича, а де що пізніше приступлено до будови Народнього Дому.

Праця о. Савойки не подобалася ворожим чинникам і в пам'ятнім 1914 році він опинився разом з двома синами в Талергофі, а в селі почалася агітація за переходом на латинство.

Перервану війною працю відновлено по війні. Заложено кооперативу й відновлено чит. Просвіти (1925-р.) але на село прийшла язва сельробізму, а з цим і розбиття й боротьба за впливи в читальні й кооперативі. Смерть Хвильового, Скрипника й Стронського не пройшла й в нас без сліду й нині національні сили в селі сконцентровані; сельробізм сильно захитаний мовить. Це дало можливість підсилити працю в кооперативі та ще більше в читальні. Прибуло багато нових членів, так, що дотеперішня читальняна домівка показалася затісна й на ширших сходах членів рішено добудувати до Нар. Дому ще одну комнату. Працю розпочато ще на весну 1933 р. і комната стала б вже давно, якби не перепони зо сторони чужих. Справа була кілька разів аж у воевідстві, приїздили комісії з волости й зо староства, аж вкінці, в липні цього року, коли мури майже вже стояли, комісія, що приїхала з Березова, дала приказ до 8 днів мур розібрати. Між українцями повстало велике

занепокоєння й шарікання, але парох о. Савойка як голова Будівельного Комітету поїхав негайно до Львова й воевідство не тільки, що казало староству відкликати приказ розваляти мур, але навіть дозволило будову продовжати. Тепер саля майже готова.

В останніх роках праця в читальні досить оживлена; на 120 можливих 84 вписаних в члени читальні. Але це завжди так бувало. Були часи, коли теперішній місто-голова Володимир Бак ходив по селі й наганяв членів до читальні, що воліли стояти на дорозі й говорити нісенітниці, замість чогось доброго послухати в читальні.

До читальні приходять такі часописи й журнали: Батьківщина, Просвіта, Жіноча Доля, Жіноча Воля, Українська Бібліотека, Наш Прапор. Крім цього приходять до села: Наш Лемко, Українські Вісті, Дзвіночок, Місіонар і Народня Справа.

Відчувається в селі брак українки-інтелігентки, що могла б зайнятися працею серед жіноцтва. Зорганізовано вправді на весну 1934 р. „жіночу секцію“ при читальні й багато жінок тоді записалося в члени, але ця секція існує більше на папері й спеціальної праці, крім загально читальняної для жіноцтва ніхто не веде.

Через останні 3 роки йшли також змагання, щоб побільшити читальняну бібліотеку. Багато в цій справі помогли нам пп. Стецики, що занялися збіркою на цю ціль серед наших братів-емігрантів в Америці. За зібрані в цей спосіб гроші закуплено біля двісті книжок, так, що читальняна бібліотека має тепер понад 420 книжок.

При читальні працює вже від кількох літ Аматорський Гурток, що дає вистави в своєму й в су-

Кооперативне Товариство

„РИЗНИЦЯ“

в Самборі

поручає свій багато засоблений склад всіх церковних предметів. Направляє старі фелони по найдешевшій ціні. Приймає замовлення на іконостаси, престоли, проповідниці, золочення іконостасів та малювання церков по цінах найнижчих за повною гарантією.

сідніх селах. І треба признати, що аматори вже досить вироблені. А селянин Михайло Нагірний може сміло в режисерії й в характеризованню заступити інтелігента. В останніх часах відіграно вистави: „Чортеня“ й „Мати“.

Хор зорганізований також при читальні числить 16—20 осіб. Найгірше з тим, що дівчата, які вийдуть заміж і хлопці, що оженяться відпливають з хору, а доплив до росту малий, бо багато дівчат виїжджає на службу до міст. Другою недостачою хору є часта зміна диригентів. Від березня цього року провадить хор і аматорський гурток п. Стедик Данило, першорядний диригент і дуже здібний режисер.

До цих, що працювали на терені селиської читальні належить зачислити крім вище згаданих о. Савойки й Д. Стедика, — ще Р. Поливку й С. Сірко.

У Визвольній Війні тільки двох селищан, синів пароха брало участь; один з них згинув 1919 р. під Калинівкою на Великій Україні й на його пам'ятку вмуровано в стіну місцевої церкви мармурову таблицю, перед якою кожного року на празник Успення Пресв. Богородиці відправляється панахида.

Гідним зазначення є відродження української мови в селі. Ще перед кількома роками майже ціле село говорило по польськи. А тепер, докладніше від яких 4 років люди знову щораз більше говорять по українськи. Перед у цьому веде молодь, та й старі, що через ціле своє життя по польськи говорили, також наломлюються. До відродження української мови причинилася крім вічних накликунь провідник в ще й українська книжка, газета й українська пісня. Селищани знають багато гарних пісень. І якби хтось переїздив в неділю через Селиська, то думавби, що це чисто українське село, бо молодь ходить у вишивках, а українська пісня лунає як не в читальні, то дорогою молодь ідучи, гуртом співає.

Школа в Селиських польська. Української мови вчать одну годину тижнево. Нічого не поміг і плебісцит за українською мовою навчання. На терені школи також ідуть тертя, бо в дітей конечно хочуть вмовити, що вони Русини а не Українці.

Мимо спротиву дітей і батьків перекручується чисто україн-

ські імена на польські (пр. Олена на Гелена, Анізія на Анастазія).

І ця власне опозиція вже наших найменших, це ціла наша радість і надія, що вони колись ліпше як ми зуміють постояти за своє.

І взагалі наставлення поляків до українців є в Селиських дуже вороже. Всюди й у всім хочуть нам перешкаджати й дуже тішаться з наших невдач. Яскравим доказом цього було хочби те, що коли комісія з Березова дала приказ до 3 днів розібрати мур, то поляки цим дуже тішились і цілими громадами ходили по дорозі й сміялись на голос. Цього року на весну й вони зачали будувати свій дім людвий, а що був це власне час, коли нам знова заборонили продовжати будову, то вони розпочали агітацію за тим, щоб будувати разом, кажучи: вам там все буде вільно. Так само була агітація за тим, щоб українці не організували особного дитячого садка, як це робили до цього часу, але щоби посилали діти до польського, що його перший раз цього року поляки zorganizували, здається навмисне на те, щоб зашухувати українців, бо як казали, нічого вас не буде коштувати. Натурально українці ані на перше ані на друге не згодилися, бо знають вже з історії, що жадна ще українсько-польська спілка, українцям на добре не вийшла.

Так представляється життя в Селиських. Селищани здають собі добре справу зо свого положення, що вони — тама, яка має спинити дальший хід польонізаційної філії, що залягла вже цілковито сусіднє село Дуброву, де ще в першій половині 19. ст. була українська церква, а останніх 14 українських родин перейшло на латинство щойно в часі світової війни.

Селищани! Ви мусите своє завдання сповнити. Щоб вже ані один українець не зрадив рідних прапорів і не пішов служити чужим богам.

Є й багато тіней в життю Селищан. Одною з них те, що в останніх часах селиська молодь заглядає щораз більше до чарки. Селиська молоді! Покинь горівку, бо з цього ані тобі ані народові немає добра, а навпаки велика шкода.

О. Селиський.

Лемківські настрої, або що село думає.

Наш один дуже добрий знайомий пише нам, що перед кількома тижнями бував аж у Сандеччині та перейшов майже всі українські села тамошнього повіту, щоб наочно переконатися лемківській дійсності.

— Бувало — пише він — зайду до хати, поздоровкаюсь з господарем і вдаю, що втомлений дорогою, відпочиваю. Вміжчасі виймаю польський часопис і переглядаю, що цікавого в світі.

У деяких хатах — навмисне прокидаюсь чужим.

— А што там чути в світі? — питає господар. Чи теж буде скоро війна?

— Хочете війни?

— Хочу, не хочу, але оно щос такої буде, бо то не перед добрим ся діє. Ож не лем на землі, але й на небі знаки не на добре вказують — каже газда.

По хвилині ховаю сусідську газету й тягну криницьку та знову читаю. Газда, зацікавлений питає, чи я знаю по руськи читати.

— Повертаюсь між усяких лю-

дей, то придається все знати, — відповідаю йому й питаю, що то за газета.

— Е, каже — то ніч не варт, то така газета, што за дармо приходить.

В часі балачки винурюється мені з запазухи рідний часопис. Газда стає ще більше зацікавлений і приглянувшись часописові, повідає: Українську газету, то хоч варто почитати — а відтак — а чи тиж буде тотя Україна?

— Хотіли б Ви Україну — питаю його поважно.

— Е, не тягайте мя за язик, бо-м готів правду виречи — але бо то не перед добрим ся діє...

По короткім відпочинку лишаю українську газету господареві та сам манджаю дальше.

— Ага дїждийте — паночку, а коли то буде зас так, як то недавнісінько там во Львові било — бо маю двох синів, як смереки — шкода, якби ся нинач звели?! Може да-ж дасте знати, щоб знов не було за дармо...

Ярема.

ХТО ЩЕ НЕ МАЄ ІЛЮСТРОВАНОЇ ІСТОРІЇ ЛЕМКІВЩИНИ Й УКРАЇНСЬКОГО ВЕСІЛЛЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ — повинен негайно замовити, бо наклад вже на вичерпанні.

Замовлення слати: Адміністрація „Наш Лемко“, Львів, Зіморевича 2.

Еміграція до Бразилії.

З Бразилії напливає щораз більше т. зв. хамад, це є віз-закликів, що їх присилають свояки для емігрантів - рільників. Еміграційний Синдикат звертає увагу, що такі завізанья присилають в значній мірі до осіб, які живуть у міських середовищах, а це суперечить виразному приписові, який каже: Бразилійським властям треба дати докази, що емігрант займається справді рільництвом. Посідачів хамад, що не займаються поправді рільництвом, задержують часто портові власти. Бразилійські власти зарядили, щоб усіх емігрантів, які прибувають до Бразилії з рільничими завізаньями, передавати в руки спеціальних конвоентів, які відставають їх до місця праці. Згідно з бразилійським правом емігранта, який не буде виконувати наложених на нього обовязків і покине місце праці, можуть відставити до краю, звідки він прибув.

ЛИСТУВАННЯ.

ВП. Ярема: не одержали, присилайте багато, але коротких новинок, дуже радо помістимо; але до кожного числа. Гарзд. ВП. Петро Банковський, Америка: календар вислано. Передплата заплачена по кінець 1937 р. Сердечні поздоровлення з Рідних Сторін.

ВП. Василь Вархол з Абрамової: одержав від Сестри Анастазії Барна з Нью-Йорку передплату по кінець червня 1938 р. Сердешний привіт.

ВП. Осип З—к, Зар.—к. Пад: 30. XII. 1935 р. одержали ми через Н. Прапор 1.50 зл., на пів року — 1. VIII. ц. р. 2 зл. на Весілля — з чого лишилося на пердпл. 1.35 зл., а 5. XI. знову 2 зл. Отже заплачено по 1. X. 1937 р. Привіт.

РІЗДВО НЕ ЗА ГОРАМИ!

Тому замовляйте такі книжечки Юри Шкрумеляка: 1) Вертеп „Три князі в Вифлеємі“ (князь Володимир, гетьман Мазапа й отаман Петлюра та інші особи), ціна 60 гр. — 2) Веселий Вертеп „Біда в мішку“ — ціна 40 гр. — 3) Вертеп „Гості з Вифлеєму“ — ціна 40 гр. — 4) Найновіший Колядник, з старими й новими колядами, з веселими колядами Івана Сорокатога і дитячими колядами, ціна 80 гр. — Книжки висилається по отриманні належності. Хто замовляє відразу 5 книжечок (і присилає належність), дістає 6-ту даром. Адреса: Юра Шкрумеляк, Львів, ул. Гофмана 18, (переказом, або чеком ч. к. 506.944).

Наше Лемко

РІК III.

Ч. 23 (71)

Львів, 1-го грудня 1936.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморівича 2. Тел. 257-87.
NASZ LEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA 2.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1-80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Його Ексцеленція Кир Йосафат Коциловський,
Єпископ Перемиський, Самбірський і Сяніцький,

урод. 3. III. 1876
в Пакошівці
коло Сянока;
рукопол. 6. X.
1907 р., іменов.
Єпископом 28.

XI. 1916 р., пре-
кон. 29. I. 1917,
посв. в Єписко-
па й інтронізо-
ваний 23-го IX.
1917 року.

Великому Синові Лемківщини, Пробудителеві Лемківської Землі, найбільше заслуженому Піо-
нірові очищування цієї вітки Українського Народу від московської плісні й Покровителеві
повного духового об'єднання з цілим Українським Народом — Його Ексцеленції Кир Йоса-
фатові Коциловському, Перемиському, Самбірському і Сяніцькому Єпископові,
в дні Його Ангела найщиріші бажання всього добра і здійснення мрій для добра нашої
тіснішої Лемківської батьківщини складає

РЕДАКЦІЯ „НАШОГО ЛЕМКА“.

ЯКИМ ПРАВОМ?

З нашої Лемківщини приходять цілі ленти неімовірних — прямо татарських вістей.

Для прикладу подаємо всему Українському Громадянству одну таку ластівку. Саме на днях переслала канцелярія апост. адміністрації в Риманові-Живці завідателів парохії в Чорноріках біля Корчини, короснянського повіту готовий документ (акт) даровизни недавно побудованого парохіяльного дому в Чорноріках — на річ москвофільському Обществу ім. Качковського. Цей документ, на бажання апост. адміністрації мав би згаданий завідатель парохії підписати від імені парохії, як правового власника церковного майна. Іншими словами має це означати ніби-то священник-парох, у тому випадку завідатель і вся парохія **хочуть добровільно** дарувати своє майно Обществу Качковського, — ба! що більше! навіть **просять** (бо в дійсності правно і формально мусить просити дозволу дієцезіяльної влади на кожний дарунок церковного майна) — про це апост. адміністрацію. Ні більше, ані менше такий був би сенс цієї комедії.

Однак для повного зрозуміння справи представимо її докладно, подрібно та від початку. Село Чорноріки з церквою під покровом св. Великомученика Дмитрія, збудов. в 1921 році в доброму стані, при числі греко-католиків 364 (з того 20 поза парохією) — латинників 325, з двома 2-класовими школами з польською мовою навчання по 1 силі, з кооп. „Наш Труд“ підчиненій Р. С. У. К.; отже пересічене лемківське село, де немає ані читальні, ані іншого громадського просвітнього дому. Так було до гриходу до парохії о. Якіма Грицаця. Цей ревний український священник відразу взявся до національної роботи; заохотив, порадив побудувати дім, що мав би служити духовному, культурному життю села. Створено до цього окремий комітет будови. Парохіяни добровільно і радо складали свої жертви — грошеві й в натурі, а тому, що не було іншої громадської площі, побудовано дім на церковній площі. Табулярним власником цього дому є Церква. Священники, о. Яким Грицай, о. Мирослав Сенета й о. Даміян Дзяма щирі національні робітники керували і в повній згоді підпорядкували церковні на-

ціональні інтереси села, які скупчувалися в цьому домі.

Аж — оце грім з ясного неба! Дім, збудований власними грішми і трудами парохіян, хоче подарувати апостольська адміністрація москвофільському Обществу ім. Качковського.

На цю наругу голосно кличемо: яким правом? На якій правній та ще більше моральній підставі? А далше, — хто і що хоче тим досягнути? Яка ціль, яка мета? Врешті ще одно: де є в цій роботі здоровий розум і розсудок?

Ця прецікава справа має дві сторінки — правну і моральну. П'юкаймо перше розвязки правої сторінки цієї справи. Дім побудований на церковному ґрунті є церковним, є власністю Церкви. Так! Але все церковне право від найдавніших до найновіших часів строго зажадувало позбуватися свого майна — взагалі якимнебудь титулом — а тимбільше — задармо! Це становище Церкви було таке засадниче, невідкличне, консеквентне — послідовне, що ріжні держави в ріжних часах мусили видавати спеціальні (окремі) закони амортизаційні, щоб ту засаду зрушити. Ці справи дуже добре відомі кожному священникові та взагалі кожному правникові. Новий кодекс церковного права **ані словечком** не згадав взагалі про допустимість даровизни, що найбільше дозволяє на продажу церковного майна — і то цілим муром клявзуль обгороджує таку евентуальність (титул XXIX, кн. III.), **щоби борони Боже! — Церква не потерпіла втрати.** Також дуже велику вагу привязує Церква до доброти адміністрацій церковного майна. Декрет „Максіма Кура“ за лиху господарку церковним майном велить навіть усунути ненарушеного пароха. Так одже — понад всякий сумнів — дарування церковного майна, ще й без суттєвих причин, не є законне.

Далше, ч. є згідне з правом моральне змушування священника до підпису такого акту даровизни — не беремося цього розвязувати, можемо лише відкликватися до совісті кожного католицького Е-

пископа — хай Вони це розсудять.

По нашій думці воно є зовсім незаконне та що більше — неморальне. Сторінка моральна тої справи взагалі має ще більшу вагу, чим правна. Що дім є власністю Церкви, це лише наслідок приписів австрійського цивільного закону.

Знехтувати цей факт, що дім ставили парохіяни своїм коштом, не внаслідок правних приписів про конкуренцію, як це мається річ з парохіяльними будинками, ані в цій інтенції, лише в інтенції, щоб дім служив їхнім духовим потребам — байдуже — що в тому випадку парохіяни Чорнорік будували свій дім, щоб там поміщувати або школу, або мати хату на культурні сходи та вистави під покровом їх Церкви, щоб до їхньої духово-культурної праці ніколи ніякі ліви — чи теж комуністичні елементи не мали доступу — одним словом — що парохіяни Чорнорік біля Корчини хотіли мати свій Католицький Дім — цього факту знехтувати ніяк не можна. Використовування цього — так сказати б — недотягнення правних приписів — це хіба не можна назвати моральним. Це є лише — використовування. Нічим іншим не є теж поручення священникові підписати такий акт, коли здається, що священника з його духовною владою вяже не лише право (якого якраз тут виразно немає!), але також канонічний послух, або ще більше свого рода „піетас“ — пошанність. -- До цієї справи ще повернемо, тим більше, що парохіяни Чорнорік огірчені таким потягненням теперішньої духовної влади та навчені досвідом, вже голосно зачинають говорити, що готовий ще грийти наказ наділити парохіяльним ґрунтом недобитків з „Народнього Дому“ у Львові — або що ще гірше.

Нові народні школи посвячені недавно в селі Нижня Мохначка, коло Криниць і в селі Перунка біля Снітниць. Обі школи побудували своїм коштом селяни; цікаво те пер, яких дістануть учителів, бо населення обох сіл чисто українське.

Вчіть свої дітей ошаджувати і постарайтеся для них
пущку і книжечку ошадности Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР“
Львів, ул. Руська ч. 20.

Лемки Українці перед окр. судом у Новому Санчі.

(Зі судової салі).

В окружному суді в Новому Санчі відбулася у вівторок 10 листопада ц. р. карно-адміністраційна розправа проти трьох молодих лемків зі Щавника біля Мушини, новосанчівського повіту, обвинувачених за проступок зі статті 7. закону про збори з 11. березня 1932 р. — себто за недозволені владою збори під отвертим небом.

На лаві підсудних засіли:

1) Семен Барновський, літ 39, дяк і крамар української кооперації; 2) Семен Дзюрбель, літ 25, столяр; 3) Михайло Романяк, літ 22, уроджений в Пасайку в Злучених Державах Північної Америки, робітник, усі три письменні і свідомі та діяльні українці. Прокуратор притягнув їх до відповідальності за те, що в дні 7. червня ц. р. організували на горі Яворині, біля Криниць збори під голим небом, у яких взяло участь понад двіста лемківських хлопців і дівчат з ріжних сіл новосанчівського і горлицького повітів, на яких — як донесла поліція — (і криницький „Лемко“!) — співали українські пісні, між ними і „Ще не вмерла Україна“ та танцювали українські танці. Характер цих зборів під отвертим небом — як донесла станиця держ. поліції в Мушині з 12. червня ц. р. — був маніфестаційно український, бо всі учасники тих зборів є завзятими українцями і симпатиками українського руху. А ці свої симпатії хотіли виявити вони і назовні згаданими маніфестаційними зборами і заохотити таким чином до дальшої праці в українському національному руху.

На основі цього поліційного донесення повітове староство в Новому Санчі покарало учасників цих зборів (були там виключно самі селянські хлопці і дівчата з багатьох сіл західньої Лемківщини) на основі 25. статті згаданого вище закону про збори, грошевою гривною у ріжній висоті до 50 злотих зі зміною на арешт до 14 днів. Число покараних, на яких донесла поліція, доходить щось до 100 осіб. Карно-адміністраційні рішення при ходили партіями у ріжних відступах часу, бо крім зборів на Яворині, дня 7. червня ц. р. були ще подібні недозволені збори селянської лемківської молоді також на горі Яворина ще 19. липня ц. р. з такою самою національно-українською програмою й метою.

Повітове староство в Новому Санчі покарало карними оречення-

ми з 4. вересня ц. р. як перших підсудних Семена Барновського, Семена Дзюрбеля і Михайла Романяка за недозволені збори під отвертим небом на горі Яворина 7. червня ц. р. Вони відкликалися до окружного суду в Новому Санчі, де проти них відбулася розправа в дні 10. листопада ц. р. Підсудні явилися особисто, а їх оборону обняв безкорисно посол д-р Степан Баран, адвокат з Тернополя, що приїхав на цю розправу. Підсудні заявили, що до вини не почувуються, організаторами ні керманіччями зборів на Яворині 7. червня ц. р. не були і не знають, хто ці збори селянської лемківської молоді організував. Була це властиво прогулька, яких у горах літом є безлік і на яких нераз є забави та співи, на що ніхто нестарється про окремих дозвіл влади. Самі знайшлися там випадково, маючи недалеко свої поля і сіножати.

На розправі відчитано теж цікавий документ (вияснене) станиці

поліції в Мушині з 14. серпня ц. р. до староства в Новому Санчі, яке зажадало подати імена і прізвища конфідентів, на зізнаннях яких спиралося поліційне донесення. У відповіді на це домагання староства станиця поліції повідомляє, що цього не може зробити з огляду на втрату конфідентів, які потрібні станиці ще й на майбутнє. Виявлення таких інформаторів, які мешкають в одній громаді з підозрілими, могло би їх наразити на неприємності з боку українських симпатиків, які переважають у кожній громаді. Найважливіше у наведеному поліційному документі є те, що поліція з уряду стверджує українську перевагу у кожній західньо-лемківській громаді — отже, що українське відродження Лемківщини має вже там нині стихійний характер.

На внесок д-ра Степана Барана, щоб суд відложив розправу і перевів докази з переслухання свідків, — за згодою прокуратора, окружний суд відложив розправу. Свідків буде слухати городський суд у Мушині, обороною займеться д-р Степан Хиляк, адвокат у Мушині.

Передплатники зі Злуч. Держав Півн. Америки і Канади вже присилайте передплату на 1937 рік.

Потомки українських бояр, скажіть своє слово!

Польський письменник, Ян Віктор помістив у 274. ч. „І. К. Ц.“ статтю п. н. „Скарби, ктупе марнуєми...“ У цій статті, написаній під вражінням „свента гур“ у Сяноці та свого побуту в селі Шляхотська Добра, повіт Сянік, порушив він справу „польской шляхти грецко-католицкей...“, що — мовляв — загибає для польщини. У розмові, на місці мав він чути нарікання... Mój syn niedawnym czasem przyniósł metrykę, DOBRIANSKIJ. Zgniewałem się i mówię: idź ciśnij mu, niech napisze tak, jak dawniej pisali. Z dziada pradziada tak bywało i tak dalej ma być, ja ojców się nie zaprę. MUSIAŁ ZMIENIĆ. Ale nie wszyscy tak postępują. Coraz więcej zmieniają nazwisko. „... „Na wieść o naszym przybyciu zbiegli się sąsiedzi. Przyczłapali starzy, wpadali młodzi, obsiedli ławy, stolki, stawali pod scianą, — Rozpoczęła się gawenda o wszystkim, a nie skamlali, a nie płakali, a nie mówili o krzywdach, ale słowa ich błyskały jak migot miecza w rękach wojownika, walczącego w słońcu. Słuchamy opowieści przehodzących z pokolenia na pokolenie, legend okrywających szkarłatem ich ród, —

Myśmy SZLACHTA POLSKA WYZNANIA GRECKO — KATOLICKIEGO, myśmy ramieniem i mieczem Rzeczypospolitej ongiś byli-a dzisiaj... młody wykrzyknął i uciekł jakby zawstydzony, czy zgaszony milczeniem innych.“

...„Odprowadzili nas ku granicom wsi. — Myśmy DOBRZAŃSCY herbu LELIWA, ród starożytny a szlachetny...“

Українська Шляхта з Доброї, чи знаєш, що пишуть про Тебе? Потомки українських бояр, скажіть своє слово! Відповіджте масовим членством у „Просвіті“, у кооперативі та подвоєною працею над осідомелнням цілого села.

Добряни, адже Ваш односельчанин Горський зложив на жертівнику Батьківщини своє молодече життя. Чи тямите горді дні у 1918. році, чи тямите соняшний, прескрасний листопад? Скажіть, що Ви не жертва „руского ксендза“, але Ви свідомі Українці, потомки гордих українських бояр! Українське громадянство жде від Вас відповіді панові Янові Вікторові. Відзвіться, ми з радістю послушаємо!

О. Улюцький.

НОВИНКИ.

Польський міністер Бек відбув у Лондоні низку важних нарад, між іншими темою розмов була справа еміграції жидів з Польщі до Палестини.

Криваві розрухи на Україні. Турецький часопис „Стампа“ подає сензаційні вісті про криваві розрухи в совітській Україні. Майже щодня доходить там до гострих сутичок між місцевим населенням і міліцією та представниками ГПУ. На залізничній станції Балта населення напало на поїзд з харчами вбиваючи військову ескорту. В Богуславі вбито кількох міліціантів й агентів чеки. В околиці Кірова селяни вбили членів трибуналу, що в останнім часі були засудили кількадесять протикомуністів на тяжкі кари. В Бугайовицях дійшло до завзятої боротьби між населенням і військом. В часі боротьби частина жовнірів перейшла на сторону збунтованих. Ті самі жовніри застрілили комісара політичних справ Рублева. В кількох місцевостях висаджено залізничні мости, причім один з поїздів з військом упав у пропасть. Кільканадцять жовнірів померло на місці. — В Люблинську робітники висадили у воздух фабрику муніції і зброї. В деяких провінціях дійшло до гачких поважних розрухів, що комісар війни Ворошилов був змушений вислати туди кілька дивізій війська.

Помер за морем Теодор Челяк, 44 л. з Рим. Завадки, пов. Сянік, чия 30. IX. 1936 р. в Джерзи Сігн. Б. Й. П.

Замість корови безвартісні перстені. Селянин Іван Плахта з Красної пішов з жінкою на ярмарок до Ряшева, щоби купити корову. В Ряшеві приступив до нього якийсь чоловік і сказав, що має добру корову на продаж та просив Плахту, щоби пішов з ним оглянути корову, яка стоїть в стайні недалеко. Селянин згодився і пішов з незнаним господарем подивитись на корову. В дорозі приступив до них якийсь чоловік і сказав, що має золоті перстені на продаж. Оглянули перстені і той чоловік, що провадив Плахту подивитись на корову, сказав, що радо купить золоті перстені, але ще корови не продав і грошей не має. А коли властитель перстенів сказав, що не має часу чекати, властитель корови просив Плахту, щоби купив золоті перстені, а він

то золото возьме за корову. Плахта купив за 110 зл. перстені і пішов до стайні з власником корови. Колиж прийшли під стайню, то власник корови казав Плахті зачекати, бо мусить піти по ключ від стайні. Як пішов по ключ, то вже не вернув. Селянин аж на поліції, куди прийшов зі скаргою, довідався, що ошуканці видурили від него гроші, бо позолочені перстені представляють вартість грошів. — Це ошуканство нехай буде пересторогою для селян.

Привіт лемківської дитини нашому Владичі.

Цих кілька слів прийми, Владико; Тебе я прагну звеличати
Й Тобі дитячим щирим серцем
Здоровля й щастя побажати.

Тобі бажаєм, наш Владико,
Добра і сил і многих літ,
Прийми від серденьг лемківських
Поклін і щирий цей привіт.

Благослови, Владико любий,
Святої Церкви вірні діти,
Щоб Рідній Церкві й Батьківщині
Могли ми щиро послужити!

Гануся Тупяківна
з Вороблика.

Жидівська нахабність. До чого доходить безличність Жидів, свідчить про те уступ з одної статті, поміщеної у львівській жаргонній газеті „Дер нойер Морген“. Автор статті закидає Українцям, що вони далися піврати філії протижидівства, й каже: „Угоди з антисемітизмом Українцям не забудемо; колись прийде ще час порахунку... Як бачимо, Жиди не то що не вдоволяються тим, що живуть на нашій землі і з нашого селянина останні соки тягнуть, а ще й погрожують Українцям за те, що „сміють“ перед їх лихвою боронитися!“

Яка користь з горілки. Недавно йшов один газда з Пантною з ярмарку з Горлиць. По дорозі роззвувся, щоб легче було йти, звязав „боканчі“ з іншими клунками та перевісив собі через плечі. А що переходив попри коршму — треба загіртіся — подумав газда й зайшов до жида. Випив одну сивуху, другу шпіритайку, закурив „дзигаря“ і попрощався зо „знайомим“ жидом. Щойно по 5 кілометрах

здогадався, де його клунки й черевики. Тому вертає назад до коршми, але по черевиках і слід пропав. Славний газда ходить тепер у позичених черевиках, бо грошей не має на нові, та міркує собі, чого його голова така нерозумна і завела його до „кудлач“ на розраду. А в селі люди сміються — мають сто потіх з пропийника, що його жид сивухою частував і обцибушив...

Помер український вчений. У Празі помер в 87-ім році життя професор Федір Щербина. Походив він з Кубані та займався досліджуванням розвитку господарства й народів; належав до тих українців, котрі своїм знанням були знані в цілому науковому світі. Останніми часами професор Щербина був професором статистики на Українськiм Університеті в Празі і ректором Господарської Академії в Подебрадах.

Користи з волостей. Люди на Лемківщині щораз більше убожують. Заробітків немає, не приходить теж ніяка поміч з Америки, бо й в Америці тепер біда. У наших селах завели волосні уряди, та з цим впали великі тягарі на бідних наших господарів. Пишуть нам люди, що, приміром в селі Мокре прийде лист за рецепісом, або гроші, тоді господар мусить йти 15 км. до війта в Щавнім, де го заплаченню за підбиття печатки, (за таке підбиття жадають не раз злого або три злот.) господар тою самою дорогою мусить вертати до села та щойно тоді з Мокрого, йти ще 11 км. до Загір'я на пошту. За найменшу дрібничку кажуть собі солено платити в уряді. Та ще вирівнавчі податки витягають останню корову зо стайні, або ріжні драчки непокоять людей і кожний каже, що тих кар так вже множиться, що ніяким способом не можна їх повиплачувати.

Навіть дикуни того не робили. До кошари господаря Михайла Родя в Репеді закрався вночі якийсь драбуга й повиколовав усім в'вцям очі. Люди не знають, що то за дикар і дивуються, що якась звіряча рука зачинає в цей спосіб мститися та показувати московсько-комуністичну культуру...

Як назвати таке поштування. Солтис громади Лодина бавиться в цензора і всі часописи, що приходять до села, сам читає наперед і щойно по перечитанню віддає адресатам. Це гарно, що „пан“

солтис освідомляє себе, але ще краще буде, як солтис навчиться шанувати чужу власність і сейчас по приході з почти віддавати часописи тим, що за них платять. Покористовуватися чужою власністю — це вже не по солтисівськи. Рівнож запитують люди з Лодини пана солтиса, чи передав гроші зі збірки на шпиталь у Сяноці, бо селяни з останнього стягали, але на таку важну ціль давали жертви. А шкода, щоб з тої збірки шпиталь не користав. Врешті ще одна ластівка. Саме недавно буря наробила багато шкоди в громадському лесі села Лодини. Деякі селяни, що в минулому році погоріли, дістали по дві штуки зломаних сосен, а решту оціночна комісія призначила продати за 60 злотих. Але солтис — як деякі люди пояснюють собі — мав дістати від жида лапівку — тому продав йому ці сосни не за 60 зл. лише за 38 зл. Жид побудував собі з тих сосен господарські забудування, та продав ще за 10 зл. одному газді — а селяни хотіли би знати, чи в Сяноці цікавляться такою господаркою громадського майна? Може б декого вислали перевірити уржендоване пана солтиса.

Побирав собі відсотки в кооперативі. Громада Селиська вибудувала собі гарний Народній Дім. Але тепер показалося, що в тому домі за тісно, тому прибудували ще театральну салю. У всіх культурних селах, так і в Селиських у Народн. Домі примістили кооперативу. При будові, цебто поширюванню дому працював теж між іншими Петро Турчик. Йому дуже солодко сходила праця, бо в часі роботи заїдав цукорки. Це власне навело деяких чесних громадян прослідити, чи не урядуеть він часом в кооперативі, як всі підуть обідати до своїх хат. І дійсно Петруся переловили, як заліз до кооперативу і побирав собі з ляди гроші; сердега певно думав, що то лише побирає відсотки, та забув, що за крадіж прийдеться „солодко“ посидіти в тюрмі. Справа пішла до суду за крадіж кооперативного майна.

Вовки на Лемківщині появились у більшій кількості й по селах роблять великі шкоди в селянських загородах. Вони прийшли з тамтого боку Карпат.

Присилайте належність за книжки і передплату!

РИДЗ-СЬМІГЛИ — МАРШАЛОМ ПОЛЬЩІ.

11. листопада підчас державного свята польської республіки — президент держави Мосціккі надав генеральному інспекторові польської армії Ридз-Сміглому титул маршала Польщі. Вручення маршалківської булави відбулося серед дуже урочистої церемонії. Перед новоіменованим маршалом передефілювали всі роди зброї. У цілій Польщі відбулися з цього приводу великі торжества.

ВЕЛИЧЕЗНА ПРОТИКОМУНІСТИЧНА ДЕМОНСТРАЦІЯ.

Стотисяч католиків французів і канадійців у Чемп де Марс в Монреалі вирішили поборювати комунізм безпощадно, стоячи непохитно біля засад християнської віри.

Ота демонстрація є найбільшою, яку Канада й Монреаль переживали. В ній приймали участь всі без винятку стани, робітники, фермери й інтелігенти.

Пісня Лемків до Кальварійської Матері Божої.

(Підслухана на Кальварії — співана на нуту: „О Мати Божа, до Серця Твого“).

Глянь на нас, Лемків, о Мати Божа,
Бо нас руйнує сила ворожа.
2. О Кальварійська Божая Маги,
Не дай в роздорі нам загинати!
Ми жили в згоді в одній Родині —
Тепер ми бідні в страшній руйні.
2. О Кальварійська
Ми все держались єдності Стада,
Тепер в нас вдерлась грізна за-
(глад.)
2. О Кальварійська
Ми все тримались правої віри —
Тепер в нас усяких блудів без міри.
2. О Кальварійська
Сдин є пастир в Христовім Стаді,
Та ясній правді враги не раді!
2. О Кальварійська
Лиш католицька віра правдива,
А всяка інша віра зрадлива!
2. О Кальварійська
Ми на Кальварію все прибігаєм,
Тебе, о Мати, в сльозах благаєм!

2. О Кальварійська
Всенепорочну Тебе витаєм,
До Тебе щиро кличем, звиваєм:
2. О Кальварійська
Зглянься на нашу тяжку недолю,
Най кинуть браття блудів неволю.
2. О Кальварійська
Зволь нас до Себе всіх запроси:
Тут найдем силу зло побідити.
2. О Кальварійська
Тут всіх з'єднає любов Марії,
Тут Божа Правда нам загоріє.
2. О Кальварійська
Прийдіть, прийдіть же всі браття
рідні,
Божої ласки тут станем гідні.
2. О Кальварійська Божая Мати,
Зволь в одно Стадо всіх знов
зібратя.
Ваньові Грабові зо Злоцького
на памятку списав М. Д.

Чи Ви вже купили собі книжку **Лемківської Бібліотеки?**

1. ч. Юліян Тарнович: **Ілюстрована історія Лемківщини,**

2. ч. Іван Бугера: **Українське весілля на Лемківщині.**

Обі книжки з поштовою пересилкою 4 злоті.

Друкується 3. ч. Франц Коковський: **Східніми межами Лемківщини.**

Замовляти в Адміністрації „Наш Лемко“, Львів, ул. Зіморовича 2.

Розв'язали Кружок Союзу Українок.

Львівським організаторкам під розвагу

Староство в Ряшеві розв'язало на внесок воевідського уряду **Кружок Союзу Українок у Бонарівці,** коло Стрижева над Сяном, за не-приняття зміни статуту Матірнього Товариства у Львові. Вина в цьому Виділу Союзу Українок і наших організаторок у Львові, що — відав не читають відписів протоколів Загальних Зборів Кружків. Вони саме занедбали справу та не звернули уваги Кружкові в Бонарівці. Сільським жінкам не дивуємося, бо во-

ни щойно навчаються організації-ного життя — одначе львівським Паням краще було би — замість заводити безпотрібні колотнечі, перезутися в „керпці“ взяти „фацелича“ на голову та бодай раз у рік заглянути в село; і тут показати свій організаційний хист, яким Союз Українок так славиться в нашому Громадянстві. Наші Матері й Сестри радо Вас привітають у Лемківщині.

Риманівська камарилія волочиться по судах.

(Або, який то четвертий гріх, що взиває о месть до неба?).

По всіх католицьких Куріях й консисторіях світу, у всіх народів є прийнятий й практикований звичай, що вони точно і після заключеної умови виплачують своїм службовикам належне їм винагородження. Це зрештою впливає із засадничого, християнського поняття справедливості, яка за винагату й солідно виконану службу працю наказує пропорціонально, після слухної умови платити. А церковно-духовні інституції повинні бути взором у виконанні цього морально-суспільного обов'язку.

Тимчасом в Риманові-Живці, де функціонує знана нам „русская курія“, що то поставила собі за ціль — збудувати Москву на українській Лемківщині, обов'язують віддай інші правила й засади. Найкращим доказом цього є факт відтягання риманівських можновладців від мирного й полюбовного поладження справи вирівнання належної, службової платні п. Марії Стецишин, котра довше як один рік (від січня 1935 р. до квітня 1936 р. виконувала обов'язки канцелярської, помічничої сили в риманівській „курії“. Працювала вона там іменню над писанням всіх урядових письм і актів т. зв. апостольської адміністрації на машині — і то за весь час урядування бл. п. о. Д-ра Масцюха, (котрий лишив по собі около 300.000 зод. в різних касах і банках), а відтак також і на початку провізоричного правління о. Івана Полянського. А треба знати, що Марія Стецишин є відомою й широкою українкою.

Колиж після цьогорічних Великодніх Свят зголосилася вона до „курії“ в Риманові-Живці для дальшого справування своїх службових, канцелярських обов'язків, тоді сказано їй тут, що вона не може вже бути прийята до канцелярських занять. — і Марія Стецишин, позбавлена несподівано свого варстату праці, мусіла покинути Риманів. На її місце спроваджено негайно зі Львова, та імпортовано до „курії“ іншу, канцелярську силу до писання на машині, тим разом вже одилицю „руських убіджень“. Отже з цього слідує, що насильне усунення першої канцелярської - Українки з „курії“ т. зв. апост. адміністрації було довершене з політично-партійних, русофільських зглядів, а не з річево-службових причин. І не дивниця, бо риманівські правителі є взагалі неспосібні й нерозполо-

жені до мирної, широкій й лояльній співпраці з Українцями!...

Тоді Марія Стецишин зажадала через свого повновласника від риманівських можновладців вирівнання своїх рахунків, та виплачення собі своєї службової платні — враз з приналежностями — в квоті около 1,000 (тисяч) злотих. Однак московсько-азійська етика риманівських правителів відказалася від мирного виконання цього такого простого, а заравом такого тяжкого обов'язку, та не зважаючи на духовну повагу уділеної їм церковної влади, заризикувала спрямування цілої цієї справи до цивільного суду.

І мимоволі насувається тепер питання, звідки то так вірні, як і іновірці, так свої, як і чужі мають брати собі приклад та черпати спонуку й заохоту — і то так до справедливого й совісного трактування квестії наємничої, службової-заплати, як також до мирного, та полюбовного поладжування непорозумінь і спорів з другими особами?!... Чи таке поступування риманівської курії є в стані будуючо й позитивно впливати на нарід?!... Чи не є це доказом, що люди, що тепер розложилися широко в Риманові, та хочять „реформувати“ нашу українську Лемківщину, далеко далеко не доросли до своїх гідностей, та до своїх важких, відповідальних обов'язків?!... Бо не вирівнати неправильно й неслухно звільненій, канцелярській силі її службової належитості, та допускати свідомо й з розмислом до того, щоби цією справою займався цивільний суд, отже світські особи, це справді шкандал, до котрого хіба тільки „русская“ етика й совість спосібні є допустити!...

Навіть звичайні, цивільні, світські особи мали й мають більшу

пошану для духовного стану й високого уряду риманівських можновладців, як вони самі, бо розправу в повищій справі визначено на день 7. листопада 1936 р. в Риманові, отже на суботу, себто на час, коли нема майже ніякого руху, та такої фреквенції різних інтересантів в суді... Цю риманівську правителі, котрі, предвиджуючи в суді свою наявну програму, пішли вже по неволі з повновласником покривдженої сторони на угоду, таким своїм поступуванням і волоченням по судах, до решти компромітуються, то нас це зівсім не болить, ані нам це цілком не пошкодить... Просимо тільки наших людей, щоби взагалі різними, скандальними вчинками цього недоладного, риманівського видовища не гіршилися, але щоби держалися сильно своєї українсько-католицької Церкви, котра — дасть Бог — визволиться таки скоро на Лемківщині з під кацапсько-московської неволі, та буде спокійно й свобідно віддихати й розвиватися. Бо як минулося в давнині не одно вже лихо для нашого українського народу, так минеться, та щезне без сліду і ця осоружна, риманівська камарилія!... Гартуймо, та удосконалюймо тільки наші моральні й духовні сили у витривалості, постійності й боротьбі за наші релігійно-церковні й національні права, а ніякі чужі „адміністрації“, хочби їх було навіть і сто, не будуть для нас Українців страшні й небезпечні!...

Риманівським знова можновладцям з поза дряної „огради“ пригадаємо при цій нагоді одну правду з катехизму для всегдашнього запам'ятання й примінення, а саме, що задержання наємничої заплати є гріхом, взиваючим о месть до неба... Радимо їм вистерігатися цього гріха, коли мають претенсію бути „учителями“ народу!...

Юрко Бенкович.

— 0 —

ПРОТИКОМУНІСТИЧНІ ВІЧА В КАНАДІ.

Дня 4. жовтня 1936. р. відбулося в Вінніпегу друге велике проти-комуністичне віче старанням Братства Українців Католиків у Канаді. Явилось понад 1.000 осіб. Промовляли оо. Трух і Кушнір, ред. Дацків, Гр. Кузь і полк. Вебб. Дня 27. вересня 1936 відбулося проти-комуністичне віче в Едмонті, в Народнім Домі. Явилось понад 700 осіб. Предсідником віча був І. Ісаїв.

— 0 —

ЦЕНТРОСОЮЗ

Львів, ул. Зіморовича ч. 20/22.

поруває мила власного виробу до прання й миття в запахом, мило тоалетове (тройкий формат), мило до голення; нитки з власній навивальні. — Занимається експортом: яєць, беконів, фасолі заграницю. Має на складі: штучні погно, насіння, господарські машини і приладдя. — Всі українські Кооперативи на Лемківщині робить замовлення тільки в „Центросоюзі“, Львів, Зіморовича ч. 20/22.

Франц Коковський.

Від Сянока по Динів.

(Мандрівка півн.-східними межами Лемківщини).

Від Улюча їдемо через Грушівку до Руської Яблониці.

Сама **Грушівка**, віддалена від Улюча 4 км., мале, нічим непомітне сільце, 376 українців, 32 латинників, 13 жидів, одноклясова школа утравістична. Національного життя ніякого.

Руська Яблониця — це також стареньке наше сільце. Має церквцю збудовану в 1691 році. Була це первісно двірська каплиця, що її зчасом перемінили в церкву. Збудована з ялицевого дерева і по кількакратних перерібках та добудівках вона змінила цілковито свій первісний вигляд. Тепер ця церква завдовжки 18 метрів, завширшки 6 і пів метра, складається з трьох частин т. зв. „бабинця“, добудованого вже в новіших часах, середньої нави та престольної частини, що творить неправильний шестикутник. Захристію добудовали мабуть у 1927 році, та в цьому-ж році церкву покрили бляхою. Головний престол містився давніше майже під самою східною стіною, а по боках були ще два менші престоли, при яких правили Службу Божу. Іконостасу не було зовсім. Щойно коло 1880 р. тодішній парох о. Федорович подбав за будову нового головного престолу й іконостасу та усунув бічні престоли. Цікавіших пам'яток у церкві нема. Два замітніші образи з цієї церкви — ікона св. Миколи, що довкола неї зображено чуда з його життя та „хустина св. Вероніки“, що на ній намальована окривавлена голова Ісуса Христа в терновому вінку, приміщені тепер в музею „Лемківщина“ в Сяноці.

При церкві в Руській Яблониці є цікава дзвінниця, яку творять дві липи, що стоять одна біля одної. На конарі цих лип сперли грубу півперечку та на ній завісили дзвони. Права з цих лип має в обводі 4 м., а ліва 4 м. 10 цм., в обводі, а проміру 1 м. 30 цм. Догадуються, що ці липи засадили ще тоді, як будували церкву, тобто около 1691 р.

По дорозі, що веде до Яблониці з Грушівки стрічав я високі верби, а їх грубість доходили до 3 м. обводу. В Яблониці здержався ще дуже старий та величній дуб. Росте він на стоці горбка, біля двора, 6 м. завгрушки на висоті грудей людини, у промірі 1 м. 80 цм. Ще кілька років тому, було таких дубів два, але один із них спорохнявив і так хилився в бік двірського будинку, що при сильній бурі міг упасти та розбити будинок. Тоді влститель двора вирішив зрубати цього дуба та наймив до цього двох робітників. Вони стали пиляти дуба, та щоб робота йшла легше, один із них (хоч його перестерігали), поліз у дупло, в якому вигідно могло поміститися 2 людей і пиляв дуба разом із тим товаришем, що був назовні. Працюючи робітники не завважили, що дуб хилиється, аж ув одній хвилині дуб перевернувся та розломив на двоє того робітника, що був у середині дуба.

У селі, завдяки місцевому парохіві о. Дмитрові Німилевичеві, знаходиться читальня „Просвіти“. Нарід у селі бідний, живе з заробітків у дворі та з оренди двірського поля. Часами рибалкують також трохи в Сяні, що пливе нижче села.

Щоб використати день, переправляємося паромом через Сян. Відсіля півтора кілометра дороги до Крем'яної, де зпоміж зелені дерев видніє баня церковці. Крем'яна — це нині чисто польське село, останній українець помер там кілька літ тому назад. А ще п'ять десятків літ тому — там цілком інакше бувало. Існувала там колись самостійна українська парохія, переважали там українці. Аж прийшли роки 1880—1889. Щоб дістати ґрунт з парцеляції треба було бути латинником; нікому іншому ґрунтів не продавали. І тоді селяни перейшли масово на латинський обряд, покинули свою віру та національність. Тодішні дідичі, зокрема сестра фундатора крем'янецької церкви, Цецилія Бобчинська та пізніші власники села Дидинські намагалися враз із тодішнім латинським парохом у Дидні, кс. Ромоцьким, захопити церкву в свої руки та переробити її на латинський костел. Йшла довга завзята борба, але нашому священикові, о. Пержилі, удалося вдержати церкву в наших руках.

Крем'яна лучиться безпосередно з **Диднею**, сьогодні теж чисто польським селом. Там не налітає вже ні одного українця на 1500 душ населення. Колись і там інакше бувало.

Шість кілометрів на полудне від Дидні є село **Криве**, ще два км. дальше **Кінське**, та знову 2 км. на північ **Ютрилів** (урядова назва Вітрилів).

Кінське, Ютрилів і Криве творили колись окремі, самостійні греко-католицькі парохії, сьогодні тримається ще Кінське (680 душ), Ютрилів змалів до 250 душ, в Кривому вже тільки 57 душ.

Ютрилів і Криве перейшли масово на латинство в часі воєнної заверюхи, в 1914—1920 рр., коли наших священиків повивозили до Талергофу, чи інших таборів смерті, а збаламучені москвофільством селяни рятувалися перед запроторенням до тюрми — переходом на латинський обряд. Не без впливу була й парцеляція. У всіх трьох селах школа з польською мовою навчання. В Кінськім існує та розвивається читальня „Просвіти“. В тому селі населення досить свідоме, не помагають впливи місцевої дідички Марії І. шлюбу Новакової, П. шл. Станкової. Сама вона робила колись кар'єру в львівському театрі, як артистка чи хористка. Потім одружилася з Новаком, що в часі війни торгував на велику скалко безрогами, купила село Кінське за дешеві гроші та по смерті першого чоловіка одружилася зо Станеком. Тепер забагла „робити рух у політиці“ та — почала в селі пропагувати москвофільство. Оснувала читальню Качковського, сама вписалась в члени, та на отворення цієї читальні запросила навіть з Березова бувшого старосту й комісаря поліції. Тільки, що незабаром того старосту „усунули“ з посади, а комісаря правосильним присудом сяніцького суду засуджено на 5 років тюрми. Від того часу не мала Станекова ніякої помочі, — а основана нею читальня ім. Качковського — нидіє.

Наступного дня ранком доїздимо до **Темешова**. Це село теж чисто вже латинське. Лише старі метрикальні книги переховані в Кінськім свідчать, що колись було й тут українське населення.

(Продовження буде).

У червоному царстві сатани.

Подаємо всім нашим читачам дуже цікаві та найважливіше правдиві події з часів побуту в „большевицькому раю“ — нашого громадянина Дмитра Бобенчика, що недавно вернув під рідну стріху.

Дмитро Бобенчик, зв. Роговський, літ 48, родом із Залужа, коло Сянока вернув у жовтні цього року до дому, до своїх, які не хочуть тепер його прийняти, бо думали, що він уже не живе. Вернув зі світової війни. В 1914 році, в зимі дістався до російського полону, як австрійський драгон в Ковлю ранений в ногу, з чеськими драконами. У полоні був 10 літ. — цебто щойно в 1924 році повернувся з чеськими відділами через Румунію до Чех. В Росії бував у Києві, Омську, Челябінську, у вижній і нижній Азії, на Уралю, на Байкалах, у Москві, Петрограді, Одесі, Тулі, на Кримі та відси передістався до Чех. У Чехословацькій заробляв на прожиток упродовж 12 літ як римар у Берні, Хусті, Мукачеві, Ужгороді та

Рахова вернувся у родинні сторони. Римарства научився при чеському війську як австрійський драгон і в полоні.

Про свій побут в російській неволі оповідає ось що: По упадку царату, як большевики перебрали владу в свої руки, змушували його вписатися до компартії (комуністичної партії), але він не хотів, бо знав їх роботу і бачив їх потягнення, тому переслідуваний большевиками утікав з місця на місце, та через це перейшов майже цілу Росію. Перебув українську війну з большевиками, але до війська не голосився, бо був ранений в ногу.

Большевики забрали селянам усю землю; побудували для них всюди бараки, тому опустіли хати валяться. Всіх селян нагнали до тих спільних бараків і з цих бараків гонять їх безпощадно нагаями щодня в поле до роботи. Наставниками над ними всюди є жида. Церкви понищили зовсім

на коні, кіна, доми розпусти, театри, музеї, дзвони забрали до фабрик зброї. Православних попів по-часті помордували, або разом з латинськими-католицькими священиками повивозили на Соловки, до різних концентраційних габорів, де вживають і примушують їх до найтяжчої роботи. У місті Казані бачив — оповідає — як сатюшки тягнули кораблі, причому бито їх немилосердно.

Люди мруть з голоду, як мухи, деякі над морем живляться рибами і то потайки, щоб жида не бачили; у часі великого голоду люди поїдали людських трупів; на свої очі бачив Бобенчик, на вулицях міст по 20, 30, 50 людських трупів — у зимі замерзлих, обідраних і голих, або в лахманах і босих.

З бараків виганяють жида наставники робітників селян щоденно до робіт, окремо на сніданчя, обід і вечеру — трублять. На снідання дають чай без цукру і 10 дека чорного гіркого хліба, на обід капусту, бульбу і пшоно — всего пів літри, разом зварене і 10 дека хліба; на вечеру чай і шма-

Юліян Тарнович.

Історичні пам'ятки в західних Карпатах.

Великі розміри декотрих городищ, що займають часом гектар і навіть кілька гектарів поверхні, вказують на значну великість громад, що будували ці городки. Вони лежать у сусідстві ріки, обведені круглим валом і звичайно поза ним мають ще другий вал, тільки неповний — він боронить слабшу, приступнішу сторону городка.

Будівництво оборонних городів починається від другої половини XVI. до кінця XVII. століття, саме до пори, як татари перестають нападати на західні українські землі та тоді відпадає потреба удержувати заборол.

Племя, що замешкувало північні узбіччя Карпат в нічім не було залежне від своїх сусідів; воно рядилося власними українськими князями, тож в жаден спосіб не могло бути нащадками тих сусідів, що в X. столітті мешкали на підкарпатських долах.

Карта Польщі з 1000 року — цебто з X. століття, вказує на лемківський трикутник — хоч не дуже виразний, але якщо зважимо, що на згаданій карті не надто правильно подано віддаль між окремими містами, приміром Перемишль-Белз, або Краків-Тешин, то й само собою цей клин понижче Перемишля на полудневий захід — не міг інакше вийти на цій карті.

Великопольська хроніка (розділ XI) пише, що межі двох окремих — зглядно трьох країв кінчаються над рікою, що зветься Тиса, Тепла, зновже літописець Нестор пише, що в 981 р. князь Воло-

димир вирушив проти племена ляхів і заняв городи на межі заходу з карпатськими окраїнами. Також чеський князь Болеслав II. дня 7. II. 999 р. сказав на смертній постелі, „лишаю межі держави, аж по гори, де повно городів, які знаходяться перед горами, званими Татри...“ Одначе в два роки по його смерті польський король Хробри здобув Краків і ціле підгір'я: сандецьке й зататрівське аж по Дунай, а на сході аж по Сян. Але не так легко вдержати здобуті землі, тому цей король радше держався своєї загірської добичі в горах над Дунайцем і Попрадом — як природньої межі.

Врешті, коли зважимо, що інший польський король Лолеток видав у 1320 році оречення, щоб Сандеччани у торгівлі з Уграми і містом Торунем не минали краков'ян, то виходило би, що він окремо трактував одних і других, тимбільше, що краков'яни вже перед тим оминали Санч і то з пімсти. З цього мабуть скористав якийсь німецький лицар знад Рену та на горбку між Дунайцем, долиною й потічком, що бере свої початки зпоміж гір від Івкової, над високими берегами Дунайця й того потічка, збудував собі замок і побирав окуп від купців і подорожних. З високої вежі гляділа його сторожа — то на Дунаець, — то на дорогу, чи не їде який купецький віз, або не пливе яка навантажена тратва. Кожного купця й подорожного придержували та забирали від його окуп: або бочку вина, або відповідно міру сукна, остру шаблю, або іншу вартіснішу річ.

Такі оборонно-зачепні замки скрізь були в західних Карпатах. Гори не були заселені, до того ще вкриті буйним віковичним лісом давали найкращий захист перед нападами різних волокит і розбійницьких ватаг.

(Далі буде).

ток хліба, або чай і смердячу рибу. Худоба — коні, корови, все казённое „штатне“. Деколи за дуже пильну працю, кровю зрошеною, додають жида на одну рідню з пуди зерна посліду на цілу зиму, але не всюди, краще збіжжя вивозять до чужих країв, щоб показати, що в них господарка процвітає... Як хто обідреться, то дістане на картку в „казённой лавці“ драгиве, цайгове, з кропиви убрання й то не все; хто дішатне блюзу, то штанів не дістане — хто шапку, то не дадуть йому обуви, а як вже дадуть обув, то знову шапки не дістане — навмисне, щоб у цей спосіб знущатися над безборонним, виголодженим селянином. Так роблять жидівські посіпаки в цілій большевицькій країні.

Сільські хати по більшій частині слущені, порозвалювалися, погнили, бо ніхто ними не журиться. Корови і коні ледви держаться на нсгах, огноєні, кудлаті, бо селянин не дбає і не хоче ходити коло нсвоеї тварини. Як робітник не хоче, або не може працювати, бо слабкий і голодний, то його без суду розстрілюють, хіба, що лікар ствердить наглядну хоробу. Але й лікарі майже всі жида, тож не має милосердя для безборонних селян. У бараках живуть разом чоловіки і жінки, всі хлопці й дівчата, разом також ночують. Тому 12—13-літні діти ще дівчата не рідко приводять на світ потомство. Кормлять його своєю груддю всего два місяці, відтак женуть цих молодих матерей до робіт у полі, а дітей забирають від них до спільних приютів і там старі дідугани або старі баби, що нездібні до праці в полі, опікуються „казёнными“ дітьми. З цих дітей виростають опісля фаланги молодих, безприютних обідраних волокиг-жебраків; злодіїв, бандитів, яких лапають і масово вивозять залізницями на Сибір, де вони звичайно гинуть зі зима і голоду, а їх трупів закопують як худобу у спільних ровах.

Вінчань, ані похоронів немає, — цим ніхто не журиться, там людину вважають гірше від робучого скота. Молитися не вільно, хіба нишком у полі при праці, або на дворі, так, щоб ніхто не чув і не бачив, бо за це бють нагаями немилосердно жида або москалі азіяти. Найбільше є безбожників і суботників, що святкують суботу — і це теж наглядно вказує,

хто сьогодні паном у большевії — (а в нас хто святкує суботу? — прим. складача), але за спільні сходи́ни бють і карають тюрмою. Бога висмівають, видумують різні нісенітниці, щоб наругатися з Христа і Матері Божої.

Кожний жовнір-большевик, комсомолець і комуніст обов'язково мусить мати знак на шкурі на грудях з лівого боку — большевицько-жидівську зізду, а на лівім рамени серп і молот, бо без того всюди переслідують.

Люди, військo навіть дуже ту-

жать за зміною режиму, як за спасенням; большевиків і жидів ненавидять, бо ті як бюрократи ситі, убрані, бавляться, їдять дорогі вибагливі потрави, гулюють-пють гірше як за царської влади — а народ стогне і ридає та вичікує лосмічі й спасення з того „клятого раю“.

Замітка: Дайте перечитати ці рядки кожному, що мріє ще про „червону поміч“, хай знає до чого веде жидівсько-комуністична пропаганда.

—o—

Не буде мені — хай не буде й тобі.

В селі Чорноріках, короснянського повіту є дві школи, польська і українська, скількість українських дітей значно переважає. Мимо цього поляки мають гарну поверхову школу, а українці „дусяться“ в домі Возняка. Чому саме поляки мають таку велику та гарну школу? На це легко можемо відповісти; вони сподіються, що вкоротці українську школу зліквідують, а прилучать до своєї. В тому ділі помагають їм самі селяни, але з „руського“ табору. Заходить питання — в який спосіб?

В українській школі вчила учителька українка, яка ще на велике диво задержалась в тому селі, бо по інших селах вже трудно стрінути, або і зовсім не стрінете української учительської сили.

Отже ця учителька згідно зі своїм становищем виконувала своє за-

вдання. Та се було не на руку „руським“ і вони почали старатися про свого „руського“ вчителя. Учительку перенесли до Ясениці, де працює її муж лікар, хоч вона мала велику юхоту залишитись у Чорноріках. Русські вже думали, що виграли справу, та на жаль не так сталося. На місце тої вчительки прийшов поляк учитель і вчить дітей по польськи. Поволі прийде до того, що ту школу зліквідують, бо нащо платити за помешкання, коли вже є простірна готова школа. А найбільше на тім стратить той, що найбільше хотів „руського“ вчителя, „господин“ Возняк, бо в його домі вже не буде школи, а він сам не потребує такого великого дому для себе самого. В той спосіб люди самі роблять собі найбільшу шкоду.

—o—

До установ, що устроюють забави.

Головна Рада Українського Протриального Товариства „Відродження“ у Львові звертається цією дорогою до всіх українських установ в краю й закордоном влаштовувати всі свої імпрези без алкоголю і тютюну. Жаден нарід не зазнав стільки лиха від обох отрут, що український! За 1935 рік українці під Польщею пропили й проку-

рили сто п'ятнацять мільонів злотих! Жахливі цифри доходять до нас з Великої України, Закарпатської України й Буковини! Геть байдужість і зневага! Закликаємо до співпраці все громадянство! Бемо на тривогу!

У Львові, в місяці жовтні 1936 р.

За Гол. Раду „Відродження“

Іван Костюк в. р.
секретар.

Церковні брокати, борти, френдзлі, панаму і нитки Д. М. С. до вишивання фелонів і фан, готові фелони, фани, павуки, хрести, чаші, дзвони, прапори для Товариств і відзнаки, евангелія і прочі церковні книги, образи і образці, світло і кадило

купуєте й замовляете в українській кооперативі

„ДОСТАВА“ у Львові Ринок 43/1.

і в її'склепах: у Львові, Руська ч 20,

в Перемишлі, вул. Косцюшка ч. 5.

Ще одна ластівка.

ДО ВІДОМА УКРАЇНСЬКІЙ ПАРЛЯМЕНТАРНІЙ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.

Недавно писали всі українські часописи про впровадження в деяких селах на Лемківщині, нехристиянського поздоровлення приміром в селі Щавне й Явірки, де мати боролася, щоб її шкільна дитина здобула в школі учителів старохристиянським поздоровленням „Слава Ісусу Христу“, а знову маємо новий виступ учительки, яка прийшла з початком цього шкільного року до Святкової великої, біля Крапної. У перших днях науки діти довідалися, що не вільно їм інакше вітатися й працюватися, як лише „dzień dobry i dowidzenia“. Більшість мешканців села спротивилася новим розпорядкам, щоб впроваджувати нехристиянські поздоровлення в молодечі гольовки дітей, та споминяють часи, коли то в школі працювали п. п. Звірики; як то після їх вказівок і науки дитина — дівчина чи парібок переходячи попри людей гарно кожного здобула згідно з нашими звичаями. Сьогодні, як стріне яке „молоде“ на дорозі людину, або коли зайде в хату, не знає, що сказати перед вечером чи dzień dobry чи do widzenia, бо стільки лише навчилося в школі. Одначе деяким нерозважним батькам припало це до вподоби; вони радіють

„моя дитина дуже вчена, вже знає по пільські гварити. Гей! Батьки! Матері! Чи ви подумали до чого це стремить. Перше усувають ці християнські поздоровлення зі школи, відтак ваша рідна дитина внесе цю „культуру“ під вашу стріху — та усуне Христа з нашого життя. А коли дитина піде у світ і що знеї буде, як вже тепер у маленьке її серденько впоюють засади, що можна жити без віри. Дитина така зістає безбожником і ціль свого життя буде бачити в поборюванню християнізму. Чому Лемківщина має виховувати ворогів Христової Церкви? Чи мало еше в Світах терпить 160 мільонів? Чи маємо додати ще до того і Лемківське молоде покоління? Коли у різних краях Європи ширять культ Ісуса Христа — та закладають світські товариства, що ведуть борбу з безбожництвом і комуністичною акцією — тому теж і наш святий обов'язок наказує нам хоронити наших дітей перед нашими струями комуністичних жалитів. Справою нашої совісті є заказати дітям, щоб здобулися так як це робили наші діди, прадіди славлячи Ісуса Христа!

Мати-Українка.

— 0 —

Шкільний плебісцит за українською мовою навчання.

Справа українського шкільництва це вічно отворена, ятріюча рана на українському організмі. Українське громадянство ніяк не може погодитися з теперішнім нестерпним станом і безупинно змагає всіми легальними засобами до повернення прав українському шкільництву.

Такою законною формою боротьби за українське шкільництво є шкільний плебісцит за українською мовою навчання на підставі закону з 31. липня 1924. р. Д. З. Р. П. ч. 79, поз. 766. і виконного розпорядку Міністерства Освіти до того закону з 7. січня 1925. р. Д. З. Р. П. ч. 3. поз. 33. По думці розпорядку Президента Р. П. з 29. листопада 1930. р. Д. З. Р. П. ч. 84., поз. 644. можна змінити мову навчання в якійсь школі тільки тоді, коли від останнього правосильного рішення шкільної влади в тій справі вже минуло 7 літ.

Звертаємо увагу батькам (опі-

кунам) українських дітей у шкільному віці тих громад, де минуло 7 літ від останнього правосильного рішення про мову навчання в даній школі (отже в громадах, в яких те рішення датоване до 31. грудня 1929. р., або вчасніше), щоб по думці повишого закону і приписів своєчасно, а найдалше до 31 грудня 1936 перевели шкільний плебісцит. — Зате в громадах, де дата правосильного рішення про мову навчання пізніша (вже після 31. грудня 1929), треба за шкільним плебісцитом підодждати, доки не буде повних 7 літ.

Докладні поучення про те, як переводити шкільні плебісцити за українською мовою навчання і як боротися з різними можливими зловживаннями при тих плебісцитах, є в книжці п. н. „Рідна Школа в ідеї і житті“ (стор. 63—83 і 176—177), де подані також зразки жалоб, рекурсів і т. п. Книжка коштує 2 зол.

Для переведення шкільного плебісциту за українською мовою навчання треба приписаних шкільних деклярацій.

Книжки „Рідна Школа з ідеї і житті“ і шкільні деклярації (по 3 сот. за штуку) має на складі канцелярія Рідної Школи у Львові, вул. Сикстуська 46.

ВЕЛИКІ РОКОВИНИ.

В дні 1. листопада ц. р. Члени Кружка „Сільський Господар“ і Т-ва Руханк.-спорт. „Луг“ у Вороблику корол. обходили святочно пам'ять другої річниці смерті одного зі своїх співосновників Впр. о. д-ра Романа Винницького.

При численній участі членів обох товариств, відпоручник Філії „Сіл. Господар“ в Сяноці, Ковальський виголосив будуючу промову навчуючи до наших Національних Великих Роковин, через невтомну освітньо-культурну працю аж до Світлої Будучини рідної Землі.

Потім обговорено ряд актуальних справ місцевого і загального значіння, так що Свято затяглося до пізної ночі. Свято закінчено повстанням з місць і однохвилинною мовчанкою та відспіванням українсько-го Національного Гімну.

— 0 —

Дня 1. XI. ц. р. у парохіяльній церкві в Бонарівці о год. 2.30 відправив Впр. о. декан Іван Клюфас панахиду за поляглих Героїв при співучасті всіх членів Т-ва „Луг“ та достойного гостя Д-ра Нички з Фриштака та Осипа Феника. По панахиді відбулася святочна Академія в читальні „Просвіти“, получена з виставкою полтавської трагедії „Зрада“. На програму Академії склалися слідуєчі точки: 1) Хор під пров. Костя Лиска відспівав пісню „Сонце заходить“. 2) Промова Д-ра Нички. 3) Пісня „Широкий луг“. 4) Деклямація Петра Качмарського. 5) Пісня „Засяло сонце золоте“. 6) Промова Осипа Феника. 7) Промова Василя Качмарського. 8) Мішана орхестра відіграла ряд пісень.

Дальше слідувала виставка „Зрада“. Треба тут підчеркнути старання української молоді над вигладженням мови, та відігранням своєї ролі. Мимо різних трудів і перепон, вони побороли те все, що виставка пройшла займаючи і гарно. Треба признати в тому працю Костя Лиска.

Під кінець відспівано національний гімн.

Свій.

Всі письма й листи адресуйте „Наш Лемко“ Львів, Зіморевича 2.

Штудерна рипирація.

(Лемківським говором).

Розмаїті людиска поплітали, але напевно то ніхто не годин бив знати, што ся стало Юркови Терпячому, ци го дахто прешов, ци го дашто натхво, ци што юж за кара Божа, дост на тім, же вросва му на голові гирча така велика як соло-трук.

Зразу то була лем така собі маленька, як сливочка гирчечка, але зчасом росла шгораз то більша.

Засмутився Юрко не кусіська том фрасетном гирчиском.

Прібував на ню прикладати шитки, як лем му живні дохториска пляйстри казали прикладати й заживати, та тото нич не помагало — гирчиско нич ся не меньшало, лем іщи дальше росло, а блищалося на голові, як дакий лендариско.

До того іщи людиска, в селі, як людиска — змерзілися тим лікуваньом гирчиска. Шелеячину пискували про тоту Юркову хвороту. Та найбільше завзялися на Юркову, булету сельски доцяпники: — Юрку, як там гирча? Юрку, як там то? Юрку, як там сьо? — вижгірялися, а врешті назвали Юркову гирчу кацапом і од того часу інакше не речут лем: — Юрку, як там кацапская пошесть?

Не до витриманя юж було з тим шитким Терпячому. Ту гирчиско долігат човекови, а ту іщи доцікають, же ся волочит, — і вірит — по таких „дохторях“, што не лічат, лем калічат.

Видів Юрко же є злі, але не знав іншого виходу, лем іщи раз уда-тися до свого старого дохтора. Най юж раз дашто на тоту гирчу радит, бо так дальше не годно бити.

А як юж тепер нич на ню не порадишь, то дармо. Треба-буде з том сквером во віки віков ходити.

Але й од той візити не било Юркови жадного світонька. Плянтавєл коло хижі, як дакий сомариско.

По якісим часі такой марудерки пішов Юрко на ярмарок до заживіленого містечка. — Ту зачепив го якісий пролетар — казався звати Якубом:

— Господазу, а ляцегоз так ходзіце кей боцян по лонце?

— Ой, чловече, така на ня біда, што юж сам на себе звий — одрюк Юрко.

— О, ля Бога! А цуз то такого? — заінтересувався Якуб.

Оповів Юрко Якубови ціду свою печаль і вказав на гирчиско.

Помацяв Якуб Юркову гулю і гварит:

— Віце ви цо?

— А што?

— Кей сцеце, то я вам на том гуле порадзен.

— Порадишь?

— Порадзен.

— А кілько будеш хтів за то, што порадишь?

— Не веля. Даце мне цул злотего?

— Дам. Штожбим не дав.

— Но, кей так, то пуйце гаф.

Пішов Юрко з Якубом до якісой хамороди і сів на вказанє гаччиско. А пак, ани не мав часу врякнути, юж му Якуб префайтнув кляпачиском гирчу на двоє.

— Но, зробйоне! — гварит Якуб. — В дому се посмаруєце ранє спіритусем і за тидзень эстєсьце зупелне такі сам як і куздея інни цвек.

З радости, што юж раз позбув-ся печали, заплатив Юрко Якубови за рипирацію не пів, а цілого злотого, та іщи поставив кватирку „виборовой“. Для себе купив осемочку й кунтетний з уданої рипирації почлапав гу хижі.

Предчасна була Юркова радість. Минув тиждень еден, другий, третій, а Юркова рана нето, штоби ся зачала гоїти, але іщи розкислячила ся і стала печи не до витриманя.

— Што ту тепер буде? Што буде? — преимувався Юрко.

На тото щєсьце надійшов Тельофій Мудрий, што то в книжках бабрат і за народом тримат.

— Ой, — гварит, — Юрку, ганьбилибистєся з том „хоробом“ так калікувати. Юж найбільший час, штобистє покінчили з тима вашима дохторами, што вас живцьом катрупят, а вдалися до правдивого лікаря, а тот вас з той хворотиска цілковито виратує.

Послухав Юрко Мудрого і удав-ся до того дохтора, што му Мудрий вираїв. А тот узявся зарас до лічїня: Вимив, вичистив рану. Потім рану зошив, замастив, забандажував.

— Маєш щастя, чоловіче, що хоч і тепер ти прийшов, бо вже на правду було коло тебе дуже планно. Та ліпше пізно як ніколи — закінчив дохтор бесіду.

За короткий час Юрко виздор-єв. І такий по тій хворобі зробив-ся, якби наново на світ народив-ся. Тільки часами пригадує си свою хвороту: — Ей, який же то бив з мене бортак. Так ем ся того правдивого дохтора бояв, як чорт хреста. А шитко лем през того, жємя так отурчили тоти стари дохториска, штџом нияк не годин бив вирватися з їх пазурисків на вільний світ.

Гриц Босий.

Нові книжки.

Ю. Каменецький: „НА РОЗТО-РІЖЖІ“ або „ЗА І ПРОТИ АЛЬКОГО-ЛЮ“, Львів 1936. Стор. 80, ф. 16. Видан-ня Українського Протиналькогольного То-вариства „Відродження“ ч. 26. Ціна 80 сот.

Знаний пропагатор абстинентської ідеї, проф. Ю. Каменецький дав у згаданій книжці нову зброю для успішної бороть-би зі злочасним налогом алькоголізму. В живій і приступній формі збиває він цілий ряд хибних поглядів, нерозумних пословиць та пересудів і дає сильні аргу-менти за повною тверезістю. В книжці є загато гарних прикладів та цінних ви-сказів визначних людей, що дуже добре надаються довикористання при вираці о-вуванні рефератів. Ця книжка заслугує на якнайбільше поширення.

Евген Головін: РІДНА КРОВ, сценічна картина в 4 діях, Львів 1936. Накладня Михайла Таранька, Львів, ул. Зіморевича 2, сторін 44, ф. 3. Ціна 180, з пересилкою 2 злоті.

Річ діється в 10 літ по світовій війні. З полону вертає до своєї хати Степан, його вдома не пізнають. Він застає свою дружину Олену замужно за другим чоловіком Яковом, лишається на своїй господарці наймитом. Тяжко працює та приглядається всему, що діється в хаті й селі. Терпить, одинокою його розрадою його дочка, уродлива красуня Гая. З нею хоче женитися побережник Ведмедюк, але вона любить Василя. Це все знає Степан, рідний батько Гая. Клі вітчим Яків змушує Гаяно вийти за побережника, в хаті вже свати, тоді Степан, що досі мовчав, стає перед побережни-ком і Яковом та каже: „Не я наймит, а ти наймит! Я ту господар! Я перший чоло-вік цієї жінки. Я рідний батько тої д-чини!“

Сценічна картина дуже гарна, всі А-мат. Кружки повинні купити собі до амат. бібліотеки та виставити її на сцені.

Юра Шкрумеляк: ВЕРТЕП „ТРИ КНЯЗІ В ВИФЛЕЄМІ“ (князь Володимир, гетьман Мазепа і отаман Пегілоза та ін-ші особи), ціна 60 гр. — 2) ВЕСЕЛИЙ ВЕРТЕП „БІДА В МІШКУ“ — ціна 40 гр. — 3) ВЕРТЕП „ГОСТІ З ВИФЛЕЄМУ“ — ціна 40 гр. — 4) НАІМОВІЩІ! КО-ЛЯДНИК, зі старими й новими колядами, з веселими колядами Івана Сорєкатого і дитячими колядами, ціна 80 гр. — Книж-ки висилається по отриманні належито-сти. Хто замовляє відразу 5 книжок (і присилає належність), дістає 3-ту даром. Адреса: Юра Шкрумеляк, Львів, ул. Гоф-мана 18, (переказом, або чеком ч. конта 506.944).

ПОСМІЙМОСЯ КАПКУ.

— Чом ти спиш в окулярах на очах?

— Бачиш, маю такий короткий зір, що без окулярів не можу пізнати сєб, що мені сняться.

В аптиці.

— Пане аптикарю, дайте мені іншу трутку на щурі, бо та, що я купила тому тиждень, не смакує щурам і не хочуть її їсти.

— Не можу, бо як лише зроблю смач-нішу трутину, то зараз аптичні хлопці зїдять.

В гміні.

Вийт лає громадського поліціянта. — Я вас прожену! Не хочете працювати, то не дам грошей! Я можу робити за „го-вор“, а ви за гроші — ні?

Поліціянт: — Га, пане вуйце, кож-ний працює за те, чоґо не має.

„Народна Торговля“ в Сяноці

поруcae

членам, кооперативам
і приватним купцям
споживчі й кольоніяльні товари,
насіння господарських рослин
і трав.

ЛИСТУВАННЯ.

Вп. Ст. В.: Від Вас домагаємося основніше оброблених статей, хоч великий поступ уже між першими Вашими працями й теперішніми. Але вчитися та як найбільше читати — читати — і ще раз читати, одначе цінні книжки — дуже Вам радимо. В справі дівчини напишіть листа до Української Жіночої Кооп. „Труд“. Книжки вислали. Гарзд.

Вп. Т. Яворський: Листа одержали; так мало маємо місця на актуальні справи, що мусимо здержатися з поміщенням віршів. На жаль не всі ще страють, а приєднати нам бодай поодному нозьму передплатників, щоб ми могли видавати що тижня наш часопис. Привіт.

Вп. Денис Ільчишин: Ваші бажання сповнили, але й Ви подбайте для нас приєднати нових передплатників; Ваші писання держимо в течці, як будемо видавати тижневик, тоді використаємо. Щиро Вас здоровимо.

Вп. Василь Хомко: Подання вислали до Школи. Знімка темна, не піде. Прикро нам, що не всі виявляються зі своїх обов'язків. Бог з нами.

Вп. В. Кашицький, Костеля: Е дозву перешлаємо до поданих Вами осіб, надрукувати її не можемо, бо мало маємо місця. Краще було б таку відозву дати до Нар. Справи, що виходить кожного тижня й має багато місця. Привіт.

Вп. Росточани: Якнайточніше вислаємо Всім часопис, тому реклямуйте й ще раз реклямуйте на пошти в Лавовій. Якщо реклямація не pomoже, напишемо до Дир. П. і Т. у Кракові. Шлемо Вам братні привіти.

Лемківське дзеркало.

Послухайте, любі сестри, браття, — маємо для вас новину: Щоб розважитись нам у зимову днину, щоб вечорі не тяглись і смутком не гнало, — відкриваємо ось тут „лемківське дзеркало“.

Не журіться, що вам їсти за бракне зимою; або збіжжа вже не стане, — тягніть тоді бандуркою.

А мед, яйця, курку, гриби везіть жидовині, — набивайте за подармо кармани юдині.

Візьміть перше місто з краю: від жидів аж „цясно“, але кожний проживає на чуд — красно.

Масло, курки, гуску раз-у-раз жидовина заїдає, ходить повбира-на, про біду не знає.

Українські селяни зі своїм о. Пархом перед церквою в Туринську.

Хочемо видобутись з темряви й біди.

Наше село Явірник, віддалене далеко від Команьчі — правдиве гірське село. Розлога гора ділить наші хижі, порозкидувані посеред лісу так, що дехто чужий міг би здогадуватися, що в нас немає культурного підйому, що наше село спить і не цікавиться нічим. Але такий дуже помилився би. Помило дійсно злої лучби — маємо в селі гарно ведену нашу українську кооперативу, що міститься в Народньому Домі зі сценою. Наші селяни дуже радо горнуться до

культурної праці та піднесена своєї господарки, одначе в нас засілася в школі „птиця“, що за її старанням не позволено нам заслувати ані читальні „Просвіти“, ані теж кружка „Рідної Школи“. Як довго ще так буде, самі не знаємо. А село хоче вчитися, пізнавати свою правду і свої права.

Може б пан інспектор у Сяноці поцікавився великою культурою пані Дроздової, що стоїть на передлиці в розвитку культурного життя села.

Господарі.

До наших передплатників.

З попереднім числом вислали ми деяким післяплатникам окремі пригадки, тому прохаємо їх ще раз: 1) Скоро вирівнати всі задегости у передплаті. 2) Вплатити передплату на новий 1937 рік. 3) Вирівнювати належність за „Ілюстровану Історію Лемківщини й Українське весілля на Лемківщині“. Хто досі за книжки не за-

платив, повинен це зробити в найближчому часі.

Пам'ятайте, Рідні Брати на Лемківщині й в Америці, що від Вас залежить доля Вашого часопису, тому сповніть совісно свій обов'язок супроти нашого Видавництва.

Адміністрація „Нашого Лемка“.

Одні жидки „гройсе-пурец“ вдають, ані розмовляти, — другі вам облесно комуна впихають. А так вмють вговорити, а такі вам хороші; кінець — вас беруть у кримінал, вони дальше гроші...

Ви йому робіть, що хочете, навіть на голову, а жид дмухає вам далі в очі полову.

Добру раду дати? Як позбутись тої воші? — Непродайте нічо лядови за ніякі гроші. Ані в нього не купуйте — хочби і дрібниці, залишайтесь з хмари жидів самі одни-

ці. Тоді всі заберуть свої манатки, завдадуть собі на спину та поманджають у свою Палестину...

Бо з чого вони живуть, будуть свої палати? Чи не з нас, що тягем для них, що лиш під руку попаде, із нашої хати?!

Так розкриємо всяке лихо раз голосно на всю хату, а раз тільки тихо, щоб зажили в хаті мило, батько-мати, сини, так писати будемо кум Чмелик Гаврило.

Наш Лемко

РІК III.

Ч. 24 (72)

Львів, 15-го грудня 1936.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморевича 2. Тел. 257-87.
NASZ ŁEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA 2.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1-80 зол., Чвертьрічно 1 зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

У пошані для Матері-Просвіти.

Сповнім наш національний обов'язок.

До Хв. Виділів усіх Філій і читалень „Просвіти“, до Вп. Збірщиків „Дару Просвіти“, до всіх Вп. Членів і прихильників „Просвіти“ та всього Вп. Українського Громадянства в краю і поза краєм.

Із почуттям великої прикраси повідомляємо, що влада — з уваги на зорганізування збірки на Зимову Поміч для безробітних у цілій польській державі до 15. січня 1937 року — відкликала теж і свій дозвіл на переведення традиційної публічної збірки „Дару Просвіти“ в грудні цього року. Тимто зорганізована вже й підготована в краю прилюдна збірка датків „Просвіти“ на збіркові листи та до замкнених пушок — відбутися в грудні не може.

А проте — тимбільше памятаймо, що грудень — таки місяць „Просвіти“. Памятаймо, що день

8. грудня — один із найбільших і найважніших днів цілої Української Нації. А зокрема цьогогорічний грудень іще тим важніший, що з ним стаємо вже на порозі великого 70-літнього Ювілею „Просвіти“.

Сьогорічний грудень незвичайний, отож і постава громадянства до нього мусить бути гідна.

Товариство не має права в цьому місяці збирати прилюдно так конче потрібні жертви на „Дар Просвіти“, але всі українці мають право сповнити свій національний обов'язок супроти „Просвіти“, коли хто хоче і як хто хоче.

Самочинних жертв на розбудову й посилення освітньо-виховних змагань „Просвіти“ не забороняє нам ніхто. Такі пожертви повинні плисти безупинно.

Вступаймо масово в члени Матірної „Просвіти“!

Вирівнаймо до кінця грудня залеглі членські вкладки!

Створім один могутній просвітний фронт!

Філії й Читальні! Сплатіть у цьому місяці свої зобов'язання супроти своєї Централі. Сплатіть усі свої залеглости: за вкладки, за передплати видань „Просвіти“, за рати за книжки!

Читальні! В грудні уладжуйте скрізь величні „Свята Просвіти“, а весь дохід із них шліть негайно до Матірної „Просвіти“!

Нищення Українців на Лемківщині не устає!

(Безправне усунення пароха-Українця з парохії. — Назначення на його місце москвофіла, котрому вся парохія перейшла на російське православля!..).

Саме декретом „курії“ з дня 17. листопада 1936 р., ч. 3630, усунено насильно й безправно з парохії у Королику Волоськім коло Риманова довголітнього (від 1913 року!..), місцевого пароха й українського душпастиря, Впр. о. Михайла Фуглевича, відзначеного крилошанськими відзнаками за Перемиської Церковної Влади, та першого адміністратора риманівського деканату. Усуненому проти всяких засад приличности й здорової логіки, та вразно всупереч обов'язуючим під тим оглядом приписам **канонічного права**, а одиноко лише на підлі денунціяції й клевети москвофільських прихвостнів Риманова й всемогучого тепер Дошна, — Впр. о. Михайлові Фуглевичеві призначено завідательство в Камяній, грибівського деканату, котрої мешканці перейшли в 1927 р. в цілости на російське православля!.. За те на місці Впр. о. М. Фуглевича призначений на душпастиря в Королику Волоськім о. Николай Білинський з Камяної, ряний москвофіл, що так „пильно“, так „солідно“ й так „рев-

но“ „утверджував“ свою парохію Камяну в католицизмі, що вона в 1927 р. зайшла — і то буквально в цілоти аж до „істиннаго“, російсько-московського православля!.. А тепер мав би там каратися й безвинно покутувати зруйнований матеріально, та покривджений й обиджений морально Українець-священник і відзначений парох, котрий в найтяжчих хвилях москвофільсько-схизматичької агітації на Лемківщині задержав свою, парохію в цілости при Католицькій Церкві!..

Так отже з наявною шкодою для Католицької Церкви викидається **безощадно й безмилосердно проганяється** — і то ще тепер в зимовій порі — з парохії довголітнього й заслуженого пароха-Українця, а **призначається на його місце москвофіла**

Бо якжеж потрапить провадити в щиро-католицькім дусі цю парохію той, що своїм душпастирюванням вже одну парохію запровадив до схизми?!.. Але за це той новий москвофіл — парох зможе бути помічним, услужним й користним в пособлюванні й ширенню москвофільського руху й ка-

цапсько-московського духа в парохії!..

Вони бажалиб, окружити Риманів самими ряними москалями, щоби при їх помочі лекше їм було нищити в тій околиці українство, а насаджувати на його місце політичне москвофільство по парохіях!..

Партійна, москвофільська кліка так вперто завзялася тепер на Королик, що навіть інтервенція місцевого, латинського пароха, Впр. о. Павла Смоченського, в „Зброю“ в обороні о. Фуглевича нічо не помогла!.. А цього, що діється в Королівськім Вороблику, де — на знак протесту проти партійних, москвофільських виступів місцевого душпастиря-русофіла, знаного всім з його діл о. Івана Полянського — навіть 10-теро людей не прийде на святочні, чи недільні Богослуження до церкви, цього риманівські „адміністратори“ не бачать; ані на це не зважають!.. Отже яка міра, яка справедливість?!..

Тому апелюємо до Вищих, Церковних Властей, які мають нагляд над апост. адміністрацією, щоби чимскорше, поки ще час, занялися тими справами!..

Передплатники зі Злуч. Держав Півн. Америки і Канади вже присилайте передплату на 1937 рік.

Юліян Тарнович.

Голос землі.

Моїм ровесникам братам у горах.
(Лемківським говором).

Безумом ся тото валяло по хижі. Лем сього раз нанашка Медакви подарили му кукевча. Тівко г нього шиткой било гтіхи.

Пішов би до паничів до Тарнавки дакой ксьонжча вимолигати, кой гин білий гава, жажер би гортанку достементно. Ици би ся пак мама вадили, ци дзідзьо вижгіряли — хто по нім буде ярки пыльнувати? — Деска люцки дітиска до газдівки ся пригортают, а сес лем за якими-ся кривульками на-віч зводит. Витрішок — якиси чудачиско чударнацкий, гмурат по папірю, аж озме и схарцне. Ходзи гласна дітина — кой привержок такий негаздівский.

Вічним віком спорікала так Дмитруньова мати, скорбилася на свого одинака.

— Вей, та кумо, та вержете ксьойжку під чилости, няй там згорит. А його ватрайком по гудзиченняти гарді поплясуйте, то ся го одрече нечистой — оодай му пек з панами.

— А можисте, кумонько, на дакотрого сендзього приздрілися, кой ся вам під утробом вилігав? Няй би ся яж така пиня виродила — пещесна година...?

Ици позалінського року, як лем сонічко пригріло дакус Гудівки, казав Митро Ярецького Ваньови доздріти ярк, а сам поза хижі, жиби мати ни вигіла, за ксьойжечекв ся вибрав.

— Ніт, не боявся коло каплички, ані білої пані не вигів; а г річках няяка богиня лахів не пере; над Соколисками не било маскаля, што ся г війну зо сіном гин запотрочив,

а пак біля ксенжой грушечки няяких косярів не зачув, — ба, реку й гава лем хвостом мирдав, а ксенжий Людек тівки мат — скрині повнюсі шилиячини — з визирунками і без, з чячьками, дуркованой і писаной.

— Не лем ксьонжечку дали, але и папірів і писальце й кадучок такий як дзеркальце, краснюсій як пава.

Од тодиль Митруньо гтяж над колечками і кривульками сьліньчав.

„О“ — то такой — як од ока, а кет до того колечка доставиш на зипак кривульку, бо буде „а“; зас дві кривульки напросто і хвостик то пишеш „пи“, три — то „ти“; як ярмо, што на сійки, але без кругівок дає „жи“; сама паличка з підпірком і крапком зробит „і“, дві „и“, три „ши“; бривітер чудасія й з того бисіда, а пак погодивше писаной.

Кара за українські шкільні підручники.

ДО УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ.

Господар Іван Піх, замешкалий в селі Лосе, новосандецького повіту, почта Лабова, дав своїй дочці Євгенії, шкільній учениці, 90 грошів, щоб купила собі до науки шкільний підручник або буквар.

Коли вона купила в школі буквар і принесла до хати, батько її взяв книжку до рук, переглянув і на своє велике диво, хоч він сам українець-лемко і добре знає українську мову, зокрема лемківський говір, найшов у цій книжці багато незрозумілих слів. Тож слушно прийшов до переконання, що такий буквар не надається для його дитини; тому спровадив собі просто зі Львова з української книгарні „Просвіта” книжечку-буквар, апробовану шкільними властями до вжитку в народніх школах і з цього букваря сам навчав свою дитину в дома.

В половині жовтня відіслав Іван Піх старшою своєю дитиною, ученицею ІV. відділу куплену книжку т. зв. „лемковський буквар” місцевій учительці з тим, що на його думку з такого букваря небагато навчиться мала дитина, як її змісту старша прамотня людина не розуміє.

Учителька приняла буквар і сказала дитині, щоб її батько (Іван Піх) зголосився слідуєчого дня особисто в школі.

І дійсно Іван Піх пішов другого дня до школи, де його в приватнім мешканні приняла місцева учителька. Вона повідомила Івана Піха, що в кімнаті є шкільний інспектор і за-

просила його до середини. Інспектор з Нового Санча зачав розмову з Іваном Піхом на тему лемківського букваря. Іван Піх заявив, що він, як добрий батько, радо посилає своїх дітей до школи, пильнує, щоб його діти добре і взірцево поведились у школі й поза школою та сам у вільних хвилях помагає своїм дітям у науці. І тому він сам мав нагоду переконатися, що його дитина, хоч як пильно прикладається до науки, одначе з лемківського букваря нічого не годна зрозуміти, а тим більше навчитися. Дальше Іван Піх заявив, що, хоч він сам родовитий Лемко, то всеж таки не знає значіння слів, поданих у букварі та в доказ цього навів ці незрозумілі слова.

Ціла розмова була ведена в дуже спокійному тоні, але інспектор не дав рішачою відповіді.

Щойно 25. XI. ц. р. одержав Іван Піх старостинське карне оречення, яким покарано його гривною 100 зл., з евентуальною заміною на 2 тижні арешту.

Таке саме карне оречення прислано Романові Стащаків теж з Лосього, що також відніс учительці лемківський буквар — але сам особисто, одначе з шкільним інспектором не бачився і не конферував.

Іван Піх і Роман Стащак, оба переслухані в старостві заявили, що лемківські букварі є незрозумілі для шкільних дітей і тому вони віддали ці букварі учительці.

Натомісьць оба спровадили своїм дітям букварі зі Львова, які Львівська Шкільна Кураторія затвердила й поручила до вжитку у всіх всенародніх школах.

Те, що свідомі батьки, Українці-Лемки дбають за належні шкільні підручники для своїх дітей — так правно, як і морально цілковито обосноване. Чи є такий батько, що бажав би своїй дитині шкоди?

Дальше не лише самі батьки шкільних дітей на Лемківщині знають, що видані лемківські букварі суперечать шкільній освіті, але також і начителі не можуть відповідно провадити науки в школах на Лемківщині з таких букварів, що родовитому, освіченому Українцеві Лемківщини незрозумілі.

З цим числом висиласмо розрахункові перекази і просимо скоро вислати передплату на 1937 рік, як також залеглости за 1936 рік і за книжки.

Українці-Лемки

Видавництво „Світ Дитини“ перенеслося на вул. Зіморовича ч. 2.

Ківка раз біжав ищи Митрусь до еґомосця, але ходзи з лісочок оріхових, не з лозини, бо од лозинягоди гіркнут — вигородив, виплетав шварний кошичок і по нозґричках самих опалінок, як малиновий овоч, ягід нашипляв, бо си не годен ищи бив сам раду дати з деяком азбуком, стареньки Отец духовни в Тарнавці докус го на просту дорогу звели. И до читаня й до писаня. Бо ся го навчаня хапало, як цъвачок до маґнесу.

Што пак сталося з Митром, шитки знате. Нич чудовного, лем вирюс, остаткувався и зато, што в селі од віченьку ніт, не било чколи — деякой лем букартя — сьой Митро понавчав писаного і дуркуваного, як борже сам себе; але лекше, бо спусіб простий гу науці нашов.

Тівко лем шиткого. Дивуетеся люденькове боски, — одкаль ся вам зяло такой чудесне хлопя?

А гварите, што Вислік ріка не еден краснюсій як димаент каміньчик вигорне, лем кой го ник не дозрит, — а сесе вам хлопя людской — не тварь.

— Ех, ти сьвата землице, наша ти лемківська мати; сила Ти таких чудачків повиводила, што ся вилонили з Твойой перси і кормиш нас ярим хлібом. Твоя сьвата грудь кровю й слезами скупана, Тебе ани за морями — далекими дорогами забути не годен. Твоя чарівна сила крила до лету дала неедному і Михасеви Н. зі Синева, Микольцьови П. з Вислочка, Ваньови Г. зпід Магури, Степанкови В. з Вороблика, Мількови П. з Ростокі, Миринови З. з Бонарівки, обом Семенам з під Яворини й іншим та іншим.

Лем божого Ти зерна не годна у Бога заскарбити... Чорне гайвороня, гавідь душу Твою поганить... — ніт не буду дальше писати.

Святий Миколай їде...

В небі метушня і рух,
Янголята працю мають:
Білий тріпають кожух
Для Святого Миколая.
Інші лагодять санки,
Навантажують в них дари,
Запрягають два шпаки,
Розсувають сиві хмари.
Сів вже в сани Миколай,
В мітрі й теплих рукавицях
— Гей, янголе, поганяй,

Щоб на землю не спізниться!
Сріблом сєє з неба путь,
Мигають зірки мов іскри,
Коні вихром так женуть —
Ще бистріше шлеться вістки...
Вістки чемним діточкам,
Що ждуть Гостя нетерпляче:
„Діти, радість лине вам! —
Хто нечемний був — хай плаче!“
Ярослав Вільшенко.

На яку ціль ходити з колядою?

Гарний, християнський звичай ходити з „Вертепом“ і співати коляди по хатах, дуже часто використовують, або якслід неосвідомлені поперебирані молодики, або такі деякі нарочно підшиваються — мовляв — ми колядуємо на Рідну Школу, Просвіту чи теж Церкву, але гроші з коляди забирають собі пізніше; та що ще гірше й каригідне — заходять до Абрума й п'яничать цілими вечорами.

Не хочемо писати про це, якто в минулому році до одного села зайшли поперебирані колядники й колядували на свою церкву, хоч ніхто цих грошей пізніше не бачив. знов у другій місцевості поза шкільна молодь пішла аж до міста між наших громадян і там колядувала на Рідну Школу та не переслала коляди Рідній Школі, однак виразно заявляємо, що ані цього року, ані на майбутнє не будемо терпіти таких починів і строго будемо всіх п'янувати, що виломилися би зпід загального правила — колядувати виключно на Рідну

Школу. — Тому всі, що хочуть розвеселити село колядою й чесно сповнити громадський обов'язок — повинні вже тепер зголоситися у своїх українських Душпастирів, замовити собі повноважність і листу з Рідної Школи та цілий дохід негайно по коляді обчислити, овесчи інші дари продати й всю заколядовану квоту переслати до Рідної Школи.

Не маємо врешті нічо проти того, якщо українська дітвора піде по коляді на закупно дитячих книжечок або зразкових дитячих бібліотек, бо це теж виховна ціль — однак ще раз заявляємо, що в противних випадках не будемо вивувати дітей, лише батьків цих дітей, що колядували би на зайві або пусті цілі. Назвища таких надрукуємо грубим друком на першій сторінці на вічну ганьбу і стид, що їм всенародня установа байдужа.

Віriamo, що таких не буде. Отжеж ладім вертепники з колядою Рідній Школі.

— 0 —

Українці на Лемківщині!

Передплатуйте для своїх дітей одинокую найкращу й найдешевшу газетку „СВІТ ДИТИНИ“, яка виходить раз на місяць і має крім багатьох научних оповідань і новинок, багато цікавих і гарних образків. — Передплата на цілий рік 4 зл., а квартално 1 зл. — Для Америки і Канади 1 долар. — Гроші і замовлення посидайте на таку адресу: „СВІТ ДИТИНИ“, Львів, ул. Зіморовича ч. 2.

НОВИНКИ.

Картки з побажаннями — оплачується як друки. Картки святочні, білети візитові з побажаннями, поздравленнями, подяками і т. д., висловленими найбільше в 5 словах (невчислюючи слів підпису і дати) оплачується так, як друки т. е. 5 грошів. Та знижка, яка обов'язує в цілім році, набирає особливого значіння в часі Різдва і Нового Року, коли то масово висилається побажання.

В поштовім уряді в Сяноці завели непереривну цілоденну й цілоночну телефонічну й телеграфічну обслугову. Дотепер була лише північна обслугову.

Також з Риманова до села Полав ставляють телеграфічні стовпи, де має бути приватна телефонічна станція лесового інженера. Розуміється, що до роботи спровадили десь аж зпід Коросна, чи Березова своїх людей, бо нашому братові не треба заробити. Але, якби так наш робітник пішов ставляти стовпи під Коросно, цікаве, що тоді мазури сказали бч?!

Веселий робітник. Франклін, славний американський учений приглядався шодня зі свого вікна, як робітники будували хату. Одного разу зайшов він між робітників і запитався одного робітника, що все був веселий і вдоволений та співав при праці, як другі робітники кляли. — Чому ти, чоловіче все такий веселий?

— Це не велика тайна — каже робітник. Саме, як шодня йду до праці, моя дружина весело прашає мене, бажає мені щастя при праці та вдоволена ладить мені в чисту посудину полуденок і виводить мене за поріг хати, наче ми шодня вчора побралися. Відтак бере обох синків за ручки, провадить їх до школи, а тому, що переходить по нашу будову й тут ще раз бажає мені сили й щастя до праці. Вечором вертаю з охотою до хати, бо знаю, що там вижидають мене й тішуся, що знов побачу любу дружину і милих синків. Тому я не лінуюсь до праці й тяжку роботу весело виконую.

Рідкий випадок. У господаря Василя Сова в Крижівці, коло Крижівці, кінь відкусив корові язик. А сталося це так: Сова дав корові пашу, щоб їла, та сам пішов до хати. Але кінь, що стояв у стайні побіч корови, почав і собі так завзято посусідськи помагати корові заїдати пашу, що аж відкусив корові цілий язик. Тому господарі повинні держати у своїх стайнях перегоро-

джено або окремо коней та окремо рогату тварину, бо дуже часто корова вибиває око коневі, як відгає його від свого жолоба.

Непрошені весільники. До хати Т. Бартусяка в Малій Ростоці, коло Лабової, де відбувалося весілля, вдерлися „браця“ з Чачова, Рибна й Матієвої та почали заводити гульню. Вони повиливали з полумисків страву на долівку, малих дітей витягали за шию палицями до сіней і там їх били, співаючи соромницькі пісні; далше домагалися горілки від батька молодого Теодора Ростоцького, свідомого громадянина, відтак загасили в хаті світло та залізними штабами виважили двері до комори й зрабували все, що батярні під руку попало, спричинюючи господареві шкоду поперх 100 зл. З того наука, щоб весілля справляти без алкоголю, замість на „виборову“ — за ці гроші купити дитині гарну книжечку. Коли знов же господар хоче пошанувати свою родину й приятелів, то повинен їх запросити до хати, погостити й поселитися, а не впускати ріжну батярню до свого обійстя. Хіба кожний з читачів розуміє, що непора сьогодні, у часі такої тяжкої біди, робити зайві видатки на пиятику, бо це не принесе ані слави господареві, ані щастя молодим. Овсім треба розважитись у чесному товаристві, чейже все сумувати не будемо, одначе не забуваймо, що перед нами тверде життя.

Вітосівці візитують українські села в Новосандеччині. Лісисті лемківські оселі сандецького повіту вподобали собі якісь драбуги та щораз частіше навідують їх своїми візитами. Недавно вкрали вони у Великій Ростоці Аксентієві Поливці грамофон, у Крижівці „заасентерували“ козу в господаря Захаря Вітяка; відтак нічною порою закралася на приходство в Новій Весі та „зареквірували“, що їм тільки під руку попало. Тойж самої ночі зрабували коршму жидка Рінгля в Крижівці та щезли в лісах.

Дивне, що недавно якісь „гандлярі“ вкрали коня зі стаїні приходства в Новій Весі та скоро поновили свій напад на приходство. Отже з того виходить, що запевне якийсь „інформатор“ завзявся й думає, що старенький о. парох сидить „на дукатах“, тому бандити нападають на Богу духа винних людей, щоб послідню сорочку з них здерти. Таке саме з А. Поливкою в Ростоці, що хоч його крамниця ледви клигає, то вічно якісь посторонні дикуни крутяться коло його хати; од-

ного вечора стріляли навіть за Поливкою. Не хочеться вірити, щоб про це органи безпеки не знали та не старалися викрити злодюг і забезпечити життя й майно наших громадян.

Страх має великі очі.

Як довідуємось, українські літаки й летунські школи „Союзу Гетьманців Державників“ в Америці затривожили большевиків до тої міри, що большевицький амба-

сатор в Ушінгтоні, Трояновській уважав за потрібне зложити в секретаріяті ЗДПА протест проти „С. Г. Д.“, „Союз Гетьманців Державників“, як каже советська нота, — приготує українців до нападу на Совети.

Американський уряд відкинув цей протест, бо вважає його необґрунтованим і заявив, що не може обмежувати свободи своїх громадян...

Хто є властиво Апост. Адміністратором Лемківщини.

Урядово проголошено та подано до прилюдного відома, що новим апост. адміністратором для Лемківщини іменовано о. д-ра Якова Медвецького, бувшого каноніка зі Станиславова. Тимчасом у всіх справах, що належать до юрисдикції т. зв. апост. адміністрації для Лемківщини, з осідком у Риманові-Живці не о. Я. Медвецький рядить, лише о. Володимир Вахнянин, завідає у Дошні біля Риманова т. зв. „коронний дзекан Лемківщини“. Він саме переносить українських священників і наказує виплатити або невиплатити пенсію українським священникам.

Недавно зайшов до канцелярії цей т. зв. апост. адміністрації в Риманові-Живці о. Василь Дяк, завідає парохії у Мшанній коло Дуклі, — з проханням, щоб його бодай через зиму залишили у Мшанній, хоч — до речі — недавно о. В. Дяк прийшов до цього се-

ла перекинений з Радоцини під Горлицями на це завідаєльство.

Апост. адміністратор о. Медвецький його не прийняв, лише сам о. В. Вахнянин з задертою до гори головою заявив: може хочете піти до Шкляр? Я вам дам Шкляри, бо того зо Шкляр перенесу.

А в Шклярах як нам відомо душпастирює о. Ярослав Щирба, і немає найменшої причини до його перенесення — хіба лиш те, що він українець.

Тому запитуємо апост. адміністратора Лемківщини, хто властиво сповняє уряд апост. адміністратора, чи о. др. Яків Медвецький чи о. Володимир Вахнянин? Чи може т. зв. апост. адміністратор поділився своєю владою з людиною, що своїм поступованням на кожному кроці підриває повагу і становище т. зв. апост. адміністрації?

Чекаємо вияснення в цій справі.

Даремні зусилля.

Лемківські села від довшого часу засипують ріжними сусідськими „оказовими“ газетами.

Останньо навістив їх „оказовий“ „Рольнік Велкопольскі“ з Познаня. Мабуть панове з тих „оказових“ газет, висилаючи лемкам ті „оказові“ числа своїх „рольнікуф“, мають до лемків якусь „цельову симпатію“?

Так чи сяк, але тут наглядно okazується, що такі „висілки“ не трапляють на податну — адресу.

Нинішній лемко це не якась дивовижа, він собі відносно таких усіх „оказових“ газет постановив: — Побачимо чия візьме. — Чи мені оказово „читати“, чи комусь „оказово“ присилати.

„Пренумерує“ їх так довго, як довго йому „оказово“ посилають. До того прибуває ще лемкові на поміч парцеляційна справа на „східних креслах“.

Лемко хотів би довідатися від тих „оказових рольнікуф“ і „господажи“, як вони на ту справу задивляються? Чи не схотіли би, ті панове, що з такою впертою любов'ю добуваються до лемківських дверей, повести успішно-переконуючу акцію за понеханням „осадзання всхідних кресуф“ своїми, а за наділенням, без викупу, попри наших східних братів українців, і нас, лемків, що дусимось тут на гірських неужитках не одною пяддю, а бодай кількадесятьома тисячами гектарів? Тою, нашим хліборобським потом, слізми і кровю зрошеною земличкою! Маємож ми, лемчата, теряться по Сибірах, то ануж, пане дзею — започаткуймо „мілосць“ з тої пекучої справи.

Щож ви панове „рольнікі“ і „господаже“ на це скажете?

— Ні пяди „всхідньо-кресовой земі в обце ренце!“ (А. Я.).

Воєнні пам'ятки на Лемківщині.

Підчас світової війни наша Лемківщина була тереном великих боїв, особливо в 1914 і 1915 роках. Понад 50 воєнних цвинтарів нагадує нам кроваву світову війну. Крім того в наших горах є понад півтора тисяч окремих могил, в яких спочили вояки австрійської, російської та німецької армії.

У деяких окремих могилах спочиває по кількадесять вояків, так, що Лемківщина справді має аж надто багато пам'яток по світовій війні — завирюсі.

Як відомо, російська армія в зимі 1915 року намагалась перейти на Лемківщині Карпати й дістатись на Мадярщину. В боях за той перехід згинули десятки тисяч росіян, а в перших днях травня в повіті Горлиці, в офензиві австрійців, росіяни залишили знов на Лемківщині тисячі могил.

Найбільші воєнні цвинтарі та найстаранніше утримані знаходяться на хребті гори Маластівської Магури й коло Гладішева, де побудували гарну деревляну каплицю. Також цвинтарі в Грабі, в Конечній та ко-

ло Регетова утримані дуже старанно. На цвинтарі коло Регетова побудували гарні деревляні хрести й вежі. В Сеньковій, у напрямі на Горлиці, на воєнним цвинтарі спочили вояки, що згинули у великій битві під Сраами. У Пустках на цвинтарі є понад 800 воєнних могил, в яких похоронено багато українців з австрійської та російської армії.

Битва під Горлицями була одасю з найбільших битв на російсько-австрійським фронті. Ця битва рішила перемогу австрійців. По тій битві остало за Горлицями воєнне цвинтарище, положене на горі. На тім цвинтарі є понад 160 збірних могил, в яких спочиває понад 2 тисячі вояків і 140 окремих могил.

Зрошені теж кровю вояків верхи гір у Сяніччині, зокрема дуклянський і лубківський перехід. Вояки похоронені на великім цвинтарі в Сяноці, де майже з цілої сяніцької землі визбирані тлінні останки учасників світової війни.

Лемківщина зрошена кровю, заціяна могилами.

Учімся від Єгиптян.

Молоді єгиптяни, що живуть в Африці над рікою Нілем зорганізували свою молодь, що цілою душею намагається побудити до національного життя свій народ. Їхня організація т. зв. „Зелені Сорочки“ підпорядковується своєму провідникові. Він зветься Ахмед Гуссейн. Його діла: культурно відродити цілий Єгипет. Тому теж він видав 10 приказань для єгипетського народу, в яких домагається, щоб усі громадяни Єгипту:

- 1) говорили лише по арабськи й ніколи нічого не купували в жаднім склепі без арабського напису;
- 2) не вживали алкогольних нап'яток і неморальних розривок;

3) попирали в першу чергу єгипетські товари;

4) молилися до Бога й якнайчастіше звиджували християнські церкви;

5) знали напам'ять слова й мелодію національного гимну;

6) працювали включно для рідного краю;

7) кожний єгиптянин повинен бути гордий зі свого походження;

8) твоєю державою буде все Єгипет і Судан;

9) твоя ціль: Єгипет понад усе;

10) твоє знамя: Бог, батьківщина й король.

Велике протибольшевицьке віче.

В Саскатуні, провінції Саскачеван у Канаді відбувся недавно четвертий зїзд БУК (Брацтва Українців Католиків) при участі понад 600 членів. Зїзд відбувся під кличем релігійно-національного виховання молоді. Тій справі були головні присвячені головні реферати і наради учителів, шкільних радних і батьків.

Заходом БУК-а у Вінніпегу відбулося велике протибольшевицьке віче, яке ухвалило візвати усі українські національні товариства ство-

рити протибольшевицький фронт і піти наступом проти комуністичної гидри, що нищить нашу еміграцію. У відповідь на той заклик Канада зародилася від протибольшевицьких віч. У більших містах ті віча підготовляють спільними силами всі українські брацтва і національні товариства. В Едмонтоні відбулося протибольшевицьке віче при участі 800 осіб. В парі з протибольшевицькими маніфестаціями йде оживлена праця в українських товариствах Канади.

КОЛЯДИ, КОЛЯДКИ і ЩЕДРІВКИ

стор. 64, ціна 25 гр. з опл. почт.
Замовляти в В-ві „Криниця“
Перемишль, скр. почт. 146.

Лемківське дзеркало.

Якось мене права рука почала свербіти й то так, що вже далі годі втерпіти. У нас кажуть: свербить права, будеш когось бити, а як у ліву — гроші числити.

Але хто гроші має в теперішню днину? Значить, треба бити, хто московську підставить спину.

— Така вам завирюха піднялася на нашій землиці, що здалось би неодного мазнути по шиці...

Намножилось комуїстів, а хто буде робити, щоб усю голоту прокормити?

Повдягали різні маски, підкували ноги; одна біда, що з під фурашки визирають пейси й роги.

Не досить, що з обшей волі маємо всяку голоту, що веде руйницьку роботу, а вже лізе „слово“ — ще й „нашим“ називають, що скрізь по хижам його розкидають.

Комуною аж дише; хвалить райсовіти. Пише: „люди мудрі там, взуті та одіті“.

Колись знов іду стежками, до моєї Євки жінчиної мами — поза огородом. Там стрічаю панка, що немало селу заподіяв шкоди.

Він отвирає пику і так гремить без ліку: „Ви стало бити мні на поперечки, а мене слухать не хоче село теперечки. Ви не смейте мої сделки больш критікіровать, бо я магу вас к чорту гостину послать“.

Я розсміявся йому в очі, сплюнув, сказав йому „дурень“ та відвернув плечі.

Господинів післатиб там до „рускаво раю“. Та, ба! вони не підуть. Чому? Всі це знають...

Вони волять „у біді“ тут блахмани пускати, бо все найдеться „хтось, що заплатить...“

Дивне лише, що сусід на це позволяє й сам собі підсвідомо я мочку порпає.

Ет, наш господар добре вже загартувався, він не раз ще з гірших кліщів здоровий видістався.

Тож і тепер — буде риманівський чи червоний лилик, однаково Яцка дідько вхопить!

Так всім повідає

Кум Гаврило Чмелик.

Виховна діяльність Кружка Р. Ш. в Сяноці.

Кружок Рідної Школи в Сяноці, на правах Повітового Кружка, обіймає у своїй діяльності терени сяніцького, березівського, ряшівського та короснянського повітів. Найкращі висліди своєї діяльності досягнув Кружок минулого року в ділянці „Дитячих Садків“. Було їх 14, з того 1 у повіті Коросно, 4 у повіті Березів, а 9 на терені сяніцького повіту. Організацію садків розпочато вже у квітні 1936 року.

Для вишколення провідниць улажено в Руській Дубрівці зразковий дитячий садок, де відбували практику кандидатки на провідниць у часі від 24/6 до 3/7 1936 р. У цьому кінцевому дні відбулася конференція з кандидатками на провідниці, та кожна кандидатка переводила практичну лекцію. Голова Кружка „РШ“ у Сяноці, що проводив цій конференції, переконався, що кандидатки віднесли користь з цього курсу, бо безпосередно, практично вчилися вести дитячі садки. Тому, що в наших околицях не було провідниць, відповідно підготованої до ведення зразкового садка, запрошено до цього садка на провідницю п. Теофілію Малик з Дрогобича, яка виказалася свідоцтвами з двох теоретичних курсів і вела вже передтим дитячі садки.

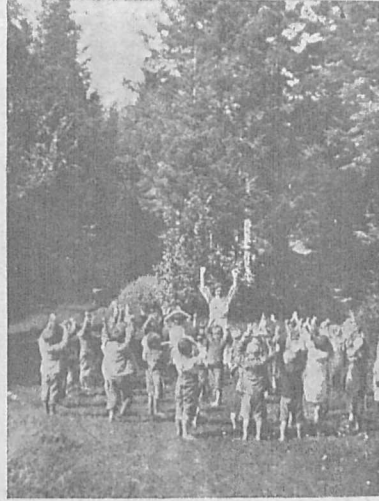
Дитячий садок у Дубрівці Руській. Садок тривав від 23/6 до 30/8

1936. До садка вписаних було 40 дітей, ходило правильно около 35. Приміщення садка було в домівці місцевої читальні „Просвіти“. У садку було доживлювання, діти діставали друге снідання: солоджену каву й булки. Садок устроїв 9/8 1936 „Свято Матери“ і 30/8 „Свято Дитини“ з багатою програмою та діточими театральними виставами.

Садок у Туринськ від 10/7—19/7 1936. Вписаних було 28 дітей, але одної днини діти не явилися в садку, місцевий провід зразився цим і замкнув передчасно цей садок. Провідниця п. Наталка Ставка. На другий рік цього напевно не буде й всі діти будуть пильно перебувати у садку.

Дитячий садок в Улючі від 28/8 до 30/9 1936. Вписаних дітей було 80 і всі приходили до садочка. Приміщенням садка була домівка, нанята в дворі. Діти користали також

з ліса, широкої площі над Сяном та з подвіря коло домівки. Примінено тут доживлювання дітей, кошти якого покривали частинно родичі дітей, частинно Кружок „РШ“ у Сяноці. Провідниця садка — п. Ольга Бандрівчак. Садок покінчено пописом у дні 11/10 1936.

Садок у Тиряві Волоській має вписаних 35 дітей, правильно ходило 23. Приміщений був у домівці читальні „Просвіти“. Замітне було заінтересовання родичів дитячим садком, бо вони часто навідувалися до садка. Провідницею садка була п. Марія Борис. Діти з дитячого садка виступали дня 2/8 1936 на фестині, який приніс 60 зол. чистого зиску. Окреме закінчення було 30/8 1936. Харч для провідниць дав священник о. З. Крупський, місцевий український душпастир.

Садок у Загутині від 5/7 до 28/8 1936. Приміщення садка — домівка місцевої читальні „Просвіти“. Вписаних було 89 дітей, ходило правильно 69. Доживлювання дітей відбувалося перед полуд. і по полудні, а складалося з солодженої кави, або молока і булок. Торжественне закінчення відбулося 28/8 1936, програма складалася з 23 точок. Садок вела п. Ольга Цегелик, дочка місцевого українського пароха і декана.

Садок у Військ — Залужі від 5/7—20/8 1936. Вписаних було 100 дітей, ходило около 50. Садок приміщений був у домівці невикінченої будівлі Української Захоронки, а переважно перебували діти під отвертим небом. Заняття дітей відбувалися перед полуд. у Військ

та полудні у Залужі над Сяном, у лісі або в саді. Устроено „Свято Матери“ 9/8 1936 з театральною виставою „Лвась і Гануся“ дня 30/8 відбулося окреме закінчення. Провідниця п. Юлія Яценьо.

Садок у Согорові Долішньому від 5/7—30/8 1936. Вписаних дітей було 22 і всі діти ходили правильно. Провідниця садка — п. Анна Сіривна. У садку доживлювано дітей, які приносили собі молоко і хліб, а два рази на тиждень діставали солоджену каву і булки від Кружка „РШ“ у Сяноці. Садок покінчено 30/8 пописом під отвертим небом, присутних було коло 150 місцевих громадян і з сусідніх сіл. Садком опікувався о. В. Рабій, український парох з Юровець, який попірав його грошевими жертвами.

Садок у Новосілцях від 12/7—19/8 1936. Записаних було 40 дітей, ходило 30. Діти діставали раз на тиждень каву та булки з Кружка „РШ“ у Сяноці. Садок був приміщений у домівці читальні „Просвіти“, діти користали також зі саду й подвіря. Провідницею садка була п. Ольга Бандрівчак. На святочне закінчення у дні 19/8 зложилося 21 точок справно виведених; між ними виставка „Діточий Сон“ та народні танки.

Дитячий садок у Вороблику Королівськ від 5/7—30/8 1936. Садок був приміщений в домівці Кружка „Сільського Господаря“, діти користали з подвіря і площі над рікою Табор. Вписаних було 40 дітей, ходило пересічно около 30. Діти приносили собі друге снідання і підвечірок. На закінчення відбувся попис дітей під отвертим небом, на який зложилося 29 точок, ефективно виведених. На закінчення було кількасот громадян, які з великим одушевленням і виявами радості приглядалися співам, деклямаціям, вправам та іншим пописам діточок. Були теж місцеві неосмілені, бо неосвідомлені люди, старої дати, але вони приглядалися цьому святові зза плота. Цього року не мали вони ще відваги вступити на територію домівки „Сіль-

ського Господаря”, але можна сподіватися, що в слідуючому році всі їхні діти таки знайдуться в українському садочку. Провідницею садка була п. Марія Клішівна.

Дитячий садок у Височанах від 5/7—19/8 1936. Приміщення садка — будинок державної школи. Записаних дітей було 18, ходило 15. Діти користали з повітря, города й площі над рікою Ославою. Неправильне відвідування садка через дітей треба приписати родичам, які під час праці у полі оставляли дітей в хаті, щоб її доглядали. Діти приносили собі другий сніданок і підвечірок. Попис дітей відбувся на закінченні 19/8 1936, а склався з 29 точок, виведених гарно і ефективно. Присутніх було багато громадян з Височан, Кожушного, Полонної й Долини. Провідниця п. Анна Чабанівна з Долини, вела садок при великій накладі праці та особистого пожертвування, не зражувалася теж численними перепонами, але навпаки зуміла їх все побороти. Височани це дуже занедбане село, відстале від світа, тож і праця там була дуже важка. Тому тим більшу вартість має праця провідниці. Честь таким ідейним громадянкам!

Дитячий садок у Володжі від 1/7—30/8 1936. Вписаних дітей бу-

ло 74 і всі вони ходили точно до садка, бо це діти свідомих і розумних родичів. Садок ведено під фірмою місцевої читальні „Просвіти”. Приміщення садка у домівці Народнього Дому було дуже відповідне, бо одна кімната була призначена на навчання, а друга на

їдальню. Діти приносили зі собою другий сніданок і підвечірок. Вдоволення дітей і родичів із ведення садка було велике. Садок вела п. Євгенія Сорочак. При забавах на вільному воздуху використовували діти розкішне болоння над Сяном. Садок устроїв дня 2/8 „День Матері”, а на закінчення відбувся окремий попис у дні 30/8 1936.

Дитячий садок у Селиських від 1/7—31/8 1936. Дітей у садку було 22, усі правильно приходили. Са-

док був приміщений у домівці читальні „Просвіти”. Провідницею садка була п. Ольга Сімко. Садок закінчено пописом, який приніс 24 зол. чистого зиску.

Дитячий садок у Гуті тривав через два місяці. Гута це невелике село коло Володжі, тож окремий садок свідчить про свідомість тамошніх громадян. Дітей вписаних було коло 20 і всі приходили точно до садка. Садок покінчено гарним, веселим і будуєчим пописом.

У всіх садках відбувалися заняття від год. 9—12, а дуже часто продовжували провідниці науку й забави до год. 13. По полудні від год. 15—18.

Усі садки оставали під опікою лікарів: Д-ра Володимира Карановича зі Сянока (9 садків), Д-ра Константина Цеплого з Риманова (1 садок) і Д-ра Льва Гаулера з Динова (4 садки).

Кожний садок оставав під опікою місцевого „Комітету для опіки над дитячим садком”. Комітет склався з 5 осіб, а проводив у Комітеті Куратор дитячого садка. Комітети полагали всі адміністративні справи садків (домівка для садка, площа для забав, удержання чистоти у домівці, залячення умови з провідницею, стягання оплати від родичів, правильна виплата винагород для провідниці, старання про домівку на імпрези, забезпечення харчу та мешкання для провідниці).

Про дозвіл на ведення „Дитячих Садків” постарався Кружок „РШ” у Сяноці, під фірмою якого веде-

Присилайте належність за книжки і передплату!

но садки. Тільки громади Володжі, Гута і Селиська, березівського повіта, виломилися згід тої усім відомої постанови, що садки мається вести виключно під фірмою „Рідної Школи” і ці три громади вели садки під фірмою читальні „Просвіти”. При уділюванні дозволу на ведення дитячих садків, не ставила влада на загал ніяких перепон, тільки на садок в Улючі відмовило зразу березівське староство дозволу, але воевідський уряду Львові за інтервенцією Головної Управи „Р. Ш.” узгляднив відклик нашого Кружка, в наслідок чого березівське староство дало нам дозвіл на ведення садка в Улючі і наш Кружок використав цей дозвіл.

Необовязковим, але дуже багатим завданням провідниць була організація доросту у цих громадах, де вони вели дитячі садки. Майже у всіх цих громадах були спроби здійснити це завдання, одначе не всюди удалося це вчинити в однаковій мірі. Найкраще був організований доріст у Дубрівці Руській, де доростаюча молодь, так хлопці як і дівчата, дуже радо гуртувалися коло провідниці. Вона використала цю обставину і посвячувала доростові майже щоденно багато часу, вільного від занять у садку. Завдяки провідниці вивчилися члени доросту українських народніх танків, пісень та устроїли дві театральні вистави виключно власними силами, а саме 9/8. „Серед Ангелів” та 30/8. „Весела Сопілка”. Обі вистави пройшли дуже успішно. Так само багато праці для доросту положили провідниці дитячих садків у Загутині, Вороблику Королівським, Височанах, Тиряві Волоській і Новосіцях. Успішно працювала теж серед доросту провідниця у Війським. Якщо у всіх тих громадах, де велася праця над доростом, найшлися би інтелігентні провідники, чи радше провідниці, що зуміли би повести цей доріст дальше витиченим уже шляхом, ми були би в короткому часі свідками гарних успіхів. „Наші найменші” та їхні родичі оцінили як слід велику працю провідниць у дитячих садках та всюди зі сльозами в очах працювали їх на відізднім, дуже часто цілі громади виходили на залізничні стації працювати провідниць. (Вороблик Королівський, Дубрівка Руська, Височани).

(Докінчення на стор. 11-ій)

Найкращим дарунком

на св. Миколая, Ялинку і Новий Рік
є премійна книжечка ощадности

КООПЕРАТИВНОГО БАНКУ

„ДНІСТЕР”

у Львові, ул. Руська ч. 20,

на яку крім звичайних відсотків можна одержати ще й нагороду за ощадність у висоті 25—100 злотих.

Чорт біса тягне з лїса.

(Перед заложенням пресового органу риманівської адміністрації).

Розходяться довкруги вістки, що знаний нашому громадянству, пресовий органік криницьких „руських“ носиться з наміром покінчити вже зі своїм марним безславним, соромним життям. Причиною цього обставина, що наряд так холодно, та з такою неохотою й обридженням ставиться до його змісту і формою крайню вбогої й пустої, а своїм значінням цілком безвартісної газети, що вже навіть і панська ласка враз з „пособіями“ нічого їй не поможє. Кожний Українець-Лемко добре знає й знаменито здає собі справу з цього, за чий фонди й з яких понук заложена ця газета, та яким ціллям має вона служити. З цієї причини кожний, чесний й розумний читач з несмаком і з обуренням відвертається від неї. І не дивниця, бо її писанина така мізерна, що вже взагалі нікого не потрапить заінтересувати, ані зацікавити.

Понадто „тяжко-вченому“ редакторові цього органіку, знаному „реформаторові“ лемківського шкільництва, котрий навіть в самій Криниці стратив ґрунт під ногами, вже до цього ступня вичерпався матеріал і фантазія до писання, що оперує тільки рештками своїх „геніяльних“, умових сил і часу, та вже сам бачить і признає, що дальше існування цього органіку недоцільне й безсенсовне.

Але zarazом виринає перед криницьким „Лемком“ питання, як то покінчити зі своїм нужденним життям. Бо заложити собі безцеремонно петлю на шию й так марно згинуть, то якось для корифеїв руссофільського руху на Лемківщині негонорово, бо мовляв, що тоді скажуть люди!... Щоби цього оминуть, призадумали наші „руські“ такий вихід з цієї скрутної ситуації, що криницький „Лемек“ має переіменитися на якийсь свого роду пресовий орган риманівської адміністрації; дальше має бути печатаний не „тяжко-вченою“ мовою криницького лінгвіста, але етимологією, та має виходити в Сяноці, або у Львові, а не в осідку криницьких „руських“.

Таким чином наміряють наші деморослі „руські“ вже отверто, нібито о власних силах — принайменше для людського ока видавати власний часопис, та бу-

дувати Москву на українській Лемківщині, тим разом вже безпосередно під „опікунчими крилами“ й „високим“ протекторатом риманівської адміністрації. В цьому напрямі ведеться вже від довшого часу оживлена переписка, а попри неї й усні переговори й конференції між криницькими, риманівськими, та львівськими „руськими“, якбито заложити й редагувати новий, пресовий, руссофільський орган для баламучення прилюдної спільної українського населення на Лемківщині. Вже навіть намічений є й редактор, — розуміється вже аж не такий „тяжко“ вчений, як криницький, для цього проєктованого, нового, пресового органу, а має ним стати один з львівських „руських“, котрий вже навіть в тій справі їздив до риманівської адміністрації.

Однак українська суспільність Лемківщини тим фактом вже зовсім не тривожиться, ані не перенимається. Вона над усіми, так численно переводженими на нашій шкурі експериментами переходить до порядку дня. Ні сама т. зв. апостольська адміністрація, ні жадні її пресові органи, хочби їх не знати, скільки, заложено, вже рішучо не припинять, ані не загамують зросту й поступу української, національної свідомости на Лемківщині.

Семен Петражинський.

Замість вінка на свіжу могилу.

Пепелова членкиня Союзу Українок в Америці, громадянка Анастасія Рибак, вілїшла від нас на віки. Тяжко погодитись з думкою, що така ідейна і щира народня ліячка не живе. Бл. п. Анастасія Рибаківна цілим своїм гарячим серцем любила наш великий Український Нарід, вона бажала йому добра й ціле своє життя трудилася й вїтчала щоб zorganizувати наше Українське Жіноцтво на еміграції в одну велику Українську Родину.

Наша ревна передплатниця громадянка Анна Оліяр пише з того приводу, що вона мала честь пізна-

ти цю щирю діячку на Першому Лемківському Конґресі у Філадельфії та палкі слова, які чула з уст бл. п. Анастасії Рибаківної глибоко запали в її серце й ніколи не забуде цієї чарівної величньої сили, що плили з душі Покійниці.

Замість вінка на свіжу могилу переслала добродійка Анна Оліяр на пресовий фонд „Нашого Лемка“ один доляр зі ширим бажанням, щоб одинокий український часопис — „Наш Лемко“, находився в кожній хатині, де лише жевріє українське серце.

—o—

Десятиліття української кооперативи.

Кооператива „Єдність“ у селі Г., Народ. Торговлі, Кружка Р. Ш., Улюч над Сяном святкувала в дні Кредит. Кооп. „Сян“, Українського Народнього Дому в Сяноці та багатьох читалень „Просвіти“.

На саму програму святочної Академії зложилися такі точки: Відспівання кооп. гимну — мішаним хором. Промова і звіт із десятилітньої праці кооперативи, виголошений Впр. о. Іваном Гайдукевичом з Доброї Шлях. Задзвонімо разом браття — муж. хр. Трудися й щадити та другі деклямації Василя Мурайки, Марії і Степана Пельца — малих дітей. Відчитання привітів від Лемків. Союзу Кооп., Філії С.

Про значіння кооперації виголосив Роман Солтикевич. Ювілейний привіт і співи. В закінченню „Ще не вмерла Україна“.

По Академії відбулася вистава „Пан інспектор“ і танкова забава своїх і гостей. Дохід гарний.

—o—

Франц Коковський.

Від Сянока по Динів.

(Мандрівка півн.-східними межами Лемківщини).

Із Темешова доїжджаємо вузькою пільною дорогою до **Обарима**, сьогодні також спольонізованого села (40 душ українців). Колись було там інакше, бо ще в 1828. р. збудували там церкву під локровом Преображення Господнього.

З Обарима скок до **Видрної**, де задержалася ще сотня душ українців, а відсіля 5 кілометрів середньої сільської дороги до села **Іздебки**. Тягне нас там стара церковця, збудована в 1660. р. Про повстання села Іздебки розповідають так: Польський король Казимир надав шляхтичеві Іздебському з Мавоша земельну посілість в Динівщині й там він поселився враз з своїми дворянами. Від того то шляхтича пішла надва нової оселі „Іздебки“. Пізніше прийшло тут багато Українців із Закарпаття, що в Іздебках замешкали. Ерекційної грамоти греко-католицької парохії в Іздебках немає. Але і з того, що вселі була спершу лише греко-католическа церква — та не було костела, видно, що перші мешканці Іздебок були Українці, а шойно пізніше якісь латинники тут прийшли й осіли. Врешті у 1593. р. тодішня власниця земельних посілостей у Динівщині, Катерина Ваповська перетягнула багато українців на латинський обряд і греко-католицьку церкву в Іздебках замінила на латинський костел. З тої причини іздебські Українці позбавлені насильно власної церкви, ходили через довгий час до церкви до Волоші. В 1650. р., або 1660. р. побудували собі свою власну церкву в Іздебках і там вона стоїть по нинішній день. У парохіяльних актах в Іздебках знаходиться відпис грамоти з 1670. р., що нею місцевий дідич, Франц з Оржехович Оржеховський священникові Іванові Зубаровичеві дав привілей обслуговувати іздебських Українців. Під сучасну пору живе в Іздебках понад тисяча українців, що гуртуються в читальні „Просвіти“ з власним домом. Ціла культурна праця спирається на особі тамшнього реалістичного о. Ореста Калужняцького та його брата п. Радника Калужняцького.

Іздебки мають також свою кооперативу і молочарню, підчинену Р. С. У. К., що міститься рівнож у власній домівці. Школа 7-класова з польською мовою навчання. Взагалі треба відмітити, що Іздебки це оселя, що наче оаза окружена довкола польськими або спольщеними селами, як саме Яблінкою, Видрною, Обаримом, Невісткою, Присітницею та Кремьяною.

З Іздебок вертаємося через фільварок Гути до **Невістки**. Це теж златинчене село, нині живе в ньому не ціла сотня українців, що — не маючи ні відкіль допомоги ні заохоти — у майбутньому підуть також слідами односільчан... У поганому настрої, повні невеселих думок виїжджаємо на битий гостинець, щоб під Гдичиною переправитися поромом через Сян.

Доїжджаємо до **Волоші**, або як тепер зовуть її урядово до Володжі.

Думки наші зараз прояснюються, веселять. Це взірцеве, українське село. Читальня „Просвіти“ у власній домівці, Сокіл, Відродження, Кружок „Сільського Господаря“, Споживча Кооператива, Молочарня та Каса Стефчика. Пригадую собі, що був я вже у Волоші тоді, як населення будувало читальняний дім. Дійшло до якогось непорозумін-

ня з адміністраційною владою, бо дім почали будувати за-близько дороги. Влада доглянулася цього аж тоді, коли мури дому вже були високі. Треба посунути дім три метри взад, або перестати будувати. А посунути взад годі було. І що тоді діється? Одна громадянка відступає безплатно зо свого подвіря 3 м. вишир землі, щоб туди повести дорогу і в цей спосіб зрештє для читальняної хати вимаганий відступ. Дорогу, що в тому місці заломлювалася, випростували й сьогодні читальняний дім пишеться гордо серед села. На жаль — забув я призвище цієї громадянки, а слід би його золотими буквами виписати при вході до читальняної домівки. Здивується увійшовши в село. Гарні хати, чисто вдержані вулиці з хідниками для піших. І населення ввічливе, хоч не шапкує вам покірню. Воно знає, що сидить на своїй землі, вмє цінити свою гідність.

Коли основано Волошу (Володж) невідомо. В кожному разі маємо в старих судових документах сяницького суду вістку, що в 1444. р. існувала там церква і при ній був Парох. Назву бере село мабуть від того, що напочатку оселили там волоських кольтоністів. Самостійна парохія існувала у Волоші аж до 1845. р., а в цьому році перемиський єпископ Снігурський отримав Волошу зі Селиськами. Аж у 1935. р. Волошу відлучили знову від Селиська та створили там самостійне завідателство.

Недалеко на полудне розложилася **Воля Волошська** (тепер зовуть її Володзка Воля) — мале сільце, нічим не різниться від інших йому подібних. Має читальню „Просвіти“ з власною домівкою.

Коли вже згадано про Волошську Волю, то слід зазначити, що таких осель, що їх назвали „Воля“ в сяницькій землі багато. Згадаю тільки Волю Морохівську, Завадівську, Стефкову, Пяткову, Рачкову, Петрову, Постолову, Волицю та інші. Стрічаємо також різні „Посади“, що є рівнозначні з „Волями“. Звідкиж ці назви та що означають?

При заселенні таких великих та з огляду на лісистий і гірський терен треба було населенням давати різні полегкості („волі“) в чиншу та данинах, щоб їх заохотити до оселювання, „посадити“ в новозаложеній оселі. Ці полегкості були конечні, бо всякого рода драчки й данини були просто величезні. У XV. та XVI. столітті побіч нормальних чиншів після скількості та якості землі кметі ще різні данини, а саме мусять давати збіжжя, дріб, безрого, вівці, набіл (це т. зв. „почот“).

Там, де селяни не мали права побору дров із ліса, набувають це право „лісовим вкупом“ („осип“). Крім цього мусять вони давати панові „обідне“, тобто раз у рік доставити йому всего, що він потребує до обіду, платити „куну“ („куницю“), як дівчата виходять заміж у друге село. Як пан іде на війну, тоді кметі мусять йому платити підмогу в грошах („воєнне“) та давати ще поживу. У сяницькому повіті були такі села (Ячмир), що мусяли панові, що йшов на війну, доставляти навіть масла.

З кінцем XV. століття починають заводити по селах регулярну панщину. От приміром у Яблоніці вже в 1480. р. кметі платять чинші, „обідне“ та ще мусять обробляти для пана двірські ґрунта й городи та щороку звозити для двора по 3 фіри дров. У Смільниці та Великополі мусять тоді вже працювати по два дні на панському ґрунті.

Ясна річ, що люди старалися поселитися там, де впродовж кількох чи кільканацятьох літ мали „волю“ від цих драчок і данин.

Але мандруймо далі. (Докінчення буде).

(Докінчення зі стор. 8-ої)

З приємністю треба зазначити, що при організації й піддержці дитячих садків радо і ревно помагали нам українські священники, що не щадили нерозумних матеріальних коштів (о. Зенон Крупський — Тирява Волоська, о. В. Рабій — Согорів Доліш, о. Кан. О. Константинович — Дубрівка Руська, о. Т. Марко — Володж, о. В. Середович — Туринсько, П. Солтикевичева — Улюч).

Коли Дитячі Садки розпочали свою діяльність, наш Кружок не мав на сю ціль ніяких фондів. Пороб-

лено енергійні заходи і гроші роздобуто. Наш Кружок одержав на дитячі садки наступні підмоги: 1) Повітовий Виділ у Сяноці 75 зол. і 1000 кісток кави; 2) Инж. Богдан Дрималик 10 зол.; 3) Головна Управа „Р.Ш.“ у Львові 300 зол.; 4) Маслосоюз у Львові 50 зол.; 5) Центросоюз у Львові 30 зол.; 6) Н. Н. у Сяноці 5 зол.; д) Церква у Дубрівці Руській 20 зол. — Разом: 490 зол. і 1000 кісток кави.

На організацію й ведення Дитячих Садків наш Кружок видав 617 зол. 70 сот., з того значна частина пішла на доживлювання дітей.

До наших Братів за океаном.

Заклик і прохання, надіслане до нашої Редакції до поміщення.

В першій черзі прохаю помістити щире подяку нашим Землякам Братям Українцям з Лемківщини за Океаном за їх культурний дар у формі передплати на часопис „Наш Лемко“, без якого ми Українці на Лемківщині не годні вже сьогодні обійтися. „Наш Лемко“ — це одинокий лікар для Лемківщини, що лікує наші села від усякої протиукраїнської та комуністичної зарази.

Тому кличу до Вас Рідні Сестри і Брати за Океаном, що люта доля примусила Вас кинути рідну Вашу стріху і загнала Вас у чужі далекі сторони за кращим — може — хлібом, не забувайте за Своєю Рідною, Своєю і Приятелів, пере-

шліть і цього року передплату для Ваших братів у Карпатах, щоб вони скоріше пізнали, чий ми сини, щоб училися постояти за рідну батьківщину, за долю своїх дітей та знали боронити своїх належних прав і правд.

Кому з Вас лежить на серці добро і краще завтра рідної Лемківщини, кожний з дотеперішних Предплатників в Америці і Канаді повинен прислати свою передплату і на „Нашого Лемка“ та книжки Своїм братам у Старому Краю, бо цим вкажемо всім, що ми вміємо постояти брат за брата.

Іван Мицьо, син Гната
з Полонної к. Сянока.

—о—

Пропала фундація.

МОСКВОФІЛ ЛОМИТЬ ЗАВІЩАННЯ СВОГО ПОПЕРЕДНИКА.

В Курії апостольської адміністрації для Левківщини діються нечувані скандали.

Перший апостольський адміністратор на Лемківщині, з осідком у Риманові—Живці, о. др. Василь Масцюх, знаток канонічного права, мав свою добірну й цінну, велику богословську бібліотеку. В годині своєї смерті записав він у цілості свою бібліотеку для Богословської Академії у Львові.

І дійсно деякі з цих книжок одержала згадана Богословська Академія у Львові, однак — на жаль — не всі, бо наслідник бл. п. о. Василя Масцюха, провізоричний управитель апост. адміністрації в Риманові—Живці — о. Іван Полянський, теперішній завідувач обох Воробликів — Королівського й Шляхоцького, побіч Риманова, казав по смерті свого попередника добрати ключі до дверей кімнати,

де були зложені книжки, переказані волею о. В. Масцюха для Богослов. Академії у Львові та що цінніші книжки забрав собі.

Якщо таке зробив би якийсь світський чоловічок або який невідомий — тоді люди казали би, що поповнив крадіж з вломом, але тому, що це зробив недавній паціфі-

Церковні брокати, борти, френдзлі, панаму і нитки Д. М. С. до вишивання фелонів і фан, готові фелони, фани, павуки, хрести, чаші, дзвони, прапори для Товариств і відзнаки, євангелія і прочі церковні книги, образи і образці, світло і ка-

дило купуйте й замовляйте в українській кооперативі

„ДОСТАВА“

у Львові, Ринок 43/1.

і в її склепах: у Львові, Руська ч. 20.
в Перемишлі, вул. Косцюшка ч. 5.

катор українських священників, та як читаємо в „щематизмі Лемковщини“ — о. Іван Полянський, просинодальний ісповідатель, член Ради для збереження чистоти віри й обичаїв (??!), цензор книг релігійного змісту, просинодальний суддя (має бути „суддя“, зам. склад) і канцлер і наділений крил. відзнаками і парох в Корол. Вороблику — сам український Читачу осуди такий поступок.

Редакція „Нашого Лемка“ хотіла би лише знати, в який спосіб Наукове Богословське Товариство у Львові зареагувало на повище та зволило ласкливо поінформувати українське громадянство, чи о. Полянський по совісти віддав ці книжки, неправно задержані (радіше забрані, — прим. скл.) — кому слід. Оце нас дуже інтересує!

Милеться сон, настануть кращі дні.

В ярі, між двома розлогими горами, на просторі половини милі розтаборилось велике українське село Вислочок. Це село, як дочерне, належить до парохії Тарнавка.

І тут жили люди давнім життям; орали свої піврілки, третини, четвєртини, випасали овець, сіяли лен і коноплі та найважливіше — за порадою й на розривку сходилися в корчмі! І так минався рік за роком, умирали старші газди, їх сини обіймали господарку, а кому дуже наскучило османітне життя, позичав у Гершка або в Риманові у Шмулика на „шифкарту“ та чим скорше виїздив за море, мовляв — там дороблюся й рідним поможу.

Припустім, що не було іншого виходу, бо ніхто не думав, що наші гори кращі від американських „плейзів“. Однак беремо під увагу такі речі: у Вислочку живе понад 600 людей. Скільки треба добрих майстрів шевців, щоб лише 600 пар чобіг ушити?

Дальше у Висолчку є 120 хат. У кожній хаті їдять страву, купують нафту, сірники, сіль, нитки та другі потрібні предмети щоденного вжитку. Чи за цим усім треба щопонеділка манджати аж до Риманова? А тих понеділків маємо в році понад п'ятьдесят, отже скільки часу марно витрачується?

Але що там час! Тут іде про інше. Скільки людей треба, щоб належно обслужити ціле село в конечні до життя продукти, за якими ходять аж до Риманова газдині, молодіці, газди, парубчакі й дівчата? Не говоримо вже про кравців, кожухарів, столярів, теслів, боднарів, гонтьярів, ковалів — бо і таких сотня найшла би працю в

Чи „Наш Лемко“ буде ще кращий і постійно на 12 сторінок, це вже від Вас, Брати залежить. „Наш Лемко“ — це найдешевша та разом одинока українська народня газета для Лемківщини і для Всіх, що хочуть знати про життя на західних землях. Тому конче порадьте Вашим сусідам, щоб передплатили собі „Нашого Лемка“. Але робіть це негайно й кожний. — Просимо також вже посилати передплату на 1937 рік, бо тепер найлекше за тих пару злотих. Найкраще посилати відразу за цілий рік. Буде для вас вигода, бо точно будете одержувати свій часопис та багато корисного почуете з усіх ділянок культурного життя.

селі. Але де їх взяти? Може б аж з Америки спровадити? Га?

Так, так. Ви хочете, щоб вас хвалювати, може ще і славити? А е за що. Бо ви маєте свою кооперативу „Верховину“, чигальню „Просвіта“, товариство „Луг“, ведете самоосвітню працю в Кружку Самоосвіти, у Кружку Аматорів, ага! ще у Відродженецькому Гуртку. До кооперативи запросили ви собі „субекта“ аж з другого села, бо вашій молоді панства забажалося... Ви, або ваші бацьки потраплять по Бразиліях чудес доказувати, в Америці „бизнеси“ провадити, а в своїм селі самі не можете собі зарядити.

Щоб ще одно не забути, здається, ваш навіть справниченко запровадив у своїй хаті продажу „виборивей“ і розпиває народ. Ще й до кооперативи хотів шпиритайку „запайташтити“! О, славно, дуже навіть! Буде велика користь для збудженого села!...

Тебе, вислічанська молодь запитаємо: хочете дальше терпіти цю наругу, це знущання, що пливе з юдиних підшептів тих, що затемнюють ваші шляхи й розпичають невідомі?

Невже-ж ваша гірка неделя не вказала вам ще правдивої дійсности? Мало свого серця вложив у ваші змагання старенький ваш Отець Парох? Чи його ширі слова й поміч мали би верхами беззвучно прогомоніти й пропасти?

Не в словах, але в ділах — культурних чинах ждемо Вашої відповіді.

Сусід.

На маргінесі одної рецензії.

Рецензентові (від латинського слова: рецензео = оцінюю, критикую) з „Оріенсу“ (двомісячник присвячений релігійним справам Сходу, видаваний Східньою Місією Опців Єзуїтів у Варшаві, ч. 4. з 15. 7. ц. р.) відповідаємо, що нам дуже добре відома історія Польщі та всіх польських племен. Одначе ніде ми не стрічали, щоб або польський історик або чужий учений писав, що мазур, гураль, качуб і т. д. — це не поляк. Отже-ж і таке рецензійне обосновування, що лемко не українець, не лише не видержує критики, але навпаки не свідчить про наукову безсторонність рецензента з „Оріенсу“. В кожному разі дякуємо за ласкаву память.

Юліян Тарнович.

Ще з новинок.

Малий врожай бараболі. Цього річний збір бараболі зменшився в порівнанні з минулим роком на 20 відсотків. До цього причинилися головню великі дощі в осені ц. р., через які багато бараболі зігнило. Тому не лише зі зерном, але й з „Комперами чи бандуркою“ треба щадити, бо до нових далека ще — дуже далека стежка.

Згоріли 52 корови і 30 коней на фільварку Стадницької у Великій Веси коло Тарнова. Пожежа охопила швидко всі двірські та господарські будинки. Шкоди обчислюють на 60 тисяч злотих.

Дар Просвіті. Хай скрізь від серця до серця несеться гримкий гомін: Цілий грудень — це місяць „Просвіті“! Головний Виділ Т-ва „Просвіті“ у Львові закликає українське громадянство в краю й за Океаном сповнити свій національний обовязок супроти „Просвіті“. Всі доходи зі Свят Просвіти на дар одинокій великій українській просвітній установі!!

Ще один хапач. Ряшівський суд займається справою бувшого коморника в Ніску, опісля в Тичнін, Казимира Бжуховського, що нахапав багато грошей на шкоду державного скарбу і приватних осіб.

Конекрад. В Сяноці засуджено на 2 і пів року вязниці Юрка Ківерчака з Небещан, що вкрав кільканайцять коней на шкоду селян у різних місцевостях. Тепер вже господарі можуть спокійно спати, бо конекрад під ключем.

Знесення військового податку. У звязку з законом, що вводить обовязок заступної праці для осіб нездібних до військової служби, з днем 1. січня 1937 р. касується військовий податок. Одначе всякі залеглости з цього податку будуть стягнені в дотеперішніх вимірах.

Нові книжки.

Українська культурна скарбниця під ред. Ол. Бабія, ч. 1. і 2., стор. 136.

Іван Котляревський: ЄНЕІДА на українську мову переліцьована. Львів, жовтень і листопад 1916. Видавництво „Батьківщина“, ул. Чарнецького 8.

„ПРОСВІТА“ ГУЦУЛЬЩИНІ: Хто такі гуцули? Наша Гуцульщина в Карпатах, Король Гуцул, З історії Гуцульщини, Дещо про мову Гуцулів, Гуцульщина в письменстві, Гуцульське село, Господарський стан Гуцульщини й можливости розвитку, Гуцул-мистець, Ватаг і візвар, Гуцульський одяг, Про гуцульське дерев'яне будівництво, Початки освітньої праці на Гуцульщині, Як нищать старі гуцульські ліси, Стан просвітньої організації на Гуцульщині, Наші гуцули, Про колишній січовий рух на Гуцульщині, Гуцульщина у визвольних змаганнях, Як гуцули на Закарпатті утворювали свою владу, З „Гуцульщини у співанках“. Ст. 24. Видання „Просвіти“, Львів, Ринок 10.

М. Мартирій: БОРИС І ГЛІБ, історична українська драма в 6-ох відслонах. Бібліотека реалістичної драми. Видавництво Чина Св. Василя В. у Жовкві, стор. 48. Ціна 60 грошів.

Гуртки Доросту, опікуни й організатори Гуртків Доросту, українська сільська і міська молодь повинні зараз набути одинський ілюстрований календар для Доросту на 1937 рік, який вже появилася. Ціна за 1 календар 1 зал. з пересилкою 1.20 зал. Хто замовить 10 календарів, дістане два даром. Замовляти: „Шлях Молоді“, Львів, ул. Сикстуська 46.

ЦЕНТРОСОЮЗ

Львів, ул. Зіморевича ч. 20/22.

поручає мила власного виробу до прання й миття з запахом, мило тоалетове (тройкий формат), мило до голення; нитки з власній навивальні. — Занимається експортом: яєць, беконів, фасолі заграницю. Має на складі: штучну погною, насіння, господарські машини і приладдя. — Всі українські Кооперативи на Лемківщині робіть замовлення тільки в „Центросоюзі“, Львів, Зіморевича ч. 20/22.

Чи Ви вже купили собі книжку Лемківської Бібліотеки?

1. ч. Юліян Тарнович: Ілюстрована історія Лемківщини,

2. ч. Іван Бугера: Українське весілля на Лемківщині.

Обі книжки з поштовою пересилкою 4 злоті.

Друкується 3. ч. Франц Коковський: Східніми межами Лемківщини.

Замовляти в Адміністрації „Наш Лемко“, Львів, ул. Зіморевича 2.

